

Vlada Crne Gore
Ministarstvo evropskih poslova

PREDLOG

II PRILOG IZVJEŠTAJU EVROPSKE KOMISIJE O CRNOJ GORI 2025.
koji se odnosi na period od 1. IV do 1. IX 2025.

Septembar 2025.

Sadržaj:

UVOD	3
ODNOSI CRNE GORE I EVROPSKE UNIJE	4
REZIME II PRILOGA IZVJEŠTAJU EVROPSKE KOMISIJE O CRNOJ GORI 2025.	4
KLASTER 1: TEMELJNA POGLAVLJA	12
KLASTER 2: UNUTRAŠNJE TRŽIŠTE	76
KLASTER 3: KONKURENTNOST I INKLUZIVNI RAST	106
KLASTER 4: ZELENA AGENDA I ODRŽIVA POVEZANOST	140
KLASTER 5: RESURSI, POLJOPRIVREDA I KOHEZIJA.....	159
KLASTER 6: VANJSKI ODNOSI	170
PRILOZI	179

UVOD

Crna Gora, u skladu s ustaljenom praksom, najmanje dva puta godišnje formalno informiše Evropsku komisiju (EK) o aktivnostima koje sprovodi u okviru procesa evropske integracije kroz priloge godišnjem Izvještaju EK o Crnoj Gori. Ovaj Prilog izrađen je na osnovu strukture posljednjeg Izvještaja EK o Crnoj Gori iz 2024. u skladu s revidiranom metodologijom proširenja Evropske unije (EU) i klsterskim pristupom, koji tematski grupiše srodna pregovaračka poglavlja u šest cjelina. U dokumentu se detaljno prikazuje napredak u oblasti političkih i ekonomskih kriterijuma, reforme javne uprave, kao i preuzimanje obaveza iz članstva za svih 33 poglavlja pravne tekovine EU, kroz klstersku strukturu. Prilog koji Crna Gora dostavlja Evropskoj EK predstavlja važan izvor informacija koji se koristi prilikom izrade godišnjeg Izvještaja EK o Crnoj Gori i kao osnova za formulaciju preporuka za naredni period.

Prema ustaljenom ciklusu izvještavanja koji je zahtijevan od strane EK, Drugi prilog Izvještaju EK o Crnoj Gori 2025. obuhvata izvještajni period 1. IV do 1. IX 2025. dok se statistički podaci, uključujući bilans rezultata, odnose na period od 1. I do 30. VI 2025.

Izradu Priloga je centralno koordiniralo Ministarstvo evropskih poslova, u saradnji sa pregovaračkim radnim grupama za pojedinačna poglavlja pravne tekovine EU. Izradi Drugog priloga se pristupilo po smjernicama datim u metodologiji koja je izrađena na temelju rezultata radionice o pripremi priloga za Izvještaj EK o Crnoj Gori, održane 27. i 28. II 2025. Metodologija se zasniva na uputstvima EK i zapažanjima eksperata projekta PLAC (Policy and Legal Advice Centre (PLAC) for Montenegro), kao i sugestijama pregovaračke strukture Crne Gore, a u cilju pravovremene pripreme dokumenta koji će biti usklađen s očekivanjima EK da se pruže što koncizniji i sadržajniji podaci o napretku u odnosu na konstatacije Komsije u njenom godišnjem izvještavanju o Crnoj Gori.

Relevantni resori i institucije dostavili su neophodne informacije za traženi izvještajni period, te pripremili statističke podatke. Ministarstvo evropskih poslova je obradilo sve prikupljene informacije u skladu sa usaglašenim formatom izvještavanja i prioritetima koje je EK istakla u komunikaciji s crnogorskom stranom, te finalizovani dokument dostavilo Vladi na razmatranje i usvajanje kao Drugi prilog Izvještaju Evropske komisije o Crnoj Gori za 2025.

ODNOSI CRNE GORE I EVROPSKE UNIJE

Vlada je 17. IV 2025. usvojila Prvi Prilog Izvještaju Evropske komisije o Crnoj Gori za period 1. IX 2024 – 31. III 2025. i dostavila ga Evropskoj komisiji 23. IV 2025.

Vlada je 8. V 2025. usvojila 45. kvartalni izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period januar-mart, dok je 17. VII 2025. usvojila 46. kvartalni izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period april – jun 2025. Na istoj sjednici usvojen je i 23. polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period januar-jun 2025.

Vlada je 13. II 2025. usvojila Akcioni plan za ispunjenje preporuka iz Izvještaja Evropske komisije o Crnoj Gori za 2024. koji obuhvata konkretne mjere raspoređene kroz šest tematskih klastera, u skladu sa novom metodologijom proširenja. Na osnovu ovog dokumenta, Vlada je 29. V 2025. usvojila prvi kvartalni izvještaj o njegovoj realizaciji, dok je drugi kvartalni izvještaj u fazi finalizacije i njegovo usvajanje je planirano na sjednici Vlade 18. IX 2025. Time se jasno potvrđuje kontinuitet izvještavanja i posvećenost adresiranju preporuka EK.

Pored toga, 25. IV 2025. usvojeni su i Akcioni planovi za ispunjavanje završnih mjerila u poglavljima 23 i 24, sa obavezom kontinuiranog monitoringa njihove realizacije. U okviru tog procesa, 31. VII 2025. usvojeni su prvi polugodišnji izvještaji koji pokrivaju period januar–jun 2025.

Šesnaesti sastanak Pododbora za unutrašnje tržište i konkurenciju održan je 1. IV 2025. u Podgorici. Na sastanku je razmatran ostvareni napredak u oblastima koje se odnose na poglavlja 3 – Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga, 4 – Sloboda kretanja kapitala, 5 – Javne nabavke, 6 – Privredno pravo, 7– Pravo intelektualne svojine, 8 – Konkurencija, 9 – Finansijske usluge i 28 – Zaštita potrošača i zdravlja.

Šesnaesti sastanak Pododbora za inovacije, ljudske resurse, informatičko društvo i socijalnu politiku između Crne Gore i Evropske komisije održan je 16. VI 2025. u Briselu, u hibridnom formatu. Sastanak je bio prilika da se razmotri ostvareni napredak u oblastima koje obuhvataju poglavlja 2 - Sloboda kretanja radnika, 10 - Informatičko društvo i mediji, 19 - Socijalna politika i zapošljavanje, 25 - Nauka i istraživanje i 26 - Obrazovanje i kultura.

Osamnaesti sastanak Pododbora za trgovinu, industriju, carine i poreze između EU i Crne Gore, održan je 7. VII 2025, u Briselu, u hibridnom formatu. Tokom sastanka predstavljeni su značajni rezultati i napredak postignut u pregovaračkim poglavljima 1 (Sloboda kretanje robe), 16 (Porezi), 20 (Preduzetništvo i industrijska politika), 29 (Carinska unija) i 30 (Vanjski odnosi).

Sedamnaesta Međuvladina konferencija Evropske unije i Crne Gore održana je 26. VI 2025. u Briselu, na kojoj je privremeno zatvoreno pregovaračko poglavlje 5-Javne nabavke, te je sada ukupno zatvoreno sedam pregovaračkih poglavlja.

U izvještajnom periodu, usljed rekonstrukcije Vlade 14. IV 2025. i donošenja nove Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave („Sl. list CG“, broj 97/25) došlo je do kadrovskih promjena u institucijama zaduženim za realizaciju obaveza iz pregovaračkih poglavlja. U cilju prilagođavanja novim okolnostima i usmjeravanja kapaciteta ka ispunjavanju obaveza iz pregovaračkog procesa, Vlada je od 1. IV do 5. VIII 2025. donijela ukupno 15 odluka o

obrazovanju i izmjenama odluka o pregovaračkim radnim grupama, čime je obezbijeđeno njihovo usklađivanje sa aktuelnom strukturom i potrebama završne faze pregovora.

REZIME II PRILOGA IZVJEŠTAJU EVROPSKE KOMISIJE O CRNOJ GORI 2025.

Klaster 1 – Temeljna poglavlja

U dijelu **političkih kriterijuma**, Skupština je 25. VII 2025. donijela Zakon o finansiranju političkih partija i izbornih kampanja, kojim se, u skladu s preporukama EK, OSCE/ODIHR-a, GRECO-a, DRI-ja, ASK-a i civilnog sektora, zatvaraju pravne praznine, jača nadzor nad finansiranjem partija i uvodi zabrana zapošljavanja u javnom sektoru tokom kampanje. Takođe, usvojene su izmjene Zakona o izboru odbornika i poslanika i Zakona o lokalnoj samoupravi koje uvode jedinstveni dan lokalnih izbora, profesionalizuju izbornu administraciju i jačaju transparentnost, jednakost biračkog prava i zaštitu izbornih prava građana.

U **reformi javne uprave**, Skupština je 30. VII 2025. usvojila Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima i namještenicima, čime je postavljen temeljan okvir za dalje jačanje profesionalizma, transparentnosti i odgovornosti u državnoj službi. Takođe, Skupština je usvojila Zakon o slobodnom pristupu informacijama, čime su ojačani transparentnost i profesionalizacija uprave. Pored nevedenog, izrađen je Izvještaje o implementaciji akcionih planova 2022-2024 Strategije reforme javne uprave 2022-2026. za 2022. i za 2023, i Izvještaj o implementaciji Akcionog plana 2022-2024. za 2024. Glavni nalazi pokazuju da je u 2024. postignut značajan napredak u realizaciji aktivnosti u odnosu na prethodne godine, kao i rast pokazatelja uspješnosti.

U **poglavlju 23 – Pravosuđe i temeljna prava**, u izvještajnom periodu 2024–2025. ostvaren je značajan napredak u oblastima reforme pravosuđa što je potvrdio Izvještaj Savjeta za praćenje sprovođenja Strategije reforme pravosuđa 2024-2027 koji konstatuje da je od početka primjene Strategije 90,12% planiranih aktivnosti realizovano ili je u završnoj fazi sprovođenja. Vlada je u aprilu 2025. utvrdila predlog za promjenu Ustava s ciljem isključivanja ministra pravde iz članstva u Sudskom savjetu po službenoj dužnosti, dok je usvojen niz zakona usmjerenih na jačanje pravosudnog sistema, uključujući izmjene Zakona o sudijama, Državnom tužilaštvu, Ustavnom sudu (s ciljem jačanja radnih prava sudija i tužilaca) te upravnom sporu i alternativnom rješavanju sporova. Istovremeno, Skupština je donijela novi Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja čim je ostvaren značajan napredak u oblasti borbe protiv korupcije, dok je Vlada utvrdila i novi Zakon o zaštiti jednakosti i zabrani diskriminacije u skladu s obavezama u oblastima temeljnih prava. Vrhovni sud je ostvario rekordnu efikasnost (118,2%). U oblasti postupanja u predmetima ratnih zločina ponovo otvorene istrage u pojedinim predmetima, a jedan predmet je okončan prvostepenom presudom. Administrativni kapaciteti u državnom tužilaštvu se u kontinuitetu jačaju, a osigurani su i dodatni prostorni kapaciteti za održavanje složenih suđenja u Specijalnom odjeljenju Višeg suda u Podgorici. Paralelno, imenovani su nova direktorica Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama i tri nedostajuća člana/ice Savjeta RTCG, čime je unaprijeđeno funkcionisanje ključnih nezavisnih institucija.

U **poglavlju 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost**, Crna Gora nastavlja sa intenzivnim aktivnostima u borbi protiv organizovanog kriminala i ostalim oblastima. Na strateškom planu usvojen je Završni izvještaj o realizaciji Strategije za borbu protiv trgovine ljudima 2019–2024. U cilju nastavka aktivnosti u ovoj oblasti 18. VII 2025. na javnu raspravu upućen je Nacrt Strategije za borbu protiv trgovine ljudima 2025-2028. sa Akcionim planom za 2025. Na zakonodavnom planu, u skladu sa preporukama Evropske komisije, u toku je međuresorno usaglašavanje Nacrta Zakona o oružju i municiji. Takođe, krajem jula 2025. Vlada je utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima, kojim se omogućava postepeno i održivo usklađivanje vizne politike sa pravnom tekovinom EU,

uz zaštitu ekonomskih interesa Crne Gore. U bezbjednosnom sektoru, izmjene i dopune Zakona o unutrašnjim poslovima, koje su u avgustu prosljeđene Evropskoj komisiji, usmjerene su na jačanje integriteta, odgovornosti i profesionalizma policije. U oblasti šverca cigareta, Vlada je 12. juna 2025. donijela Odluku o uništavanju duvanskih proizvoda zaplijenjenih u Slobodnoj zoni Luke Bar, čime je zatvoreno dugogodišnje otvoreno pitanje u ovoj oblasti. Proces je u toku, a do sada je uništena značajna količina duvanskih proizvoda. U pogledu poboljšanja kadrovskih resursa sudijskog sastava za presuđenje u predmetima organizovanog kriminala, povećan je broj sudija u Specijalnom odjeljenju Višeg suda u Podgorici na 17 sudijskih mjesta. Na planu bilansa rezultata, pokrenuto je 40 finansijskih istraga, što je znatno povećanje u odnosu na prethodnu godinu. Donosene su mjere privremenog oduzimanja imovine i zabrane raspolaganja vrijedne nepokretnosti, vozila, luksuznih satova i novčanih sredstava u značajnim iznosima. Takođe, nastavljene su aktivnosti na uspostavljanju pune funkcionalnosti Jedinice za prikupljanje podataka o putnicima (PIU). Paralelno s tim, preduzeti su ključni koraci ka uspostavljanju biometrijskog sistema za registraciju migranata.

Na 16. Međuvladinoj konferenciji, koja je održana 26. VI 2025. u Briselu privremeno je zatvoreno **pregovaračko poglavlje 5 – Javne nabavke**. Ministarstvo finansija je započelo pripremu izmjene Zakona o javnim nabavkama (planirano usvajanje u I kvartalu 2026) i nove Strategiju 2026–2030. Nastavljena je nadogradnja elektronskog sistema javnih nabavki, a planirano je i uvođenje „red-flags“ mehanizma. Broj sertifikovanih službenika porastao je na 962, a Komisija za zaštitu prava riješila je 82% predmeta u prosječnom roku od 27 dana. Reforme u okviru povog pregovaračkog poglavlja su dodatno promovisane kroz panel diskusiju u okviru kampanje „28do28“.

U okviru **poglavlja 18 – Statistika**, Uprava za statistiku, Ministarstvo finansija i CBCG nastavili su kontinuirani rad na izradi statistike državnih finansija i fiskalnih obavještenja u skladu s pravnom tekovinom EU. Proizvedeni su setovi podataka koji su prosljeđeni Eurostatu u okviru aprilskog izvještavanja. Konačni rezultati Popisa objavljeni su 1. VII 2025. i isti su u procesu dostavljanja Eurostat-u. Sprovođenjem Popisa poljoprivrede stvoreni su uslovi za unapređenje godišnjih istraživanja u biljnoj proizvodnji i stočarstvu i pripremljeni su konačni rezultati za period 2016-2024. Diseminacija konačnih podataka Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova završena je objavljivanjem 21 tematskog saopštenja.

U domenu poglavlja **32 – Finansijski nadzor**, u oblasti javne unutrašnje finansijske kontrole, Skupština je 30. VII 2025. donijela Zakon o upravljanju, unutrašnjoj kontroli i unutrašnjoj reviziji u javnom sektoru, što predstavlja značajan korak u pravcu ispunjavanja prvog mjerila.

U okviru **ekonomskih kriterijuma**, crnogorska ekonomija i na početku 2025. bilježi povoljnu dinamiku ekonomske aktivnosti. Crna Gora je u prvom kvartalu 2025. ostvarila stopu realnog rasta BDP-a od 2,5%. Neto priliv SDI za period januar-maj iznosi 198,2 mil. eura, što čini 13,8% BDP-a u prvom kvartalu. Prihodi budžeta za šest mjeseci 2025. iznosili su 1.322,1 mil. eura ili 16,7% procijenjenog BDP-a (7.918,5 mil. eura) što je za 12,4 mil. eura ili 0,9% veće u odnosu na isti period prethodne godine.

Nakon implementacije poreske reforme Evropa sad 2, Crna Gora je postala država sa jednim od najnižih poreskih opterećenja na rad, budući da će „poreski klin“ kada je u pitanju u pitanju prosječna zarada iznositi 16,2% (na 100 eura zaposleni zadržava 83,8 eura a država naplaćuje 16,2 eura) dok će u slučaju minimalne zarade od 600 eura iznosi 11,1% a na 800 eura 13,5%. Bankarski sektor je likvidan, profitabilan i solventan, sa učešćem likvidne u ukupnoj aktivi od 19,4% (bez hartija od vrijednosti) i značajnim profitima.

Klaster 2 – Unutrašnje tržište

U okviru **poglavlja 1 – Sloboda kretanja roba**, Crna Gora je nastavila usklađivanje zakonodavstva s pravnom tekovinom EU. U vezi s Predlogom zakona o homologaciji vozila, sistema, sastavnih dijelova vozila i posebnih

tehničkih jedinica poslat je 30. VI 2025. Evropskoj komisiji na mišljenje, dok je Predlog zakona o lijekovima (humani i veterinarski dio) sa pratećim podzakonskim aktima proslijeđen EK 14. VII 2025.

U okviru **poglavlja 2 – Sloboda kretanja radnika**, u cilju usklađivanja s pravnom tekovinom EU u oblasti slobode kretanja radnika, pripremljen je paket propisa koji regulišu pitanja posredovanja pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti, stranaca, rada, obrazovanja, dobrovoljnih penzionih fondova, poreske administracije, socijalne i dječije zaštite i socijalnog stanovanja sa konsolidovanim tabelama usklađenosti i upućen EK 1. IX 2025. Započete su konsultacije u vezi sa imenovanjem nacionalnog tijela za promociju, podršku i praćenje primjene principa slobode kretanja radnika. Uvedeni su mehanizmi za interoperabilnost baza podataka i pojačana saradnja u okviru EURES mreže. U toku je jačanje kapaciteta Zavoda za zapošljavanje i Inspekcije rada uz podršku projekata EU. Takođe, usvojeni su pravilnici koji omogućavaju prekograničnu zdravstvenu zaštitu u skladu s pravnom tekovinom EU. Potpisan je Sporazum o korišćenju Evropske kartice zdravstvenog osiguranja sa Češkom. U oblasti sistema koordinacije socijalne sigurnosti, Crna Gora je potpisala sporazum s BiH i završila pregovore sa Kanadom.

U okviru **poglavlja 3 – Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga**, Crna Gora je usvojila Odluku o utvrđivanju Liste regulisanih profesija, čime je ispunjeno prvo završno mjerilo u poglavlju 3. Takođe, u cilju usklađivanja zakonodavstva sa Direktivom 2005/36/EZ i njenim izmjenama i dopunama kojim se propisuju minimalni uslovi osposobljavanja za sedam regulisanih profesija (doktori medicine, stomatolozi, arhitekte, medicinske sestre za opštu zdravstvenu njegu, veterinari, farmaceuti i babice), donijeti su Zakon o zdravstvenoj zaštiti, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o veterinarstvu i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izgradnji objekata, kao i odgovarajući podzakonski akti. Kako bi se osigurala usklađenost s Direktivom o uslugama, Skupština je usvojila Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o uslugama.

U okviru **poglavlja 4 – Sloboda kretanja kapitala**, sve poslovne banke u Crnoj Gori, zajedno sa Centralnom bankom Crne Gore, podnijele su zahtjev Evropskom savjetu za plaćanje (EPC) za pristupanje SEPA šemi kreditnog transfera (SCT). EPC je 13. V 2025. zvanično potvrdio da su svi registrovani u EPC registru učesnika.

U dijelu **poglavlja 6 – Privredno pravo**, u odnosu na preporuke iz Izvještaja EK, Skupština je 31. VII 2025. donijela Zakon o privrednim društvima koji je u potpunosti usklađen sa odredbama kompanijskih direktiva iz prava Evropske unije, kao i Zakon o registraciji privrednih i drugih subjekata. Skupština je 25. VI 2025. donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala. Kada je u pitanju Zakon o registraciji privrednih i drugih subjekata, koji je Skupština donijela 31. VII 2025, namjera je da se sva pitanja koja se odnose na registraciju sistematizuju na jedno mjesto i propišu jasna pravila postupka registracije, od osnivanja, preko promjena do prestanka privrednog ili drugog subjekta. Skupština je 25. VII 2025. usvojila novi Zakon o računovodstvu i novi Zakon o reviziji.

U okviru **poglavlja 7 – Pravo intelektualne svojine**, Crna Gora je nastavila sa implementacijom Strategije intelektualne svojine Crne Gore za period 2023-2026. Vlada je 29. V 2025. usvojila je Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije intelektualne svojine Crne Gore za period 2023 – 2026, za 2024. i Akcioni plan za sprovođenje Strategije intelektualne svojine Crne Gore za period 2023-2026, za 2025.

U okviru **poglavlja 8 – Konkurencija**, u dijelu zakonodavnog okvira u oblasti konkurencije, pripremljeni su nacrti Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti konkurencije i Zakona o postupcima za naknadu štete zbog povreda konkurencije na tržištu i u toku je međuresorno usaglašavanje. Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti konkurencije će biti dostavljen EK početkom septembra 2025, dok će Nacrt Zakona o postupcima za naknadu štete zbog povreda konkurencije na tržištu biti dostavljen EK na mišljenje sredinom septembra 2025.

U okviru **poglavlja 9 – Finansijske usluge**, Skupština je donijela niz važnih zakona čime je značajno unaprijeđen pravni okvir u nekoliko ključnih oblasti. Tako su 26. VI 2025. donijeti Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju, kojim su prenesene odredbe Direktive 2021/2118/EU, kao i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala, usklađen s relevantnim evropskim direktivama. Zatim, 25. VII 2025. donijeti su Zakon o sanaciji investicionih društava, usklađen sa Direktivama 2014/59/EU i 2019/879/EU, te Zakon o izdavanju i nadzoru pokrivenih obveznica, usklađen sa Direktivom (EU) 2019/2162. Konačno, 31. VII 2025. donijete su izmjene i dopune Zakona o stečaju i likvidaciji banaka, u skladu sa Direktivom 2001/24/EZ.

U okviru **poglavlja 28 - Zaštita potrošača i javnog zdravlja**, Vlada je 26. VI 2025. usvojila Nacionalni program zaštite potrošača 2025-2027 s Akcionim planom za 2025, usmjerene na usklađivanje zakonodavstva i jačanje lokalnih samouprava. Predlog Zakona o zaštiti potrošača, koji implementira EU direktive (2019/770, 2019/771 i 2019/2161), upućen je EK 11. VII 2025. na mišljenje. Pripremljeni su i Predlog zakona za opštu bezbjednost proizvoda. U toku su usklađivanja Zakona o kolektivnim tužbama i Zakona o turizmu i ugostiteljstvu. Skupština je 31. VII 2025. donijela Zakon o zdravstvenoj zaštiti, transponujući Direktivu 2005/36/EZ. Takođe su 26. VII 2025. donijete izmjene Zakona o uzimanju i presađivanju ljudskih organa koje implementiraju Direktivu 2010/53/EZ. Pripremljeni su i dostavljeni EK nacrti zakona za usklađivanje sa pravnom tekovinom EU u oblasti presađivanja tkiva i ćelija, kao i zaštite od zaraznih bolesti.

Klaster 3 – Konkurentnost i inkluzivni rast

U okviru **poglavlja 10 – Informatičko društvo i mediji**, u oblasti elektronskih komunikacija, donijeti su pravilnici i odluke u cilju unapređenja regulative i infrastrukture, uključujući pristup mrežama, radio-frekvencije, digitalne uređaje i imenike korisnika. U oblasti informatičkog društva, implementirano je 25 elektronskih usluga, uspostavljen je Metaregistar za bolju razmjenu podataka, a unaprijeđena je digitalna pismenost kroz obuke i razvoj digitalnih obrazovnih sadržaja. U okviru sajber bezbjednosti, Savjet za informacionu bezbjednost je usvojio Izveštaj o sprovođenju Akcionog plana Strategije sajber bezbjednosti za 2024. godinu sa predlogom Akcionog plana za period 2025–2026. Nacionalni savjet za obrazovanje usvojio je Okvir digitalne kompetencije nastavnika. U sektoru medija, formirana je radna grupa za usklađivanje s pravnom tekovinom EU (DSA i EMFA), dok je AMU sprovedla monitoring političkog oglašavanja, zastupljenosti lokalnih tema i poštovanja programskih struktura. Iz Fonda za pluralizam medija dodijeljeni su grantovi za 45 sadržaja.

U okviru **poglavlja 16 – Porezi**, Crna Gora je pripremila i dostavila ključne nacрте zakona za usklađivanje poreske administracije sa pravnom tekovinom EU, uključujući izvještavanje o digitalnim platformama i kriptoimovini. Usvojena je Strategija upravljanja ljudskim resursima Poreske uprave za period 2025-2028, uz podršku EK, s ciljem jačanja kadrovskih kapaciteta. Tehnička infrastruktura unaprijeđena je kroz nadogradnju integrisanog sistema za upravljanje prihodima (IRMS), obezbjeđujući bolju povezanost i sigurnost podataka. Takođe, implementirane su procedure za Country-by-Country izvještavanje u skladu s OECD standardima, što je doprinijelo poboljšanju administrativne saradnje i ispunjavanju ključnih uslova za uklanjanje negativnih preporuka.

U okviru **poglavlja 17 – Ekonomska i monetarna unija**, Vlada je na sjednici održanoj 17. VII 2025. donijela Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2025-2028. Smjernice predstavljaju strateški dokument koji definiše osnovne ciljeve, prioritete i pravce razvoja ekonomske i fiskalne politike države u srednjoročnom periodu. U Smjernicama su date projekcije makroekonomskih i fiskalnih pokazatelja, uključujući javne prihode, javnu potrošnju i javni dug za srednjoročni period koji su osnova za izradu godišnjeg zakona o budžetu za narednu fiskalnu godinu.

U okviru **poglavlja 19 – Socijalna politika i zapošljavanje**, pripremljen je Nacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu u cilju potpunog usklađivanja s pravnom tekovinom EU. Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i zdravlju je u finalnoj fazi pripreme. Aktiviran je i projekat „Garancija za mlade“ u tri opštine, s ciljem smanjenja nezaposlenosti mladih NEET lica. Do juna 2025. broj nezaposlenih smanjen je za 19,48%. U okviru reforme sistema vještačenja invaliditeta, Vlada je u julu utvrdila Predlog zakona o jedinstvenom vještačenju invaliditeta. Sa ovim zakonom usklađeni su i zakoni iz oblasti socijalne i dječje zaštite, boračke i invalidske zaštite, penzijskog i invalidskog osiguranja, rada i zapošljavanja i profesionalne rehabilitacije osoba sa invaliditetom i obrazovanja i vaspitanja djece sa posebnim obrazovnim potrebama. U toku je i modernizacija informacionog sistema e-Socijale. U junu je potpisan je Operativni program za zapošljavanje i socijalnu inkluziju 2024–2027. Operativni sporazum i Implementacioni sporazum za Operativni program su potpisani i stupili na snagu 1. VIII 2025. U oblasti anti-diskriminacije, Vlada je 26. VI 2025. utvrdila Predlog zakona o zaštiti jednakosti i zabrani diskriminacije koji je u skupštinskoj proceduri. Vlada je 31. VII 2025. donijela Nacionalnu strategiju rodne ravnopravnosti za period 2025–2029. godine sa pratećim Akcionim planom za 2025–2026.

U okviru **poglavlja 20 – Preduzetništvo i industrijska politika**, u oblasti principa preduzetničke i industrijske politike, u skladu sa Planom monitoringa i implementacije Industrijske politike 2024-2028, Vlada je 5. VI 2025. usvojila Akcioni plan 2025-2026. za implementaciju Industrijske politike 2024-2028. Akcioni plan 2025-2026. podrazumijeva kontinuitet u implementaciji započetih mjera i aktivnosti na planu razvoja industrije kao i kreiranje novih aktivnosti u skladu sa preporukama Izvještaja o realizaciji Akcionog plana za 2024, za implementaciju Industrijske politike Crne Gore 2024-2028.

U okviru **poglavlja 25 – Nauka i istraživanje**, Crna Gora je realizovala ex-post evaluaciju prvog strateškog ciklusa pametne specijalizacije (S3), koja se naslanja na Završni izvještaj Strategije pametne specijalizacije 2019–2024, u kojem je potvrđena realizacija od oko 170 miliona eura (preko 90% planiranog budžeta), uz najbolji učinak u završne dvije godine – 74% realizovanih aktivnosti i 208% izvršenja planiranih sredstava. Vlada je usvojila Plan implementacije pametne specijalizacije za prelazni period (2025), kako bi obezbijedila kontinuitet mjera podrške, dok je Savjet za inovacije i pametnu specijalizaciju usvojio Kvalitativnu analizu, kao osnov za početak novog EDP procesa u septembru 2025. Crna Gora je obezbijedila održivost funkcionisanja Okvira za implementaciju inovacija i S3.

U okviru **poglavlja 26 – Obrazovanje i kultura**, Vlada je usvojila Strategiju za reformu obrazovanja (2025–2035) 17. IV 2025. Skupština je 3. VII 2025. donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o stručnom obrazovanju. Pored toga, Skupština je 2. VI 2025. usvojila i Zakon o izmjenama i dopunama zakona o Nacionalnom okviru kvalifikacija, kao i Zakon o nacionalnim stručnim kvalifikacijama. Unaprijeđeni zakonski okvir je kvalitetan preduslov za poboljšanje kvaliteta stručnog obrazovanja, sa posebnim fokusom na praktičnu nastavu.

U okviru **poglavlja 29 – Carinska unija**, Vlada je 29. V 2025. formalno usvojila IT strategiju odnosno Radni program za razvoj IT sistema za period 2025 – 2026, te nastavila s aktivnostima na ispunjenju uslova za pristupanje Konvenciji o zajedničkom tranzitnom postupku (CTC) i Konvenciji o pojednostavljenju formalnosti u trgovini robom. Skupština je ratifikovala navedene konvencije 30. VII 2025. Skupština je donijela Zakon o potvrđivanju izmjena TIR Konvencije, kao Zakon o potvrđivanju Odluke broj 1/2023 Zajedničkog komiteta Regionalne konvencije o Pan-Euro-Mediterranskim preferencijalnim pravilima porijekla. Vlada je 31. VII 2025. usvojila Uredbu o izmjenama i dopunama Uredbe o bližem načinu sprovođenja carinskih postupaka i carinskih formalnosti. Nastavljene su aktivnosti na implementaciji projekata, te jačanju administrativnih kapaciteta.

Klaster 4 – Zelena agenda i održiva povezanost

U okviru **poglavlja 14 – Saobraćajna politika**, u oblasti željezničkog saobraćaja, Skupština je donijela Zakon o željeznici kojim su stvoreni preduslovi za uspostavljanje nezavisnog regulatornog tijela u željezničkom saobraćaju. U oblasti vazdušnog saobraćaja, Skupština je donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o vazdušnom saobraćaju kojim je regulisana mogućnost otvaranja na linija za prevoz od javnog interesa. U pomorskom saobraćaju uspješno su implementirani VTMS (Vessel Traffic Monitoring and Information Sistem) i NMSW (National Maritime Single Window) sistemi koji doprinosi poboljšanju sigurnosti i bezbjednosti pomorskog saobraćaja, smanjenju broja pomorskih nezgoda i nesreća, olakšava odgovore na pomorske incidente, poboljšavaju administrativne procedure odnosno pojednostavljaju formalnosti izvještavanja za brodove koji uplovljavaju i isplovljavaju iz crnogorskih luka. Pripremljeni su: Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima u cilju uvođenja kategorije vozila (završena javna rasprava), Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prevozu u drumskom saobraćaju u cilju usaglašavanja s Regulativom 2020/1055, Predlog zakona o radnom vremenu i pauzama u toku radnog vremena mobilnih radnika i uređajima za evidentiranje u drumskom saobraćaju (dostavljen EK), Predlog zakona o sigurnosti pomorske plovidbe (dostavljen EK), kao i Predlog zakon o izmjenama i dopunama Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima. Takođe, u toku je priprema Nacrta zakona o dopunama Zakona o ugovorima o prevozu u drumskom saobraćaju u cilju usaglašavanja s Regulativom 181/2011, te usaglašavanja sa Regulativom 1056/2020 (e Freight), što je zahtjev kroz Reformsku agendu za Crnu Goru i Nacrt zakona o bezbjednosti i interoperabilnosti koji je usklađen s Direktivom (EU) 2016/798 i Direktivom (EU) 2016/797.

U okviru **poglavlja 15 – Energetika**, Nacrt Nacionalnog energetskeg i klimatskog plana (NECP) je pripremljen u skladu sa preporukama Sekretarijata Energetske zajednice; NECP je 27. VI 2025. objavljen na javnu raspravu koja je završena 15. VIII 2025. Skupština je 19. V 2025. donijela Zakona o mjerama sigurnosti pri istraživanju i proizvodnji ugljovodonika u podmorju („Sl. list CG“, broj 51/25).

U okviru **poglavlja 21 – Trans-evropske mreže**, nastavljen je rad na ažuriranju Strategije razvoja saobraćaja zajedno s Akcionim planom za 2025-2026 godinu, koje se sprovodi kroz prvu fazu Projekta za trgovinske i transportne olakšice na Zapadnom Balkanu (TTFP). Vlada je 26. VI 2025. donijela Srednjoročni program izgradnje, rekonstrukcije, održavanja i zaštite državnih puteva 2025-2028. U okviru trans-evropskih energetskeg mreža, na izgradnji DV 400 kV Čevo-Pljevlja završeno je 98% i kompletiranje projekta se očekuje tokom 2025, dok je za DV 400 kV Pljevlja – Bajina Bašta (Višegrad) usvojena prostorno-planska dokumentacija i u toku su tenderski postupci za izbor izvođača.

U okviru **poglavlja 27 – Životna sredina i klimatske promjene**, pripremljeni su Nacrt zakona o zaštiti prirode i Nacrt zakona o klimatskim promjenama i poslati relevantnim institucijama na mišljenje. Sprovedena je javna rasprava o Nacrtu Državnog plana upravljanja otpadom za period 2025–2029. Vlada je 3. VII 2025. usvojila Plan prilagođavanja na klimatske promjene za period 2025 – 2035 sa Akcionim planom za period 2025 – 2027. U okviru Natura 2000 mreže, mapirano je 76% kopnene teritorije i 10% morske teritorije.

Klaster 5 – Resursi, poljoprivreda i kohezija

U okviru **poglavlja 11 – Poljoprivreda i ruralni razvoj**, Vlada je 17. VII 2025. usvojila Implementacioni plan za uspostavljanje Agencije za plaćanja i IAKS, ključni dokument za ispunjenje završnih mjerila u pregovaračkom poglavlju 11. Nakon toga, Skupština je 31. VII 2025. donijela Zakon o sprovođenju mjera podrške poljoprivredne politike, politike ruralnog razvoja i politike ribarstva, kojim je obezbijeđen pravni okvir za rad buduće Agencije za plaćanja. Istog dana donijeti je Zakon o izmjenama i dopunama zakona o maslinarstvu i maslinovom ulju, dok je 30.

VII 2025. donijet Zakon o izmjenama i dopunama zakona o vinu. 24. VII 2025. Vlada je utvrdila Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju. U okviru IPARD III programa nastavlja se realizacija mjera (M1, M3 i M7), dok je u toku akreditacija novih (M4, M5, M6 i M9).

U okviru **poglavlja 12 – Bezbjednost hrane, veterina i fitosanitarni nadzor**, započeta je priprema zakonodavnog okvira za usklađivanje sa EU pravilima o službenim kontrolama. Jačani su administrativni i inspekcijski kapaciteti UBHVFP kroz zapošljavanje kadra te pripremu novog Pravilnika o sistematizaciji kojim je predviđeno značajno povećanje broja zaposlenih, uz formiranje novih odjeljenja i fokus na inspekcije na granici. U toku je implementacija programa nadzora u oblastima bezbjednosti hrane, zdravlja životinja i fitosanitarnoj oblasti, uključujući pripreme za vakcinaciju protiv bjesnila, kontrolu pesticida i reziudua.

U okviru **poglavlja 13 – Ribarstvo**, Crna Gora je ostvarila značajan napredak u usklađivanju zakonodavstva i jačanju kapaciteta za sprovođenje Zajedničke ribarske politike. Skupština je 26. VI 2025. donijela tri ključna zakona, odnosno Zakon o morskom ribarstvu, Zakon o akvakulturi i Zakon o strukturnim mjerama i državnoj pomoći u ribarstvu i akvakulturi, čime je ispunjeno prvo završno mjerilo, a 31. VII 2025. ratifikovala je Međunarodnu konvenciju o očuvanju atlantskih tuna (ICCAT). Paralelno, u cilju ispunjenja drugog završnog mjerila, Vlada je 17. VII 2025. usvojila Akcioni plan za jačanje administrativnih, inspekcijskih i kontrolnih kapaciteta, kojim je planirano zapošljavanje 13 novih službenika i modernizacija opreme. U dijelu infrastrukture, kroz MIDAS 2 projekat obezbijedena su sredstva za opremanje 10 mjesta prvog iskrcaja, dok je 1. VII 2025. raspisan poziv za rekonstrukciju ribarskih plovila. Takođe, započete su aktivnosti na izgradnji prve ribarske luke u Ulcinju.

U okviru **poglavlja 22 – Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata** finalizovan je Plan aktivnosti za ispunjavanje zahtjeva kohezije politike, koji je usaglašen sa relevantnim službama EK, te dobijeno zeleno svjetlo da se nastavi sa organizovanjem javne rasprave i usvajanjem na Vladi. Dogovorena je dinamika održavanja tehničkih sastanaka sa EK u cilju ispunjavanja obaveza iz ovog poglavlja. Uspostavljen je institucionalni okvir za upravljanje IPA III fondovima, a Vlada je donijela mjere za jačanje kapaciteta i efikasnost akreditacionih procesa. Pokrenuta je izrada novog informacionog sistema za upravljanje IPA fondovima i unapređena komunikacija kroz posebnu IPA platformu. Dopunom Finansijskog sporazuma za Višegodišnji akcioni program za proširenje trans-evropske saobraćajne mreže u Crnoj Gori, Ruta 4, sekcija Mateševo – Andrijevića, čija procedura usvajanja je u toku, opredijeljeno je dodatnih 50 miliona EU sredstava za ovu oblast. Implementacija Reformske agende i korišćenje IPARD sredstava napreduju, dok su mehanizmi kontrole, borbe protiv prevara i saradnja sa EU institucijama dodatno osnaženi.

U domenu **poglavlja 33 – Finansijske i budžetske odredbe**, nastavljeno je sa jačanjem administrativnih kapaciteta dok su usvajanjem Ažuriranog Programa reforme upravljanja javnim finansijama 2022–2026 obuhvaćeni svi nedostaci identifikovani kroz Analizu usklađenosti nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU u oblasti sopstvenih sredstava, čime su u potpunosti adresirane obaveze iz ovog poglavlja.

Klaster 6 – Vanjski odnosi

U okviru **poglavlja 30 – Vanjski odnosi**, Crna Gora je nastavila sa usaglašavanjem svojih stavova s EU u pregovaračkim procesima u okviru STO i aktivno učešće u sprovođenju mjera u okviru AP za CRM, kao i implementaciju aktivnosti AP CRM 2025-2028. Vlada je 29. V 2025. donijela Odluku o obrazovanju Radne grupe za izradu Programa međunarodne razvojne saradnje i međunarodne humanitarne pomoći za period 2026-2029. godine čije je usvajanje predviđeno je za IV kvartal 2025. Skupština je ratifikovala Sporazum o pristupu visokom obrazovanju i prijemu na studije na Zapadnom Balkanu (Agreement on access to higher education and admission to study in the Western Balkans) 10. VII 2025. U cilju razvijanja mehanizma skrininga investicija, Ministarstvo ekonomskog razvoja formiralo Radnu grupu za izradu Predloga za uspostavljanje efikasnog mehanizma skrininga stranih direktnih

investicija u Crnoj Gori. Skupština je 10. VII 2025. donijela Zakon o potvrđivanju Odluke broj 1/2023 Zajedničkog komiteta Regionalne konvencije o Pan-Euro-Mediterranskim preferencijalnim pravilima porijekla.

U okviru **poglavlja 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika**, Crna Gora je nastavila da se u potpunosti usklađuje sa Zajedničkom vanjskom i bezbjednosnom politikom Evropske unije, što uključuje i kontinuirano pridruživanje restriktivnim mjerama Savjeta Evropske unije. Vlada je 29. V 2025. donijela Strategiju za suprotstavljanje hibridnim prijetnjama 2025-2029 sa pratećim Akcionim planom 2025 – 2027 kojim se daju smjernice za unapređivanje postojećeg normativnog i institucionalnog okvira u cilju efikasnijeg suprotstavljanja širokom spektru hibridnih prijetnji. Tokom drugog kvartala 2025, u potpunosti je transponovan 16. paket sankcija Evropske unije prema Ruskoj Federaciji i režim prema Bjelorusiji, dok je 17. paket u procesu transponovanja. Crna Gora se usaglasila i sa 18. paketom sankcija Savjeta EU. Vlada je 27. VI 2025. usvojila Akcioni plan za unapređenje nacionalnih kapaciteta za primjenu restriktivnih mjera (sankcija) za period 2025-2028.

KLASTER 1: TEMELJNA POGLAVLJA

FUNKCIONISANJE DEMOKRATSKIH INSTITUCIJA I REFORMA JAVNE UPRAVE

Demokratija

Skupština je 24. VII 2025. usvojila Zakon o slobodnom pristupu informacijama, čime je ispunjena jedna od ključnih preporuka Evropske komisije. Novi zakon donosi značajne novine u pogledu transparentnosti i dostupnosti informacija, kao i unapređenja postojećih instituta u ovoj oblasti. Posebno je važno istaći da je zakon u potpunosti usklađen sa Direktivom EU (2019/1024) o otvorenim podacima i ponovnoj upotrebi informacija javnog sektora, Arhuskom konvencijom, Tromskom konvencijom, relevantnim dokumentima Savjeta Evrope, kao i praksom Evropskog suda za ljudska prava. Zakon uvodi jednoznačnu definiciju „informacije” i „organa vlasti”; proširuje obavezu proaktivnog objavljivanja informacija na svim nivoima vlasti, eliminiše troškovno naplaćivanje za informacije koje su zakonom obavezno objavljene, omogućuje elektronsko dostavljanje informacija bez formalnog rješenja, uvodi institut „kontrolora”, i produžava rok za Agenciju za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama (AZLP) (druga instanca) na 30 dana za odgovor na žalbe. Na ovaj način, obezbijeđen je moderan i evropski okvir za slobodan pristup informacijama i jačanje odgovornosti uprave. Nakon njegovog usvajanja, Ministarstvo javne uprave je otpočelo postupak izrade podzakonskih akata, kako bi se obezbijedila potpuna implementacija zakona u praksi.

Skupština je 30. VII 2025. usvojila Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima i namještenicima (Sl. list CG, broj 82/25), koji je stupio na snagu 7. VIII 2025. Ovim izmjenama unaprijeđen je normativni okvir za profesionalizaciju i depolitizaciju državne uprave kroz povećane kvalifikacione i iskustvene zahtjeve za rukovodeće pozicije, obavezu izbora najbolje rangiranog kandidata na javnom konkursu, ograničenja trajanja vršilaca dužnosti, jačanje uloge Državne komisije za žalbe, preciziranje sistema ocjenjivanja i disciplinskih postupaka, kao i obavezu polaganja državnog stručnog ispita u roku od godinu dana od zasnivanja radnog odnosa. Na ovaj način postavljen je temeljan okvir za dalje jačanje profesionalizma, transparentnosti i odgovornosti u državnoj službi. S druge strane, kada je u pitanju Predlog zakona o lokalnoj samoupravi Ministarstvo javne uprave je pripremilo i sprovedo prvi krug konsultacija sa Sekretarijatom za zakonodavstvo. Cilj ovog zakona je uvođenje poltipičnog modela lokalne samouprave kroz uspostavljanje pravnog statusa „grada”, uz jasno definisane kriterijume koje opštine moraju ispuniti da bi stekle ovaj status. Takođe, zakon ima za cilj unapređenje procesa asimetrične decentralizacije, kojim bi samo gradovima bila povjerena dodatna nadležnost u oblastima predškolskog obrazovanja, primarne zdravstvene zaštite, kao i socijalne i dječje zaštite. S obzirom na to da obim i tempo daljeg procesa decentralizacije zavise od usklađivanja sektorskih zakona u oblastima opšteg obrazovanja, zdravstva i socijalne i dječje zaštite sa novim Zakonom o lokalnoj samoupravi, aktivno se vodi komunikacija sa nadležnim ministarstvima.

U pogledu preporuke iz Izvještaja EK o Crnoj Gori 2024. koja se odnosi na unapređenje upravljanja javnim investicijama, pokrenute su procedure za faznu izradu informacionog sistema za upravljanjem javnim investicijama, u skladu sa predloženim Izmjenama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti (čija je izrada u proceduri), koji će biti sastavni dio već postojeće systemske aplikacije za upravljanje budžetom Budget Management Information System (BMIS). Dobijena je tehnička pomoć i rok za nadogradnju je II kvartal 2026. godine. Pored navedenog, ugovorena je i tehnička pomoć za izradu Master plana infrastrukturnih objekata i izradu Priručnika za kapitalno upravljanje, što je u skladu sa Public Investment Management Assessment (PIMA) preporukama. Realizacija ove dvije aktivnosti očekuje se do kraja 2025, iako je Akcionom planu za sprovođenje Programa reforme upravljanja javnim investicijama za 2025-2026. predviđeno da oba dokumenta budu završena tokom 2026. godine. Navedenim će se postići veći nivo transparentnosti u praćenju i koncipiranju politika daljeg podsticanja javnih investicija, a ujedno i omogućiti efikasniji monitoring i izvještavanje o implementaciji kapitalnih i drugih investiciono razvojnih projekata, kako bi se dodatno osiguralo djelotvorno i efikasno upravljanje javnim sredstvima u srednjem roku.

Izbori

U periodu 1. IV - 28. VII 2025. Državna izborna komisija održala je 15 sjednica. Na sjednicama su donijeta tri mišljenja i dostavljena tri izvještaja Skupštini o popuni upražnjenih poslaničkih mjesta.

Komisija je odlučivala po 31 prigovoru. Trideset prigovora podneseno je na radnje tj. propuste Opštinske izborne komisije (OIK) Šavnik. Svi prigovori su usvojeni, ali OIK Šavnik nije postupila po rješenjima Državne izborne komisije, tako da izbori nijesu održani na dva biračka mjesta u opštini Šavnik, niti su izbori okončani. Jedan prigovor podnesen je na rad Opštinske izborne komisije Budva i odbačen je kao nedozvoljen od strane Komisije.

Izvršni odbor Udruženja svjetskih izbornih tijela A-WEB odobrio je status privremenog člana ovog udruženja Državnoj izbornoj komisiji. Komisija je analizirala podzakonske akte i odlučila da, nakon analize svih akata, pristupi izmjenama i dopunama.

U izvještajnom periodu nije bilo održanih izbora.

Skupština

U periodu od 1. IV – 1. IX 2025. održano je osam sjednica redovnog zasijedanja, od čega tri posebne sjednice Skupštine 28. saziva, na kojima je donijeto 100 akata, i to 81 zakon, tri odluke, 11 odluka o izboru, imenovanju i razrješenju i pet zaključaka.

U izvještajnom periodu održana je jedna posebna sjednica posvećena premijerskom satu i poslaničkim pitanjima i dvije posebne sjednice posvećene premijerskom satu i poslaničkim pitanjima u vezi sa određenom temom. Poslanici su predsjedniku Vlade postavili 16 pitanja, dok su članovima Vlade postavili 78 pitanja. Nadležnim ministrima u vezi sa određenom temom postavljeno je ukupno 17 pitanja.

Na prvoj sjednici prvog redovnog zasijedanja, 14. IV 2025. Skupština je izabrala dva člana 44. Vlade Crne Gore, ministarku javnih radova i ministra energetike i rudarstva, dok je na istoj sjednici, 25. VI 2025. Skupština izabrala potpredsjednika Skupštine iz reda opozicije. Takođe, na prvoj sjednici prvog redovnog zasijedanja, 30. VII 2025. Skupština je imenovala tri člana Savjeta Javnog medijskog servisa Crne Gore, po ovlašćenim predlagračima. Na petoj sjednici prvog redovnog zasijedanja, 26. VI 2025. Skupština je donijela Odluku o donošenju Prostornog plana Crne Gore do 2040.

Skupština je na osmoj sjednici prvog redovnog zasijedanja, 25. VII 2025. donijela tri ključna izborna zakona: Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izboru odbornika i poslanika, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj

samoupravi i Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja. Ovi zakoni, usvojeni širokom parlamentarnom većinom, uvode niz značajnih promjena, uključujući organizaciju lokalnih izbora u jednom danu, profesionalizaciju Državne izborne komisije te povećanje rodne kvote za manje zastupljeni pol na 40%, u skladu sa preporukama OSCE/ODIHR i Venecijanske komisije. Ovaj zakonodavni iskorak predstavlja kvalitativni napredak nakon višegodišnjih političkih zastoja u ovoj oblasti i rezultat je širokog konsenzusa parlamentarnih aktera. Njime je unaprijeđena pravna sigurnost i ujednačen izborni kalendar, ojačana institucionalna nezavisnost i kapacitet Državne izborne komisije, te povećana rodna ravnopravnost u političkom životu. Donijete izmjene ujedno odgovaraju na višegodišnje preporuke Evropske komisije iz Izvještaja za 2024. u kojem je naglašena potreba za sveobuhvatnom reformom izbornog zakonodavstva, naročito u oblastima transparentnosti, nadzora finansiranja i pravne zaštite u izbornim sporovima. Na taj način postavljen je stabilan i inkluzivan okvir za sprovođenje budućih izbora, što je ključno za dalji napredak Crne Gore u procesu pristupanja EU.

U izvještajnom periodu, radna tijela Skupštine su održala četiri kontrolna i 13 konsultativnih saslušanja.

Administrativni odbor je 12. VI 2025. održao konsultativno saslušanje u vezi sa realizacijom preporuke Državne revizorske institucije koja se odnosi na donošenje rješenja o zaradi predsjednika i članova Savjeta Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, kojem su prisustvovali predstavnici Agencije, DRI i Ministarstva finansija. Na sjednici održanoj 24. VII, 2025. Odbor je sproveo dva konsultativna saslušanja kandidata predloženih po javnim pozivima za imenovanje članova Savjeta Agencije za audiovizuelne medijske usluge, kao i za članove Savjeta RTCG, koje su uputile ovlaštene institucije i organizacije u skladu sa zakonom.

Odbor za bezbjednost i odbranu je 22. IV 2025. sproveo konsultativno saslušanje vojno-diplomatskih predstavnika Crne Gore prije njihov polazak na dužnosti u okviru Stalne misije pri UN, OEBS-u i drugim međunarodnim organizacijama u Beču. Saslušani su kandidat za funkciju vojnog predstavnika i izaslanika odbrane u Austriji (rezidentno), Slovačkoj, Češkoj i Mađarskoj (nerezidentno), kao i kandidat za zamjenika vojnog predstavnika i pomoćnika izaslanika odbrane u navedenim državama. Odbor je 21. VII 2025. realizovao kontrolno saslušanje v.d. direktora Uprave policije na temu postupanja nadležnih organa u slučaju u kojem je osumnjičen pripadnik obezbjeđenja predsjednika Skupštine Crne Gore.

Odbor za međunarodne odnose i iseljenike sproveo je konsultativna saslušanja povodom davanja mišljenja o kandidatima za mjesto izvanrednog i opunomoćenog ambasadora, ta dao pozitivno mišljenje na predloge za imenovanje rezidentnih ambasadora Crne Gore u: Kraljevini Danskoj, sa sjedištem u Kopenhagenu, Rumuniji, sa sjedištem u Bukureštu, Republici Poljskoj, sa sjedištem u Varšavi (22. IV); Kraljevini Belgiji, sa sjedištem u Briselu (17. VI); Republici Bugarskoj, sa sjedištem u Sofiji, Republici Hrvatskoj, sa sjedištem u Zagrebu, i Kraljevini Nizozemskoj, sa sjedištem u Hagu (9. VII); u Republici Francuskoj, sa sjedištem u Parizu, i u Švajcarskoj Konfederaciji, sa sjedištem u Bernu (10. VII).

Odbor za evropske integracije je 23. IV 2025. održao konsultativno saslušanje ministarke evropskih poslova o trenutnom stanju i dinamici pristupnih pregovora između Crne Gore i EU. Dana 8. VII 2025. održano je i konsultativno saslušanje ministarke i glavnog pregovarača o trenutnom stanju u pregovorima sa osvrtom na rezultate posljednje Međuvladine konferencije Crne Gore i EU i plan za naredni period u cilju ispunjavanja mjerila i spremnosti za dalje privremeno zatvaranje poglavlja. U cilju sveobuhvatne procjene napretka Crne Gore ka članstvu u EU, Odbor za evropske integracije je, u izvještajnom periodu, razmotrio: 43. kvartalni izvještaj o ukupnim aktivnostima u procesu pristupanja Crne Gore EU i Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2025–2026; 44. kvartalni izvještaj za period oktobar–decembar 2024; 22. polugodišnji izvještaj za period jul–decembar 2024; 45. kvartalni izvještaj za period januar–mart 2025. godine; kao i informacije o programima podrške EU Crnoj Gori za 2023. i 2024. godinu.

Odbor za ekonomiju, finansije i budžet održao je, 20. VI 2025. konsultativno saslušanje ministra finansija na temu rasta bruto domaćeg proizvoda i uticaja na finansijsku održivost. Dana 7. VII 2025. Odbor je održao konsultativno saslušanje prijavljene kandidatkinje na Javni poziv za imenovanje tri člana Fiskalnog savjeta Crne Gore.

Odbor za rodnu ravnopravnost održao je, 13. V 2025. kontrolno saslušanje ministra pravde i ministarke kulture na temu sajber nasilja nad ženama u politici.

Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje sproveo je dva kontrolna saslušanja u toku izvještajnog perioda. Naime, 18. VII 2025. održano je kontrolno saslušanje ministra poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i direktora Uprave za gazdovanje šumama i lovištima Crne Gore, na temu: „Alarmantno stanje u oblasti šumarstva nakon stupanja na snagu Zakona o šumama 01. 01. 2025. godine“. Takođe, 30. VII 2025. održano je kontrolno saslušanje ministarke turizma i ministra prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine, na temu: „Potpisivanje Sporazuma o saradnji u oblasti turizma i razvoja nekretnina između Crne Gore i Ujedinjenih Arapskih Emirata“.

Odbor za zdravstvo, rad i socijalno staranje održao je 19. V 2025. sjednicu, na temu mentalnog zdravlja u Crnoj Gori. Takođe Odbor je održao, 3. VI 2025. konsultativno saslušanje na temu: „Demografski trendovi i prirodni priraštaj u Crnoj Gori“

Pored redovnih sjednica, skupštinski odbori su realizovali i druge aktivnosti usmjerene na neposredno informisanje o radu institucija, načinu njihovog funkcionisanja i stanju u oblastima iz nadležnosti odbora, kao i na praćenje primjene zakona.

Održane su i tematske sjednice odbora, uz učešće predstavnika nadležnih državnih institucija, nevladinog sektora i međunarodnih organizacija. Odbor za ekonomiju, finansije i budžet, održao je 4. VI 2025. sjednicu povodom obilježavanja Svjetskog dana bez duvana, na temu: „Uloga mjera fiskalne politike u unapređenju efikasne kontrole duvana u Crnoj Gori“. Odbor za rodnu ravnopravnost održao je, 9. VII 2025. tematsku sjednicu o rodnoj ravnopravnosti i izbornom procesu, sa posebnim osvrtom na analizu postojećeg zakonskog okvira. Sjednici su, pored članova Odbora, prisustvovali predsjednik Skupštine, ministarka evropskih poslova, ministarka saobraćaja, predstavnici pojedinih ministarstava i institucija, predsjednice skupština opština, predstavnice ženskih organizacija političkih partija, kao i predstavnici međunarodnih organizacija i diplomatskog kora.

Pored navedenog, u Skupštini je, 8. V 2025. održano 18. zasijedanje Ženskog parlamenta na temu „Glas žena ruralne Crne Gore“. Zasijedanje je organizovao Odbor za rodnu ravnopravnost u partnerstvu sa Ženskim klubom Skupštine Crne Gore i Mrežom za ruralni razvoj Crne Gore, a u saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Organizacijom UN za hranu i poljoprivredu.

U okviru nadzornih aktivnosti, odbori su razmatrali i brojne izvještaje koje pojedini organi, saglasno zakonu, dostavljaju Skupštini.¹

Takođe, na sjednicama radnih tijela razmotreni su, pored ostalog, i Posebani izvještaji.²

¹ Izvještaj o radu Agencije za nacionalnu bezbjednost za 2024. ; Izvještaj o radu i stanju u upravnim oblastima iz nadležnosti Ministarstva odbrane za 2024; Izvještaj o stanju u Vojsci Crne Gore za 2024; Izvještaj o radu Ministarstva unutrašnjih poslova i organizacione jedinice nadležne za policijske poslove za 2024; Izvještaj o stanju bezbjednosti saobraćaja na putevima za 2024; Izvještaj o stanju sistema zaštite i spašavanja za 2024; Godišnji izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2024, sa pratećim izvještajem o aktivnostima na sprovođenju i unapređenju upravljanja i kontrola; Godišnji izvještaj Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2024; Godišnji izvještaj Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2024; Izvještaj o stanju zaštite ličnih podataka i pristupu informacijama za 2024 ; kao i izvještaji o radu Agencije za sprečavanje korupcije za 2023. i 2024.

U pogledu administrativnih kapaciteta, na dan 1. IX 2025. ukupan broj zaposlenih u službi Skupštine je 206, od ukupno 281 sistematizovanih izvršilaca. Ukupan broj obuhvata generalnog sekretara, jednog zamjenika generalnog sekretara, jednog pomoćnika generalnog sekretara, šefa Kabineta predsjednika Skupštine i 12 savjetnika predsjednika i potpredsjednika Skupštine, kao i 190 službenika i namještenika. Pored navedenih zaposlenih, u službi Skupštine je za dva lica utvrđeno mirovanje prava i obaveza iz rada i po osnovu rada dok je jedno lice privremeno raspoređeno u drugi državni organ. U periodu 31. III - 1. IX 2025, u Službi Skupštine imenovani su generalni sekretar, zamjenik generalnog sekretara, dva savjetnika predsjednika odnosno potpredsjednika Skupštine, a takođe je postavljen i jedan pomoćnik generalnog sekretara. Zaposleni u službi Skupštine su u izvještajnom periodu pohađali ukupno osam obuka, sa 42 polaznika. Obuke su, između ostalog, bile usmjerene na teme harmonizacije nacionalnog zakonodavstva sa legislativom Evropske unije, pravno nomotehnička pravila i amandmansko djelovanje u Skupštini Crne Gore, rodna ravnopravnost, rodno odgovorno budžetiranje i ostale.

Transparentnost i otvorenost rada

U odnosu na transparentnost i otvorenost rada Skupštine, u periodu 1. IV - 1. IX 2025, Skupštini je podnijeto ukupno 36 zahtjeva za pristup informacijama. Odgovoreno je na 31 zahtjev, a u toku je priprema odgovora na pet zahtjeva. U izvještajnom periodu podnijete su dvije inicijative za potpisivanje peticije, od kojih nijedna nije dobila potrebnu podršku građana. Peticiju kojom se traži uvođenje vjeronauke kao izbornog predmeta u osnovne i srednje škole, podnijetu 11. III 2025, potpisalo je više od 6.000 punoljetnih građana. Odbor za prosvjetu, nauku, kulturu i sport razmotrio je predmetnu peticiju na sjednici održanoj 16. IV 2025. na kojoj je predložen zaključak o upućivanju peticije Vladi radi davanja mišljenja i preduzimanja daljih mjera, koji Odbor nije usvojio.

Evropske integracije

Vlada je 13. II 2025. usvojila Akcioni plan za ispunjenje preporuka iz Izvještaja Evropske komisije o Crnoj Gori za 2024. koji obuhvata konkretne mjere raspoređene kroz šest tematskih klastera, u skladu sa novom metodologijom proširenja. Na osnovu ovog dokumenta, Vlada je 29. V 2025. usvojila prvi kvartalni izvještaj o njegovoj realizaciji, dok je drugi kvartalni izvještaj u fazi finalizacije i njegovo usvajanje je planirano na sjednici Vlade 18. IX 2025. Time se jasno potvrđuje kontinuitet izvještavanja i posvećenost adresiranju preporuka Evropske komisije.

Pored toga, 25. IV 2025. usvojeni su i akcioni planovi za ispunjavanje završnih mjerila u poglavljima 23 i 24, sa obavezom kontinuiranog monitoringa njihove realizacije. U okviru tog procesa, 31. VII 2025. usvojeni su prvi polugodišnji izvještaji za period januar – jun 2025. Iako je riječ o planovima usvojenim svega par mjeseci ranije, Vlada je odlučila da već na polovini godine uspostavi izvještavanje, kako bi se obezbijedio prirodan prelazak na polugodišnji ciklus praćenja i, što je još važnije, kako bi se nadležni resori podstakli na pravovremeno sprovođenje

² Posebni izvještaj o rezultatima u borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije za period od 1.VII.2024. - 27.V.2025; Informacija o aktivnostima koje je Uprava policije preduzela povodom tragičnog događaja na Cetinju od 1. I. 2025 ; Informacija o aktivnostima koje je Uprava policije preduzela povodom tragičnog događaja u naselju Medovina, u Opštini Cetinje, koji se desio dana 12. VIII. 2022 ; Informacija o postupku vršenja provjera za utvrđivanje (ne)postojanja bezbjednosnih smetnji u obavljanju bezbjednosnih poslova, a koji sprovodi nadležna komisija za provjeru, saglasno odredbama Zakona o unutrašnjim poslovima, kao i utvrđivanja disciplinske odgovornosti i pokretanju postupaka s tim u vezi; Informacija o postupku zapošljavanja pripadnika policije Ministarstva unutrašnjih poslova, aktivnostima nadležnih komisija i procedurama, s tim u vezi; Strategija razvoja sistema socijalne i dječje zaštite u Crnoj Gori za period od 2025 do 2028 s Akcionim planom za 2025; Strategija za prevenciju i zaštitu djece od nasilja 2025-2029 s Akcionim planom 2025-2026 ; Strategija deinstitucionalizacije u Crnoj Gori za period od 2025 do 2028 s Akcionim planom za 2025 ; Strategija deinstitucionalizacije u Crnoj Gori za period od 2025 do 2028 sa Akcionim planom; i Izvještaj o zaštiti od diskriminacije sa stanovišta djelovanja institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za period 1. I- 31. VII. 2024; Izvještaj o realizaciji Akcionog plana Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana 2021-2025 za 2024.

mjera bez odlaganja. Time je omogućeno da se postignuti rezultati sagledaju u ranoj fazi, a da se eventualne slabosti u implementaciji otklone odmah, u skladu sa zahtjevima završne faze pregovora.

U izvještajnom periodu, usljed rekonstrukcije Vlade 16. IV 2025. i donošenja nove Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave (Sl. list CG, broj 98/23, 102/23, 113/23, 71/24, 72/24, 90/24, 93/24, 93/24, 104/24, 117/24, 39/25), došlo je do kadrovskih promjena u institucijama zaduženim za realizaciju obaveza iz pregovaračkih poglavlja. U cilju prilagođavanja novim okolnostima i usmjeravanja kapaciteta ka ispunjavanju obaveza iz pregovaračkog procesa, Vlada je u izvještajnom periodu donijela ukupno 15 odluka o obrazovanju i izmjenama odluka o pregovaračkim radnim grupama, čime je obezbijeđeno njihovo usklađivanje sa aktuelnom strukturom i potrebama završne faze pregovora. Sastanci pregovaračkih radnih grupa održavaju se intenzivnom dinamikom, u zavisnosti od potreba procesa – bilo u plenarnom, bilo u tematskom formatu. Izmjene odluka o pregovaračkim radnim grupama imale su za cilj da se obezbijedi puna funkcionalnost i adekvatno odgovori na zahtjeve Evropske komisije u finalnoj fazi pregovaračkog procesa.

Kada je riječ o funkcionisanju pregovaračke strukture, Pregovarački tim se redovno sastaje, najmanje jednom mjesečno od njegovog formiranja. Na ovim sastancima razmatraju su ključna pitanja pregovaračkog procesa i najrelevantnija dokumenta, a radom Pregovaračkog tima rukovodi glavni pregovarač.

Kombinacija strateškog planiranja, redovnog izvještavanja i intenzivnog rada pregovaračkih struktura potvrđuje spremnost Crne Gore da odgovori na zahtjeve završne faze pregovora.

Vlada

U izvještajnom periodu Generalni sekretarijat Vlade (GSV) izdao je ukupno 28 mišljenja na strateška dokumenta. Od tog broja, 23 mišljenja odnose se na nacрте dokumenata, dok je 18 mišljenja izdato na predloge dokumenata³. Takođe, za tri dokumenta izdato je mišljenje u formi dopisa kojim se konstatuje da dokument ne podliježe procjeni u skladu sa važećim propisima. U istom periodu, GSV je izdao ukupno 46 mišljenja na izvještaje o realizaciji strateških dokumenata, od čega se sedam mišljenja odnosi na završne izvještaje, a 39 na godišnje izvještaje. Shodno Poslovniku o radu Vlade Crne Gore („Sl. list CG“ br. 3/12, 31/15, 48/17, 62/18, 121/23, 58/24 i 43/25), GSV je u izvještajnom periodu izdao 19 mišljenja na predloge zakona.

Pored navdenog, realizovan je šesti ciklus Programa stručnog obrazovanja državnih službenika za strateško planiranje. Program je pohađalo ukupno 22 državna službenika, čime se nastavlja unapređenje kapaciteta državne uprave u ovoj oblasti.

Odlukom o izmjenama i dopunama Poslovnika Vlade Crne Gore („Sl. list CG“, broj 43/25), donijete su ključne novine koje uključuju uvođenje obaveze da ministarstva, uz završni izvještaj o sprovođenju strateškog dokumenta, dostavljaju i izvještaj o sprovedenoj evaluaciji tog dokumenta, uspostavljanje kontrole proliferacije strateških dokumenata putem legislativnog postupka, kroz mehanizam mišljenja GSV na predloge zakona koji sadrže nove ili izmijenjene strateške dokumente.

U okviru projekta „EU4PFM“ sprovedena je analiza jaza između postojeće prakse strateškog planiranja i zvanične metodologije, s ciljem identifikacije prostora za unapređenje planerskog okvira. Takođe, u okviru istog projekta definisan je koncept reforme srednjoročnog planiranja, koji je trenutno u fazi verifikacije od strane GSV i Ministarstva finansija.

³ (napomena: pojedini dokumenti obuhvaćeni su sa oba mišljenja).

U saradnji sa SIGMA-om, GSV je definisao početni koncept funkcije koordinacije politika na nivou ministarstava. Ovaj koncept se trenutno verifikuje u konsultacijama sa Ministarstvom finansija, Ministarstvom evropskih poslova, Ministarstvom javne uprave i Upravom za ljudske resurse. Uz podršku OEBS-a, nastavlja se proces identifikacije i evidentiranja dostupnih rodno raščlanjenih podataka u evidencijama državnih institucija. Aktivnosti su posebno usmjerene na Ministarstvo pravde, Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava i Ministarstvo unutrašnjih poslova.

Civilno društvo

Kada je u pitanju strateški okvir saradnje s nevladinim organizacijama (NVO), Vlada je 10. VII. 2025. usvojila Izvještaj o realizaciji Akcionog plana 2024-2026, za 2024. za sprovođenje Strategije saradnje organa državne uprave i nevladinih organizacija 2022-2026.

Kada je u pitanju finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija, u skladu sa Zakonom o nevladinim organizacijama („Sl. list CG”, br. 39/11 i 37/17), Ministarstvo regionalno-investicionog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama pokrenulo je postupak programiranja oblasti od javnog interesa u cilju pripreme Odluke o utvrđivanju prioriternih oblasti od javnog interesa i visine sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija u 2026. Pored navedenog, u toku je priprema Izvještaja o realizaciji javnih konkursa i odobrenih projekata, u skladu sa Zakonom o nevladinim organizacijama u 2024. na osnovu pojedinačnih izvještaja koji dostavljaju organi državne uprave koji su vršili raspodjelu sredstava u 2024. U skladu sa Zakonom o nevladinim organizacijama, rok za pripremu ovog dokumenta je 30. X 2025.

Kada je riječ o kofinansiranju projekata i programa nevladinih organizacija podržanih iz fondova Evropske unije, zaključno sa 15. VII 2025. raspodijeljeno je ukupno 638,065.75 eura, a ovim iznosom kofinansirano je ukupno 20 projekata.

U toku je implementacija programa Resursni centri, koja je otpočela je 1. I 2025. i trajaće do 31. XII 2026. Aktivnosti se realizuju u skladu sa programom utvrđenom dinamikom, a ministarstvo regionalno-investicionog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama, obavilo je ukupno tri monitoring posjete. U narednom periodu, nastaviće se redovno praćenje ovog programa.

Utvrđena je Lista nezavisnih procjenjivača za 2025. i objavljena na internet stranici Ministarstva regionalno-investicionog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama.

Kada je u pitanju Savjet za saradnju organa državne uprave i nevladinih organizacija, organi državne uprave već su predložili svoje predstavnike u rad ovog tijela, nakon dva javna poziva za odabir predstavika nevladinih organizacija, odabrano je ukupno 11 predstavnika nevladinih organizacija, dok je za oblast vladavina prava, 18. VII. 2025. raspisan još jedan javni poziv.

Na osnovu prethodno pripremljenog Programa obuka za državne službenike, u izvještajnom periodu realizovan je niz obuka⁴ u saradnji sa Upravom za ljudske resurse i uz ekspertsku podršku projekta Tehničke podrške finansiranog od strane Delegacije EU u Crnoj Gori. Obuke su obuhvatile saradnju sa nevladinim organizacijama, proces finansiranja

⁴ proces programiranja prioriternih oblasti od javnog interesa i namijenjena je organima državne uprave koji sprovode ovaj proces, obuka realizovana 31. marta, obuci prisustvovalo ukupno 14 službenika; obuka za nezavisne procjenjivače, realizovana 4. IV. obuci prisustvovalo 17 nezavisnih procjenjivača; obuka za postupak raspodjele sredstava, realizovana 7. IV. obuci prisustvovalo 13 službenika; obuka za monitoring podržanih projekata i programa nevladinih organizacija, realizovana 8. IV. obuci prisustvovalo 16 službenika. Uz podršku TA projekta, organizovana je obuka za mjerenje efekata NVO projekata finansiranih iz državnog budžeta – standardi monitoringa i evaluacije u praksi, koja je realizovana 3. VII. a obuci je prisustvovalo 12 službenika.

projekata i programa NVO iz državnog budžeta, rad komisija za raspodjelu sredstava, službenike podrške, kao i unapređenje rada nezavisnih procjenjivača i razvoj budućih trenera.

Savjet za saradnju organa državne uprave i nevladinih organizacija

Organi državne uprave već su predložili svoje predstavnike u rad ovog tijela, nakon dva javna poziva za odabir predstavnika nevladinih organizacija, odabrano je ukupno 11 predstavnika nevladinih organizacija, dok je za oblast vladavina prava, 18. VII. 2025. raspisan još jedan javni poziv.

Reforma javne uprave

Strateški i zakonodavni okvir za reformu javne uprave

Vlada je na sjednici održanoj 11. IV 2025. usvojila Izvještaj o sprovođenju Akcionog plana 2022–2024. Strategije reforme javne uprave 2022–2026. za 2024. godinu, kojim je konstatovan značajan napredak u odnosu na prethodni period i rast indikatora učinka. Na istoj sjednici usvojen je i Akcioni plan za 2025–2026, čime je obezbijeđen kontinuitet sprovođenja Strategije, a nova faza reforme zasnovana na nalazima i iskustvima iz prethodnih godina. Time je uspostavljen okvir koji jasno definiše aktivnosti, indikatore učinka, rokove i odgovorne institucije za naredni period.

Skupština je 30. VII 2025. usvojila Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima i namještenicima („Sl. list CG“, broj 82/25), koji je stupio na snagu 7. VIII 2025. Izmjenama je dodatno unaprijeđen okvir za profesionalizaciju i depolitizaciju državne uprave, posebno kroz ograničenje trajanja vršilaca dužnosti, jačanje uloge Državne komisije za žalbe i preciziranje sistema ocjenjivanja i disciplinskih postupaka.

Ministarstvo javne uprave je u aprilu 2025. uspostavilo elektronsku platformu koja omogućava redovno praćenje postignuća u oblasti reformskih aktivnosti, u duhu transparentnosti procesa monitoringa reforme javne uprave⁵

Kada je riječ o finansijskoj održivosti, reforma javne uprave i upravljanje javnim finansijama podržani su kroz Godišnji akcioni program za Crnu Goru za 2022. u okviru Instrumenta pretprijetne pomoći (IPA III), putem sektorske budžetske podrške (SBP) u ukupnom iznosu od 16,6 miliona eura. U 2023. isplaćena je fiksna tranša u iznosu od 3,5 miliona eura, dok je u drugom kvartalu 2025. finalizovan proces prikupljanja podataka i pripreme zahtjeva za isplatu prve varijabilne tranše, uz intenzivnu institucionalnu koordinaciju koju vodi Ministarstvo javne uprave. Pored toga, Vlada je usvojila Izvještaj o finansijskoj podršci reformi javne uprave za 2024.

Jedan od ključnih iskoraka u ovom izvještajnom periodu bilo je usvajanje Plana zapošljavanja za dva pilot sektora, zaštita životne sredine i zapošljavanje i socijalna politika, zajedno sa pratećom Informacijom. Plan je izrađen u okviru međuresorskog Radnog tima, uz aktivno učešće Ministarstva javne uprave.

U cilju jačanja koordinacije i praćenja implementacije reformi, 30. V 2025. održan Donatorski koordinacioni sastanak, sa predstavnicima diplomatsko konzularnog kora i predstavnicima međunarodnih organizacija. Dodatno, u cilju koordinacije, Donatorska matrica koja obuhvata sve projekte iz oblasti reforme javne uprave redovno se ažurira, a posljednja verzija objavljena je u maju 2025.

Nakon redovnog godišnjeg sastanka Posebne grupe za reformu javne uprave (PAR SG), koji je održan 20. XI 2024. u Briselu, u cilju praćenja realizacije zaključaka i intenziviranja reformskog dijaloga, 10. VI 2025. održan je follow-up

⁵ <https://www.gov.me/clanak/rezultati-implementacije-strategije-reforme-javne-uprave-2022-2026>

sastanak Posebne grupe u online formatu. Neposredno nakon toga, u 16. VII 2025. sprovedena je misija Evropske komisije u Crnoj Gori, organizovana upravo zbog posebne važnosti procesa reforme javne uprave u kontekstu pristupnih pregovora. Tokom misije održane su tematske sjednice sa predstavnicima svih nadležnih institucija sa crnogorske strane i predstavnicima Evropske komisije i Delegacije EU u Crnoj Gori. Tom prilikom dogovoreni su jasni koraci i precizirana izrada mape puta za ubranu implementaciju operativnih zaključaka, što je dodatno učvrstilo zajedničko razumijevanje prioriteta i intenziviralo reformsku dinamiku.

Državna služba i upravljanje ljudskim resursima

Kada je riječ o ocjenama iz Izvješta EK o Crnoj Gori 2024. u odnosu na službenički sistem, u izvještajnom periodu, u okviru projekta koji je finansiran od strane Delegacije EU, radilo se na pripremi uredbe o kriterijumima i bližem načinu sprovođenja provjere znanja, sposobnosti, kompetencija i vještina za rad u državnim organima, kojom se uvodi provjera kompetencija prilikom zapošljavanja za sve kategorije državnih službenika. Takođe ovom uredbom će se bolje urediti uslovi koje treba da ispunjavaju stručna lica i istaknuti stručnjaci u Komisijama koje će vršiti provjeru lica prilikom zapošljavanja, i između ostalog propisuje se da ova lica ne smiju biti politički angažovana, što je bila i jedna od sugestija Evropske komisije.

Vlada je 5. VIII 2025. donijela Uredbu o kriterijumima i bližem načinu sprovođenja provjere znanja, sposobnosti, kompetencija i vještina za rad u državnim organima, koja je istog dana stupila na snagu, a primjenjivaće se od I. I. 2026.

U izvještajnom periodu, tekst Predloga zakona o Vladi usaglašen je sa preporukama Venecijanske komisije u mjeri u kojoj to dozvoljava ustavno pravni sistem Crne Gore. Budući da Crna Gora jedina u regionu nema Zakon o Vladi, donošenjem ovog zakona sistemski će se urediti sva pitanja od značaja za njen sastav, mandat, način rada, odlučivanja, odnosa sa drugim organima, kao i druga pitanja od značaja za rad Vlade, što će biti osnov i svakoj budućoj izvršnoj vlasti da, u skladu sa najboljim praksama i principima dobrog upravljanja, vrši svoju funkciju.

U izvještajnom periodu nadležno radno tijelo je pripremilo radnu verziju Nacrta zakona o javnim ustanovama, kojim će se urediti pitanja osnivanja javnih ustanova na centralnom i lokalnom nivou, izbora i uslova za članove organa upravljanja, zasnivanja radnog odnosa i statusa zaposlenih, nadzora nad radom ovih ustanova, kao i druga važna pitanja iz ove oblasti.

U izvještajnom periodu pripremljen je i Nacrt zakon o dopuni Zakona o inspekcijskom nadzoru, kojim se vrši usklađivanje Zakona o inspekcijskom nadzoru sa Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prekršajima. Pomenutim Nacrtom propisuje se mogućnost organima inspekcijskog nadzora da, u vršenju svojih ovlašćenja i u cilju nesmetanog vršenja inspekcijskog nadzora, mogu od suda da zahtijevaju izdavanje naredbe za ulazak u stan i druge prostorije. Predlogom zakona o dopuni Zakona o inspekcijskom nadzoru propisano da inspektori ovlašćenja koja imaju shodno Zakonu o inspekcijskom nadzoru, donošenjem ovog zakona imaju i u vršenju inspekcijskog nadzora u stanu i drugim prostorijama po naredbi suda, u skladu sa zakonom kojim se uređuju prekršaji.

Odgovornost uprave

Skupština je 24. VII 2025. usvojila Zakon o slobodnom pristupu informacijama, čime je realizovana jedna od ključnih preporuka Evropske komisije. Novi zakon donosi obaveznu proaktivnu objavu podataka, precizne rokove za

postupanje po zahtjevima, jasno definisane razloge za ograničavanje pristupa, kao i mogućnost sankcija za organe koji ne postupaju u skladu sa zakonom. Zakon je u potpunosti usklađen sa Direktivom EU 2019/1024 o otvorenim podacima i ponovnoj upotrebi informacija javnog sektora, Arhuskom i Tromskom konvencijom, relevantnim dokumentima Savjeta Evrope i praksom Evropskog suda za ljudska prava, čime je obezbijeđen savremeni evropski okvir za jačanje transparentnosti i odgovornosti javne uprave. Nakon njegovog usvajanja, Ministarstvo je otpočelo proceduru izrade podzakonskih akata, čime se nastavlja dalji proces sprovođenja zakona u praksi.

Pružanje usluga građanima i poslovnim subjektima

U skladu sa obavezama iz Plan za potpunu implementaciju transakcionih javnih elektronskih servisa na nacionalnom i lokalnom nivou za period 2025–2027. Prema planu implementacije, 57 usluga planirano je za realizaciju u 2025, 70 u 2026, 44 u 2027. Prema planu digitalizacije e-usluga, implementirano je 25 usluga, od kojih je 20 dostupno korisnicima putem novog e-Uprava portala ili preko internet stranica nadležnih institucija.⁶

U vezi sa nastavkom implementacije aktivnosti iz plana digitalizacije usluga, identifikovani su ključni izazovi: ograničeni administrativni i tehnički kapaciteti institucija za razvoj i održavanje e-usluga; kašnjenja u međuinstitucionalnoj koordinaciji, posebno u institucijama sa složenim naslijeđenim sistemima, budžetska ograničenja koja utiču na pravovremene nabavke i zapošljavanje; potreba za jačom političkom podrškom i većim prioritetom digitalne transformacije na nivou institucija. Uprkos izazovima, Crna Gora ostaje posvećena potpunoj realizaciji plana do kraja 2027. Takođe, radi podrške ovoj transformaciji, Ministarstvo javne uprave je, uz podršku EU, implementiralo novi portal e-Uprava, na kojem je objavljeno 22 elektronske usluge iz nadležnosti pet institucija na adresi euprava.gov.me.

Pored navedenog, Ministarstvo javne uprave je uspješno implementiralo novu GSB (X-Road) platformu za razmjenu podataka između registara, čime je značajno unaprijeđena efikasnost i bezbjednost elektronske razmjene podataka između državnih organa. Tokom implementacije, registri Ministarstva unutrašnjih poslova i Poreske uprave korišćeni su kao test sistemi radi provjere funkcionalnosti i stabilnosti nove platforme.

Ministarstvo unutrašnjih poslova je u procesu prelaska sa starog sistema na novu GSB platformu, što predstavlja ključni korak u modernizaciji javne uprave. Nakon završetka ovog procesa, i druge institucije će preuzeti upotrebu nove platforme, čime će se obezbijediti jedinstven i standardizovan pristup podacima za sve relevantne institucije.

⁶ Institucije :

-Ministarstvo javne uprave – 6 usluga objavljeno na e-Uprava portalu: Prijava za polaganje stručnog ispita za rad u državnim organima sa srednjom stručnom spremom (dvije usluge); Prijava za polaganje stručnog ispita za rad u državnim organima sa višom stručnom spremom (dvije usluge); Prijava za polaganje ispita za provjeru stručne osposobljenosti za obavljanje poslova komunalne policije (dvije usluge)

-Ministarstvo za dijasporu – jedna usluga objavljena na e-Uprava portalu: Registracija dijaspore (eUprava – Usluga – Zahtjev za upis članova dijaspore)

-Ministarstvo za socijalni rad, brigu o porodici i demografiju – 1 usluga objavljena na e-Uprava portalu: Nadoknada zarade za porodijsko odsustvo (eUprava – Usluga – Nadoknada zarade za porodijsko ili roditeljsko odsustvo)

-Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija – jedna usluga objavljena na svom portalu:

Podnošenje zahtjeva za oslobađanje od obaveze vraćanja studentskog kredita

-Ministarstvo pravde – 11 usluga objavljeno na e-Uprava portalu: Izdavanje kopije uvjerenja o položenom pravosudnom ispitu; Izdavanje kopije uvjerenja o položenom stručnom ispitu; Inicijativa za nadzor nad radom notara, predstavka ili žalba (dvije usluge); Inicijative za nadzor nad radom javnih izvršitelja, predstavke ili žalbe (dvije usluge); Zahtjev za pristup Registru novčanih kazni i prekršajnih evidencija; Zahtjev za izvod iz kaznene evidencije za građane; Zahtjev za izvod iz kaznene evidencije za pravna lica; Zahtjev za izvod iz prekršajne evidencije za građane; Zahtjev za izvod iz prekršajne evidencije za pravna lica.

Dodatno, razvijena je nova aplikacija meta-registra⁷ koja omogućava lakši unos podataka u elektronske registre i informacione sisteme. Ova aplikacija će značajno olakšati rad institucijama i pomoći im da ispune obaveze u skladu sa Zakonom o e-Upravi. Uvođenje ove aplikacije dopriniće većoj transparentnosti i dostupnosti podataka, što će unaprijediti koordinaciju između institucija.

Upravljanje javnim finansijama

Izveštaj o implementaciji Akcionog plana za sprođenje Public Financial Management (PFM) programa u prvoj polovini 2025. godine pripremljen je i dostavljen Evropskoj komisiji u skladu sa obavezom dostavljanja izveštaja o realizaciji PFM reforme u okviru zahtjeva za povlačenje sredstava iz Instrumenta za reforme i rast. U izveštajnom periodu održani su redovni sastanci PFM Radne grupe i radnih timova. U okviru nastavka redovnog dijaloga, 16. VI 2025. održan je follow-up sastanak s predstavnicima Evropske komisije na kojem je razmotren stepen realizacije zaključaka sa PFM Dijaloga održanog u novembru 2024. Nastavljena je komunikacija i saradnja sa međunarodnim partnerima u cilju realizacije planiranih i planiranja dodatnih aktivnosti usmjerenih na sprovođenje PFM reforme. Implementirano je više aktivnosti iz PFM Programa uz podršku međunarodnih partnera: EU, MMF, UNDP, Svjetska banka, SIGMA, CEF i dr.

Glavni nalazi monitoringa implementacije PFM programa u prvoj polovini 2025. koji obuhvata 128 aktivnosti⁸ prikazani su na grafiku u nastavku. Pokazuju da se oko 79% aktivnosti iz Akcionog plana realizuje planiranom dinamikom, budući da je realizovano 21,4% od ukupnog broja aktivnosti, dok je 70,5% aktivnosti u toku, a indikatori rezultata pokazuju pozitivan trend.

Iako je dio aktivnosti, čiji je završetak planiran u prvoj polovini 2025. u kašnjenju, prijevremeno su realizovane brojne druge aktivnosti u sve četiri oblasti PFM programa i to: Oblasti 1 – Fiskalni okvir i planiranje budžeta, poput nadogradnje BMIS-a; Oblasti 2- Izvršenje budžeta, poput svih aktivnosti unapređenja sistema javnih nabavki; u Oblasti 3 – Računovodstvo praćenje i finansijsko izveštavanje - u dijelu unapređenja izveštavanja o izvršenju budžeta i Oblasti 4- Efikasna finansijska kontrola, kroz ocjenu stanja u oblasti upravljanja i unutrašnje kontrole i

⁷ (<https://metaregistar.gov.me>)

⁸ Od kojih 16 aktivnosti nije dospjelo za implementaciju, odnosno njihovo otpočinjanje je planirano u drugoj polovini 2025. ili u 2026.

davanje preporuka za unapređenje, jačanje kapaciteta unutrašnjih revizora u primjeni novih globalnih standarda unutrašnje revizije; kao i kroz izradu i implementaciju srednjoročnih planova revizije DRI.

POGLAVLJE 23 – PRAVOSUĐE I TEMELJNA PRAVA

Funkcionisanje pravosuđa

U odnosu na preporuku Evropske komisije o potrebi potpune i efikasne implementacije poboljšanog strateškog i pravnog okvira za rješavanje postojećih izazova i dalje uskladjivanje pravnog okvira, uključujući Ustav, Savjet za praćenje sprovođenja Strategije reforme pravosuđa 2024-2027 je 22. VII 2025. razmotrio i usvojio Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije reforme pravosuđa za period 1. I 2024 - 30. VI 2025. Nakon razmatranja predmetnog izvještaja, Savjet je konstatovao da je na dan 30. VI 2025. 90,12% planiranih aktivnosti (njih 73 od 81) u potpunosti realizovano ili je njihova realizacija u završnoj fazi sprovođenja, dok osam aktivnosti (9,88%) nije realizovano. Izvještavanje i praćenje realizacije aktivnosti vrši se preko posebnog portala uspostavljenog za tu svrhu, uz podršku projekta EUROL 3.⁹

Imajući u vidu predmetnu preporuku EK, a u skladu sa obavezama predviđenim Reformskom agendom Crne Gore 2024 – 2027 za Instrument EU za reforme i rast, Vlada je na sjednici održanoj 17. IV 2025. utvrdila je Predlog za promjenu Ustava Crne Gore. Predložena promjena se odnosi na odredbe Amandmana VIII i IX na Ustav Crne Gore kojima se uređuje sastav Sudskog savjeta, i odlučivanje ministra pravde u postupcima disciplinske odgovornosti sudija. Predlog se nalazi u skupštinskoj proceduri.

Nadalje, Skupština je dana 25. VII 2025. godine usvojila Zakon o dopunama Zakona o Sudskom savjetu i sudijama i Zakon o dopunama Zakona o Državnom tužilaštvu i Zakon o dopunama Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore koji su stupili na snagu 15. VIII 2025. („Sl. list CG“, 92/25) a kojima je predviđeno je da sudije, predsjednici sudova, državni tužioci, rukovodioci državnih tužilaštava, sudije i predsjednik Ustavnog suda imaju pravo na dodatak na funkciju u iznosu od 30% visine osnovne zarade. U toku je rad Radne grupe za izradu Predloga zakona o zaradama i drugim pravima u vezi sa vršenjem pravosudne i ustavnosudske funkcije.

Skupština je 19. V 2025. donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o upravnom sporu koji je stupio na snagu 6. VI 2025. („Sl. list CG“, broj 53/25). Ovim izmjenama pristupilo se radi prevazilaženja problema koji su se pojavili u praktičnoj primjeni ovog propisa, a koji su uticali na efikasnost upravnog spora i djelotvornost sudske zaštite. Do donošenja ovog zakonskog rješenja, teškoće su se ogledale u povećanom prilivu predmeta pred Upravnim sudom, značajnoj opterećenosti rada sudija ovog suda, značajnom broju održavanja usmenih rasprava, povećanju broja kontrolnih zahtjeva za ubrzanje postupka i značajnim iznosima koji su se plaćali za povredu prava na suđenje u razumnom roku u upravnom postupku i upravnom sporu.

Skupština je dana 19. V 2025. donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o alternativnom rješavanju sporova koji je stupio na snagu 6. VI 2025. („Sl. list CG“, broj 53/25). Zakon je izmijenjen sa ciljem da se postupak medijacije dodatno afirmiše kao efikasan, brz i pristupačan način rješavanja sporova. Predložene izmjene posebno se odnose na jasnije definisanje pravila i mehanizama za sprovođenje postupka alternativnog rješavanja sporova. Time će se

⁹ Izvještaj je javno objavljen na internet stranici Ministarstva pravde: <https://www.gov.me/clanak/izvjestaj-o-realizaciji-akcionog-plana-za-sprovođenje-strategije-reforme-pravosuđa-2024-2027-za-period-1-januar-2024-30-jun-2025-godine>.

omogućiti brže i kvalitetnije okončanje postupaka, uz smanjenje opterećenja sudova. Cilj ovog zakona jeste rješavanje sporova kroz postupke koji su manje formalni i manje opterećujući.

Ministarstvo pravde je pripremilo i dana 7. V 2025. godine Evropskoj komisiji poslalo inovirani Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakonika o krivičnom postupku. U ovaj zakon prenesene su odredbe Direktive 2012/29/EU o uspostavljanju minimalnih standarda za prava, podršku i zaštitu žrtava krivičnih djela, Direktive 2012/13/EU o pravu na informisanje u krivičnom postupku, kao i Direktive 2016/343/EU o jačanju određenih vidova pretpostavke nevinosti i prava učestvovanja na raspravi u krivičnom postupku. Predlog izmjena odnosi se uglavnom na poboljšanje efikasnosti samog krivičnog postupka, uvođenje velikog broja prava koje imaju žrtve krivičnih djela, osnivanje stručnih službi za podršku žrtvama, ali i na jačanje procesnih garancija za okrivljene.

Ministarstvo pravde je pripremilo i dana 18. VI 2025. Evropskoj komisiji poslalo Predlog zakona i izmjenama Krivičnog zakonika Crne Gore. Ovim predlogom se, propisuje nezastarijevanje krivičnog gonjenja i izvršenja kazne za krivično djelo iznuđivanje iskaza čime se čime se vrši usklađivanje sa međunarodnim ugovorima i praksom CAT-a, a takođe u cilju dodatnog usklađivanja sa Lanzarote konvencijom (tačnije članom 33) propisuje se nezastarivost za krivična djela protiv polne slobode, kada su učinjena na štetu djeteta. Osim toga, kao vid teškog ubistva prepoznaje se ubistvo ženskog ili drugog lica iz pobuda zasnovanih na rodnoj pripadnosti, što inkorporira i femicid kao vid teškog ubistva. Dodaje se i krivično djelo teški govor mržnje na način da se javno ispoljavanje mržnje, zbog neke okolnosti s ciljem nasilja ili izazivanja mržnje kažnjava zatvorom od dva mjeseca do tri godine. A propisuje se i prinudni nestanak lica kao krivično djelo obzirom da mnogi međunarodni dokumenti, poput Konvencije o nestalim osobama ili Statut Međunarodnog krivičnog suda prisilne nestanke propisuju kao teško kršenje prava, i zločin pod međunarodnim pravom.

Kada je riječ o preporuci EK koja se odnosi na sprovođenje plana racionalizacije sudske mreže, međuresorska Radna grupa izradila je Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima, koji je prošao javnu raspravu i upućen je na mišljenje Sekretarijatu za zakonodavstvo. Ovim zakonom predviđaju se mjere optimizacije pravosudne mreže u smislu ukidanja malih neodrživih sudova i osnivanja sudskih odjeljenja na područjima opština gdje su se nalazili ti sudovi.

Nezavisnost i nepristrasnost

U periodu 1. I – 30. VI 2025, nije bilo prijava sudija i tužilaca o neprimjerenom uticaju.

Odgovornost

U odnosu na disciplinsku odgovornosti sudija, u periodu 1. I – 30. VI 2025. vođeno je pet disciplinskih postupaka, završeno je dva predmeta (nije utvrđena odgovornost sudija) dok je u tri predmeta postupak u toku. Riješena su i tri predmeta iz 2024. godine (nije utvrđena odgovornost sudija).

U odnosu na etičku odgovornost sudija, u periodu 1. I – 30. VI 2025, podnijeto je 10 inicijativa za utvrđivanje etičke odgovornosti sudija, od kojih je riješeno osam, a u toku su dvije. Od pet prenijetih predmeta iz 2024. Komisija je završila tri predmeta, dok su dva još uvijek u toku. U jednom slučaju je utvrđena povreda Etičkog kodeksa sudija.

U odnosu na disciplinsku odgovornost tužilaca, u periodu 1. I – 30. VI 2025. nije bilo pokrenutih postupaka. Disciplinsko vijeće donijelo je odluku u predmetu koji je dana 24. IV 2024, podnijela optužni predlog zamjenica disciplinskog tužioca. Predmetnom odlukom utvrđena je odgovornost i izrečena novčana kazna u visini od 20% od

zarade u trajanju od tri mjeseca. Međutim, uzimajući u obzir da je navedenom državnom tužiocu prestala funkcija jer je pravosnažnom odlukom osuđen na kaznu zatvora, odbijen je predlog za Disciplinski postupak jer su nastupile okolnosti koje trajno isključuju disciplinsko gonjenje.

U odnosu na etičku odgovornost tužilaca, Etička komisija je radila do isteka mandata - 5. VIII 2025. Komisija je u periodu 1. I - 30. VI 2025. imala u radu osam predmeta-inicijativa (od čega je tri inicijative podnijeto u 2024. dok su pet inicijativa iz 2025). Povodom dvije inicijative Komisija za Etički kodeks državnih tužilaca donijela je mišljenje kojim je utvrdila da nema povrede Etičkog kodeksa državnih tužilaca, jedan predmet je okončan na način što je komisija zaključila da je bezpredmetno donošenje bilo kakvog mišljenja u vezi konkretnog predmeta od strane Komisije za Etički kodeks državnih tužilaca, nakon što je Agencija za sprečavanje korupcije donijela odluku. Preostalih pet inicijativa nalaze u radu pred Komisijom za Etički kodeks državnih tužilaca.

Uprkos nedavnim imenovanjima, novo Disciplinsko vijeće kao i nova Komisija za etički kodeks državnih tužilaca ne mogu funkcionisati do izbora članova Tužilačkog savjeta iz reda uglednih pravnika. Ovim povodom, Tužilački savjet je na sjednici održanoj 5. IX 2025. donio zaključak da se uputi apel Skupštini da u što kraćem roku izabere nedostajuće članove Tužilačkog savjeta iz reda uglednih pravnika, kako bi Tužilački savjet mogao nesmetano da funkcioniše, posebno u dijelu postupka ocjenjivanja i disciplinske odgovornosti državnih tužilaca i rukovodilaca državnih tužilaštava, kao i utvrđivanja povreda Etičkog kodeksa državnih tužilaca.

U odnosu na pitanje provjere izjava o imovini sudija i tužilaca, kao jedan od prioriteta u radu Agencije za sprečavanje korupcije (ASK) u 2025. postavljena je potreba jačanja kapaciteta ASK u dijelu sprovođenja nadležnosti i efektivnije provjere imovinskih kartona javnih funkcionera. S tim u vezi donijet je plan kontrole, izrađena je metodologija, dok je planiran niz aktivnosti u cilju obuke službenika ASK i definisanja konkretnih mjera koji će doprinijeti boljoj kontroli imovinskih kartona, i posebno prilikom sprovođenja dubinske kontrole. Kada je u pitanju Godišnji plan kontrole za 2025. odnosno plan provjere prihoda i imovine javnih funkcionera definisan je broj sudija i tužilaca koji će biti predmet obavezne provjere, kako tačnosti i potpunosti podataka tako i dubinske kontrole prihoda i imovine. U cilju boljeg rada i boljeg valorizovanja rezultata preduzete su aktivnosti za pospješivanje saradnje i rada sa organima za sprovođenje zakona, a prije svega sa tužilaštvom. U skladu sa godišnjim planom provjere za 2025. izvršena je kontrola dvoje sudija, jednog državnog tužioca kao i četiri člana Tužilačkog savjeta. Kada su u pitanju sudije i tužioci protiv 13 sudija i osam tužilaca je pokrenut upravni postupak zbog dostavljanja izvještaja sa netačnim i nepotpunim podacima.

U oblasti pravosudnog nadzora, u periodu 1. I - 30. VI 2025. izvršeno je 59 nadzora nad sudovima, državnim tužilaštvima, notarima i javnim izvršiteljima. Prilikom nadzora sudskih uprava nadzorom su utvrđene ukupno četiri nepravilnosti koje su otklonjene ukazivanjem pravosudnih inspektora. Kod kontrolisanih tužilačkih uprava nadzorom nisu utvrđene nepravilnosti. Prilikom vršenja nadzora kod javnih izvršitelja uočena je jedna nepravilnost kod jedne javne izvršiteljke. U toku vršenja nadzora kod notara, kod 10 notara uočeno je 11 nepravilnosti. Od tog broja, 10 nepravilnosti se odnosi na primjenu Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma (nedostavljanje ugovora odnosno predugovora) koje nepravilnosti otklonjene na ukazivanje inspektora, a za jednu uočenu nepravilnost je upućena inicijativa disciplinskom tužiocu radi ocjene da li ima elemenata za pokretanje disciplinskog postupka protiv notara.

Kvalitet pravosuđa

Sjednica Četvrtog vanrednog zasijedanja Skupštine Crne Gore u 2025. godini zakazana je za 15. IX 2025. s izborom jednog sudije Ustavnog suda kao tačkom dnevnog reda.

U periodu 1. I – 30. VI 2025. Sudski savjet je raspisao 23 oglasa i to: četiri oglasa za izbor četiri predsjednika sudova, osam oglasa za trajno dobrovoljno premještanje sudija, pet oglasa za napredovanje u sud višeg stepena i šest oglasa za izbor kandidata za sudije. U istom periodu Sudski savjet je izabrao: jednog predsjednika suda (Osnovni sud u Pljevljima) i 28 sudija od kojih je 16 novih sudija (dvoje sudija sudova za prekršaje, jedan za Upravni sud, jedan za Privredni sud, 12 sudija osnovnih sudova), a 12 sudija je izabrano kroz postupak napredovanja (devet Viši sud Podgorica, jedan Vrhovni sud, jedan Apelacioni sud, jedan Viši sud za prekršaje). Nadalje, izabrano je 26 kandidata za sudije koji su upućeni na inicijalnu obuku u Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu (jedan za Upravni sud pet u sudovima za prekršaje, pet za sudije osnovnih sudova (sjever), 15 za sudije osnovnih sudova (centar i jug). U izvještajnom periodu je konstatovan prestanak sudijske funkcije za troje sudija (dva na lični zahtjev, jedan zbog sticanja uslova na starosnu penziju).

Od ukupnog broja predviđenih sudijskih mjesta (335), trenutno je popunjeno 282, što znači da su 53 sudijska mjesta nepopunjena. Na dan 30. VI 2025. popunjenost sudijskih mjesta je 84,17 %.

U periodu 1. I – 30. VI 2025. ocijenjeno je osam sudija od čega dva u redovnom postupku i šest u postupku napredovanja i jedan predsjednik suda. Za sedam sudija je utvrđena ocjena odličan, dok je jedan ocijenjen sa ocjenom dobar.

U odnosu na proces popunjavanja nedostajućih tužilačkih mjesta, po javnom oglasu za izbor 11 državnih tužilaca u osnovnim državnim tužilaštvima na nivou Crne Gore, prijavila su se 23 kandidata od kojih je izabrano devet kandidata za državne tužioce, što pokazuje veću zainteresovanost za rad u državnom tužilaštvu. Ukupan broj državnih tužilaca utvrđen Odlukom o broju državnih tužilaca je 141. Broj popunjenih mjesta državnih tužilaca na dan 31. VII 2025. je 112, od čega je 109 aktivno, dok su dva državna tužioca suspendovana, jednom državnom tužiocu je prestala funkcija iz razloga jer je pravosnažnom presudom osuđen na kaznu zatvoru, a jedan državni tužilac je upućen u Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu.

Donijeta su Pravila za ocjenjivanje državnih tužilaca i rukovodilaca državnih tužilaštava („Sl. list CG“, 48/25), koja su izrađena uz podršku eksperata Savjeta Evrope. Tužilački savjet je utvrdio Listu državnih tužilaca za izbor članova vijeća za ocjenjivanje.

Postupak ocjenjivanja tužilaca koji dopijevaju u 2025. godini nije započet jer je potrebno da se donese Plan ocjenjivanja koji donosi Komisija za ocjenjivanje, a koju nije moguće obrazovati do izbora člana Tužilačkog Savjeta iz reda uglednih pravnikar.

U skladu sa novom sistematizacijom Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu donio je Kadrovski plan za 2025. i dobijena je saglasnost Ministarstva finansija za popunjavanje devet radnih mjesta. Do 30. VI 2025. popunjeno je ukupno 20 pozicija (od sistematizovanih 28) što predstavlja povećanje za tri pozicije koje su popunjene u odnosu na prethodni izvještajni period. U narednom periodu očekuje se zapošljavanje službenika za ostala radna mjesta predviđena sistematizacijom.

Efikasnost

Prema podacima Sudskog savjeta, u periodu 1. I – 30. VI 2025. po preliminarnim rezultatima iz polugodišnjeg izvještaja o radu Sudskog savjeta, pred crnogorskim sudovima je bilo u radu 121.121 predmeta, od toga 46.438 novih predmeta. Riješeno je 44.738 predmeta ili 99,49% priliva (92,32% u 2024, 82,49% u 2023), od kojih je 5.157 starijih od tri godine. Broj neriješenih starih predmeta je 7.939 predmeta. Prosječna opterećenost predmetima po

sudiji na nivou svih sudova je 529,42 predmeta. Broj neriješenih predmeta izvršenja (I upisnik) je 242 predmeta (243 u 2024.). Stopa rješavanja predmeta iznosi 98,35% (92,32% u 2024. i 82,49% u 2023.).

U periodu 1. I – 30. VI 2025, u Upravnom sudu stopa rješavanja predmeta je 118,13%. (u 2024. iznosila 106,69%, dok u 2023. godini je iznosio 40,47%). Takođe, vrijeme potrebno za rješavanje predmeta je 960,24 dana. (1411,25 dana u 2023. godini, 882,29 dana za 2024.).

U periodu 1. I – 30. VI 2025. u Apelacionom sudu, stopa rješavanja predmeta iznosila je 91,29% (u 2024. stopa rješavanja predmeta iznosila je 98,85%, identično kao i u 2023.) Takođe, vrijeme potrebno za rješavanje predmeta je 29,62 dana (13,33 dana za 2024; 10,83 dana u 2023.).

U periodu 1. I – 30. VI 2025, u višim sudovima stopa rješavanja predmeta iznosi 84,87% (u 2024. 90,59%, 91,57% u 2023.). Vrijeme potrebno za rješavanje predmeta iznosi 181,96 dana (165,15 dana za 2024, 133,44 dana u 2023.).

U periodu 1. I – 30. VI 2025, Vrhovni sud je zabilježio izuzetne rezultate u radu u svim referatima, ostvarivši po prvi put u posljednjih pet godina stopu efikasnosti od 118,2%, što znači da je riješeno više predmeta nego što je u istom periodu pristiglo. U poređenju s prethodnim godinama, kada je u pitanju broj riješenih predmeta u odnosu na ukupan, za ovih šest mjeseci, ovaj sud je ostvario dvostruko bolji rezultat. Od januara do juna 2025. godine Vrhovni sud je primio 2.108 novih predmeta i ukupno imao u radu 4.093 predmeta, od čega je riješeno 2.493 predmeta, dok je neriješeno ostalo 1.597 predmeta (39%).

Predsjednica Vrhovnog suda je u junu donijela strateški dokument pod nazivom Jedinstveni program rješavanja starih predmeta za period 2025–2027. godine. Program predviđa detaljno praćenje svih predmeta starijih od tri godine, organizaciju rada sudova na način koji prioritetno tretira najstarije predmete, uvođenje nadzora i redovne evaluacije sprovođenja mjera i racionalizaciju ljudskih i materijalnih resursa, kao i upravljanje opterećenjem u sudovima. Sudnice Vrhovnog suda i Apelacionog suda su stavljene na raspolaganje Specijalnom odjeljenju Višeg suda u Podgorici, a od septembra se očekuje da i sudnica Osnovnog suda u Podgorici bude korišćena za potrebe suđenja u predmetima Specijalnog odjeljenja Višeg suda u Podgorici. Dodatni prostor će privremeno omogućiti suđenje u predmetima sa većim brojem okrivljenih u predmetu.

U okviru Sekretarijata Tužilačkog savjeta započeto je uspostavljanje elektronske evidencije podataka o državnim tužiocima i rukovodiocima državnih tužilaštava shodno članu 172 Zakona o Državnom tužilaštvu.

Postupanje u predmetima ratnih zločina

Prema podacima Specijalnog državnog tužilaštva, u periodu 1. I – 30. VI 2025. nije bilo podignutih optužnica za krivična djela ratnih zločina. Iz ranijeg perioda, u radu su ostale optužnice protiv dva lica, koje su na kraju izvještajnog perioda ostale neriješene. Tokom izvještajnog perioda, Specijalno državno tužilaštvo nastavilo je sa sprovođenjem aktivnosti u skladu sa Strategijom za istraživanje ratnih zločina za period 2024–2027. godine i Akcionim planom za 2024–2025. godinu.

U periodu 1. I – 30. VI 2025. formirana su i četiri specijalna istražna tima za postupanje u novoformiranim predmetima „Morin“, „Bukovica“, „Kaluderski laz“ i „Deportacija“. Navedeni timovi zaduženi su za analizu prethodno vođenih i pravosnažno okončanih krivičnih postupaka, eventualno pribavljanje novih dokaza, kao i pretragu baze podataka Međunarodnog rezidualnog mehanizma za krivične sudove. U Izvještaju o napretku koji tužilac Međunarodnog rezidualnog mehanizma za krivične sudove podnosi Savjetu bezbjednosti Ujedinjenih nacija,

navedeno je da je saradnja između Specijalnog državnog tužilaštva i Tužilaštva Međunarodnog rezidualnog mehanizma za krivične sudove „na vrlo visokom nivou“.

Prema podacima Vrhovnog suda, jedan predmet ratnog zločina protiv civilnog stanovništva (Ks br. 47/21) je riješen presudom prvostepenog suda. Presudom Višeg suda u Podgorici, koja je objavljena 21. VII 2025, optuženi P.S. oglašen je krivim zbog krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 20 godina. Optuženom je nakon objave presude određen pritvor. U radu je preostao jedan predmet zločina protiv čovječnosti (Ks.br. 32/24).

Komisija za nestala lica Crne Gore početkom juna 2025. izvršila tri ekshumacije. Identifikacija ekshumiranih posmrtnih ostataka je u toku, a konačni podaci zavisice od rezultata DNK analiza.

Borba protiv korupcije

U odnosu na preporuku iz Izvještaja EK za Crnu Goru 2024. o potrebi nastavka usklađivanja sa pravnom tekovinom EU i evropskim standardima u oblasti prevencije i borbe protiv korupcije, Ministarstvo pravde je pripremlilo i dana 13. VI 2025. Evropskoj komisiji poslalo Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprečavanju korupcije. Cilj donošenja zakona jeste da se unaprijedi rad Agencije za sprečavanje korupcije, doprinese uklanjanju nedostataka uočenih u dosadašnjoj praksi, kao i da se generalno unaprijede normativni i pravni mehanizmi u smislu obezbjeđenja adekvatnih preduslova za što efikasnije suzbijanje i prevenciju korupcije.

Takođe, Predlog zakona o zaštiti zviždača sa svom propratnom dokumentacijom i Izvještajem s javne rasprave, proslijeđen je Evropskoj komisiji 8. VIII 2025. na mišljenje. Trenutni pravni okvir za zaštitu zviždača nalazi se u Zakonu o sprečavanju korupcije, ali su međunarodni partneri Crne Gore, poput GRECO-a, Venecijanske komisije i Evropske komisije, preporučili donošenje posebnog zakona kako bi se uspostavio jasniji i efikasniji pravni okvir sa sigurnom zaštitom zviždača. Donošenjem ovog zakona, Crna Gora dodatno usklađuje svoje zakonodavstvo sa evropskim standardima, kroz uspostavljanje sistema za prijavljivanje nepravilnosti i efikasnu zaštitu zviždača, prepoznajući njihovu ulogu kao ključnog faktora u borbi protiv korupcije i drugih nepravilnosti.

Nacionalni savjet za borbu protiv korupcije je 30. V 2025. usvojio Akциони plan za praćenje implementacije UNCAC i GRECO preporuka.

U odnosu na preporuku o hitnoj potrebi izmjene Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, Skupština je 25. VII 2025. usvojila novi Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja. U tom pogledu, izmjene zakona u odnosu na prethodni, u najvećoj mjeri prate mišljenje Organizacije za evropsku bezbjednost i saradnju/Kancelarija za demokratske institucije i ljudska prava (OSCE/ODHIR), koje identifikuje određene oblasti koje su zahtijevale izmjene kako bi se zatvorile potencijalne praznine koje bi mogle biti iskorišćene za zaobilazanje pravila o finansiranju političkih partija i izbornih kampanja naročito u pogledu finansiranja od strane trećih lica, regulacije podrške u vidu nenovčanih priloga i neefikasnih mehanizama sankcionisanja. Takođe, uvažena je i preporuka da je neophodno preispitati ravnotežu između javnog i privatnog finansiranja kako bi se osiguralo da sistem javnog finansiranja zakonom propisane aktivnosti i aktivnosti vezane za kampanje političkih partija ne daje neproporcionalnu prednost većim, etabliranim partijama na štetu manjih ili novih političkih partija. Pored toga, Zakon je unaprijeđen tako što su se definisali određeni pojmovi i uvela ujednačena terminologija, kako bi eliminisale nedosljednosti između različitih odredbi Zakona, kao i eventualna preklapanja i neusklađenost sa drugim zakonima, naročito sa Zakonom o izboru odbornika i poslanika.

Bilans ostvarenih rezultata

Prema podacima Agencije za sprečavanje korupcije (ASK), u periodu 1. I - 30. VI 2025. Agencija je izvršila administrativnu provjeru svih pristiglih izvještaja o prihodima i imovini (8.943). U ovom periodu su u smislu tačnosti i potpunosti provjerena ukupno 93 izvještaja, a okončana je i dubinska kontrola četiri izvještaja. Vršeci navedene kontrole, Agencija je u 51 izvještaju utvrdila nepravilnosti. Agencija je u preiodu 1. I - 30. VI 2025. izdala 107 mišljenja o nespojivosti funkcija i sukobu interesa, od kojih je u 26 konstatovano da postoji ograničavajući faktor u odnosu na navode iz zahtjeva. Na osnovu datih mišljenja podneseno je 12 ostavki javnih funkcionera na funkcije ili dužnosti nespojive sa javnom funkcijom, takođe, četiri javna funkcionera su podnijela ostavke na osnovu Odluke Agencije.

Po svim osnovima rada Agencije u oblasti kontrole finansiranja političkih subjekata i izbornih kampanja, ASK je izvršila kontrolu 1.264 dostavljenih izvještaja od strane obveznika Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja o redovnom radu i u toku izbornih kampanja za lokalne izbore održavane u periodu 1. I – 30. VI 2025. Agencija je, radi dostavljanja izvještaja u roku, kao i kod uočenih tehničkih nepravilnosti, uputila ukupno 175 upozorenja organima vlasti i političkim subjektima, na koja su svi pozitivno reagovali. U skladu sa metodologijom, Agencija je iskontrolisala aktivnosti političkih subjekata u kampanji u iznosu od 680.971,16 eura, a na osnovu prikupljenih podataka u toku kampanje i podataka iz konačnih izvještaja političkih subjekata. Izvršeno je 40 kontrola poštovanja zabrana i ograničenja u toku izborne kampanje od strane obveznika u pomenutim izbornim kampanjama. Registrovane su ukupno 154 nepravilnosti tokom izborne kampanje. Izrečeno je 14 mjera gubitka pripadajućih budžetskih sredstava političkim subjektima u iznosu od 138.648,26 eura. Postupljeno je po svim prigovorima zbog sumnji u kršenje Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.

Što se tiče prijava zviždača, ASK je u periodu 1. I – 30. VI 2025. primila 69 prijava zviždača, od čega je 33% anonimno. Od ukupno 322 prijave zviždača (69 novih prijava i 253 iz prethodnih godina), Agencija je postupila po 19% (61) - pred Agencijom je okončano 40 postupaka, dok je 10 prijava proslijeđena nadležnim tužilaštvima, a 11 drugim nadležnim institucijama. Agencija je u sedam predmeta utvrdila postojanje ugrožavanja javnog interesa i dala 11 preporuka zakonskim obveznicima za unapređenje transparentnosti i otklanjanje korupcijskih rizika. U vezi jedne prijave zviždača koja je u ranije proslijeđena nadležnom tužilaštvu, dostavljena je povratna informacija da je podignut optužni predlog. Takođe, prvi put od usvajanja Zakona o sprečavanju korupcije u junu 2024. podnijeta su dva zahtjeva za obezbjeđivanje finansijske pomoći zviždačima tokom sudskog postupka i u oba slučaja Agencija je donijela odluku kojom odobrava traženu vrstu pomoći u sudskom postupku.

Agencija je u periodu 1. I – 30. VI 2025. donijela 24 mišljenja na propise u odnosu na rizike od korupcije. Dva mišljenja je ASK donijela po službenoj dužnosti, dok je 22 donijela na zahtjev Ministarstva pravde, u okviru preliminarne kontrole na rizike od korupcije – CPL, kao obavezne u proceduri izrade predloga zakona i drugih propisa koje utvrđuje Vlada. Agencija je u 11 analiziranih propisa identifikovala ukupno 49 normativnih korupcijskih rizika i dala preporuke za njihovo uklanjanje. U odnosu na predloge četiri propisa koja su usvojena do kraja juna, a u kojima je ASK identifikovala ukupno 20 korupcijskih rizika i dala preporuke za njihovo otklanjanje, implementirane su tri preporuke.

Agencija je u periodu 1. I – 30. VI 2025. pokrenula 81 upravni postupak radi utvrđivanja mogućih kršenja zakona iz svoje nadležnosti. U ovom periodu je nastavljen rad na 247 predmeta pokrenutih u prethodnim godinama. Okončano je 104 postupka i u 54 je utvrđeno kršenje zakona. ASK okončala sve zaostale postupke zaključno sa 2020, izuzev predmeta u vezi kojih se vode upravni sporovi pred Upravnim sudom. Agencija za sprečavanje korupcije pokrenula ukupno 561 prekršajni postupak pred nadležnim sudovima za prekršaje zbog kršenja antikorupcijskih zakona.

Prema podacima Vrhovnog državnog tužilaštva, u periodu 1. I - 30. VI 2025. za koruptivna krivična djela od strane osnovnih i viših državnih tužilaštava donijeto je šest naredbi o sprovođenju istrage protiv sedam lica, podignuto je šest optužnica protiv 20 lica.

Prema podacima Specijalnog državnog tužilaštva u oblasti borbe protiv korupcije, u periodu 1. I – 30. VI 2025, za koruptivna krivična djela pokrenute su dvije istrage protiv ukupno tri lica.¹⁰

U periodu 1. I - 30. VI 2025. otvorene su tri finansijske istrage protiv tri lica i dva finansijska izviđaja protiv osam lica. Iz jednog izviđaja uspostavljena je privremena mjera – zabrana raspolaganja nepokretnosti.

U periodu 1. I – 30. VI 2025. za krivična dela visoke korupcije podignute su dvije optužnice protiv šest lica, tako da je uz neriješene optuženice protiv 152 lica iz ranijeg perioda, ukupno u radu bilo optuženja protiv 158 lica.¹¹

Prema podacima Vrhovnog suda, u periodu 1. I – 30. VI 2025. ukupno je bilo 74 predmeta sa 266 lica (257 fizičkih i devet pravnih lica) iz oblasti visoke korupcije. Završeno je 17 predmeta zbog krivičnih djela iz oblasti korupcije, od čega je riješeno presudama na sljedeći način: četiri predmeta protiv 15 okrivljenih lica – odbijajuća presuda; četiri predmeta protiv 27 lica odbijajuća presuda; tri predmeta protiv šest lica - oslobađajuća presuda; pet predmeta protiv šest okrivljenih – osuđujuća presuda. Od navedenog broja predmeta u radu u periodu 1. I – 30. VI 2025. ukupno je bilo 16 novih predmeta.

Kada je u pitanju privremeno oduzimanje imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću u predmetima visoke korupcije, u predmetu, zbog produženog krivičnog djela zloupotreba službenog položaja iz čl. 416 st. 3 u vezi st. 1 KZ CG u vezi čl. 49 st. 1 i 4 KZ CG određena je privremena mjera obezbjeđenja zabrana raspolaganja (otuđenja i opterećenja) nepokretnosti uz zabilježbu zabrane u Katastru nepokretnosti u odnosu na određene nepokretnosti u vlasništvu dva okrivljena lica.

Nije bilo predmeta u kojima je trajno oduzeta imovinska korist stečena kriminalnom djelatnošću.

Institucionalni okvir

Državna revizorska institucija u izvještajnom periodu 1. I - 30. VI 2025. započela 10 finansijskih revizija i revizija pravilnosti Godišnjih konsolidovanih finansijskih izvještaja političkih subjekata, u skladu sa Godišnjim planom revizija DRI za 2025.

¹⁰ Protiv dva lica, zbog krivičnog djela zloupotreba službenog položaja iz čl. 416 KZ CG, primanje mita iz čl.423 KZ CG i stvaranje kriminalne organizacije iz čl.401a KZ CG i protiv jednog lica, zbog krivičnog djela davanje mita iz čl. 424 KZ CG. Uz istrage u radu za ova krivična djela iz ranijeg perioda, kojih je bilo protiv 96 lica, kao i uz jednu istragu koja je u izvještajnom periodu dostavljena od drugog tužilaštva protiv jednog lica , ukupno u radu je bilo istraga protiv 100 lica. Od navedenog broja, istrage su riješene u odnosu na šest lica, dok su istrage protiv 94 lica ostale neriješene. Od ukupno riješenih istraga, protiv svih šest lica podignute su optužnice.

¹¹ Optuženja za krivična djela visoke korupcije: protiv jednog lica, zbog krivičnog djela davanje mita iz čl. 424 KZ CG; protiv dva lica, zbog krivičnog djela zloupotreba službenog položaja iz čl. 416 KZ CG i stvaranje kriminalne organizacije iz čl.401a KZ CG; protiv jednog lica, zbog krivičnih djela zloupotreba službenog položaja iz čl.416 KZ CG, primanje mita iz čl.423 KZ CG i stvaranje kriminalne organizacije iz čl.401a KZ CG; protiv jednog lica, zbog krivičnih djela stvaranje kriminalne organizacije iz čl.401a KZ CG, krijumčarenje iz čl.265 KZ CG i protivzakoniti uticaj iz čl.422 KZ CG; protiv jednog lica, zbog krivičnih djela zloupotreba službenog položaja iz čl.416 KZ CG, pranje novca iz čl.268 KZ CG, krijumčarenje iz čl.265 KZ CG i stvaranje kriminalne organizacije iz čl.401a KZ CG. U odnosu na ukupan broj optuženih lica, sud je donio presude kojima su optuženi oglašeni krivim u odnosu na pet lica, koja su osuđena na kaznu zatvora, tako da je na kraju izvještajnog perioda u radu bilo optuženja protiv 153 lica.

Po pitanju administrativnih kapaciteta Specijalnog državnog tužilaštva, u skladu sa potrebom za stručnim ekonomskim znanjem u borbi protiv visoke korupcije, Specijalno državno tužilaštvo je raspisalo javni konkurs za zapošljavanje novih ekonomskih stručnjaka i trenutno su u proceduri zapošljavanja dva ekonomska stručnjaka. Ovo je od suštinskog značaja jer ekonomski stručnjaci doprinose analizi finansijskih tokova, identifikaciji nepravilnosti i dubljem razumijevanju ekonomskih aspekata krivičnih djela visoke korupcije.

Važno je istaći da je broj tužilaca na radu u Specijalnom državnom tužilaštvu ostao isti kao u prethodnom periodu izvještavanja. Na dan 30. VI 2025. godine, tužilačku funkciju u Specijalnom državnom tužilaštvu obavljali su glavni specijalni tužilac, deset specijalnih tužilaca i četiri državna tužioca upućena u Specijalno državno tužilaštvo. Od ukupno petnaest tužilaca, šest je žena, a devet muškaraca.

Sudnice Vrhovnog i Apelacionog suda su stavljene na raspolaganje Specijalnom odjeljenju Višeg suda u Podgorici, a od septembra se očekuje da i sudnica Osnovnog suda u Podgorici bude korišćena za potrebe suđenja u predmetima Specijalnog odjeljenja Višeg suda u Podgorici. Dodatni prostor će privremeno omogućiti suđenje u predmetima sa većim brojem okrivljenih u predmetu.

Po pitanju administrativnih kapaciteta Specijalnog policijskog odjeljenja, uvećan je broj novoangažovanih službenika u Specijalnom policijskom odjeljenju tj. zaposleno je pet službenika u 2025. godini.

Strategijski okvir

Operativni tim za praćenje sprovođenja Strategije borbe protiv korupcije 2024 - 2028 i Akcionog plana za borbu protiv korupcije za period 2024 - 2025 redovno održava sjednice na kojima prikuplja informacije vezane za realizaciju pomenutog akcionog plana. Shodno tome sačinjen je Polugodišnji izvještaj o realizaciji akcionog plana za period jun - decembar 2024. koji je prezentovan Nacionalnom savjetu 30. IV 2025. Nadalje, Operativni tim prikupio je podatke za prva dva kvartala 2025. koji se trenutno analiziraju u cilju pripreme što kvalitetnijeg izvještaja koji će biti predstavljen Nacionalnom savjetu krajem septembra. Operativni tim radi u punom kapacitetu s najvećim stepenom koordinacije kako bi se realizovali ciljevi postavljeni akcionim planom u određenom kvartalu.

Temeljna prava

U odnosu na preporuke iz Izvještaja EK za Crnu Goru za 2024. o potrebi ostvarivanja značajnog napretka u implementaciji svih neprimijenjenih preporuka Evropskog komiteta za sprečavanje mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (CPT), Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo pravde, Uprava policije, Uprava za izvršenje krivičnih sankcija aktivno rade na sprovođenju predmetnih preporuka. (Više informacija pronaći u dijelu koji se odnosi na sprečavanje mučenja i zlostavljanja).

U odnosu na preporuku EK o potrebi napretka u implementaciji Strategije za poboljšanje položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori, kao i obaveza u okviru Poznanijske deklaracije, Vlada je 10. VII 2025. usvojila Polugodišnji izvještaj o radu Koordinacionog tijela za praćenje sprovođenja Deklaracije partnera Zapadnog Balkana o integraciji Roma/kinja u sklopu procesa proširenja Evropske unije za 2025. godinu. Posebna pažnja posvećena je analizi trenutnog stanja u ključnim oblastima, pregledima projekata i programa koji su realizovani, te preporukama za buduće korake kako bi se osigurala održivost postignutih rezultata i nastavilo sa unapređenjem položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori.

U odnosu na preporuku EK o potrebi usvojanja novog zakona o zabrani diskriminacije, u skladu sa pravnom tekovinom EU, evropskim i međunarodnim standardima, Vlada je 26. VI 2025. utvrdila Predlog zakona o zaštiti

jednakosti i zabrani diskriminacije. Predmetnim zakonom se ističe obaveza usklađivanja svih ostalih zakona kojim se reguliše zabrana diskriminacije, ali istovremeno i unapređuje karakter zakona odnosno njegovog predmeta u dijelu promocije jednakosti kao ključnog principa ovog zakona. Donošenjem Zakona o zaštiti jednakosti i zabrani će se ojačati sistem zaštite od diskriminacije i obezbijediti potpuna usklađenost sa relevantnom pravnom tekovinom Evropske unije.

Evropski sud za ljudska prava

U periodu od 1. I - 30. VI 2025, Evropski sud za ljudska prava objavio je jednu presudu i 11 odluka protiv Crne Gore, koje se sve odnose na povredu prava na pravično suđenje iz člana 6 Evropske konvencije o ljudskim pravima (jedna presuda i 10 odluka zbog prekomjerne dužine trajanja postupaka pred Ustavnim sudom Crne Gore i jedna odluka zbog ponovljenih i nedovoljnih obrazloženja Višeg suda u Podgorici prilikom odlučivanja da se zamrznu bankovni računi podnosioca predstavke i da mu se zabrani raspolaganje imovinom u Crnoj Gori, uprkos dvije odluke Ustavnog suda Crne Gore kojima je utvrđena povreda u tom smislu). Izvršenje navedene presude i odluka stavljeno je pod standardni nadzor Komiteta ministara Savjeta Evrope.

Na dan 30. VI 2025, pod standardnim nadzorom Komiteta ministara Savjeta Evrope nalazi se izvršenje sedam presuda Evropskog suda za ljudska prava donijetih protiv Crne Gore u periodu od 2016. do 2025. godine¹², dok se pod pojačanim nadzorom u odnosu na generalne mjere nalazi grupa predmeta Dedić i drugi protiv Crne Gore.¹³ Sve mjere koje je država Crna Gora preduzela i koje planira preduzeti u postupku izvršenja navedenih presuda dostupne su javnosti u Akcionim planovima Vlade Crne Gore objavljenim na sajtu HUDOC-EXEC.¹⁴

U periodu od 1. I - 30. VI 2025. Komitet ministara Savjeta Evrope zatvorio je nadzor nad izvršenjem individualnih mjera u grupi predmeta Dedić i drugi protiv Crne Gore, zatim nadzor nad izvršenjem presude Jovašević i drugi protiv Crne Gore i 6 odluka (Kićović protiv Crne Gore, Vukašinović protiv Crne Gore, Žunjić protiv Crne Gore, Petrović i drugi protiv Crne Gore, Mirotić protiv Crne Gore i Alić i drugi protiv Crne Gore).

Pravično zadovoljenje (naknada na ime materijalne i/ili nematerijalne štete i troškova postupka pred Evropskim sudom za ljudska prava) dosuđeno podnosiocima predstavki od strane Evropskog suda isplaćeno je blagovremeno u predviđenom roku od strane Vlade Crne Gore u svim predmetima tokom izvještajnog perioda.

Unapređenje i sprovođenje ljudskih prava

U odnosu na potrebu uspostavljanja Nacionalnog mehanizma za praćenje i prikupljanje podataka za procjenu sprovođenja zakonodavstva, politika i strategija u oblasti ljudskih prava, 2. X 2025. biće održane dvije sesije u saradnji sa sistemom UN-a u Crnoj Gori. Prva sesija predviđena je za državne organe a druga za civilni sektor i instituciju Zaštitnika ljudskih prava i sloboda. Najbolje prakse u oblasti predstaviti će ekspert iz Ženeve. Plan je da, po prikupljanju relevantnih podataka, odgovarajući model bude uspostavljen do kraja 2026. godine.

¹² Siništaj i drugi protiv Crne Gore, Baranin i Vukčević protiv Crne Gore, Bigović protiv Crne Gore, Siništaj protiv Crne Gore, Bagoje protiv Crne Gore, Vlahović protiv Crne Gore i Novosel protiv Crne Gore.

¹³ Koja obuhvata sedam presuda koje se odnose na povredu prava na pravično suđenje i prava na zaštitu imovine zbog neizvršenja domaćih sudskih odluka donijetih 2006. godine u korist 605 podnosilaca predstavki - bivših radnika privrednog društva „Radoje Dakić“ AD Podgorica - u stečaju, a protiv navedenog privrednog društva.

¹⁴ Sve informacije mogu biti pronađene na linku: [HUDOC-EXEC \(coe.int\)](https://hudoc.echr.coe.int).

Prema podacima Ustavnog suda, u potpunosti su realizovani zaključci donijeti na sjednici iz juna 2024. o rješavanju predmeta starijih od tri godine (uz izuzetak dva predmeta koji iz objektivnih razloga nijesu riješeni), i trenutno su radu ima samo predmete iz 2023, 2024. i 2025. godine, pri čemu je planirano da se rad na predmetima iz 2023. godine, okonča do kraja tekuće godine.

U periodu 1. VI 2024. – 1. VI 2025, riješeno je ukupno 1220 starih predmeta, i to: dva predmeta iz 2018. godine, 33 predmeta iz 2019. godine, 292 predmeta iz 2020. godine, 460 predmeta iz 2021. godine i 433 predmeta iz 2022. godine. Ukupan broj predmeta u radu na 30. VI 2025. je 2079, od čega su 1747 ustavne žalbe, od kojih su samo dva predmeta starija od tri godine (po jedan predmet iz 2021. i 2022. godine), 510 predmeta je iz 2023. godine, 747 predmeta iz 2024. i 487 predmeta iz 2025. godine.

Ukupan broj primljenih predmeta, u periodu 1. I – 30. VI 2025. godine je 579 od čega su 546 ustavne žalbe, a ukupan broj riješenih predmeta u istom periodu je 866, od čega je 806 ustavnih žalbi.

Sprečavanje mučenja i zlostavljanja

Prema podacima Vrhovnog državnog tužilaštva, u periodu 1. I - 30. VI 2025. formirano je ukupno 82 predmeta, protiv ukupno poznatih 46 lica i više nepoznatih lica od kojih su 36 policijskih službenika i 10 službenika Uprave za izvršenje krivičnih sankcija.¹⁵

Donijete su odluke u 30 predmeta, što predstavlja 36,58% završenih, od formiranih predmeta. Optužni predlog nadležnim sudovima je podniet u dva predmeta. Rješenje o odbačaju krivične prijave je donijeto u 11 predmeta. U 12 predmeta je odlučeno da se neće pokretati krivični postupak jer nije izvršena tortura, pa su isti arhivirani. U pet predmeta je nakon izviđaja odlučeno da ima osnova za gonjenje konkretnih lica pa su prevedeni u Kt upisnik protiv poznatih izvršilaca. Ostalih 52 predmeta se nalaze u fazi izviđaja.

U periodu 1. I - 30. VI 2025. donijeto je još 40 odluka u predmetima koji su formirani u ranijem periodu i to na način što su nadležnim sudovima podnijeta dva optužna predloga i jedna optužnica, donijeta su dva odbačaja krivične prijave, u četiri predmeta je odlučeno da se neće pokretati krivični postupak jer nije izvršena tortura, pa su isti arhivirani, a 31 predmet su prevedeni u kt ili ktn upisnike jer je nakon izviđaja odlučeno da ima osnova za gonjenje konkretnih lica pa su prevedeni u Kt upisnik protiv poznatih izvršilaca ili lica koji su ostali nepoznati.

Dakle, u periodu 1. I - 30. VI 2025. ukupno je završeno 53 predmeta.

Ministarstvo unutrašnjih poslova je za 2025. izradilo Plan nadzora s ciljem praćenja primjene Pravilnika o postupanju policijskih službenika prema licima lišenim slobode, kao i preporuka Evropskog komiteta za sprječavanje mučenja (CPT). Plan predstavlja važan instrument za praćenje poštovanja ljudskih prava i dostojanstva lica koja se nalaze u policijskom pritvoru, te doprinosi usklađivanju postupanja policije sa međunarodnim standardima, posebno onima iz oblasti zabrane nečovječnog i ponižavajućeg postupanja.

U periodu 1. I – 30. VI 2025. realizovano je ukupno šest nadzora, koji su sprovedeni u različitim organizacionim jedinicama Ministarstva, sa posebnim fokusom na uslove u prostorijama za zadržavanje, način dokumentovanja lišenja slobode, postupanje prema ranjivim kategorijama (maloljetna lica, žene, osobe sa invaliditetom), vođenje

¹⁵ U pogledu krivičnih djela najviše je formirano zbog krivičnog djela zlostavljanje iz člana 166a stav 2 u vezi stava 1 KZCG, zatim mučenje iz člana 167 stav 2 u vezi stava 1 KZCG, iznuđivanje iskaza iz čl. 166 KZCG, teška tjelesna povreda iz člana 151 KZCG.

evidencija i poštovanje propisanih procedura. Po završetku realizacije predviđenih nadzora, biće izrađena sveobuhvatna analiza, koja će obuhvatiti identifikovane dobre prakse, utvrđene nepravilnosti i oblasti koje zahtijevaju unapređenje. Na osnovu rezultata analize, biće pripremljen predlog konkretnih mjera za unapređenje postupanja policije, uključujući dodatne obuke, izmjene internih procedura, kao i predloge za eventualne izmjene propisa.

Što se tiče broja prijava od strane građana koje se odnose na prekoračenja policijskih ovlaštenja i nezakonitu upotrebu sredstava prinude protiv službenika Uprave policije, u periodu 1. I – 31. VII 2025, u 30 slučajeva su vršene provjere povodom postupanja policijskih službenika u kojima je postojala sumnja u prekoračenje policijskih ovlaštenja i nezakonitu upotrebu prinude od strane policijskih službenika u vršenju službene dužnosti.¹⁶

Odjeljenje za unutrašnju kontrolu policije je u periodu od 1. I - 30. VI 2025, u 28 slučajeva vršilo provjere povodom postupanja policijskih službenika u kojima je postojala sumnja u prekoračenje policijskih ovlaštenja i nezakonitu upotrebu prinude od strane policijskih službenika u vršenju službene dužnosti.¹⁷

U periodu 1. I - 30. VI 2025, podignuta su dva optužna predloga protiv tri policijska službenika, zbog krivičnog djela zlostavljanje iz člana 166a stav 2 u vezi stava 1 KZ CG u primjeni policijskih ovlaštenja prilikom vršenja službenih radnji i isti su privremeno udaljeni sa rada do okončaja krivičnog postupka.

Imajući u vidu činjenicu da je Ministarstvo unutrašnjih poslova u cilju dodatnog usklađivanja sa međunarodnim standardima donijelo Pravilnik o uslovima koje moraju da ispunjavaju prostorije za zadržavanje lica lišenih slobode i zadržanih lica, kao i činjenicu da su organizacione jedinice više puta isticale i obavještavale da pritvorske prostorije nijesu upodobljene sa ovim pravilnikom, Uprava policije je inicirala stvaranje preduslova za realizaciju ovih aktivnosti u cilju sprovođenja CPT preporuka.

Prema podacima Ministarstva pravde, u periodu 1. I – 30. VI 2025. pokrenut je jedan disciplinski postupak protiv službenika Uprave za izvršenje krivičnih sankcija-a zbog teže povrede službene dužnosti prekoračenje ovlaštenja u službi, a koje u svom opisu sadrže elemenat izvršne torture od strane zatvorskog službenika obezbjeđenja na štetu lica lišenog slobode. Povodom istog slučaja obaviještena je Uprava policije, i nadležno tužilaštvo radi preduzimanja radnji iz okvira njihove nadležnosti.

¹⁶ Od naznačenog broja (30 prijava) u četiri slučaja izvršene kontrole imale su za rezultat konstatovanje nepravilnosti ili nezakonitosti u postupanju policijskih službenika prilikom upotrebe sredstava prinude. U svih 30 slučajeva spisi predmeta su dostavljeni nadležnim državnim tužilaštvima, na dalji postupak, ocjenu i odlučivanje da li su se u radnjama i postupanju 46 policijskih službenika stekla obilježja krivičnog djela zlostavljanje iz čl.166a st. 2 KZ CG, ili nekog drugog krivičnog djela za koje se gonjenje preduzima po službenoj dužnosti, uprkos činjenici da se u postupcima unutrašnje kontrole, u 14 od naznačenih slučajeva, od strane unutrašnje kontrole, nijesu mogli dokazati navodi o zlostavljanju od strane policijskih službenika. Ovo naročito iz razloga što su nadležna tužilaštva zahtijevala provjere, po već formiranim predmetima, u vezi izjava građana koji su od strane tih tužilaštava saslušavani u svojstvu svjedoka ili osumnjičenih za razna krivična djela.

¹⁷ Od naznačenog broja (28 prijava) u šest slučajeva izvršene kontrole imale su za rezultat konstatovanje nepravilnosti ili nezakonitosti u postupanju policijskih službenika prilikom upotrebe sredstava prinude. U svih 28 slučajeva, izvještaji sa spisima sačinjenim u postupcima unutrašnje kontrole dostavljeni su nadležnim državnim tužilaštvima na dalji postupak, ocjenu i odlučivanje o tome da li su se u radnjama i postupanju policijskih službenika stekli elementi krivičnog djela zlostavljanje iz člana 166a Krivičnog zakonika Crne Gore. Međutim, u 22 od naznačenih slučajeva, uprkos činjenici da se u postupcima unutrašnje kontrole nijesu mogli dokazati navodi o zlostavljanju od strane policijskih službenika, izvještaji sa spisima sačinjenim u postupcima unutrašnje kontrole dostavljeni su nadležnim državnim tužilaštvima na dalju nadležnost. Ovo naročito iz razloga što su nadležna tužilaštva zahtijevala provjere, po već formiranim predmetima, u vezi izjava građana koji su od strane tih tužilaštava saslušavani u svojstvu svjedoka ili osumnjičenih za razna krivična djela.

Prema podacima Vrhovnog suda, u periodu 1. I – 30. VI 2025, pred osnovnim sudovima ukupno je bilo u radu sedam krivičnih predmeta u oblasti torture protiv 16 okrivljenih lica na štetu 36 lica. Riješen je jedan predmet osuđujućom presudom, kojom je okrivljenom izrečena kazna zatvora u trajanju od četiri mjeseca.

Izvršenje zatvorskih kazni

Izveštaj o sprovođenju Akcionog plana za implementaciju Strategije izvršenja krivičnih sankcija 2023-2026 za period 2023-2024. godina za 2024. godinu, odobren je od strane Savjeta za praćenje sprovođenja izvršenja krivičnih sankcija i upućen Generalnom sekretarijatu Vlade na mišljenje, kao i nacrt Akcionog plana za sprovođenje Strategije izvršenja krivičnih sankcija 2023 - 2026 za period 2025-2026. Usvajanje se očekuje u septembru, dok se u međuvremenu sprovode aktivnosti koje omogućavaju kontinuirano funkcionisanje procesa u skladu sa prethodnim planom i strateškim smjernicama.

U izvještajnom periodu nastavljeno je stručno osposobljavanje i usavršavanje zaposlenih u Upravi za izvršenje krivičnih sankcija, sa posebnim akcentom na obuke koje imaju za cilj prečavanje nasilja, odnosno torture i poštovanje prava lica lišenih slobode.

U okviru projekta HF III "Unapređenje zaštite ljudskih prava pritvorenih i zatvorenih lica u Crnoj Gori", od strane dva nezavisna konsultanta angažovana od strane Savjeta Evrope (SE), sprovedena je procjena i urađen Izveštaj o Specijalnoj zatvorskoj bolnici u Crnoj Gori. Ciljevi procjene bili su da se ocijene uslovi za buduću Specijalnu bolnicu za lica lišena slobode, kao i planovi vezani za nadležne organe i kategorije pacijenata koji će biti hospitalizovani, kako bi se dali prijedlozi i preporuke u vezi sa medicinskom njegom i psihosocijalnom podrškom unutar ustanove.

Zaštita ličnih podataka

Na sjednici održanoj 10. IV 2025. Savjet Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama većinom glasova imenovao je novu direktoricu Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama u punom mandatu.

Ministarsvo unutrašnjih poslova izradilo je Nacrt zakona o zaštiti podataka o ličnosti i u toku je međuresorno usaglašavanje, nakon čega će zakon biti upućen Evropskoj komisiji na mišljenje.

Tekst Nacrta zakona o zaštiti podataka o ličnosti koji sprovodi Uprava policije, državno tužilaštvo, organi za izvršenje krivičnih sankcija ili drugi organi koji sprovode istrage u finalnoj je usaglašen i isti će u kratkom vremenskom periodu biti dostavljen na javnu raspravu.

U dijelu ratifikacije Protokola o izmenama i dopunama Konvencije o zaštiti lica u odnosu na automatsku obradu ličnih podataka (CETS 223), Odjeljenje za zaštitu podataka o ličnosti i slobodan pristup informacijama pripremilo je predlog Protokola i nakon usaglašavanja unutar MUP-a u kratkom vremenskom periodu biće upućen Vladi na razmatranje i odlučivanje.

Sloboda izražavanja

Vrhovni državni tužilac donio je 9. V 2025. Uputstvo za postupanje državnih tužilaštava u predmetima formiranim kod krivičnih djela učinjenih iz mržnje (zločin iz mržnje), kao i u slučajevima govora mržnje. Na nivou Državnog tužilaštva imenovan je koordinator za praćenje primjene ovog uputstva, koji koordinira i nadgleda njegovu primjenu, te sarađuje

sa relevantnim institucijama, međunarodnim i nevladinim organizacijama i projektima u ovoj oblasti, o čemu direktno izvještava Vrhovnog državnog tužioca. U svim državnim tužilaštvima određena je kontakt osoba koja je zadužena za prikupljanje i obradu podataka, kretanje predmeta, kao i saradnju sa koordinаторom. Rukovodioci kvartalno izvještavaju o predmetima i o tome obavještavaju koordinatora i na taj način se ima detaljniji uvid u postupanje u predmetima, čime se postiže i efikasniji rad.

Ministarstvo kulture i medija je u junu 2025. godine formiralo Radnu grupu za izradu predloga zakona u cilju implementacije Uredbe EU o slobodi medija (European Media Freedom Act) i Uredbe EU o digitalnim uslugama (Digital Services Act). Do 1. IX 2025, Radna grupa je održala ukupno tri sjednice.

Skupština je 30. VII 2025 imenovala tri nedostajuća člana/ice Savjeta Javnog medijskog servisa Crne Gore (RTCG).

Zaštita novinara

Izvještaj o radu Komisije za praćenje postupanja nadležnih organa u istragama slučajeva prijetnji i nasilja nad novinarima, ubistava novinara i napada na imovinu medija, deseti a ujedno i posljednji u ovom sazivu, sačinjen je u skladu sa čl. 6 Odluke o obrazovanju Komisije („Sl. list CG“, br. 53/21, 52/23, 124/24) za period od 31. III 2025. do 4. VI 2025. Komisija je tokom izvještajnog perioda razmatrala i usvojila dopunski izvještaj o radu policije i tužilaštva u predmetu ubistva D. J. i pored dodatnih preporuka ponovila svoje ranije preporuke, uključujući one o DNK vještačenjima i provjerama svih prethodnih DNK vještačenja u ovom predmetu, i istakla da nema detaljne informacije, niti dokumentaciju iz nanovo otvorene tužilačke istrage ubistva D. J., osim uopštenih navoda o održavanju sastanaka, broju saslušanih svjedoka, nazivima preduzetih radnji, i slično. Budući da je Komisiji prestao mandat 4. VI 2025. godine, Vlada je 8. V 2025. zadužila Ministarstvo unutrašnjih poslova da blagovremeno sačini Predlog Odluke o obrazovanju Komisije u novom sazivu. Navedena procedura je u toku.

Prema podacima Vrhovnog državnog tužilaštva, u periodu 1. I – 30. VI 2025. ostvaren je pozitivni pomak u postupanju u predmetima koji se odnose na napade na novinare. Kroz redovno izvještavanje od strane državnih tužilaštava shodno Uputstvu za postupanje državnih tužilaštava u slučajevima prijetnji i nasilja nad novinarima, ubistva novinara i napada na imovinu medija, koje vrhovni državni tužilac dao u martu 2024. godine, uočava se dosljedna primjena zakona, blagovremeno postupanje i koordinacija sa nadležnim organima, te s tim u vezi stvoren je ambijent koji doprinosi jačanju bezbjednosti novinara i podstiče njihovo nesmetano i slobodno obavljanje profesije. Prioritetno postupanje rezultiralo je povećanim stepenom procesuiranosti i pozitivnim pomacima u pogledu pristupa zaštite prava novinara kao oštećenih, pri čemu se iz izvještaja utvrđuje da se, shodno datom uputstvu, novinari kao oštećeni bez odlaganja pozivaju radi davanja informacija, sa ciljem utvrđivanja povezanosti napada sa njihovim profesionalnim radom, blagovremeno bivaju obaviješteni o svim preduzetim radnjama, dok se tužilačke odluke donose u najkraćem roku, osim ukoliko je pribavljanje neophodnih dokaza otežano usljed korišćenja međunarodne pravne pomoći.

U periodu 1. I – 30. VI 2025. formirano je 15 predmeta, povodom prijetnji i nasilja nad novinarima, kao i napada na njihovu imovinu. Takođe, u izvještajnom periodu riješeno je 12 predmeta, od kojih je u dva predmeta podniet optužni predlog četiri predmeta donijeta rješenja o odbacivanju krivične prijave, u tri predmeta tužilac je našao da ne postoje osnovi sumnje za preduzimanje krivičnog gonjenja, dok je u pet predmeta podniet zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka. Od ukupnog broja novoformiranih predmeta, 10 predmeta je formirano povodom uvredljivih komentara i prijetnji upućenih putem društvenih mreža i portala, dok je u jednom predmetu povodom uništenja i oštećenja tuđe stvari – službenog vozila, državni tužilac obavio radnju uviđaja.

U periodu 1. I – 30. VI 2025. osnovni sudovi donijeli su četiri presude i to: presudu kojom je optuženi oglašen krivim zbog krivičnog djela prinuda iz člana 165 stav 3 u vezi stava 1 i 2 Krivičnog zakonika i izrečena mu uslovna osuda (Tužilaštvo izjavilo žalbu, postupak u toku), presudu kojom se optuženi oslobađa od optužbe zbog krivičnog djela ugrožavanje sigurnosti iz člana 168 stav 1 Krivičnog zakonika (Tužilaštvo izjavilo žalbu, postupak u toku), presudu kojom je optuženi oglašen krivim zbog krivičnog djela ugrožavanje sigurnosti iz člana 168 stav 1 Krivičnog zakonika (Tužilaštvo izjavilo žalbu, kako u pogledu kazne, tako i u pogledu kvalifikacije, imajući u vidu da Sud nije prihvatio kvalifikaciju ugrožavanje sigurnosti iz člana 168 stav 4 u vezi stava 1 Krivičnog zakonika, postupak u toku) i presudu kojom je optužene Z.B., M.M. i L.B. oglasio krivim i osudio na kazne zatvora – Z.B. u trajanju od jedne godine, M.M. u trajanju od devet mjeseci, L.B. u trajanju od šest mjeseci uslovno, dok je Lj.D. oslobodio od optužbe (Tužilaštvo izjavilo žalbu, postupak u toku).

Prema podacima Uprave policije u periodu 1. I - 30. VI 2025. registrovano je ukupno 14 odnosno napada za novinare i/ili medijske kuće a kao posledica njihovog profesionalnog angažovanja.¹⁸

Službenici Uprave policije u toku ovog perioda vršili su pružanje zaštite u vidu fizičkog obezbjeđenja za tri novinarke kojim je ugrožena bezbjednost.

Tokom 2025. u saradnji sa VDT u Podgorici sprovode se policijsko-tužilačke mjere i radnje u predmetu ubistva D. J. počinjenog 27. V 2004. u Podgorici.

U Regionalnim centrima sa pripadajućim Odjeljenjima bezbjednosti, određene su kontakt tačke-policijski službenici koji su zaduženi za postupanje u predmetima koji se odnose na napade na novinare, predstavnike medija i njihovu imovinu.

Prema podacima Vrhovnog suda, u periodu 1. I – 30. VI 2025. godine sudovi za prekršaje su imali u radu 12 predmeta u kojima su procesuirane prijetnje i napadi na novinare, i to Sud za prekršaje u Podgorici osam predmeta, Sud za prekršaje u Budvi dva predmeta i Sud za prekršaje u Bijelom Polju dva predmeta. Svi prekršaji su procesuirani po Zakonu o javnom redu i miru (član 7 i član 8). Na kraju izvještajnog perioda postupak je završen u šest predmeta, na način što su u četiri predmeta izrečene novčane kazne, u jednom predmetu je donijeta oslobađajuća odluka, dok je u jednom predmetu postupak obustavljen zbog zastare.

Predsjednica Vrhovnog suda je uputila preporuku predsjedniku Višeg suda u Podgorici, pred kojim je u toku krivični postupak zbog krivičnog djela na štetu novinarkе O. L., da predmeti u kojima su oštećena lica novinari treba da se vode sa dužnom pažnjom, da se u njima postupa prioritarno i da se glavnim pretresom rukovodi u potpunosti u skladu sa relevantnim odredbama ZKP, uključujući poštovanje rokova za zakazivanje nastavka pretresa u što kraćim intervalima, jer bi sve suprotno tome moglo voditi zastarjelosti, kao i dvostrukoj viktimizaciji oštećenog lica. S tim u vezi, predsjednica Vrhovnog suda redovno traži informacije o statusu predmeta imenovane oštećene novinarkе, koje se dostavljaju od strane predsjednika vijeća.

Javni servis

¹⁸ Od navedenog broja, pet događaja je postupajući tužilac kvalifikovao kao krivično djelo, u četiri slučaja su pokrenuti prekršajni postupci protiv izvršioca prekršaja, tri događaja su na ocjenu i odlučivanje kod nadležnog tužilaštva, u jednom događaju ODT preduzima mjere i radnje, a u jednom događaju se izjasnio da nema elemenata krivičnog djela.

Postupak u predmetu protiv okrivljenih - predsjednika i članova Savjeta RTCG je u toku pred Osnovnim sudom u Podgorici i glavni pretres je zakazan za 19. IX 2025, kada se očekuje da budu iznijete završne riječi (postupak je u posljednjoj fazi).

Imovinska prava

Prema podacima Ministarstva prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine, od ukupnog broja primljenih zahtjeva 10.935, od strane regionalnih Komisija za povraćaj i obeštećenje, zaključno sa 31. XII 2024. završeno je ukupno 8.526 zahtjeva ili 78%, što znači da je ostalo nezavršeno još 2.409 predmeta.

Od ukupnog broja nezavršenih predmeta 2.409 predmeta u periodu 1. I – 30. VI 2025. kod Komisije u Bijelom polju je završen 71 predmet, kod Komisije u Podgorici 16 predmeta a kod Komisije u Baru šest predmeta. Zaključno sa 30. VI 2025, od ukupnog broja primljenih zahtjeva (10.935), završeno je ukupno 8.619 zahtjeva ili 79%, što znači da je ostalo nezavršeno još 2.316 predmeta.

Rodna ravnopravnost

Završni izvještaj o sprovođenju Strategije rodne ravnopravnosti 2021-2025. sa Akcionim planom za 2023–2024. finalizovan je i usvojen 4. VII 2025. Ovaj dokument predstavlja sveobuhvatnu analizu realizovanih aktivnosti, identifikovanih izazova i preporuka za dalji rad, čime je zatvoren važan ciklus strateškog djelovanja u ovoj oblasti.

Vlada je 31. VII 2025. donijela Nacionalnu strategije rodne ravnopravnosti za period 2025–2029. godine sa pratećim Akcionim planom za 2025–2026. Strategija kao svoj strateški cilj postavlja unapređenje rodne ravnopravnosti u Crnoj Gori kroz smanjenje sistemskih i strukturnih nejednakosti, osnaživanja žena i djevojčica, prevenciju i eliminaciju rodno zasnovanog nasilja, te integraciju principa rodne radnopravnosti u sve sfere javnog i privatnog života, u cilju izgradnje pravednijeg, inkluzivnijeg i održivog društva.

U cilju reforme zakonodavnog okvira, 29. IV 2025. formirana je Radna grupa za izradu predloga novog Zakona o rodnoj ravnopravnosti. Prvi dvodnevni sastanak Radne grupe održan je krajem juna, čime je zvanično započet proces izrade zakona koji će osigurati usklađenost sa savremenim standardima i praksama u oblasti rodne ravnopravnosti.

U okviru međunarodne saradnje, dogovorena je studijska posjeta Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti Belgijskom institutu za ravnopravnost muškaraca i žena. Posjeta se realizuje u okviru TAIEX instrumenta i ima za cilj razmjenu iskustava, kao i pružanje stručne pomoći u procesu pripreme i reforme zakonodavnog okvira.

Rodno zasnovano nasilje

Prema podacima Ministarstva socijalnog staranja, brige o porodici i demografije, u toku je izrada Analize efikasnosti primjene Protokola o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja nad ženama i nasilja u porodici. Ova Analiza predstavlja osnov za donošenje novog Protokola.

Prema podacima Vrhovnog državnog tužilaštva, u periodu 1. I - 30. VI 2025. formirano je ukupno 862 predmeta u slučajevima nasilja u porodici ili u porodičnoj zajednici (radi poređenja, u prvom kvartalu broj predmeta je bio 421, a u drugom kvartalu 441, pa je zaključak da je trend u blagom porastu).¹⁹

Uputstvom vrhovnog državnog tužioca za postupanje državnih tužilaštava u slučajevima nasilja u porodici ili u porodičnoj zajednici propisana je obaveza formiranja predmeta u vezi svih događaja i prijava iz dežurstva, pa su državni tužioci u svim slučajevima neposredno upoznati sa detaljima događaja i neposredno preduzimaju dokazne radnje, za razliku od manjkave prakse koja je postojala prije donošenja Uputstva. Prije donošenja Uputstva, dežurni tužilac je o događaju bio upoznat od strane policije koja ga je usmeno izvještavala o detaljima događaja, često i putem aplikacija za slanje poruka (što je konstatovano u ranijim tematskim evaluacionim izvještajima GREVIO), što nije bila dobra praksa, jer tužilac nije direktno od žrtve i svjedoka dobijao podatke, te imao direktan uvid u druge dokaze. Uputstvom je to izmijenjeno, tako da tužilac sada u svim slučajevima nasilja neposredno postupa, što omogućava proaktivnije vođenje postupka, bolju procjenu koju vrstu zaštitne mjere/mjere nadzora je potrebno predložiti sudu, bolju provjeru procjene rizika od ponavljanja nasilja koju sačinjava policija, bolju zaštitu žrtve i slično.²⁰

Prema podacima Uprave policije, u maju 2025. Operativni tim za borbu protiv nasilja u porodici i nasilja nad ženama je donio drugi polugodišnji izvještaj o radu, koji je sadržao 22 zaključka. Na osnovu donijetih zaključaka i realizacije istih (od ukupno 22 postavljenih zaključaka, 19 su u potpunosti realizovani ili 88.9%), detaljno je predstavljeno djelovanje Operativnog tima u izvještajnom periodu, a u vezi sa unapređenjem sistema podrške za žrtve nasilja u porodici i nasilja nad ženama.

U periodu 1. I - 30. VI 2025, Uprava policije registrovala je 472 krivična djela iz člana 220 Krivičnog zakonika Nasilje u porodici ili u porodičnoj zajednici i 325 prekršaja. 411 žena je bilo žrtva počinjenih krivičnih djela, dok je 192 žene bilo žrtva prekršaja.

Prema podacima Vrhovnog suda, u periodu 1. I – 30. VI 2025. godine zbog krivičnog djela nasilje u porodici ili u porodičnoj zajednici iz čl. 220 KZ CG bilo je ukupno u radu 724 predmeta protiv 376 okrivljenih lica. Od tog broja, primljeno je 364 (novih) predmeta. Ukupno je pravosnažno riješeno 166 predmeta, na način što je donijeto 166 osuđujućih presuda, jedna oslobađajuća i jedna odbijajuća presuda. Odlukom je obustavljen postupak u dva predmeta.

U periodu 1. I – 30. VI 2025, Viši sud u Podgorici ukupno je imao u radu 23 predmeta protiv 24 okrivljenih lica na štetu 26 maloljetnih lica. Riješeno je sedam predmeta: dva predmeta protiv dva lica oslobađajuća presuda; četiri predmeta protiv pet lica osuđujuća presuda; jedan predmet protiv jednog lica odbijajuća presuda.

¹⁹ Protiv 24 lica podignuta je optužnica, optužni predlog podniet je protiv 205 lica, zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka podniet je u odnosu na 192 lica, u odnosu na četiri lica izrečene su mjere bezbjednosti, u odnosu na 86 lica državni tužilac je našao da ne postoje osnovi sumnje za preduzimanje krivičnog gonjenja, rješenje o odbacivanju krivične prijave donijeto je za 146 lica, izvidaj se vodi u odnosu na 208 lica, naredba za sprovođenje istrage donijeta je u odnosu na pet lica.

²⁰ Statistički je ovaj efekat prepoznat: tokom 2024. godine prijavljeno je ukupno 977 lica za ovo krivično djelo, dok je u periodu od donošenja Uputstva (11. X 2024) do 31. XII 2024, formirano ukupno 420 predmeta. Imajući u vidu ukupan broj od 977 lica prijavljenih za ovo krivično djelo tokom 2024. godine, te 420 predmeta formiranih u periodu od nepunih tri mjeseca 2024. godine, odnosno 862 predmeta u periodu od 1. I - 30. VI 2025. u slučajevima nasilja u porodici ili u porodičnoj zajednici jasno je da je zabilježeno značajno povećanje broja predmeta u kojima je postupalo tužilaštvo.

Kada su u pitanju osuđujuće presude, izrečene su 73 uslovne osude i 66 kazni zatvora. Zabrana približavanja iz čl. 77a KZ CG izrečena je u 30 predmeta. Najviše izrečena kazna zatvora je u trajanju od dvije godine, a najniža u trajanju od 30 dana.

Prava djeteta

U periodu 1. I – 30. VI 2025. održane su dvije sjednice Savjeta za prava djeteta. Na prvoj sjednici usvojen je Plan rada Savjeta za prava djeteta za 2025. godinu i dogovoreno da se u narednom periodu promoviše značaj i održi posebna sjednica na temu vakcinacije. Druga sjednica je bila zajednička sjednica Savjeta za prava djeteta i Savjeta za prava lica sa invaliditetom s fokusom podrške djeci sa smetnjama u razvoju. Nadalje, u izvještajnom periodu postojao je i kontinuitet saradnje Savjeta s UNICEF-om a plan je da isti bude nastavljen u narednom periodu.

Lica sa invaliditetom

U odnosu na preporuku koja se odnosi na obavezu Crne Gore da dostavi izvještaj Komitetu Ujedinjenih nacija za prava djeteta (CRC) o sprovođenju Konvencije o pravima djeteta, shodno odluci CRC-a, od 1. I 2024. na snazi je pojednostavljena procedura izvještavanja država članica Konvencije. Prema toj proceduri, svaka država članica pojedinačno dobija od CRC-a listu pitanja koja se odnose na sprovođenje Konvencije. Nakon prijema te liste počinje da teče poseban rok - u pravilu jedna godina - u kojem je država članica dužna da pripremi i dostavi svoj periodični izvještaj. Do sada CRC nije dostavio Crnoj Gori listu pitanja na osnovu koje će Vlada Crne Gore biti obavezna da pripremi i dostavi svoj izvještaj u roku koji odredi CRC. Komitet je naznačio da bi lista pitanja mogla biti izdata u septembru ove godine, međutim, ta informacija još uvijek nije zvanično potvrđena. Dok se lista pitanja ne dobije, od Crne Gore se ne očekuje da podnosi izvještaje niti da dostavlja dodatne informacije.

U okviru reforme sistema vještačenja invaliditeta, 24. VII 2025. Vlada je utvrdila Predlog zakona o jedinstvenom vještačenju invaliditeta, Predlog zakona o dopunama zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, Predlog zakona o dopunama zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, Predlog zakona o dopunama zakona o boračkoj i invalidskoj zaštiti, Predlog zakona o izmjeni i dopunama zakona o povlastici na putovanje lica sa invaliditetom, Predlog zakona o dopunama zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, Predlog zakona o dopunama zakona o radu, Predlog zakona o dopunama zakona o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama. Svi pomenuti zakoni su u potpunosti usklađeni i usaglašeni čime se obezbjeđuje pravna sigurnost i dosljedna primjena novih normi u praksi. Ova reforma omogućiće vještačenje invaliditeta u skladu sa modelom ljudskih prava radi obezbjeđivanja pravednijeg, ravnopravnijeg i lakšeg pristupa ostvarivanju prava osoba sa invaliditetom.

Takođe, u okviru reforme sistema vještačenja invaliditeta, u toku je rekonstrukcija objekta za potrebe budućeg Zavoda za jedinstveno vještačenje invaliditeta. Raspisan je tender i očekuje se da će prostor biti rekonstruisan i opremljen do novembra 2025. godine.

Vlada je 8. V 2025. usvojila je Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti (2022 - 2027) za 2024. godinu. U odnosu na stepen ispunjenosti obaveza, realizovano je 86,95% aktivnosti, odnosno 46 aktivnosti je bilo sa mjerljivim parametrima od čega je 40 aktivnosti realizovano, četiri su djelimično realizovane (8.69%), a dvije su nerealizovane (4.34%).

Komisija za izradu Akcionog plana za sprovođenje preporuka Komiteta UN za prava lica sa invaliditetom 2026-2030 izradila je nacrt predmetnog dokumenta. U toku je interesorsko usaglašavanje nakon čega će predlog dokumenta biti upućen Vladi na usvajanje. Programom rada Vlade usvajanje dokumenta planirano je za IV kvartal 2025. godine.

Za 2025. godinu opredijeljeno je 579,400.97 eura za realizaciju 26 projekata u oblasti zaštite prava osoba sa invaliditetom.

Treća sjednice Savjeta za prava lica sa invaliditetom održana je 31. I 2025. godine, na kojoj je donesen zaključak kojim se Ministarstvu zdravlja preporučuje da se Zakon o zdravstvenoj zaštiti i prateći pravilnici usaglasa sa Zakonom o zabrani diskriminacije i Zakonom o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom. Četvrta vanredna sjednica održana je 28. II 2025. godine na kojoj je Savjet preporučio da se razmotre sve sugestije NVO u cilju finalizacije zakonskog teksta i da se preispita Pravilnik o uslovima, kriterijumima i postupku ostvarivanja prava na subvenciju u roku od 15 dana. Peta sjednica održana je 9. IV 2025. sa sjednice je preporučeno organizovanje sastanka Ministarstva ljudskih i manjinskih prava, Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva pravde i Sekretarijata za zakonodavstvo, kako bi se utvrdila nadležnost nad izradom Zakona o upotrebi faksimila za lica sa invaliditetom. Sastanak je održan 19. V 2025. godine kada je data preporuka da se predmetni akt i šačini. Nadalje, Savjet je preporučio Ministarstvu prosvjete, nauke i inovacija da izradi Zakon o znakovnom jeziku. Šesta sjednica održana je 2. VI 2025. godine, na kojoj je svim organima preporučeno da u okviru svojih nadležnosti sa posebnom pažnjom tretiraju pitanje nasilja nad ženama i djevojčicama sa invaliditetom kao i da preduzimaju mjere za prevenciju nasilja nad ženama i djevojčica sa invaliditetom, ali i jačanje multisektorske saradnje. Takođe, pozvani su svi nosioci javnih ovlaštenja i medije da prilikom izvještavanja o pitanjima lica sa invaliditetom izvještavaju sa aspekta ljudskih prava. Zajednička sjednica Savjeta za prava lica sa invaliditetom i Savjeta za prava djeteta održana je za 28. VII 2025. godine, na temu Položaj djece sa invaliditetom – sa posebnim akcentom na djecu koja su u riziku od interseksijske diskriminacije.

LGBTIQ lica

Povodom obaveze usklađivanja Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola sa drugim zakonima u pravnom sistemu održavaju se redovni sastanci koordinatora „Mreže lokalnih koordinatora“ na kojima su teme svi zakonski akti i predlozi za harmonizaciju na lokalnom nivou. Poslednji sastanak održan u II kvartalu na kome su dogovoreni da koordinatori biraju lokalnu samoupravu koja će predsjedavati tri mjeseca. Do sada je prvo predsjedavanje imala opština Podgorica. Sljedeći sastanak predložen je za III kvartal 2025, jer su se čekali zaključci i preporuke sa sastanka svih predstavnika ministarstava koji su radili na usklađivanju Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola sa drugim zakonima u pravnom sistemu.

Tim povjerenja LGBTI zajednice i Uprave policije nije ponovo formalno formiran budući da jedan broj članova Tima nije više radno angažovan (ostvareno pravo na penziju), te formalno – pravno treba da se donese novo rješenje na nivou MUP-a o imenovanju članova Tima ispred MUP, Uprave policije i NVO koje se bave zaštitom prava LGBTIQ osoba. Članovi Tima povjerenja iz Uprave policije i NVO su, međutim, bili u stalnoj komunikaciji u vezi svih pitanja koja su za LGBTIQ zajednicu važna, među kojima su obuke i zakonodavni okvir. Trenutno se radi na reorganizaciji Tima. Biće urađen predlog dokumenta sa imenima novih članova/ica Tima koji bi zamijenili članove/ice koji su otišli u penziju, a koji su prepoznati kao profesionalci spremni i obučeni da daju doprinos radu i ciljevima Tima.

Uprava policije ima razvijenu mrežu LGBTIQ kontakt policijskih službenika/ca koji su i u izvještajnom periodu bili na raspolaganju LGBTIQ osobama u slučaju bilo kakve potrebe za profesionalnim kontaktom, podrškom i pomoći.

Zaštita manjina

Vlada je 3. VII 2025. usvojila Izveštaj o realizaciji Akcionog plana Strategije manjinske politike 2024-2028 za 2024. godinu. Stepen realizacije aktivnosti koje su predviđene Akcionim planom za 2024. Godinu, od planiranih 32

aktivnosti, 23 aktivnosti realizovano (71,87%), dvije aktivnosti su djelimično realizovane, (21,87%) i sedam aktivnosti je ostalo nerealizovano (6,25%).

U izvještajnom periodu Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava odgovorilo je na 17 preporuka za Četvrti izvještaj Okvirne konvencije za zaštitu Nacionalnih manjina i dostavilo 22 odgovora na Izvještaj o primjeni Evropske povelje o regionalnim i manjinskim jezicima.

Romi i Egipćani

Vlada je 19. VI 2025. usvojila Informaciju o održanom seminaru pod nazivom Inkluzija Roma i Egipćana u kontekstu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Na seminaru koji je okupio domaće i EU predstavnike/ice u novembru 2024. usaglašeni su „Operativni zaključci“ koji uključuju preporuke i smjernice za dalji rad na inkluziji Roma i Egipćana u Crnoj Gori u oblastima obrazovanja, zapošljavanja, zdravstva i socijalne zaštite, antidiskriminacije i zelene i digitalne agende kao i opredijeljena finansijska sredstva potrebna za njihovo sprovođenje. Informacija predstavlja saglasnost na predmetnu finansijsku konstrukciju u cilju ispunjavanja preporuka koja pokazuje posvećenost Vlade i ozbiljan pristup u ispunjavanju predmetnih obaveza.

Održano je treće zasjedanje Romskog parlamenta 22. IV 2025.

Predstavnici Vlade, Evropske unije i međunarodnih organizacija Romske fondacije za Evropu, i REDI-ja (Inicijativa za razvoj romskog preduzetništva), okupili su se u Podgorici na radnom ručku posvećenom unapređenju zapošljavanja i ekonomske inkluzije Roma u Crnoj Gori. Domaćin događaja bilo je Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava, a cilj sastanka bio je jačanje zajedničkih politika koje otvaraju tržište rada za Rome.

Izbjeglice i interno raseljena lica

Prema podacima Ministarstva unutrašnjih poslova u vezi sa raseljenim i interno raseljenim licima, u periodu 7. XI 2009. - 7. VII 2025. podnesena su 15.277 zahtjeva za stalni ili privremeni boravak. Od toga je riješeno 15.268 zahtjeva, dok su devet predmeta i dalje u proceduri.

Od 15.268 riješenih predmeta, za 12.430 lica zahtjev je usvojen i odobren stalni boravak ili privremni boravak do tri godine, odbijeno je 338 zahtjeva, a obustavljeno/odbačeno je 2.500 predmeta (u pitanju su nepotpuni ili dupli zahtjevi).

Od početka primjene novog Zakona o strancima („Sl. list CG“, br. 12/18 i 3/19), zaključno sa junom 2025. godine ukupno je 42 lica (25 muškarci/17 žene) podnijelo zahtjev za utvrđivanje statusa lica bez državljanstva, za 11 lica je utvrđen status da su lica bez državljanstva, devet zahtjeva je obustavljeno, dok je za 22 zahtjeva postupak u toku. Od 11 lica za koja je utvrđeno da su lica bez državljanstva za 10 lica je odobrena putna isprava za lica bez državljanstva dok je za sedam lica izdata dozvola za privremeni boravak, dva lica su dobila stalno nastanjene, jedno lice je prijemom steklo državljanstvo CG.

Pravo na državljanstvo

Odluka o kriterijumima, načinu i postupku izbora lica koje može steći crnogorsko državljanstvo prijemom radi realizacije posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore primjenjivala se u periodu 1. I 2019. - 31. XII 2022. Prema evidencijama koje se vode u Ministarstvu unutrašnjih poslova, od strane predsjednika Vlade ovom ministarstvu dostavljeno je ukupno 912 predloga (aplikacija).

U periodu 1. I 2019. – 31. VII 2025. pozitivno je riješeno 866 aplikacija, 16 aplikacija je obustavljeno, osam aplikacija je odbijeno, dok su 22 aplikacije u proceduri. U periodu 1. I – 31. VII 2025. pozitivno je riješeno 10 aplikacija, obustavljena je jedna aplikacija i osam aplikacija je odbijeno.

Ministarstvo unutrašnjih poslova shodno standardnoj proceduri, obraća se Agenciji za nacionalnu bezbjednost i dostavlja podatke za aplikante i punoljetne članove njihovih porodica, radi provjere i obavještenja u pogledu postojanja eventualnih smetnji iz razloga bezbjednosti Crne Gore za sticanje crnogorskog državljanstva prijemom. Od broja aplikacija koje su u proceduri kod Ministarstva unutrašnjih poslova (22), za 18 aplikacije pribavljeno je mišljenje ANB-a o postojanju smetnji iz razloga bezbjednosti CG za sticanje crnogorskog državljanstva prijemom, i za iste postupak je u toku.

Takođe, Uprava policije–Sektor za borbu protiv kriminala-Odsjek za međunarodnu operativnu policijsku saradnju Interpol-Europol-Sirene, vrši provjeru da li se aplikanti i punoljetni članovi njihovih porodica nalaze u bazama njihovih podataka, a kroz elektronsku evidenciju Ministarstva pravde, vrši se provjera da li aplikanti i punoljetni članovi njihovih porodica prolaze kroz kaznenu evidenciju Ministarstva pravde.

POGLAVLJE 24 – PRAVDA, SLOBODA I BEZBJEDNOST

Jedna od ključnih preporuka iz Izvještaja EK za 2024. u okviru poglavlja 24 odnosi se na jačanje efikasnosti pravosuđa, s posebnim naglaskom na unapređenje krivičnog gonjenja i presuđivanja u predmetima organizovanog kriminala. U tom kontekstu, nastavljeno je s radom shodno Planu Vrhovnog suda za unapređenje efikasnosti rada Višeg suda u Podgorici. Donijet je Plan rada Vrhovnog suda za 2025. koji podrazumijeva poseban Monitoring rada Specijalnog odjeljenja Višeg suda u Podgorici (zbog značaja predmeta koji se nalaze u njegovom radu). U fokusu kontrole rada sudova će biti monitoring rada Specijalnog odjeljenja Višeg suda u Podgorici, u okviru kojeg će Komisija Vrhovnog suda (sastavljena od sudija krivičara) prvenstveno izvršiti opis i strukturu svih nezavršenih predmeta iz ove oblasti sa definisanjem predloga mjera koje će se preduzeti u cilju ubrzanja rada, uz koordinaciju sa sudijama, o čemu će sačiniti detaljan izvještaj. Predsjednica Vrhovnog suda će aktivno učestvovati i dati doprinos u navedenom i kroz praćenje realizacije učinjenog.

Takođe, izmjenama Pravilnika o unutrašnjem poslovanju državnog tužilaštva uvedeni su posebni upisnici za finansijske istrage, što omogućava redovno kvartalno izvještavanje i praćenje rezultata.

U oblasti upravljanja granicom u segmentima infrastrukturnog jačanja i tehničkog osnaživanja kapaciteta pokrenute su sljedeće aktivnosti: u okviru EU projekta „Individualna mjera za jačanje kapaciteta integrisanog upravljanja granicom u Crnoj Gori“, radovi na izgradnji administrativnog objekta granične policije u Zagoriču odvijaju se u skladu sa predviđenom dinamikom. Završetak tehničke dokumentacije i projektnih rješenja, uključujući i opremanje objekta, omogućiće njegovu pravovremenu funkcionalizaciju i operativnu upotrebu. U cilju unapređenja migracionih kapaciteta, završen je tender za izbor IT konsultantske kuće koja će pružiti podršku u uspostavljanju novog sistema za identifikaciju i registraciju migranata, usklađenog sa EUODAC21 standardima. Početak realizacije planiran je za jesen, uz prethodno sprovedenu tehničku evaluaciju u saradnji sa partnerskim institucijama. Dodatno, nastavljani su infrastrukturni zahvati usmjereni na jačanje operativnih kapaciteta granične policije. U tom smislu, objavljen je tender za adaptaciju objekta na lokalitetu Sv. Nikola, dok su u toku pripreme aktivnosti na implementaciji sistema

21 Evropska daktiloskopija - baza podataka o otiscima prstiju Evropske unije za identifikaciju tražilaca azila i ilegalnih migranata

elektronskog nadzora granice na području Skadarskog jezera. Ove aktivnosti imaju za cilj unapređenje efikasnosti i sigurnosti u nadzoru državne granice, u skladu sa savremenim standardima i praksama Evropske unije.

Nabavljena su sredstva i oprema putem donacija od strane međunarodnih partnera, a u cilju unapređenja kapaciteta za efikasno upravljanje granicom. Između ostalog, Ambasada Velike Britanije donirala je različitu opremu koja će podržati aktivnosti vezane za otkrivanje falsifikata, tehnološke kapacitete i operativne potrebe, Međunarodna organizacija za migracije (IOM) je obezbijedila opremu koja se koristi za različite administrativne i operativne potrebe, a Savezna Republika Njemačka je donirala opremu koja će omogućiti efikasniji nadzor granica - patrolni čamac za nadzor granice na Skadarskom jezeru. U cilju uspostavljanja naprednog sistema za razmjenu informacija o putnicima, nastavljeno je sa preduzimanjem aktivnosti koje se odnose na uspostavljanje pune funkcionalnosti Jedinice za prikupljanje podataka o putnicima – PIU. U periodu 1. I 2025 - 30. VI 2025. u PIU je kreirano ukupno 26 predmeta proisteklih kao rezultat potencijalnih pogodaka kroz kriterijume procjene iz oblasti terorizma i stranih boraca, a koji putnici su bili predmet dodatne kontrole od strane službenika granične policije. Od navedenog broja predmeta, u dva predmeta su identifikovana dva lica koja su registrovana u baze podataka Agencije za carinsku i graničnu zaštitu SAD, u odnosu na koje su razmijenjene informacija. Takođe, u cilju preduzimanja neophodnih koraka za uspostavljanje biometrijskog sistema za registraciju migranata, oprema za elektronsku akviziciju biometrijskih podataka od migranata koji izražavaju namjeru za podnošenje zahtjeva za međunarodnu zaštitu je postavljena i u Pljevljima i Rožajama i ista je funkcionalna.

Crna Gora ostaje posvećena progresivnom usklađivanju svoje vizne politike sa politikom EU. U tom kontekstu, kroz niz strateških i operativnih aktivnosti, nastoji se pronaći optimalan balans između ispunjavanja obaveza u procesu evropskih integracija i potrebe za minimiziranjem negativnih ekonomskih posljedica koje bi uklanjanje određenih zemalja sa liste bezviznog režima moglo imati, posebno na sektor turizma i priliv stranih investicija. Kao dokaz posvećenosti Crne Gore ovom procesu, Vlada je krajem jula 2025. godine utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima, koji će omogućiti postepeno, strukturirano i održivo usklađivanje vizne politike Crne Gore sa EU pravnom tekovinom, uz istovremenu zaštitu ključnih ekonomskih interesa zemlje. Dodatno, Crna Gora je zaključila sporazum sa vodećom međunarodnom kompanijom specijalizovanom za pružanje konzularnih usluga VFS Global, sa ciljem povećanja dostupnosti vize u državama u kojima Crna Gora nema svoja diplomatsko-konzularna predstavništva. Time se obezbjeđuje veća geografska pokrivenost i olakšava pristup uslugama izdavanja viza, što je od velikog značaja za ostvarivanje daljeg napretka u dijelu usklađivanja sa viznom politikom EU. Pored toga, intenzivno se radi na reformi Viznog informacionog sistema, sa posebnim fokusom na digitalizaciju procesa izdavanja viza kroz uvođenje e-viza i online apliciranja. Takođe, Vlada će po završetku ljetnje turističke sezone 2025. uraditi detaljnu evaluaciju postojećeg bezviznog režima sa trećim zemljama – kako u pogledu ekonomskih efekata i broja turista, tako i kroz analizu prelaska crnogorske granice i eventualnih zloupotreba. Nakon pomenute analize uslijediće dodatna revizija liste zemalja na bezviznom režimu kroz usvajanje Plana usklađivanja sa viznom politikom EU. Sve ove mjere potvrđuju jasnu opredijeljenost Crne Gore ka ispunjavanju svojih evropskih obaveza, uz istovremeno preduzimanje konkretnih koraka kako bi tranzicija ka potpunoj harmonizaciji vizne politike bila efikasnija i ekonomski održiva.

Borba protiv organizovanog kriminala

Institucionalno uređenje i pravno usklađivanje

Na strateškom planu, 5. VI 2025. usvojen je Završni izvještaj o realizaciji Strategije za borbu protiv trgovine ljudima 2019- 2024. Nacrt Strategije za borbu protiv trgovine ljudima 2025-2028. sa Akcionim planom za 2025. je 18. VII 2025. upućen na javnu raspravu.

Za potrebe izrade novе Nacionalne procjene rizika od pranja novca i finansiranja terorizma izrađeno je sedam sektorskih analiza: analiza prijetnji od pranja novca povezana sa korupcijom visokom nivou, analiza prijetnji od pranja novca povezana sa sivom ekonomijom i upotrebom gotovine, analiza rizika od pranja novca i finansiranja terorizma korišćenjem kriptovalute i pružalaca usluga povezanih sa kriptovalutom, analiza rizika od finansiranja terorizma, analiza rizika od zloupotrebe neprofitnih organizacija u svrhe finansiranja terorizma, analiza rizika od finansiranja proliferacije oružja za masovno uništenje i analiza rizika od zloupotrebe platnih institucija u svrhe finansiranja terorizma.

Na zakonodavnom planu, u pogledu preporuke Evropske komisije o dodatnoj izmjeni zakonodavstva o oružju, nakon održanog okruglog stola određeni broj komentara uvršten je u tekst nacrta Zakona o oružju i municiji i trenutno je u toku usaglašavanje sa ministarstvima i Sekretarijatom za zakonodavstvo.

Centralni registar transakcionih računa, koji vodi Centralna banka, sadrži informacije o transakcionim računima nerezidenata. U skladu sa članom 65a Zakona o platnom prometu („Sl. list CG“ br. 62/13, 6/14, 111/22, 7/23), Centralna banka vodi Centralni registar transakcionih računa, kao jedinstvenu informacionu bazu podataka o transakcionim računima za izvršavanje nacionalnih i međunarodnih platnih transakcija i njihovim vlasnicima. Sadržina Centralnog registra transakcionih računa, podaci koji se dostavljaju za potrebe registra, način dostavljanja podataka i način ostvarivanja uvida u podatke iz registra propisani su Odlukom o Centralnom registru transakcionih računa („Sl. list CG“ broj 47/23). Registar uključuje podatke o transakcionim računima pravnih lica, preduzetnika i fizičkih lica rezidenata i nerezidenata. Obaveza banaka da dostavljaju podatke o transakcionim računima nerezidenata važi od 4. VIII 2021. kada je stupila na snagu Odluka o izmenama i dopunama Odluke o sadržaju Centralnog registra transakcionih računa („Sl. list CG“, broj 53/21). Primjena Odluke je dio redovnih kontrola usklađenosti koje sprovodi Centralna banka.

Kadrovski kapaciteti

Kada su u pitanju kadrovski kapaciteti Specijalnog državnog tužilaštva (SDT), trenutno je zaposleno ukupno 72 lica i to: glavni specijalni tužilac, 13 specijalnih tužilaca (od kojih je jedan specijalni tužilac udaljen od dužnosti vršenja tužilačke funkcije, i jedna specijalna državna tužiteljka ne vrši tužilačku funkciju od 9. XII 2019. jer je upućena na rad u Centar za edukaciju sudija i tužilaca, tri državna tužioca iz Osnovnog državnog tužilaštva (ODT) Podgorica su upućena na rad u SDT-u, jedan državni tužilac iz ODT Kotor je upućen na rad SDT i 54 državna službenika. Tužilački savjet je za jednu specijalnu tužiteljku, koja je privremeno bila udaljena od dužnosti vršenja tužilačke funkcije, donio 5. VI 2025. Odluku o razrješenju, dok je za jednu specijalnu tužiteljku još ranije donijeta odluka da ista prima nadoknadu nakon prestanka tužilačke funkcije. U cilju prevazilaženja postojećih problema u pogledu nedostatka kadrovskih kapaciteta, u završnoj fazi je izrada novog Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Specijalnog državnog tužilaštva. Donošenje ovog akta predstavlja važan iskorak ka modernizaciji i racionalizaciji kadrovske strukture, kako u pogledu broja, tako i u pogledu stručnih profila, zvanja i opisa poslova. Na taj način stvaraju se uslovi za još odlučniju i efikasniju borbu protiv krivičnih djela iz nadležnosti ovog tužilaštva.

U pogledu poboljšanja kadrovskih resursa sudijskog sastava za presuđenje u predmetima organizovanog kriminala, povećan je broj sudija u Specijalnom odjeljenju Višeg suda u Podgorici na 17 sudijskih mjesta.

U bezbjednosnom sektoru, izmjene i dopune Zakona o unutrašnjim poslovima, koje su u avgustu prosljeđene EK, usmjerene su na jačanje integriteta, odgovornosti i profesionalizma policije.

Ključne novine uključuju periodične provjere bezbjednosnih smetnji svakih pet godina, obavezno poligrafsko testiranje, automatski prestanak radnog odnosa u slučaju zloupotrebe alkohola ili psihoaktivnih supstanci, te uvođenje novog zvanja „mlađi policajac“ za jače prisustvo u zajednici. Takođe, precizirane su procedure za zapošljavanje i provjeru kompetencija kandidata. Predmetne mjere eliminišu selektivnost postojećih procedura, štite javni interes, budžet i ugled policije, a istovremeno omogućavaju punu pravnu zaštitu policijskim službenicima. Cilj zakonskih izmjena je uspostavljanje efikasnog, transparentnog i pouzdanog sistema koji sprječava kompromitaciju, jača povjerenje građana u policiju i osigurava djelotvorno suzbijanje organizovanog kriminala u skladu sa evropskim standardima.

Kada je u pitanju struktura Sektora za borbu protiv kriminala Uprave policije, čini je devet organizacionih jedinica, sa ukupno 493 sistematizovana radna mjesta. Angažovano je 249 službenika. 22

Prostorni kapaciteti

Tokom prethodnih godina (2022. i 2024), Vlada je dodijelila nove objekte Specijalnom i Vrhovnom državnom tužilaštvu. Međutim, proces preseljenja ovih institucija još uvijek nije završen. I dalje su prisutni izazovi u pogledu prostornog kapaciteta viših tužilaštava, naročito u Podgorici, Rožajama, Plavu, Herceg Novom i Baru. Prostorni uslovi su ograničeni, a pojedine lokacije ne ispunjavaju sve standarde potrebne za rad i čuvanje dokaznog materijala. Posebnu pažnju zahtijevaju i prostorni kapaciteti Sekretarijata i Tužilačkog savjeta, koji nemaju riješene prostorne kapacitete već se nalaze u zakupljenom prostoru. Ova pitanja razmatrana su i na sjednicama Savjeta za vladavinu prava u cilju iznalaženja trajnih i adekvatna rješenja za smještaj tužilačkih organa u skladu sa njihovim funkcionalnim potrebama.

Saradnja s Europolom i Interpolom

U skladu sa aktuelnim nacionalnim prioritetima iz dokumenta „Procjena opasnosti od teškog i organizovanog kriminala“ - SOCTA, oblasti zajedničke operativne međunarodne policijske saradnje s Europolom tokom 2025. bile su fokusirane na suprotstavljanje transnacionalnom krijumčarenju kokaina, organizovanim kriminalnim grupama (OKG), uključujući teška krivična djela i korupciju povezanu sa OKG i aktivne potrage za vođama OKG koji su u bjekstvu, oblastima terorizma i ekstremizma, krijumčarenja cigareta, pranje novca, pronalazak i oduzimanja imovine, krijumčarenje migranata i trgovina ljudima, krivična djela protiv životne sredine, kao i zloupotrebe djece na internetu.

22 Organizacionu strukturu Sektora za borbu protiv kriminala čine sljedeće organizacije jedinice: Kabinet- sistematizovano devet, angažovano sedam službenika; Odsjek za suzbijanje opšteg kriminaliteta, u kojem su sistematizovana 42 radna mjesta, a angažovano 18 službenika; Odsjek za borbu protiv korupcije, ekonomskog kriminala i sprovođenje finansijskih istraga u kojem je sistematizovano 55, angažovano 26 službenika; Odsjek za borbu protiv droga sa sistematizovanih 25 radnih mjesta, raspoređeno 15 policijskih službenika; Odsjek za specijalne istražne metode u kojem je sistematizovano 131 radno mjesto, a raspoređeno je 75 policijskih službenika; Odsjek za kriminalističko-obavještajne poslove, od sistematizovana 89 radna mjesta, popunjeno je njih 38; Odsjek za međunarodnu operativnu policijsku saradnju INTERPOL-EUROPOL-SIRENE, od sistematizovana 53 radna mjesta, popunjeno je njih 30 (jedan oficir za vezi) Odsjek za suzbijanje krivičnih djela trgovine ljudima, krijumčarenja ljudi i ilegalnih migracija, krijumčarenja oružja i eksplozivnih materija i krivičnih djela protiv drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom - sistematizovana 32 radna mjesta, raspoređeno je 13 policijskih službenika; Odsjek za zaštitu svjedoka - sistematizovana 39 radna mjesta, a angažovano je 27 policijskih službenika. Jedinica za kriminalističko taktičke poslove – sistematizovano 18 radnih mjesta, nema angažovanih službenika.

U kompleksnim istragama prekograničnog teškog i organizovanog kriminala, ostvarena je saradnja putem Europolovog sigurnog komunikacionog kanala direktna saradnja sa inostranim partnerskim službama, kako državama članicama Eurola, tako i državama trećim partnerima (državama s kojima Europol ima potpisan Sporazum o strateškoj i operativnoj saradnji).

U skladu sa Zakonom o potvrđivanju Sporazuma o operativnoj i strateškoj saradnji između Crne Gore i Evropske policijske kancelarije (Eurola) i strateškim odlukama Crne Gore - Ministarstvo unutrašnjih poslova-Uprava policije kroz operativnu i stratešku saradnju sprovodi mjere i radnje iz djelokruga svojih nadležnosti kroz EMPACT aktivnosti - Evropska multidisciplinarna platforma protiv kriminalnih prijetnji.

Posebno je značajno otvaranje Operativnog centra SPOC 24/7 Jedinstvene kontakt tačke za međunarodnu saradnju svih organa za sprovođenje zakona (Single Point of Contact 24/7), koji je podržan kroz projekat EU4FAST-WB i saradnju Njemačkog društva za međunarodnu saradnju (GIZ), koji je svečano otvoren 3. IV 2025. od kada je u punoj funkcionalnosti.

Crna Gora je u periodu 1. I – 30. VI 2025. nastavila intenzivnu operativnu saradnju s međunarodnim partnerima (7,468 komunikacija sa drugim NCB-ima, 298 komunikacija sa inostranim policijskim oficirima za vezu, 176 sa inostranim policijskim organizacijama i inostranim ambasadama, 3,203 komunikacija sa EUROPOL-om)

U oblasti otkrivanja nezakonito stečene imovine (ARO i CARIN²³) obrađeno je 38 zahtjeva. Od inostranih partnera zaprimljeno je 30 zahtjeva, kojima su tražene provjere za 100 fizičkih i sedam pravnih lica, dok je sa nacionalnog nivoa upućeno osam zahtjeva za identifikaciju imovine u inostranstvu, stečene kriminalnom djelatnošću, kojima su tražene provjere za 93 fizička lica.

U periodu 1. I – 30. VI 2025. korištenjem FIND sistema na graničnim prelazima u Crnoj Gori, izvršeno je 7.918.283 provjera u INTERPOL-ovoj bazi traženih lica, od čega je lišeno je slobode 40 lica. Korištenjem FIND sistema na graničnim prelazima u Crnoj Gori, izvršeno je 10.987.800 provjera u INTERPOL-ovoj bazi krađenih i izgubljenih putnih isprava, pri čemu je došlo do poklapanja u 165 slučajeva. Sa graničnih prelaza u INTERPOL-ovu bazu otuđenih motornih vozila izvršeno je ukupno 2.995.586 provjera, pri čemu je privremeno oduzeto 95 vozila.

U izvještajnom periodu između Crne Gore, Eurola i partnerskih zemalja kroz SIENA ME komunikacioni kanal razmijenjeno je ukupno 3.439 poruka, primljenih 2. 452 i poslatih 973 (računajući i FAST²⁴ kanal komunikacije) a kroz poseban SIENA CT kanal koji koriste jedinice za borbu protiv terorizma razmijenjeno je 244 poruka, primljenih 229 i poslatih 15.

Tokom izvještajnog perioda spovođene su aktivnosti ciljanog traganja u 35 predmeta ciljanih potraga, završeno je 11 ciljanih potraga lociranjem i lišenjem slobode međunarodno traženih lica. Ostali predmeti su u radu. Od realizovanih ciljanih potraga, pet lica, svi registrovani članovi OKG je locirano i lišeno slobode u inostranstvu, razmjenom kroz međunarodnu operativnu saradnju i ENFAST mrežu, dok je šest lica lišeno slobode u Crnoj Gori.

²³ CARIN - neformalna mreža službenika za sprovođenje zakona i pravosudnih stručnjaka u oblasti pronalaženja, zamrzavanja, oduzimanja i konfiskacije imovine.

²⁴ FAST - timovi za aktivno traganje za međunarodnim bjeguncima

Po osnovu međunarodnih potjernica raspisanih od strane NCB Interpol Podgorica u inostranstvu je lišeno slobode 28 lica, dok je po osnovu međunarodnih potjernica raspisanih od strane inostranih NCB Interpol-a, u Crnoj Gori lišeno slobode 40 lica.

Bilans rezultata u oblasti organizovanog kriminala

Prema podacima Specijalnog državnog tužilaštva, u periodu 1. I 2025 - 30. VI 2025, za krivična djela organizovanog kriminala pokrenuto je 14 istraga protiv 66 fizičkih lica. Takođe, u istom periodu, podignuto je i 11 optužnica protiv ukupno 74 lica.

U Specijalnom državnom tužilaštvu, u periodu od 1. VII - 1. IX 2025, na osnovu člana 275 stav 1 Zakonika o krivičnom postupku u SDT-u, su donijete dvije naredbe o sprovođenju istrage i to: jedna protiv jednog lica za krivično djelo pranje novca iz člana 268 i krivično djelo oštećenje povjerioca iz člana 275 KZ CG; druga protiv 12 lica za krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije iz člana 401a stav 2 u vezi stava 1 i 6 KZ CG.

Takođe, u istom periodu otvoren je finansijski izviđaj i pokrenuta finansijska istraga u dva predmeta: protiv 12 lica za krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije iz člana 401a stav 2 u vezi stava 1 i 6 KZ CG; protiv pet lica za krivično djelo stvaranje kriminalne organizacije iz člana 401a i krijumčarenje iz člana 265 KZ CG.

Prema podacima sudstva, kada je u pitanju organizovani kriminal²⁵ u periodu 1. I 2025 - 31. VI 2025. Viši sud u Podgorici je imao u radu ukupno 105 predmeta protiv 765 okrivljenih lica (711 fizičkih i 54 pravna lica). Od ukupnog broja predmeta u radu, tokom navedenog perioda formirano je 1126 predmeta, dok su se ostali predmeti već nalazili u radu. Od ukupnog broja predmeta, u periodu 1. I 2025 - 31. VI 2025. riješeno je šest predmeta (32 okrivljena lica).²⁷

Prema podacima Uprave policije, u periodu 1. I 2025 - 31. VI 2025, registrovano je jedno teško krivično djelo protiv života i tijela – teško ubistvo koje je povezano sa sukobom organizovanih kriminalnih grupa koje je u kratkom roku rasvijetljeno podnošenjem krivične prijave protiv tri lica, od kojih su dva lica lišena slobode. Dodatno, u periodu 1. VII – 31. VIII 2025. je registrovano pet ubistva - četiri krivična djela teško ubistvo i jedno krivično djelo ubistvo. Po nepoznatom izvršiocu su registrovana tri krivična djela, sva kao posljedica sukoba OKG, od kojih su dva u kratkom roku rasvijetljena, pa procenat rasvijetljenosti ovih krivičnih djela iznosi 66,7%. Registrovano je i pet ubistava u pokušaju, od kojih tri po nepoznatom izvršiocu koja su nakon operativnog angažovanja u kratkom roku rasvijetljena, tako da procenat rasvijetljenosti i ovih krivičnih djela iznosi 100%. Nastavkom realizacije istraživanja započetog u prethodnom periodu, Specijalnom državnom tužilaštvu procesuirano je 12 lica, od kojih je šest lišeno slobode,

²⁵ Napomena Višeg suda: predmeti formirani povodom krivičnog djela pranje novca su prikazani u posebnom dijelu ovog izvještaja, pa to treba uzeti u obzir prilikom definisanja ukupnog broja predmeta u radu.

²⁶ Strukturu ovih predmeta čine krivična djela stvaranje kriminalne organizacije iz čl. 401a KZ CG (kao samostalna krivična djela) i krivična djela stvaranje kriminalne organizacije iz čl. 401a KZ CG u sticaju sa krivičnim djelima: ubistvo iz čl. 143 KZ CG; teško ubistvo iz čl. 144 KZ CG; teška krađa iz čl. 240 KZ CG; prevara iz člana 244 KZ CG; nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija iz čl. 403 KZ CG; utaja poreza i doprinosa iz čl. 264 KZ CG; krijumčarenje iz čl. 265 KZ CG; nedozvoljena trgovina iz čl. 284 KZ CG; nedozvoljen prelaz državne granice i krijumčarenje ljudi iz člana 405 KZ CG; pripremanje djela protiv ustavnog uređenja i bezbjednosti Crne Gore iz člana 373 KZ CG i neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga iz člana 300 KZ CG.

²⁷ Tri predmeta u odnosu na četrnaest lica donijete su osuđujuće presude, koje još uvijek nisu stekle svojstvo pravosnažnosti; u jednom predmetu u odnosu na četiri lica donijete su osuđujuće presude i predmet se nalazi pred drugostepenim sudom radi odlučivanja po žalbi; u jednom predmetu u odnosu na jedno lice donijeta je presuda na osnovu prethodno zaključenog sporazuma o priznanju krivice; u jednom predmetu u odnosu na 13 lica donijete su oslobađajuće presude i predmet još uvijek nije pravosnažno okončan.

kojima se stavlja na teret da su tokom 2019. postali pripadnici kriminalne organizacije koju su na teritoriji Crne Gore i drugih država Evrope organizovali okrivljeni R.Z. i I.B., koja je za cilj imala izvršenje više krivičnih djela, a koji se dovode u vezu i sa pripremom ubistva M.Š. pripadnika suprostavljene kriminalne organizacije, u Podgorici tokom 2021.

U odnosu na djelovanje pripadnika najaktivnijih crnogorskih organizovanih kriminalnih grupa u vršenju krivičnih djela ubistava, ističemo da su tokom izvještajnog perioda procesuirana dva registrovana člana visokorizičnih organizovanih kriminalnih grupa među kojima: 1 lice pripadnik OKG Kavač, lišen slobode, 1 lice pripadnik OKG V.V. u bjekstvu.

Oduzimanje imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću

Prema podacima Državnog tužilaštva, u periodu 1. I 2025 - 30. VI 2025. pokrenuto je ukupno 40 finansijskih istraga protiv 123 fizička i 17 pravnih lica. Poređenja radi, Državno tužilaštvo u toku 2024. pokrenulo je finansijske istrage u 23 predmeta, protiv 106 fizičkih i pet pravnih lica, pa je zaključak da je trend pokretanja istraga u porastu.

U tri predmeta formirana u prvom kvartalu, sud je po predlogu državnog tužilaštva donio rješenja o privremenoj mjeri/privremenom oduzimanju imovine i to u dvije finansijske istrage koje se vode pred Specijalnim državnim tužilaštvom protiv 13 fizičkih lica (4+9) i u jednoj finansijskoj istrazi koja se vodi u Osnovnom državnom tužilaštvu u Bijelom Polju u odnosu na jedno odgovorno lice u okrivljenom pravnom licu. Određenim privremenim mjerama zabranjeno je raspolaganje većim brojem nepokretnosti i privremeno oduzeto više motornih vozila, kao i jedan luksuzan ručni sat.

Što se tiče finansijskih izviđaja, u prvoj polovini 2025. pokrenuto ukupno 19 finansijskih izviđaja protiv 67 fizičkih i 11 pravnih lica. U jednom predmetu Specijalnog državnog tužilaštva u kojem je u prvom kvartalu 2025. pokrenut finansijski izviđaj protiv tri fizička lica, sud je donio rješenje kojim je zabranjeno raspolaganje nepokretnostima, a privremeno oduzeto više putničkih motornih vozila i ručnih satova.

Prema podacima Specijalnog državnog tužilaštva, u izvještajnom periodu donijete su naredbe o pokretanju finansijske istrage u 15 predmeta protiv ukupno 90 lica.

Kada su u pitanju privremene mjere obezbjeđenja, prema podacima Specijalnog državnog tužilaštva, u navedenom periodu, podnijeto je ukupno 24 predloga za određivanje privremenih mjera obezbjeđenja u 23 predmeta, u kojima su predmet navedenih mjera bile sljedeće nepokretne i pokretne stvari: zabrana korišćenja i/ili raspolaganja nekretnina u ukupnoj površini od 1.650.116 m², uz upis zabilježbe u katastru nepokretnosti; zabrana raspolaganja i/ili korišćenja pokretnih stvari, uz zabilježbu zabrane u odgovarajućim registrima, ukupno 73 vozila, a izdati su i predlozi za zabranu raspolaganja i/ili korišćenja više skupocjenih stvari i predlozi vezano za privremenu obustavu isplata novčanih transakcija, koja su evidentirane na računima predmetnih lica u ukupnom iznosu od 5.527.433,74 eura.

U 14 predmeta na inicijativu Specijalnog državnog tužilaštva privremeno je obustavljena isplata novčanih transakcija, shodno članu 89 st.2 ZKP-a²⁸, u ukupnom iznosu od 62.662.291,63 eura, 2.037.432,00 RUB i 173.148,14 USD, 624,24 CHF, 3.000,00 GBP, koja novčana sredstva su evidentirana na računima koji su otvoreni od strane predmetnih lica kod poslovnih banaka u Crnoj Gori.

Shodno navedenom, na osnovu predloga SDT-a, Viši sud donio rješenje kojim je određena privremena mjera obezbjeđenja - nalog jednoj poslovnoj banci u Crnoj Gori, da uskrati isplatu novčanih transakcija za koje se određuje

privremena mjera obezbjeđenja, a koje transakcije su evidentirane na računima 45 predmetnih lica u ukupnom iznosu od 54.461,277,4 EUR, 3.000.00 GBP, 50.979.76 USD i 2.037,432.00 RUB (*isplata ovih novčanih sredstava je prethodno bila privremeno obustavljena na inicijativu SDT-a, a shodno članu 89 st.2 ZKP-a*)

Na osnovu obavještenja o sumnjivim transakcijama dostavljenih od strane Sektora za finansijsko obavještajne poslove, u navedenom periodu formirano je četiri predmeta u SDT-u, protiv pet lica za KD iz člana 268 st. 3 i 4 KZCG, i privremeno obustavljena isplata novčanih transakcija u ukupnom iznosu od 2.183.331,51 eura i 100.000,00 američkih dolara.

Prema podacima sudstva, u oblasti organizovanog kriminala, a u vezi s oduzimanjem imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću, u periodu 1. I 2025 - 31. VI 2025. u 14 predmeta sud je odredio privremene mjere obezbjeđenja nepokretne imovine stečene kriminalnom djelatnošću. Mjere su uključivale zabranu raspolaganja i korišćenja nepokretnosti, kao što su stanovi, poslovni prostori, šume, vinogradi i javni putevi. Takođe, obustavljeno je raspolaganje novcem na računima fizičkih i pravnih lica, privremeno su oduzeta vozila, satovi i oružje, te je zabranjeno otuđenje akcija i udjela u firmama registrovanim u Crnoj Gori. U tri predmeta privremeno su oduzete pokretne stvari i to - novac u ukupnom iznosu od 55.750,00 eura, više putničkih vozila, skupocenih satova.

Pranje novca

Prema podacima Vrhovnog državnog tužilaštva, u periodu 1. I - 30. VI 2025. u osnovnim državnim tužilaštvima za krivično djelo pranje novca formirana su tri predmeta, od kojih su dva u fazi izviđaja, dok je u jednom predmetu podignuta neposredna optužnica.

Prema podacima Specijalnog državnog tužilaštva, u periodu 1. I - 30. VI 2025. zbog krivičnog djela pranje novca donijete su naredbe o sprovođenju istrage u devet predmeta protiv 12 lica. U datom periodu podignute su i optužnice protiv 14 lica, u sedam predmeta.

Prema podacima sudstva, zbog krivičnog djela pranje novca iz čl. 268 KZ CG, Viši sud u Podgorici je imao u radu ukupno 11 predmeta protiv 73 lica (59 fizičkih i 14 pravnih lica). Od navedenog broja predmeta, pet predmeta je formirano zbog krivičnog djela stvaranje kriminalne organizacije iz čl. 401a KZ CG u sticaju sa krivičnim djelom pranja novca iz člana 268 KZ CG, dok je šest predmeta formirano zbog krivičnog djela pranje novca iz čl. 268 KZ CG. Kada je riječ o riješenim predmetima, u jednom predmetu, protiv dva okrivljena lica, Viši sud u Podgorici je donio oslobađajuću presudu u odnosu na jedno lice, dok je u odnosu na drugo lice donijeta osuđujuća presuda. Presuda nije postala pravosnažna.

Prema podacima Uprave policije, Specijalnom državnim tužilaštvu, procesuirano je 12 fizičkih i dva pravna lica, zbog osnovane sumnje da su izvršili 14 krivičnih djela pranje novca, od kojih dva krivična djela pranje novca u produženom trajanju izvršeno po osnovu Zakona o pravnim licima. Među prijavljenim licima je jedan visokorangirani policijski službenik. Iznos novčanih sredstava koji je stečen kriminalnim aktivnostima i plasiranih u legalne tokove iznosi 8,2 miliona eura.

Izrađen je 131 analitički izvještaj kojima je obrađeno 914 fizičkih i 782 pravnih lica. Na osnovu analitičkih izvještaja Sektora za finansijsko-obavještajne poslove (FOJ) u kojima je konstatovan osnov sumnje u izvršenje krivičnih djela

pranje novca i utaja poreza i doprinosa, u saradnji sa Sektorom za borbu protiv kriminala (SBPK) i Specijalnim policijskim odjeljenjem (SPO), nadležnim tužilaštvima podnijeto je 16 krivičnih prijava protiv 20 fizičkih i 12 pravnih lica: četiri krivične prijave zbog sumnje u izvršenje krivičnog djela pranje novca protiv četiri fizička lica. Procijenjena materijalna šteta oko 2.362.884, 00 eura, 12 krivičnih prijava zbog sumnje u izvršenje krivičnog djela utaja poreza i doprinosa, protiv 16 fizičkih i 12 pravnih lica. Procijenjena materijalna šteta oko 4.031.872, 00 eura. Otvorena su 502 predmeta, dok je najveći broj otvoren po osnovu prijema sumnjivih transakcija kojih je bilo 404, što je direktan rezultat primjene Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma, te aktivnosti FOJ-a usmjerenih ka obveznicima.

Bankama je izdato 17 naredbi za privremenu obustavu transakcija šest pravnih i jednog fizičkog lica ukupne vrijednosti 1.551.117,34 eura, kao i 229 naloga za kontinuirano praćenje finansijskog poslovanja 64 fizičkih i 172 pravna lica za koje postoji osnov sumnje u izvršenje krivičnog djela pranje novca. Po nalogu SDT-a izdat je nalog za blokadu računa šest fizičkih i dva pravna lica, ukupnog iznosa 60.868,66 eura.

Službenici Uprave policije (FOJ i SBPK) učestvovali su u EUROPOL-ovoj međunarodnoj operativnoj akciji koja je realizovana u okviru projekta „A.S.S.E.T.“ i samostalnim odabirom mete ostvarili odličan rezultat tako što su identifikovali preko 5,9 miliona američkih dolara i 76.000,00 eura za koje postoji sumnja da potiču iz kriminalnih aktivnosti i koja su u saradnji sa Specijalnim državnim tužilaštvom blokirana na period od šest mjeseci.

Prema podacima Uprave policije, u periodu 1. VII – 1. IX 2025. Specijalnom državnim tužilaštvu podnijeta je krivična prijava protiv bivšeg ministra sigurnosti Bosne i Hercegovine, zbog sumnje da je izvršio krivično djelo pranje novca. Prijavljeni se tereti da je počinio krivično djelo koje mu se stavlja na teret, na način što je tokom 2020. i 2022. u Crnoj Gori, izvršio konverziju novca i kupovinu nepokretnosti u Crnoj Gori u namjeri da prikrije porijeklo novca koji je pribavljen kriminalnom djelatnošću. Ukupan iznos novčanih sredstava koji je stečen kriminalnim aktivnostima i plasiranih u legalne tokove iznosi 185 800 eura.

Borba protiv trgovine ljudima

Prema podacima Vrhovnog državnog tužilaštva, u Višem državnim tužilaštvu u Podgorici, Višem državnim tužilaštvu u Bijelom Polju i Specijalnom državnim tužilaštvu u periodu 1. I - 30. VI 2025. formirano je 13 Kt predmeta protiv 19 fizičkih lica i jednog pravnog lica, dva Ktr predmeta, od čega je u sedam predmeta donesena naredba o sprovođenju istrage protiv 10 lica, dok nije bilo predmeta formiranih u upisniku po nepoznatom izvršiocu. U traženom periodu podignuto je devet optužnica protiv 11 lica. Za isti period u 2024. je bilo formirano ukupno sedam Kt predmeta protiv devet lica, pet Ktr predmeta i jedan Ktn predmet. Imajući u vidu izložene podatke i upoređujući ih sa podacima iz prethodne godine za isti period, jasno je da je zabilježen značajan porast broja predmeta.

Prema podacima sudstva, predmeti trgovine ljudima imaju prioritet u radu crnogorskih sudova, i u ovom izvještajnom periodu se nastavlja pozitivan trend porasta broja predmeta za ovo krivično djelo. U periodu 1. I - 31. VI 2025. nadležni sudovi su imali u radu ukupno 33 predmeta protiv 56 okrivljenih lica zbog krivičnog djela trgovine ljudima iz člana 444 KZCG. Što se tiče riješenih predmeta, pet predmeta je riješeno osuđujućim presudama, dok je u jednom predmetu sud protiv jednog okrivljenog lica donio oslobađajuću presudu. Riječ je o presudama u predmetima koji se odnose na krivično djelo trgovina ljudima, uglavnom izvršeno u cilju prosjačenja. U većini slučajeva, optuženi su osuđeni na kazne zatvora od jedne godine, dok su u jednom predmetu izrečene duže kazne za trgovinu ljudima u saizvršilaštvu, kao i za produženo krivično djelo posredovanja u prostituciji. Jedan optuženi je oslobođen optužbi.

Prema podacima Uprave policije, u periodu 1. I - 30. VI 2025. otkriveno je 13 krivičnih djela trgovina ljudima. Ova krivična djela su procesuirana sa 11 krivičnih prijava kojima je prijavljeno ukupno 14 lica. Prijavljena lica su vršenjem ovih krivičnih djela zloupotrijebila ukupno 20 lica (od kojih 11 maloljetnih), kroz: prinudni rad i prosjačenje – u sedam slučajeva, radnu eksploataciju – u četiri slučaja, seksualnu eksploataciju – u jednom slučaju, sklapanje nedozvoljenog braka – u jednom slučaju. Kada je u pitanju period 1. VII – 31. VIII 2025, prema podacima Uprave policije, nadležnim tužilaštvima podnijeto je sedam krivičnih prijava, protiv šest lica, koji se terete da su izvršili sedam krivičnih djela trgovina ljudima (kroz prinudni rad i prosjačenje) kojima je oštećeno 12 maloljetnih lica.

Takođe, podnijete su i četiri krivične prijave nadležnim tužilaštvima kojima je procesuirano šest lica, od kojih se tri lica, prema međunarodnim operativnim podacima, vode kao pripadnici organizovane kriminalne grupe "Avganistanska" - BTK 313. Prijavljena lica se terete da su počinila krivična djela nedozvoljen prelazak državne granice i krijumčarenje ljudi i otmica. Prijavljena lica su prokrijumčarila ili su spriječena u namjeri da prokrijumčare 36 stranih državljana bez potrebne dokumentacije za boravak i kretanje - državljana Azerbejdžana, Tunisa, Egipta, Sirije, Turske, Bangladeš, Pakistan i Sjeverne Makedonije. Pored navedenog, podniet je i izvještaj kao dopuna krivične prijave protiv dva lica, strana državljana (Pakistan), zbog osnovane sumnje da su u saizvršilaštvu počinili krivično djelo otmica na štetu pet stranih državljana (Indije).

Prema podacima Vrhovnog državnog tužilaštva, kada je u pitanju seksualno uznemiravanje i eksploatacija djece, u periodu 1. I - 30. VI 2025. formirano je 29 predmeta protiv 29 lica. U fazi izviđaja je 10 predmeta, naredba o sprovođenju istrage donijeta je u dva predmeta, u šest predmeta donijeto je rješenje o odbacivanju krivične prijave, u jednom predmetu podniet je predlog za izricanje mjere bezbjednosti (mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja), u sedam predmeta podniet je optužni predlog, podignuta je jedna optužnica, u jednom predmetu suđenje je u toku, dok je u jednom predmetu donijeta prvostepena presuda.

U periodu 1. IV – 1. IX 2025. preduzete su aktivnosti na jačanju kapaciteta za identifikaciju žrtava trgovine ljudima i sistema njihovog daljeg upućivanja. U okviru projekta „Jačanje borbe protiv trgovine ljudima u Crnoj Gori“ Međunarodne organizacije za migracije (IOM) i MUP-a, održane su specijalizovane obuke u Bijelom Polju i Podgorici za lokalne stručnjake iz više sektora. Takođe, u saradnji sa IOM-om pokrenuta je izrada Protokola o saradnji između MUP-a, Ministarstva rada i VDT-a, uz učešće delegiranih kontakt osoba. U završnoj je fazi i razvoj mobilne aplikacije za prepoznavanje žrtava. U maju 2025. organizovana je studijska posjeta Holandiji radi jačanja institucionalnih kapaciteta i usklađivanja sa praksama EU.

(U Aneksu 5 se nalaze tabele za praćenje bilansa ostvarenih rezultata u oblasti trgovine ljudima).

Sajber kriminal

Prema podacima Vrhovnog državnog tužilaštva, u periodu 1. I - 30. VI 2025. formiran je jedan predmet, koji se nalazi u fazi izviđaja.

Prema podacima Uprave policije, u periodu 1. I - 30. VI 2025. nadležnim državnim tužilaštvima podnijeto je ukupno osam krivičnih prijava protiv 11 lica zbog osam počinjenih krivičnih djela: iskorišćavanje djece za pornografiju – dva krivična djela, ugrožavanje sigurnosti – jedno krivično djelo, izazivanje panike i nereda – dva krivična djela, računarska prevara - jedno krivično djelo, neovlašćeno prikupljanje i korišćenje ličnih podataka - jedno krivično djelo i neovlašćeno korišćenje tuđeg dizajna - jedno krivično djelo. Za period 1. VII – 1. IX 2025. nadležnim državnim tužilaštvima podnijete su ukupno četiri krivične prijave protiv četiri lica zbog počinjena četiri krivična djela i to - jedno

djelo ugrožavanje sigurnosti, jedno krivično djelo seksualno uznemiravanje, i dva krivična djela iskorišćavanje djece za pornografiju.

U cilju identifikacije lica koja se dovode u vezu sa izvršenjem krivičnog djela dječja pornografija izdvajaju se aktivnosti koje su sprovedene u okviru akcije „Mozaik“ koja predstavlja dio EUROPOL EMPACT Akcionog plana (AOP 8.4), a koje se odnose na otkrivanje krivičnih djela dječje pornografije, procesuiranje i lišenje slobode njihovih učinilaca, gdje je u saradnji sa regionalnim centrima bezbjednosti u periodu 4. VI - 14. VI 2025. uspješno sprovedena međunarodna aktivnosti kodnog naziva „Mozaik 2025“. S tim u vezi, u dijelu koji se odnosi na identifikaciju i procesuiranje lica, koja se dovode u vezu sa izvršenjem krivičnog djela iskorišćavanje djece za pornografiju, službenici Uprave policije izvršili su pretres ukupno pet objekata koje koriste pet lica, prilikom čega je privremeno oduzet 41 elektronski uređaj. Podnijeta je jedna krivična prijava protiv jednog lica, dok su privremeno oduzeti elektronski uređaji predmet daljih forenzičkih analiza u cilju potvrđivanja osnova sumnje za četiri lica da su isti izvršioci krivičnog djela iskorišćavanje djece za pornografiju.

Takođe, u izvještajnom periodu realizovano je 200 komunikacija sa međunarodnim partnerima putem SIENA kanala.

Vatreno oružje

Prema podacima Uprave policije, u periodu 1. I - 30. VI 2025. registrovano je 165 krivično djelo nedozvoljeno držanje i nošenje oružja i eksplozivnih materija. Zbog vršenja ovih krivičnih djela prijavljeno je 171 lice, među kojima 45 lica koja su i ranije procesuirana zbog vršenja krivičnih djela.

Registrovana su dva krivična djela krijumčarenje u vezi sa nedozvoljenim držanjem i nošenjem oružja i eksplozivnih materija. Podnošenjem dvije krivične prijave, procesuirana su dva lica, strana državljana koji su krijumčarili izvjesnu količinu oružja, koje je privremeno zaplijenjeno.

Kao značajno s aspekta razmjene podataka sa međunarodnim partnerima, ističe se FFP (Focal Firearm Point) u odnosu na EUROPOL-ov analitički projekat „Weapons and explosives“. U kontekstu navedenog su aktivnosti FFP koje su posredstvom Europol-ovog SIENA (Secure Information Exchange Network Application - Aplikacija za sigurnu razmenu informacija) kanala komunikacije, rezultirale slanjem 22 zahtjeva za vršenje provjera, a ujedno i obavještenja za 25 komada vatrenog oružja prijavljenih kao ukradeno/izgubljeno. Pored učešća u projektu EMPACT, cijeneći važnost razmjene podataka u cilju sveobuhvatnog suzbijanja vatrenog oružja, u periodu 3 - 5. V 2025, po prvi put je uzeto učešće u radu EFE radne grupe (Evropska ekspertska grupa za vatreno oružje) na sastanku u Varšavi, koji je održan pod pokroviteljstvom Poljskog predsjedavanja EU. Na predmetnom sastanku, Crna Gora je bila predstavljena „u ulozi posmatrača“, kao jedina zemlja sa Zapadnog Balkana.

U periodu 1. I - 30. VI 2025. dobrovoljno je od strane građana vraćeno: 3697 komada oružja, 944 komada djelova oružja, 116. 607 komada metaka različitog kalibra, 823 komada minsko eksplozivnih sredstava, 97 kg eksploziva. U periodu 1. VII –1. IX 2025. oduzeto je 192 komada oružja, od čega 154 komada vatrenog oružja, 23 komada gasnog oružja, 5 komada vazdušnog oružja, 1225 komada municije različitog kalibra, 1 bomba itd. U ilegalnom posjedu oduzeta su 34 komada vatrenog oružja.

Šverc cigareta

Prema podacima Uprave policije, u oblasti borbe protiv šverca cigareta, Specijalnom državnim tužilaštvu, u periodu 1. I - 30. VI 2025. podnijete su četiri krivične prijave u vezi sa organizovanim švercom cigareta, kojima je

procesuirano 37 fizičkih lica. Među prijavljenim licima je procesuirano: četiri policijska službenika, kao i jedno lice evidentirano kao član OKG. Ukupna količina cigareta koje su prokrijumčarene preko carinske linije u nepoznatom pravcu, radi plasiranja iste na sivom tržištu iznosi 82.303 paketa, pri čemu je nastupila materijalna šteta po budžet Crne Gore u iznosu od 65 miliona eura.

Osnovnim državnim tužilaštvima je u oblasti suzbijanja nedozvoljene trgovine i krijumčarenja cigareta, kroz obavještajni projekat "MERLIN" podneseno 12 krivičnih prijava protiv 12 lica zbog 12 krivičnih djela nedozvoljena trgovina. Zaplijenjeno je 8.566 paklica cigareta, u vrijednosti od preko 20.000 eura, kao i 170,5 kg rezanog duvana u vrijednosti od 13.945 eura.

Prema podacima Uprave policije, u periodu od 1. VII – 31. VIII 2025. kroz obavještajni projekat "Merlin", podnijete su 3 krivične prijave ODT, protiv 3 lica, zbog 3 krivična djela nedozvoljena trgovina, kojom prilikom je oduzeto 28,5 kg rezanog duvana, čija vrijednost iznosi 965 eura.

Kada je u pitanju šverc i skladištenje cigareta, nakon navoda iz Non-pejpera da je po završetku popisa oduzetih cigareta u Slobodnoj zoni Luke Bar potrebno sprovesti brzo uništenje oduzetih duvanskih proizvoda, Vlada je 12. juna 2025. donijela Odluku o uništavanju duvanskih proizvoda zaplijenjenih u Slobodnoj zoni Luke Bar, čime je zatvoreno dugogodišnje otvoreno pitanje u ovoj oblasti. Odluka pokazuje snažnu posvećenost borbi protiv šverca duvanskih proizvoda, koji predstavlja stalni bezbjednosni, fiskalni i ekonomski izazov. Shodno Odluci Vlade otpočelo je uništenje zaplijenjenih cigareta u Luci Bar 23. VI 2025. i vrši se savremenom industrijskom drobilicom, na licu mjesta i pod stalnim video nadzorom. Proces se odvija uz kontrolno učešće timova i komisije sastavljenih od domaćih carinskih i policijskih službenika, kao i predstavnika britanske carine HMRC-a. Količine uništenih duvanskih proizvoda od početka procesa, zaključno sa 1. IX 2025. su sljedeće: 109.785 pakera cigareta, 362 paketa rezanog duvana, 984 paketa duvana za nergile. Ukupna težina uništenih duvanskih proizvoda iznosi 1.437.786 kg (dakle oko 1.437,8 tona).

Falsifikovanje novca

Prema podacima Vrhovnog državnog tužilaštva, u periodu 1. I - 30. VI 2025. formirano je pet predmeta. U jednom predmetu donijeto je rješenje o odbacivanju krivične protiv jednog lica, u jednom predmetu je izvidaj u toku, dok je u u jednom predmetu obustavljena istraga protiv jednog lica. Formirana su i dva KTN predmeta i nalaze se u fazi izvidaja.

Saradnja u oblasti droga

Institucionalno uređenje i pravno usklađivanje

Nacionalni opservatorijum za droge je operativan i kontinuirano sarađuje sa relevantnim akterima iz oblasti zdravstva, bezbjednosti i nevladinog sektora na nacionalnom nivou, kao i na međunarodnom nivou sa EUDA-om i ostalim relevantnim međunarodnim institucijama i organizacijama. Saradnja Nacionalnog opservatorijuma za droge sa EUDA-om je kontinuirana, što se ogleda kroz učešće na Geostrateškoj diskusiji na proširenoj sjednici Upravnog odbora EUDA-e, proces godišnjeg prikupljanja podataka putem Standardnih tabela za prethodnu godinu, redovnu razmjenu notifikacija kroz Sistem ranog upozorenja na nove psihoaktivne supstance, kao i učešće na raznim obukama.

Nacionalni opservatorijum za droge je u završnoj fazi izmjene Pravilnika o utvrđivanju spiska droga, psihotropnih supstanci i biljaka koje se mogu koristiti za proizvodnju droga („Sl. list CG“, broj 90/23), u skladu sa Odlukom Savjeta EU 2024/832 i drugim prepoznatim nacionalnim potrebama.

Strategija za droge 2024–2027 s pratećim Akcionim planom 2024–2025 su usklađeni sa Strategijom za droge Evropske unije, a planirane aktivnosti se sprovode.

Kapaciteti za sprovođenje i izvršenje

Prema podacima Specijalno državnog tužilaštva, u periodu 1. I 2025 - 30. VI 2025. za krivična djela neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga (čl.300KZ), SDT je donio tri naredbe o sprovođenju istrage protiv ukupno 18 lica za kd iz čl. 401a i 300 KZ CG. U istom periodu podignute su i optužnice u četiri predmeta protiv ukupno 26 lica za kd iz čl. 401a i 300 KZCG.

Prema podacima sudstva, kada je u pitanju krijumčarenje droge na međunarodnom nivou, u periodu 1. I 2025 - 30. VI 2025. formirano je 20 predmeta protiv 176 lica. Od ukupnog broja predmeta u radu, tokom referentnog perioda formirana su tri predmeta, a ostalih 17 predmeta se već nalazilo u radu kod nadležnog suda.

U izvještajnom periodu, prema podacima Uprave policije ukupno je pronađeno i oduzeto oko 140 kg raznih vrsta opojnih droga, 16 stabljika marihuane, 727,5 tableta sintetičkih droga i 1891 komad farmaceutskih proizvoda. Otkriveno je 117 krivičnih djela u vezi sa opojnim drogama, nadležnim tužiocima podnijeto je 104 krivične prijave kojima su obuhvaćena 133 lica.

Zbog organizovanog krijumčarenja opojnih droga, Specijalnom državnim tužilaštvu je procesuirano 21 lice, zbog osnovane sumnje da su počinili krivična djela: šest neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga, dva stvaranje kriminalne organizacije, 19 stvaranje kriminalne organizacije. Među prijavljenim licima, 14 lica je označeno kao pripadnici OKG. Prijavljena lica su učestvovala u transnacionalnom krijumčarenju: 5,1 tone kokaina, zaplijenjene na Arubi u februaru 2020. na brodu 1570 900 kg kokaina na transnacionalnom nivou iz Južne Amerike prema zemljama Zapadne Evrope i Australije i 200 kg marihuane koja je zaplijenjena u Hrvatskoj i oko 500 kg marihuane zaplijenjene u Bosni i Hercegovini u 2020.

Takođe, poseban pečat borbi protiv organizovanog kriminala dala je operacija “General”, sprovedena u maju 2025. godine u saradnji sa bezbjednosnim i pravosudnim organima Ujedinjenih Arapskih Emirata, EUROPOL-om, FBI-jem, DEA-om i francuskom policijom (AFP). Ova koordinisana akcija, jedna od najvećih te vrste u regionu, rezultirala je procesuiranjem 19 osoba zbog trgovine kokainom. Operacija je snažan dokaz da Crna Gora, u partnerstvu sa međunarodnim institucijama, ima kapacitet i odlučnost da se suprotstavi transnacionalnim kriminalnim mrežama.

U akciji pod nazivom „Trnovo“, crnogorska policija je otkrila najveću plantažu marihuane u zemlji, sa više od 13.000 sadnica. Prema podacima Uprave policije, iza ove operacije stoji organizovani kriminal, a ukupna vrijednost zaplijenjene droge procjenjuje se na oko 4,5 miliona eura, dok bi u uličnoj distribuciji mogla doseći i do 10 miliona eura. Plantaža se prostirala na osam lokacija i bila je opremljena sistemima navodnjavanja, uzgoja i obezbjeđenja, što ukazuje na visok nivo organizacije i sprovođenje mjera kontra-nadzora.

Borba protiv terorizma

Prema podacima Specijalnog državnog tužilaštva, u periodu 1. I - 30. VI 2025. nije bilo prijavljenih lica za KD iz čl. 447 KZCG, odnosno borbe protiv terorizma. U navedenom periodu nije bilo ni optuženja za krivično djelo terorizam.

Prema podacima sudstva, kada je u pitanju terorizam, u periodu 1. I - 30. VI 2025. pred nadležnim sudom se nalazio u radu jedan predmet zbog ovog krivičnog djela, i to protiv 13 okrivljenih lica.

Prema podacima Uprave policije, tokom izvještajnog perioda nije bilo podnešenih krivičnih prijava u odnosu na krivična djela iz oblasti terorizma.

U izvještajnom periodu nije bilo odlazaka ni povrataka sa stranih ratišta. U izvještajnom periodu nije bilo razmijenjenih informacija sa inostranim finansijsko-obavještajnim jedincama, posredstvom EGMONT zaštićene mreže za komunikaciju, u odnosu na finansiranje terorizma. Kako FOJ (kao *law enforcement* model) koristi i dijagonalne kanale komunikacije, u izvještajnom periodu, posredstvom INTERPOL-a (I 24/7), zaprimljen je jedan zahtjev, dok nije bilo razmijenjenih informacija posredstvom EUROPOL-a (SIENA), u odnosu na finansiranje terorizma.

Pravosudna saradnja u građanskim i krivičnim stvarima

Crna Gora je, 16. VI 2025. potpisala Treći dodatni protokol uz Evropsku konvenciju o ekstradiciji i Čvrti dodatni protokol o ekstradiciji. U toku je izrada Zakona o potvrđivanju pomenutih protokola.

U periodu 1. I – 30. VI 2025. u građanskoj materiji formirano je 297 predmeta međunarodne pravne pomoći (168 ulaznih i 129 izlaznih). U istom periodu, u krivičnoj materiji formirano je 669 predmeta međunarodne pravne pomoći (307 ulaznih i 362 izlaznih). U periodu 1. I – 30. VI 2025. izvršeno je 883 ovjera dokumenata za upotrebu u inostranstvu, od kojih je 726 ovjereno APOSTILLE i 157 ovjera „puna legalizacija”.

Zakonite i nezakonite migracije

Institucionalno uređenje i pravno usklađivanje

Vlada je 3. VII 2025. donijela Akcioni plan za implementaciju Strategije o migracijama i reintegraciji povratnika u Crnoj Gori, za period 2021 – 2025, za 2025. i usvojila Izveštaj o realizaciji Strategije o migracijama i reintegraciji povratnika u Crnoj Gori, za period 2021-2025, za 2024. koje je pripremila međuresorna radna grupa, u kojoj su, pored predstavnika državnih organa, učestvovali i predstavnici Visokog komesarijata Ujedinjenih nacija za izbjeglice (UNHCR), Međunarodne organizacije za migracije, NVO Pravnog Centra, NF Građanske alijanse.

Vlada je 24. VI 2025. utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima, s ciljem daljeg usklađivanja sa pravnom tekovinom EU, otklanjanja nedostataka u dosadašnjoj primjeni zakona, te dodatne razrade postupka za lica bez državljanstva prema preporukama UNHCR-a i TAIEX misije Evropske komisije iz 2021. Izmjene takođe pojednostavljaju proceduru za izdavanje i produženje dozvola za privremeni boravak i rad, pri čemu je najvažnija novina omogućavanje podnošenja zahtjeva za dozvole u elektronskom obliku putem informacionog sistema Ministarstva unutrašnjih poslova. Predlog zakona uvodi i mogućnost produženja privremenog boravka i rada iako je putna isprava istekla, te predviđa određene povoljnosti za regulisanje privremenog boravka stranaca u IT sektoru, zdravstvenoj zaštiti i za rad na osnovu ugovora o radu u domaćinstvima u Crnoj Gori.

Značajan iskorak napravljen je u oblasti migracija kroz završetak tendera za izbor IT konsultantske kuće koja će biti angažovana na uspostavljanju novog sistema za identifikaciju i registraciju migranata, koji će biti u potpunosti

usklađen sa EURODAC standardima. Početak realizacije ovog projekta planiran je za jesen 2025. uz prethodnu tehničku evaluaciju sprovedenu u saradnji sa relevantnim partnerskim institucijama.

Kapaciteti za sprovođenje i izvršenje

U periodu 1. I - 30. VI 2025. primljeno je ukupno 62 zahtjeva za readmisiju koji su se odnosili na ukupno 118 lica, od čega je pozitivno riješeno 35 zahtjeva, odnosno data je saglasnost za prihvatanje ukupno 79 lica, dok je negativno riješeno 25 zahtjeva, odnosno nije data saglasnost za prihvatanje ukupno 37 lica.

U istom periodu prema zemljama iz susjedstva upućeno je ukupno pet zahtjeva za readmisiju 15 lica, od čega je za osam lica pozitivno odgovoreno, dok je za sedam lica negativno odgovoreno. Dok je iz zemalja iz susjedstva zaprimljeno ukupno dva zahtjeva za dva lica, i na sve zahtjeve smo dostavili pozitivan odgovor.

U periodu 1. I - 30. VI 2025, izvršen je prihvata 23 povratnika, koji su vraćeni shodno Sporazumu o readmisiji, za njih su izrađeni planovi reintegracije i isti proslijeđeni elektronskim putem i redovnom poštom koordinatorima lokalnih timova na dalje postupanje i praćenje. Povratnici su iz Savezne Republike Njemačke 18 povratnika, Kraljevine Španije jedan povratnik, Bosna i Hercegovina četiri povratnika.

Azil

Institucionalno uređenje i pravno usklađivanje

Nakon potpisivanja Mape puta o saradnji između Crne Gore i Evropske agencije za azil (EUAA) od strane ministra unutrašnjih poslova i izvršne direktorice EUAA, kojim je definisan okvir saradnje za trogodišnji period, aktivnosti predviđene ovim dokumentom se sprovode u kontinuitetu. Implementacija mjera teče u skladu s planiranom dinamikom, što doprinosi jačanju kapaciteta sistema azila u Crnoj Gori i usklađivanju sa standardima EU.

U pogledu aktivnosti koji se odnose na zakonodavni okvir kojim se reguliše oblast integracije stranaca sa odobrenom međunarodnom zaštitom (azilant i stranac pod supsidijarnom zaštitom) i privremena zaštita stranaca, MUP je izradilo nacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca, u cilju postizanja najoptimalnijih rješenja u pogledu ostvarivanja pojedinih prava iz domena integracije stranaca sa odobrenom međunarodnom zaštitom i odobrenom privremenom zaštitom

U julu 2025. stupila je na snagu Odluka o izmjenama Odluke o obrazovanju Koordinacionog tijela za vršenje nadzora nad sprovođenjem Odluke o odobravanju privremene zaštite licima iz Ukrajine („Sl. list CG”, broj 74/25), kojom se održava kontinuitet nadzora nad sprovođenjem Odluke o odobravanju privremene zaštite licima iz Ukrajine.

Crna Gora je kroz ranije izmjene Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca stvorila pravni osnov za produženje privremene zaštite u skladu sa odlukama Savjeta EU i prije ulaska Crne Gore u EU, tako da će Ministarstvo unutrašnjih poslova u tekućoj godini pripremiti nacrt o izmjeni Odluke o odobravanju privremene zaštite licima iz Ukrajine, u smislu produženja privremene zaštite u skladu sa činjenicom da je Savjet EU je 13. VI 2025. jednoglasno podržao predlog da se privremena zaštita licima iz Ukrajine produži do 4. IV 2027.

U kontinuitetu se obučava kompletan kadar Direkcije za azil Ministarstva unutrašnjih poslova kroz učešće na trening module organizovane od strane EUAA (online i face to face), kao i od strane UNHCR-a i IOM-a, što u konačnom daje značajne rezultate koji se ogledaju kroz sljedeće statističke podatke. Tokom 2025. (1. I 2025. – 30. VI 2025) Direkcija

za azil je donijela 51 odluku po zahtjevima za međunarodnu zaštitu podnesenih u 2025. i prenijetih iz prethodnog perioda. Održano je 53 saslušanja, donijeto je 26 meritornih odluka od čega 21 odbijanje zahtjeva i pet odobrenih međunarodnih zaštita, što je skoro 20% odobrenih zaštita u odnosu na broj meritornih odluka. Kada je u pitanju drugostepeno odlučivanje, procenat potvrđenih prvostepenih odluka od strane Upravnog suda – 85%. Direkcija za azil je tokom 2025. nastavila trend donošenja kvalitetnih i zakonitih odluka, što potvrđuje visoka stopa potvrđenih odluka od strane Upravnog suda (85%), kao i činjenica da je gotovo 20% meritornih odluka rezultiralo odobravanjem međunarodne zaštite, što ukazuje na pažljivo i pravično vođenje postupaka.

Takođe, uspostavljene su elektronske evidencije zahtjeva za međunarodnu zaštitu, koje obuhvataju unos, ažuriranje i pretragu informacija, čime se unapređuje efikasnost upravljanja postupkom, a dizajnirane su na način koji je usklađen sa Zakonom o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca i podzakonskim aktima za njegovu implementaciju, odnosno na način da podržavaju bezbjedno skladištenje podataka i automatizovane izvještaje u skladu sa operativnim potrebama Direkcije za azil. Uspostavljanje elektronskog sistema za registraciju lica iz sistema međunarodne zaštite je dio obaveza na putu pristupanja EU i kao kratkoročna mjera, i dijelom će poboljšati sistem registracije, do potpunog usklađivanja sa EUODAC standardima.

U Crnoj Gori je licima sa odobrenom privremenom zaštitom omogućeno neometano ostvarivanje zdravstvene zaštite na svim nivoima zdravstvene zaštite. Shodno zahtjevu Ministarstva unutrašnjih poslova, odnosno Odluci o produženju privremene zaštite licima iz Ukrajine („Sl. list CG”, broj 21/25), licima kojima je istekla isprava stranca pod privremenom zaštitom 11. IV 2025. a koji su podnijeli novi zahtjev do 26. IV 2025. omogućeno je pravo na besplatnu zdravstvenu zaštitu do 4. IV 2026. isto kao i svim licima iz Ukrajine koja imaju važeće isprave, i to u obimu propisanim članom 99 Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca.

Ministarstvo zdravlja u saradnji sa Fondom za zdravstveno osiguranje (FZO) je u procesu formulisanja pravnih pretpostavki za evidentiranje lica koja su stekla pravo na međunarodnu i privremenu zaštitu, u skladu sa zakonom, tako da se kroz informacioni sistem FZO omogućava pristup zdravstvenoj zaštiti u zdravstvenim ustanovama u Crnoj Gori. Ministarstvo zdravlja je pristupilo procesu bližeg uređenja i konkretizacije pristupa zdravstvene zaštite za stranaca koji traže međunarodnu zaštitu i stranaca pod privremenom zaštitom na svim nivoima zdravstvene zaštite, kroz propisivanje vrsta zdravstvenih pregleda, sadržaja i načina ostvarivanja zdravstvene zaštite.

Kapaciteti za sprovođenje i izvršenje

U periodu 1. I – 30. VI 2025. broj stranaca koji traže međunarodnu zaštitu smještenih u Centrima za prihvata bio je 591. Crna Gora ima dva prihvatna centra sa kapacitetom od 164 mjesta.

Crna Gora je planirala sredstava, u iznosu od 789.037.41 eur sa pdv, iz budžeta, za realizaciju Projekta nadogradnje sprata postojećeg objekta Centra za prihvata u Spužu, u 2025. U cilju realizacije Projekta nadogradnje sprata postojećeg objekta Centra za prihvata u Spužu čijom nadogradnjom bi se kapaciteti uvećali za dodatnih 60 mjesta za smještaj stranaca koji traže međunarodnu zaštitu, obrazovana je 17. VI 2025. Komisija za sprovođenje otvorenog postupka javne nabavke radova-nadogradnja postojećeg objekta u Spužu. Komisija je pokrenula postupak javne nabavke radova (raspisivanje tendera) za nadogradnje i adaptaciju postojećeg smještajnog objekta Centra za prihvata u Spužu i objavljen je na CEJN-u (Centralni elektronski sistem javnih nabavki) 10. VII 2025.

U periodu 1. I – 30. VI 2025. podnijeta su 1.082 zahtjeva za odobrenje privremene zaštite. U istom periodu podnijeto je 5.384 zahtjeva za produženje privremene zaštite, od kojih je odobreno 5.334.

Sa stupanjem na snagu Odluke o izmjeni Odluke o odobravanju privremene zaštite licima iz Ukrajine kojom je privremena zaštita ovim licima produžena do 4. IV 2026. omogućeno je licima iz Ukrajine da mogu produžiti privremenu zaštitu u bilo kojoj Područnoj jedinici /Filijali za građanska stanja i lične isprave, bez obzira na području koje opštine su prethodno imali odobren boravak u Crnoj Gori, po osnovu privremene zaštite.

Vizna politika

Razliku u listama viznog režima EU i Crne Gore čini devet zemalja čiji državljani u Crnoj Gori mogu boraviti bez vize tokom cijele godine. Riječ je o državljanima Azerbejdžana, Bahreina, Katara, Kuvajta, Saudijske Arabije i Turske, koji u Crnoj Gori mogu boraviti do 90 dana, kao i Bjelorusije, Kine i Rusije koji u Crnoj Gori mogu boraviti do 30 dana. Dodatno, u periodu 1. IV do 1. XI 2025. uveden je privremeni bezvizni režim za državljane Egipta, Jermenije, Kazahstana, Uzbekistana, kao i rezidente Ujedinjenih Arapskih Emirata.

Kako bi se spriječile zloupotrebe bezviznog režima, posebno za državljane Egipta, Uzbekistana i rezidente Ujedinjenih Arapskih Emirata (UAE), uvedeni su zaštitni mehanizmi: ulazak je dozvoljen isključivo putem direktnih čarter letova, obavezni su prethodno plaćeni turistički aranžmani, potrebna je prethodna najava nadležnim organima, nije omogućen tranzit preko teritorije Crne Gore. Rezidenti UAE moraju imati neprekidnu dozvolu boravka od najmanje tri godine i mogu ući samo direktnim letovima sa potvrđenim turističkim aranžmanom. Državljeni Avganistana, Bangladeša, Indije, Pakistana, Sirije i Somalije su isključeni iz ovog režima, bez obzira na njihov rezidentni status u UAE.

Vlada će po završetku ljetnje turističke sezone 2025. uraditi detaljnu evaluaciju postojećeg bezviznog režima sa trećim zemljama – kako u pogledu ekonomskih efekata i broja turista, tako i kroz analizu prelaska crnogorske granice i eventualnih zloupotreba. Nakon pomenute analize slijediće dodatna revizija liste zemalja na bezviznom režimu kroz usvajanje Plana usklađivanja sa viznom politikom EU.

U periodu 1. I - 30. VI 2025, nisu izdavane vize na graničnim prelazima.

Šengen i vanjske granice

Institucionalno uređenje i pravno usklađivanje

Vlada je 5. VI 2025. donijela Akcioni plan za sprovođenje Šengenskog akcionog plana za 2025. sa Izvještajem o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Šengenskog akcionog plana za 2024. Glavni strateški cilj je ispunjavanje uslova za ulazak Crne Gore u EU i šengenski prostor.

U periodu 1. I – 30. VI 2025. zabilježen je porast izdavanja propusnica sa strane BiH za 59%, a ukupno je obostrano izdato 304 propusnice. Granične službe obje države aktivno informišu stanovništvo o uslovima i obavezama vezanim za korišćenje propusnica.

Zajednički granični prelaz Sitnica–Zupci, izgrađen po EU standardima otvoreno je 4. IV 2025. što omogućava efikasniji promet ljudi i robe, te doprinosi ekonomskim i turističkim vezama između dvije države. Zajedničkim sprovođenjem graničnih provjera od strane službenika Uprave policije, Uprave carina i inspekcijских službi i granične policije i Uprave za indirektno oporezivane Bosne i Hercegovine, pojednostavljene su procedure graničnih provjera, racionalnije se koristiti resursi, unaprijeđena je saradnja između graničnih službi i efikasnije se sprečavaju i otkrivaju svi oblici prekograničnog kriminala.

Projektna dokumentacija za budući zajednički granični prelaz Klobuk je završena i usaglašena, a u toku je procedura pribavljanja građevinske dozvole. Planirane su i aktivnosti na budućem ZGP Sćepan Polje–Hum, uključujući izradu tehničke dokumentacije za pristupne saobraćajnice i glavni projekat samog prelaza.

Zajednička komisija je, uoči ljetnje sezone, donijela odluku o privremenoj prekategorizaciji prelaza Krstac u međunarodni granični prelaz za period 1. VI - 1. X 2025, radi smanjenja gužvi.

U organizaciji ministarstava unutrašnjih poslova Crne Gore i Republike Albanije, 2. VII 2025. na graničnom prelazu Hani Hotit (Republika Albanija), održan je sastanak Zajedničke ekspertske komisije za sprovođenje Sporazuma o graničnim prelazima između dvije države i Zajedničke crnogorsko-albanske komisije za obnavljanje, popravku i održavanje graničnih oznaka duž crnogorsko-albanske državne granice.

Shodno ranije potpisanom Sporazumu između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Kosova o policijskoj saradnji u organizaciji Uprave policije, sektora granične policije, 15. VII 2025. u Rožajama, održan je redovni sastanak graničnih policija Crne Gore i Republike Kosovo, na nivou šefova graničnih policija. Tako da je u cilju rješavanja bezbjednosno interesantnih događaja na državnoj granici, dogovorena direktna komunikacija u realnom vremenu granične policije na svim nivoima.

Na osnovu Odluke Savjeta za odbranu i bezbjednost i tehničkog sporazuma o realizaciji aktivnosti nadzora i obezbjeđenja državne granice na kopnu i moru, na poslovima nadzora-obezbjeđenja državne granice, od 9. VII 2025. angažovani su pripadnici i jedinice Vojske Crne Gore, na državnoj granici sa R. Albanijom, Bosnom i Hercegovinom i akvatoriju Jadranskog mora.

Kapaciteti za sprovođenje i izvršenje

Nastavljene su aktivnosti započete projektom „Individualna mjera za jačanje kapaciteta integrisanog upravljanja granicom u Crnoj Gori“, koji ima za cilj da sredstvima EU ojača sistem granične bezbjednosti u Crnoj Gori i pripremu granične policije za preuzimanje obezbjeđenja spoljne granice Evropske unije. U odnosu na prethodni izvještajni period došlo je do unapređenja sistema elektronskog nadzora državne granice, pri čemu je urađen projektni zadatak i u toku je procedura za raspisivanje tendera za izbor izvođača radova za uspostavljanje sistema elektronskog nadzora na Skadarskom jezeru, dok je sistem video nadzora graničnih prelaza dostupan na 14 graničnih prelaza, kroz mogućnost direktnog prenosa, reprodukcije i playback-a.

Urađen je projektni zadatak za izradu elaborata o mapiranju potreba za elektronski nadzor državne granice na rijeci Bojani i na Bilećkom jezeru. Procedura za izbor izvođača radova je u toku.

Tokom izvještajnog perioda organizovana je veoma značajna studijska posjeta Nacionalnom koordinatorskom centru Češke Republike u Pragu, gdje je održan sastanak članova Regionalne radne grupe “EUROSUR Koordinacioni centri”. Učesnici su imali priliku da razgovaraju i razmjenjuju iskustva, kao i da razgovaraju sa stručnjacima za EUROSUR koji su predstavili novi EUROSUR2.00 Priručnik. U aprilu 2025. organizovana je studijska posjeta grčkom Nacionalnom koordinacionom centru u Atini, u organizaciji IOM-a, tokom koje su učesnici imali priliku da vide način funkcionisanja ovog Nacionalnog koordinacionog centra.

Prema podacima Uprave policije u periodu 1. I – 30. VI 2025. podnijete su četiri krivične prijave Osnovnom državnom tužilaštvu kojima je procesuirano osam lica zbog osam krivičnih djela nedozvoljeni prelazak državne granice i krijumčarenje ljudi. Prijavljena lica (osam) su aktivnošću policijskih službenika spriječena u namjeri da

prokrijumčare 19 stranih državljana bez potrebne dokumentacije za boravak i kretanje - 12 državljana Azerbejdžana, pet državljanke Tunisa, jedna državljanica Sjeverne Makedonije i jedan državljanin Turske. Takođe vezano za predmetna krivična djela, podnijet je jedan izveštaj kao dopuna krivične prijave protiv dva lica, strana državljana (Pakistana), zbog osnovane sumnje da su u saizvršilaštvu počinili krivično djelo otmica na štetu pet stranih državljana (Indije).

Prema podacima Uprave policije, u periodu od 1. VII – 31. VIII 2025. Nadležnim tužilaštvima podnijeto je sedam krivičnih prijava, protiv šest lica, koji se terete da su izvršili sedam krivičnih djela trgovina ljudima (kroz prinudni rad i prosjačenje) kojima je oštećeno 12 maloljetnih lica.

Takođe, podnijete su i četiri krivične prijave nadležnim tužilaštvima kojima je procesuirano šest lica, od kojih se tri lica, prema međunarodnim operativnim podacima, vode kao pripadnici organizovane kriminalne grupe "Avganistanska" - BTK 313. Prijavljena lica se terete da su počinila krivična djela nedozvoljen prelazak državne granice i krijumčarenje ljudi i otmica. Prijavljena lica (šest), su prokrijumčarila ili su spriječena u namjeri da prokrijumčare 36 stranih državljana bez potrebne dokumentacije za boravak i kretanje - državljana Azerbejdžana, Tunisa, Egipta, Sirije, Turske, Bangladeš, Pakistan i Sjeverne Makedonije.

Saradnja s Evropskom agencijom za graničnu i obalsku stražu (FRONTEX)

Pored ranije definisanih graničnih prelaza i lokacija za vršenje aktivnosti u nadzoru državne granice, postoji mogućnost da se, u zavisnosti od ljudskih i materijalno-tehničkih resursa FRONTEX-a, tokom godine aktiviraju i dodatni granični prelazi na kopnu, kao i još dvije fokalne tačke za nadzor državne granice. Shodno tome, u Operativni plan za ovu godinu, kako bi se izbjegle naknadne izmjene ovog dokumenta, uvrštene su i lokacije koje još uvijek nisu aktivirane, odnosno na kojima još uvijek nemamo angažovano ljudstvo i tehničke resurse.

Trenutno je u zajedničkoj operaciji angažovano 86 službenika FRONTEX-a i tri prevodioca u okviru zajedničkog debriefing tima u Prihvatnom centru Božaj.

U toku je izrada Memoranduma o saradnji između Frontex-a i MUP-a koji će urediti žalbeni mehanizam na ponašanje službenika FRONTEX-a s jedne, i službenika sektora granične policije (SGP-a) s druge strane, a koji su uključeni u zajedničku operaciju. U vezi sa navedenim Sektor granične policije je dao finalne komentare na tekst Memoranduma, pa se očekuje priprema finalnog teksta, odnosno verzije spremne za potpisivanje koje je planirano za 25. XI 2025. u Varšavi.

Tokom izvještajnog perioda realizovane su brojne aktivnosti, preko 1.400 događaja od interesa za graničnu bezbjednost obrađeno, unešeno i verifikovano posredstvom sigurnog kanala za razmjenu informacija, što predstavlja značajan doprinos za uspostavljanje situacione svijesti i gradivni element EUROSUR-a. Dodatan benefit predstavlja i angažovanje FRONTEX-ovih vozila u nadzoru državne granice, pri čemu je važno istaći da je otpočinanjem zajedničke operacije za 2025. stavljen u upotrebu kontingent od ukupno 18 FRONTEX patrolnih vozila terenskog tipa (dopremljen krajem avgusta 2024. čime se snaže mogućnosti operativnog kombinovanja i dodatno ostvaruje ušteda lokalnih resursa. Značajno je napomenuti i kontinuiranu podršku u pogledu misija na kopnu kroz angažovanje specijalizovanog FRONTEX vozila – MSS, kao i multisenzorskog osmatranja državne granice na moru kao i dijela rijeke Bojane i Skadarskog Jezera, kroz angažovanje FRONTEX-ovog vazduhoplova OSPREY 2, u okviru čega je od 15. maja (kada su misije za 2025. zvanično i otpočele) do 28. jula realizovano ukupno 28 misija osmatranja kojom prilikom je ostvareno ukupno 70 sati leta.

Tokom 2025. očekuje se da se EUROSUR komponenta zvanično definiše i radnim aranžmanima novije generacije, koji bi omogućili primjenu EUROSUR koncepta u širem obimu. EUROSUR Fusion Services kao instrument EUROSUR-a, trenutno je dostupan EUROSUR Koordinacionom Centru na limitiran i posredan način (s obzirom da CG nije članica EU), kroz upućivanje zahtjeva prema FRONTEX upravi na opredjeljenu mejl adresu ili na temelju bilateralne saradnje sa nekom od zemalja članica EU. Dalji razvoj EUROSUR Koordinacionog Centra (ECC) zahtjeva izgradnju prateće infrastrukture (informacioni sistemi, baze podataka i analitički softveri, kao i efikasan sistem nadzora državne granice i graničnih provjera) koja bi omogućila kasniju nesmetanu operacionalizaciju koncepta NCC-a, po ulasku Crne Gore u EU.

Sa ciljem postizanja konkretnih i mjerljivih rezultata u oblasti borbi protiv ilegalnih migracija, procesuiranje i razbijanje mreža krijumčara migranata i obezbjeđivanju efikasne međunarodne saradnje, nalogom direktora Uprave policije krajem novembra 2024. formiran je mješoviti operativni tim policije za razbijanje mreža krijumčara migranata, za početak na period do 2027. sa mogućim produženjem. Navedenim timom rukovodi Sektor granične policije, a čine ga službenici Sektora granične policije i Sektora za borbu protiv kriminala.

Za ovakvo kratko vrijeme službenici navedenog tima su zaslužni za formalno članstvo u OTF (operational taskforce) ZEBRA kao i podprojektu AFGHANS (avganistanske OKG), sredinom decembra mjeseca. Navedeno je izuzetno značajno jer je ovo prvi OTF u kojem je primljena Crna Gora u odnosu na krijumčarenje migranata. Za vremenski period od 1. I – 1. VII 2025. članovi ovog radnog tima realizovali su dva predmeta i tom prilikom podnijeli dvije krivične prijave protiv pet lica za krivično djelo nedozvoljen prelaz državne granice i krijumčarenje ljudi iz člana 405 KZ CG. U periodu 1. I – 1. VII 2025. članovi ovog radnog tima realizovali su dva predmeta i tom prilikom podnijeli dvije krivične prijave protiv pet lica za krivično djelo nedozvoljen prelaz državne granice i krijumčarenje ljudi iz člana 405 KZCG.

POGLAVLJE 5 – JAVNE NABAVKE

U Briselu je 26. VI 2025. održana 16. Međuvladina konferencija između Evropske unije i Crne Gore na kojoj je privremeno zatvoreno pregovaračko poglavlje 5 – Javne nabavke.

Institucionalno uređenje i pravno usklađivanje

U skladu sa obavezama preuzetim Pregovaračkom pozicijom, posebno kad je u pitanju borba protiv korupcije u javnim nabavkama, Ministarstvo finansija je preduzelo aktivnosti na izradi Izmjena i dopuna Zakona o javnim nabavkama čije je usvajanje, nakon dobijanja pozitivnog mišljenja od strane EK, planirano za I kvartal 2026. Nakon usvajanja, donijeće se podzakonska regulativa koja će pratiti pomenute izmjene Zakona.

Kao rezultat projekta tehničke podrške sa UNOPS-om, u fazi pripreme je prvi nacrt nove Strategije u oblasti javnih nabavki i javno-privatnog partnerstva za period 2026-2030. Krajem III, odnosno početkom IV kvartala očekuje se finalizacija dokumenta i organizovanje javne rasprave, da bi do kraja tekuće godine isti usvojila Vlada.

Tenderski postupak za dodjelu koncesije za Aerodrome Crne Gore je sproveden u izvještajnom periodu, te je Ministarstvo saobraćaja 17. VII 2025. objavilo rang-listu ponuđača u postupku davanja koncesije, a u skladu sa Koncesionim aktom. Južnokorejska kompanija "Incheon International Airport Corporation (IIAC) dobila je 96,18 bodova i prvorangirana je na tenderu za dodjelu koncesije za crnogorske aerodrome, dok je luksemburško-američka "Corporación América Airports" (CAAP) drugorangirana sa 65,15 bodova.

Kapaciteti za sprovođenje i izvršenje

U izvještajnom periodu nije bilo kadrovskih promjena u Direktoratu za politiku javnih nabavki. Ministarstvo finansija je organizovalo dvije obuke na temu primjene propisa u oblasti javnih nabavki, kojima je prisustvovalo 40 polaznika. Takođe, u saradnji sa Upravom za ljudske resurse, organizovana je obuka na zahtjev Ministarstva unutrašnjih poslova kojoj je prisustvovalo oko 50 polaznika. Na temu korišćenja elektronskog sistema javnih nabavki, posebno Izjave privrednog subjekta u e-formi, održana je obuka u Privrednoj komori Crne Gore kojoj je prisustvovalo oko 100 predstavnika privrednih subjekata i naručilaca.

U izvještajnom periodu su održana dva roka za polaganje stručnog ispita za rad na poslovima javnih nabavki, pa je broj sertifikovanih službenika porastao na 962.

Povodom nedavnog zatvaranja pregovaračkog oglavlja 5 – Javne nabavke, 7. VII 2025. organizovana je panel diskusija „EFIKASNOST. POVJERENJE. TRANSPARENTNOST: Reforma javnih nabavki u skladu sa evropskim standardima“, koju je organizovalo Ministarstvo evropskih poslova, kroz projekat EU4ME, u saradnji sa Ministarstvom finansija, a u okviru kampanje „28do28“ koja građanima približava koristi i značaj zatvaranja pregovaračkih poglavlja. Panel diskusija je okupala predstavnike institucija, biznis sektora, civilnog društva i međunarodnih partnera. Cilj panela je bio da se kroz otvoreni dijalog o reformama, izazovima i benefitima zatvaranja pregovaračkog poglavlja 5, dodatno približi proces evropskih integracija svim zainteresovanim stranama, odnosno građanima, poslovnoj zajednici kao i cijeloj državnoj upravi.

U skladu sa zakonskom obavezom, Vlada je na sjednici od 5. VI 2025. usvojila Izvještaj o javnim nabavkama u Crnoj Gori za 2024. godinu, dostupan na: [Godišnji izvještaj o javnim nabavka u Crnoj Gori za 2024. godinu](#), dok su u toku aktivnosti na pripremi polugodišnjeg izvještaja koji obuhvata podatke o sprovedenim postupcima javnih nabavki u prvoj polovini 2025.

Elektronski sistem javnih nabavki do 21. VII 2025. ima ukupno 14.142 korisnika. Ukupno je registrovano 6.941 ponuđača, od kojih je 4.842 aktivno. Broj pokrenutih postupaka u sistemu od početka njegovog rada je 35.338, dok je broj zaključenih ugovora 30.693 (u izvještajnom periodu, odnosno od početka 2025. broj pokrenutih postupaka bio je 3.616, dok je zaključeno 2.345 ugovora o javnim nabavkama).

Povezivanje elektronskog sistema javnih nabavki sa kaznenom evidencijom Ministarstva pravde, još uvijek nije u funkciji, s obzirom na to da se još čeka na nadgradnju *Government Service Bus-a* (jedinствена elektronska platforma za javnu upravu Crne Gore). Planirano uvođenje „red-flags“ mehanizma u e-sistemu, odnosno otkrivanje potencijalnih nepravilnosti u postupcima javnih nabavki biće realizovano planiranom dinamikom, s obzirom na to da su sredstva za realizaciju navedene aktivnosti nedavno odobrena od strane Delegacije EU u Crnoj Gori. Elektronski sistem je već nadograđen funkcijom prijave dogovora i sukoba interesa u postupku javne nabavke, a cjelokupan proces prijave nepravilnosti biće zaokružen u septembru tekuće godine.

U vezi sa sprovođenjem mehanizma monitoringa jednostavnih nabavki koji je Ministarstvo finansija uvelo od 1. I 2024, u periodu od 1. I do 1. IX 2025. podnijeto je ukupno 142 zahtjeva za monitoring jednostavnih nabavki, na koje je Ministarstvo finansija dalo 76 preporuka koje su se odnosile na ispravku nepravilnosti i ponovni pregled i ocjenu ponuda, dok se 21 preporuka odnosila na poništenje postupka, a 1 zahtjev je proslijeđen Inspekciji za javne nabavke radi daljeg postupanja. Ministarstvo finansija je u 31 slučaju utvrdilo da nema nepravilnosti, dok su 5 zahtjeva ocijenjeni kao neblagovremeni a 8 kao nedozvoljeni.

Efikasan sistem pravnih lijekova

Komisija za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki je u izvještajnom periodu radila u punom sastavu. Paralelno, sa tim, nastavljeno je sa jačanjem kapaciteta Stručne službe. S tim u vezi jedan službenik je zasnovao radni odnos, dok je kod nadležnog organa pokrenut postupak javnog konkursa za izbor sekretara Komisije.

U izvještajnom periodu Komisija je započela i proces nabavke elektronske platforme za upravljanje predmetima po žalbama, koja će omogućiti efikasnije praćenje kretanja predmeta, pretraživanje odluka, dosljednu primjenu pravne prakse u sličnim slučajevima, kao i jednostavniju izradu statističkih i stručnih izvještaja, uključujući i izvještaje koji se podnose Skupštini. Implementacija platforme planirana je do kraja tekuće godine.

U periodu od početka godine do 30. VIII 2025. Komisija je imala u radu ukupno 236 predmeta, od čega je 7 preneseno iz 2024. dok je 229 zaprimljeno do 30. VIII 2025. (209 žalbi i 20 predmeta po osnovu izvršenja presuda Upravnog suda Crne Gore, a koje su vraćene Komisiji na ponovno odlučivanje). Od ukupnog broja odnosno 236 predmeta, Komisija je na dan 30. VIII 2025. riješila 194 predmeta, što predstavlja 82,20% (174 žalbe i 20 predmeta po presudama koje su vraćene Komisiji na ponovno odlučivanje). Od ukupnog broja neriješenih žalbi (42) njih 26 su primljene tokom avgusta 2025.g.

U prosjeku, Komisija je po žalbama odlučivala u roku od 27 dana od prijema kompletne dokumentacije od strane naručioca. Od ukupno 174 riješenih žalbi, 122 su usvojene, 37 su odbijene kao neosnovane, jedna žalba je odbijena kao neblagovremena, jedna nepotpuna, četiri su izjavljene od strane neovlašćenog lica, jedna kao nedozvoljena. U šest slučajeva Komisija je, po službenoj dužnosti, poništila postupak javne nabavke u cjelosti ili djelimično, dok je u dva slučaja postupak obustavljen zbog odustanka žalioca.

Najveći broj žalbi odnosio se na odluke o izboru najpovoljnije ponude (144), dok su ostale žalbe podnesene na tendersku dokumentaciju (13), izmjene tenderske dokumentacije (1), odluke o poništenju postupka (13), odluke o isključenju iz postupka (2), te na odbijanje zahtjeva za ponavljanje postupka (1). Od ukupnog broja žalbi, 173 su izjavljene u otvorenim postupcima javnih nabavki, a jedna u pregovaračkom postupku bez prethodnog objavljivanja. Prema predmetu nabavke, 100 žalbi se odnosilo na robu, 28 na radove i 46 na usluge.

U istom periodu, Komisija je od Upravnog suda Crne Gore primila 31 presudu i tri rješenja donijetih u postupcima po tužbama izjavljenim protiv odluka Komisije. Od toga, 20 presuda kojima su usvojene tužbe i predmeti vraćeni Komisiji na ponovno odlučivanje, dok je 11 presuda u kojima su tužbe odbijene. Od rješenja, jedno se odnosi na obustavu postupka zbog odustanka tužioca, jedno na odbacivanje tužbe kao neuredne, a jedno na odbijanje zahtjeva za odlaganje izvršenja.

Svi predmeti vraćeni na ponovno odlučivanje su riješeni. Od ukupno 31 presude Upravnog suda, njih 7 se odnosi na odluke Komisije donijete u 2024. 9 na odluke iz 2023. 13 na 2022, dok se po jedna presuda odnosi na odluke iz 2021. i 2020.

Komisiji su u izvještajnom periodu dostavljene i četiri presude Vrhovnog suda Crne Gore, donijete po zahtjevu za ispitivanje sudske odluke. Tri zahtjeva su odbijena kao neosnovana, a jedan kao nedozvoljen.

Upravni sud je Komisiji dostavio 35 tužbi na odgovor, od čega se osam odnosi na odluke Komisije iz 2024. a 27 na odluke iz 2025..

Na osnovu naknada za vođenje žalbenog postupka, u periodu od 1. I do 30. VIII 2025. uplaćeno je ukupno 660.761,22 eura. Od tog iznosa, Komisija je po pravosnažnim rješenjima podnosiocima žalbi, u čiju je korist odlučeno, vratila 413.868,64 eura, dok je 93.736,05 eura uplaćeno u budžet Crne Gore.

Antikorupcijske mjere

U junu mjesecu, na elektronskom sistemu javnih nabavki uvedene su nove funkcionalnosti: Prijava sukoba interesa u postupku javne nabavke, prijava dogovora u postupku javne nabavke.

Na elektronskom sistemu javnih nabavki u dijelu Uputstva nalaze se jasne instrukcije za prijavu navedenih nepravilnosti. Pomenutim nepravilnostima će u septembru biti dodata i korupcija u javnim nabavkama.

POGLAVLJE 18 – STATISTIKA

Uprava za statistiku, Ministarstvo finansija i CBCG nastavili su kontinuirani rad na izradi statistike državnih finansija i fiskalnih obavještenja u skladu s pravnom tekovinom EU. U okviru IPA 2022 projekata nastavljen je rad na razvoju statistike državnih finansija (GFS) i fiskalnog izvještavanja (EDP) u skladu sa ESA 2010 metodologijom. Realizacijom projektnih aktivnosti aktuelnog IPA 2022 projekta, uz ekspertsku podršku, proizvedeni su setovi podataka koji su proslijeđeni Eurostatu u okviru aprilskog izvještavanja. Takođe, nastavljen je rad u smislu povećanja obuhvata proizvodnje podataka koji će se dostaviti Eurostatu na verifikaciju u okviru narednog oktobarskog izvještavanja.

Zakonom o budžetu za 2025. odobreni budžet Uprave za statistiku iznosi 3.057.950,11 eura. Jedan od razvojnih ciljeva zvanične statistike postavljenih Strategijom razvoja zvanične statistike 2024-2028, jeste jačanje sistema zvanične statistike kroz punu implementaciju planiranih ljudskih resursa i prostornih kapaciteta.

U skladu sa postavljenim ciljem Uprava za statistiku je planirala sredstva za povećanje kadrovskih kapaciteta u 2025. Zakonom o budžetu za 2025. odobrena sredstva za bruto zarade zaposlenih iznose 1.481.009,68 eura pa je Kadrovskim planom za 2025, u skladu sa odobrenim sredstvima planirano zapošljavanje osam novih službenika od čega su zaposlena dva službenika 16. VI 2025.

Uprava za statistiku ispunila je ključnu preporuku EK u oblasti statistike poljoprivrede i od 1. X - 1. XII 2024. sprovela je Popis poljoprivrede u skladu sa novim zakonodavnim okvirom EU. Zahvaljujući postignutoj modernizaciji statistike poljoprivrede kroz navedeni proces objavljeni su preliminarni rezultati Popisa poljoprivrede 20. II 2025. (10 dana prije zakonskog roka) i time doprinijeli većoj upotrebljivosti i pravovremenosti rezultata Popisa poljoprivrede. Konačni rezultati Popisa objavljeni su 1. VII 2025. i isti su u procesu dostavljanja Eurostat-u. Sprovođenjem Popisa poljoprivrede stvoreni su uslovi za unapređenje godišnjih istraživanja u biljnoj proizvodnji i stočarstvu i pripremljeni su konačni rezultati za period 2016 - 2024. Diseminacija konačnih podataka Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova završena je objavljivanjem 21 tematskog saopštenja.

U skladu sa aktivnostima na usklađivanju sa pravnom tekovinom EU, Uprava za statistiku koordinisala je izradu nacrtu Zakona o klasifikaciji djelatnosti, kojim se implementira NACE Rev. 2.1 klasifikacija. U fazi pripreme Nacrta zakona formirana je Međuinstitucionalna radna grupa koju su činili predstavnici Uprave za statistiku, Ministarstva finansija, CBCG, Poreske uprave, Centralnog registra privrednih subjekata, Ministarstva ekonomskog razvoja, Privredne komore i Uprave za nekretnine. Radna grupa je održala više sastanaka, na kojima su članovi zajednički usaglasili finalni tekst Nacrta zakona. Nacrt zakona je upućen na javnu raspravu koja se sprovodila u periodu od 4. - 24. VII 2025. nakon čega je upućena u dalju zakonsku proceduru.

CBCG je u aprilu 2025. izvršila zvaničnu transmisiju godišnjih finansijskih računa za period 2013 – 2024. putem EDAMIS portala prema Eurostatu. Podaci su poslani putem osam izvještajnih tabela (tabele 6 – finansijski račun po sektorima, tabele 7 – bilans stanja finansijske aktive i pasive). CBCG je nastavila aktivnosti na proširenju obuhvata serije podataka na period 2006-2012. do kraja 2025, čime će se kompletirati zahtijevana serija statistike finansijskih računa.

Statistika spoljnog sektora je nastavila sa redovnim izvještavanjem Eurostata. Preko portala EDAMIS poslat je kvartalni podatak o platnom bilansu za 2025. (Q1) i revidirani podaci za 2024.

Kvartalni podaci za međunarodnu investicionu poziciju Crne Gore (IIP) su objavljeni i dostavljeni Eurostatu preko EDAMIS portala za Q1 2025. i revidirani podaci za 2024. (tabela T2.2) prema planiranom kalendaru.

U narednom periodu CBCG planira razvoj novih izvora podataka koji bi zamijenili ITRS. Takođe, nastavljaju se napor da se razviju preostale tabele, uključujući mjesečni platni bilans, platni bilans po zemljama i SDI po djelatnostima. Predstavnici CBCG aktivno učestvuju u radu Eurostatovih ITSS i BOP radnih grupa, u okviru kojih prate najnovije promjene u metodologiji i učestvuju u procesima harmonizacije statistike eksternog sektora sa regulativom EU.

Statistika međunarodne trgovine uslugama (ITSS) po zemljama se podnosi godišnje, takođe u SDMX formatu preko EDAMIS portala. Prema ocjeni Eurostata, ITSS ima visok nivo usklađenosti sa zahtjevima EU, sa 93% obaveznih polja.

Pored ITSS-a, CBCG takođe izvještava Eurostat o statistici direktnih stranih ulaganja (SDI) kroz tri tabele koje se dostavljaju godišnje, u skladu sa zahtjevima BOP Vademecum-a. Takođe, CBCG od septembra 2022. objavljuje seriju kvartalnih podataka za međunarodnu investicionu poziciju Crne Gore (IIP), koji pokrivaju period od 2017. Nakon ovog perioda podaci se redovno objavljuju i dostavljaju Eurostatu preko EDAMIS portala prema planiranom kalendaru.

POGLAVLJE 32 – FINANSIJSKI NADZOR

Skupština je 30 VII 2025. donijela Zakon o upravljanju, unutrašnjoj kontroli i unutrašnjoj reviziji u javnom sektoru. Glavni razlozi za donošenje novog zakona kojim se uređuje sistem upravljanja, unutrašnjih kontrola i unutrašnje revizije u javnom sektoru su:

- Uvođenje modela tri linije i njihovih obaveza i odgovornosti (organ upravljanja, rukovodilac subjekta, rukovodilac organizacione jedinice);
- U cilju jačanja upravljačke odgovornosti omogućeno je delegiranje ovlašćenja na rukovodioce organizacionih jedinica ili druge zaposlene u subjektu za donošenje odluka i upravljanje resursima;
- Uvođenje obaveze izvještavanja svih subjekata javnog sektora uključujući i privredna društva u većinskom vlasništvu države odnosno lokalne samouprave ka Ministarstvu finansija;
- Uvođenje novih Globalnih standarda unutrašnje revizije;
- Definisanje odgovornosti organa upravljanja u vezi sa funkcijom unutrašnje revizije;
- Usklađivanje Zakona o upravljanju, unutrašnjoj kontroli i unutrašnjoj reviziji u javnom sektoru sa novim Zakonom o reviziji kada je u pitanju funkcionisanje unutrašnje revizije;

- Uspostavljanje funkcije unutrašnje revizije u privrednim društvima u većinskom vlasništvu države odnosno jedinica lokalne samouprave;
- U određenoj mjeri pojednostavljivanje uslova za početne pozicije u unutrašnjoj reviziji (mlađi i stariji unutrašnji revizor);
- Produženje perioda za sertifikaciju unutrašnjih revizora sa 12 mjeseci na 24 mjeseca;
- Uvođenje Programskog savjeta za unutrašnju reviziju u javnom sektoru u cilju praćenja i unapređenja prakse unutrašnje revizije u javnom sektoru.

Takođe, Vlada je 26. VI 2025. usvojila Konsolidovani izvještaj o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru Crne Gore za 2024. godinu i shodno tome donijela niz zaključaka, kojim je zadužila odnosno preporučila korisnicima sredstava budžeta na centralnom i lokalnom nivou određeni set aktivnosti koji se odnose na unapređenje ovih oblasti.

Pripremljen je Izvještaj o trenutnom stanju u oblasti sistema unutrašnje finansijske kontrole u javnom sektoru koji je poslat DG ENEST-u na upoznavanje. U navedenom izvještaju dat je presjek stanja u razvoju ovog sistema počev od 2013. U okviru ovog izvještaja pripremljen je set aktivnosti čija je realizacija neophodna u cilju ispunjavanja prvog završnog mjerila. Realizacija značajnog broja ovih aktivnosti je planirana do kraja septembra/početka oktobra 2025, dok je za određeni broj aktivnosti period implementacije kraj 2025. odnosno neke će biti implementirane i nakon tog roka imajući u vidu da su kontinuiranog karaktera.

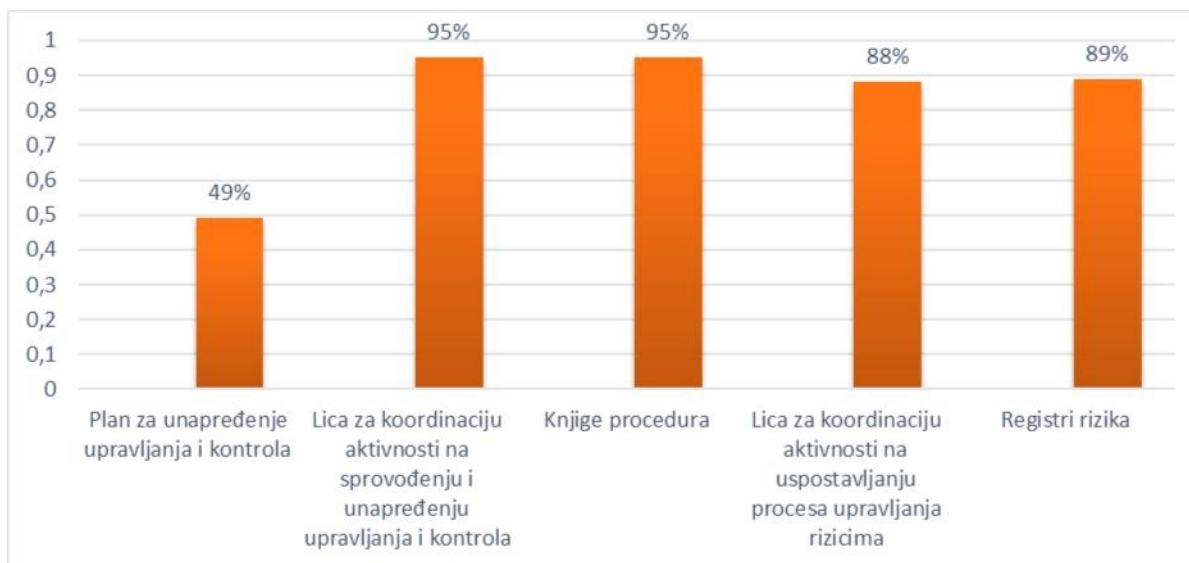
Osim Nacrta novog Zakona kojim su jasnije utvrđene dužnosti i odgovornosti organa upravljanja, rukovodioca subjekta i rukovodilaca organizacionih jedinica, Ministarstvo finansija je radi jačanja svijesti o značaju upravljačke odgovornosti i delegiranju ovlašćenja, u aprilu 2025. organizovalo Konferenciju o upravljačkoj odgovornosti, u saradnji sa Center of Excellence in Finance (CEF), Slovenija. Konferencija je bila namijenjena visoko rukovodnom kadru.

Dodatno, uz pomoć konsultanata sa projekta „EU 4 PFM in Montenegro” u periodu maj-jun 2025, urađena je analiza trenutnog stanja i izazova u oblasti upravljačke odgovornosti. Analiza je pripremljena na osnovu odgovora iz upitnika koji je poslat svim ministarstvima, kao i sprovedenih intervju sa odabranim ministarstvima. Analiza, osim ocjene trenutnog stanja, sadrži i preporuke koje su osnov za izradu mape puta za implementaciju aktivnosti koncepta upravljačke odgovornosti.

Tokom izvještajnog perioda organizovane su obuke za jačanje kapaciteta zaposlenih u javnom sektoru, ali i zaposlenih u Direktoratu za centralnu harmonizaciju i razvoj unutrašnjih kontrola. Naime, u julu 2025. je održana radionica na temu „Uticaj korporativnog upravljanja na performanse državnih preduzeća”, sa ciljem jačanja kapaciteta rukovodilaca i zaposlenih u oblasti upravljanja i unutrašnje kontrole u privrednim društvima u kojima država ima većinski vlasnički udio. Takođe, u julu je organizovana i radionica na temu: „Sprovođenje samoocjene unutrašnje kontrole” u saradnji sa Ministarstvom finansija Holandije.

Dodatno, nastavljeno je sa održavanjem obuka iz oblasti upravljanja i unutrašnjih kontrola.

Podaci o nivou implementacije u oblasti upravljanja i unutrašnjih kontrola dati su u narednoj tabeli.

U izvještajnom periodu započeto je sa realizacijom šestog kruga lokalizovanog Programa obuke za unutrašnjeg revizora u javnom sektoru za 23 kandidata, u skladu sa Pravilnikom o programu obuke i načinu polaganja ispita za sticanje sertifikata unutrašnjeg revizora u javnom sektoru ("Sl. list CG", br. 71/19). Održana su predavanja i teorijska provjera znanja za dva predmeta: „Osnovi nacionalnog zakonodavstva“ i “Upravljanje i unutrašnje kontrole”.

Ministarstvo finansija je u izvještajnom periodu, u saradnji sa Upravom za ljudske resurse, organizovalo sprovođenje Programa kontinuiranog profesionalnog usavršavanja unutrašnjih revizora za 2025. U izvještajnom periodu održane su radionice na sljedeće teme:

- Primjena novih Globalnih standarda unutrašnje revizije sa detaljnim predstavljanjem domena III-Korporativno upravljanje funkcijom unutrašnje revizije sa fokusom na obavljanje eksterne ocjene kvaliteta rada unutrašnje revizije;
- Obavljanje IT revizije, revizija cyber bezbjednosti i korišćenje Microsoft office paketa prilikom obavljanja revizorskih zadataka;
- Neposredno upravljanje funkcijom unutrašnje revizije u skladu sa Globalnim standardima unutrašnje revizije - Domen IV i Domen V sa osvrtom na ostvarivanje bolje komunikacije između unutrašnjih revizora i zainteresovanih strana.

Pohađanjem ovih radionica unutrašnji revizori iz javnog sektora su ojačali svoja znanja i vještine naročito u dijelu primjene novih Globalnih standarda unutrašnje revizije.

U izvještajnom periodu, Ministarstvo finansija je aktivno radilo na pripremi nove metodologije za rad unutrašnjih revizora u javnom sektoru Crne Gore usklađenu sa zahtjevima novih Globalnih standarda unutrašnje revizije.

Crna Gora je tokom izvještajnog perioda ostvarila vidljiv napredak u jačanju AFCOS sistema, s ciljem efikasnije zaštite finansijskih interesa Evropske unije i usklađivanja sa pravnom tekovinom EU.

Vlada je 10. VII 2025. usvojila Strategiju za borbu protiv prevara i upravljanje nepravilnostima 2025–2028, zajedno sa Akcionim planom. Dokument je izrađen u skladu sa metodologijom Generalnog sekretarijata Vlade i OLAF-ovim smjernicama, uz učešće svih relevantnih institucija iz AFCOS sistema. Ovim je Crna Gora ispunila jednu od ključnih obaveza iz trećeg mjerila.

Kada je u pitanju usklađivanje nacionalne legislative sa Direktivom (EU) 2017/1371 o borbi protiv prevara na štetu finansijskih interesa Unije putem krivičnog prava (PIF Direktiva), ovaj proces je u finalnoj fazi. Naime, nakon komentara OLAF-a i DG JUST-a koje je Ministarstvo pravde primilo 16. jula, Tabela usklađenosti sa odgovorima i objašnjenjima na pomenute komentare, kao i dodatne izmjene Krivičnog zakonika Crne Gore, poslata je nazad OLAF-u i DG JUST-u krajem jula. Krivični zakon Crne Gore sadrži više krivičnih djela koja odgovaraju članskim odredbama 3 i 4 Direktive, konkretno: Prevara (član 244), Neosnovano pribavljanje i korišćenje kredita i drugih sredstava (član 245), Zloupotreba povjerenja (član 249), Utaja poreza i doprinosa (član 264), Pranje novca (član 268), Prevara u privrednim poslovima (član 272a), Zloupotreba u vezi sa javnim nabavkama (član 272c), Pasivno podmićivanje u privrednim djelatnostima (član 276a), Aktivno podmićivanje u privrednim djelatnostima (član 276b), Zloupotreba službenog položaja (član 416), Prevara u službi (član 419), Pronevjera (član 420), Nezakonito uticajanje (član 422), Pasivno podmićivanje (član 423) i Aktivno podmićivanje (član 424). U procesu daljeg usklađivanja sa Direktivom, 10 od navedenih krivičnih djela (čl. 244, 245, 249, 264, 272a, 272c, 419, 420, 423 i 424) su izmijenjena tako da postoji otežavajuća forma kada je navedeno krivično djelo počinjeno na štetu finansijskih interesa Evropske unije. Kazna zatvora za krivično djelo prevare povećana je na četiri godine ako je počinjena na štetu finansijskih interesa Evropske unije i prouzrokovala značajnu štetu, dok je kod krivičnog djela neosnovano pribavljanje i korišćenje kredita i drugih sredstava ukinuta prethodna mogućnost izricanja novčane kazne, ostavljajući samo kaznu zatvora u slučaju štete po finansijske interese EU. Nadalje, rukovodioci preduzeća, koje Krivični zakon Crne Gore prepoznaje u okviru definicije „odgovorno lice“, krivično su odgovorni kao fizička lica, dok se prema Zakonu o krivičnoj odgovornosti pravnih lica pravno lice može smatrati krivim za krivično djelo koje je počinilo njegovo odgovorno lice koje je djelovalo u ime pravnog lica, u okviru svojih ovlašćenja, sa namjerom da pribavi korist za pravno lice, ili čak i kada su radnje odgovornog lica bile suprotne poslovnoj politici ili uputstvima pravnog lica. Sankcije koje se mogu izreći pravnom licu su kazna (novčana kazna ili prestanak pravnog lica), uslovna osuda ili sigurnosna mjera (priprema i sprovođenje efikasnih, neophodnih i razumnim programima usklađenosti; oduzimanje predmeta; javno objavljivanje presude; zatvaranje prostorija pravnog lica korišćenih za izvršenje krivičnog djela; i zabrana obavljanja određenih privrednih ili drugih djelatnosti). Dodatno, u cilju daljeg usklađivanja sa članom 5 Direktive, članovi 244, 245, 249 i 264 izmijenjeni su tako da je pokušaj počinjenja navedenih krivičnih djela na štetu finansijskih interesa Evropske unije kažnjiv.

Takođe, u izvještajnom periodu je realizovan niz aktivnosti sa ciljem jačanju cjelokupnog AFCOS sistema:

- unaprijeđene su Smjernice za upravljanje nepravilnostima u IPA fondovima, koje sada sadrže jasne postupke za prevenciju, prijavu, obradu i izvještavanje nepravilnosti;
- izrađen je Nacrt Komunikacione strategije za zaštitu finansijskih interesa EU (2026–2029) a usvajanje se očekuje do kraja 2026;
- sprovedena je detaljna analiza potreba za obukom zaposlenih u AFCOS sistemu u Crnoj Gori, koja je obuhvatila sve relevantne institucije i aktere unutar AFCOS sistema. Na osnovu rezultata te analize izrađen je Katalog obuka za period trajanja Strategije (2025–2028). Cilj ovog Kataloga je da sistemski podrži implementaciju Nacionalne strategije za borbu protiv prevara kroz jačanje kapaciteta državnih službenika u detekciji, prevenciji i upravljanju nepravilnostima. Prioritetne teme obuka obuhvataju praktične vještine istrage i klasifikacije prevara, upravljanje rizikom, te unapređenje međuinstitucionalne saradnje i komunikacije. Analiza je sprovedena putem anketa, intervju a i pregleda dokumenata, uz učešće službenika iz 16 institucija, čime je obezbijedena sveobuhvatna procjena potreba. Katalog nudi fleksibilan pristup izboru i prilagođavanju obuka, sa ciljem kontinuiranog razvoja vještina i efikasnije zaštite finansijskih interesa EU u Crnoj Gori;

- izrađen je predlog izmjena i dopuna Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, koji treba da prođe finalno odobrenje Ministarstva finansija kako bi ušao u proceduru usvajanja od strane Vlade i Skupštine.

U prvoj polovini 2025. prijavljena su tri nova slučaja. IPARD agencija prijavila je dva slučaja, a Ministarstvo javnih radova jedan.

Što se tiče finansijskog uticaja prijavljenih nepravilnosti, može se istaći sljedeće:

Ukupan iznos nepravilnosti: 724,97 eura (EU dio 543,73 eura i nacionalni dio 181,24 eura);

Iznos koji je već povraćen: nula eura.

Svi otvoreni slučajevi se redovno ažuriraju kada se pojave nove informacije i činjenice.

U izvještajnom periodu, popunjenost radnih mjesta u DRI u odnosu na ukupan broj sistematizovanih radnih mjesta iznosi 80%. Ukupan broj zaposlenih je iznosio 84 na 1.IX 2025. Pored 4 člana Senata i sekretarke DRI, Institucija broji 61 zaposlena koja spadaju u revizorski kadar, jednog savjetnika predsjednika Senata i 17 zaposlenih za administrativno - stručne poslove.

Skupština odnosno Odbor za ekonomiju, finansije i budžet još uvijek nije pokrenuo postupak imenovanja predsjednika Senata DRI. Od 29. III 2025, Senatom DRI je predsjedavao najstariji član Senata, kojem je istekao mandat 7. VIII 2025, usljed ispunjavanja zakonskih uslova za odlazak u starosnu penziju. Senat DRI je 1. VIII 2025. konstatovao da poslove iz nadležnosti predsjednika Senata počev od 8. VIII 2025. obavlja najstariji član Senata do imenovanja predsjednika Senata od strane Skupštine u skladu sa članom 33 Zakona o DRI.

Državna revizorska institucija je shodno potpisanom Protokolu o saradnji dostavila sve konačne izvještaje o reviziji Skupštini na uvid i nadležnim skupštinskim radnim tijelima s izrečenim uslovnim i negativnim mišljenjem. U periodu 1. I – 1.IX 2025, DRI je izradila i objavila ukupno 65 izvještaja, i to: 16 izvještaja o reviziji i 49 izvještaja o realizaciji preporuka. Od ukupno 16 revizija, DRI je izvršila devet finansijskih revizija i revizija usklađenosti, jednu reviziju usklađenosti iz oblasti tužilaštva, četiri revizije uspjeha, od kojih su tri revizije sprovedene iz oblasti ciljeva održivog razvoja i dvije revizije IT sistema.

Revizorsko tijelo je u izvještajnom periodu sprovedo sve planirane revizorske aktivnosti za određene programe iz IPA II i IPA III perspektive, kao i za programe IPARD II i IPARD III. Kada su u pitanju ljudski resursi u Revizorskom tijelu, trenutni broj zaposlenih je 27 (od ukupno 34 sistematizovana radna mjesta), od koji su 22 revizora (uključujući glavnog revizora). Revizorsko tijelo je kadrovski dobro osposobljeno i u potpunosti sprovodi sve aktivnosti definisane Zakonom o reviziji sredstava iz fondova EU i Okvirnim sporazumom između Vlade CG i EK.

Crnogorsko zakonodavstvo u domenu zaštite eura od falsifikovanja je u potpunosti usklađeno sa propisima EU. Nastavlja se sa kontinuiranim obukama i saradnjom sa relevantnim domaćim i stranim institucijama, kao i sa aktivnim učešćem u Pericles programu.

Antikorupcione mjere

Zakon o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru propisuje obavezu uspostavljanja unutrašnje kontrole, koja između ostalog podrazumijeva i uspostavljanje sistema za prevenciju korupcije. Takođe, propisano je da je rukovodilac subjekta dužan da uspostavi sistem za otkrivanje i postupanje po obavještenjima na sumnje na nepravilnosti i prevaru. Izvještaj se dostavlja CHU i sastavni je dio Konsolidovanog izvještaja. Na osnovu

Konsolidovanog izvještaja o upravljanju i unutrašnjim kontrolama, godišnji izvještaj o obavještenjima o sumnjama na nepravilnosti i prevare dostavilo je 93% institucija u okviru kojih su pojedine institucije izvijestile o vrstama nepravilnosti koje su prijavljene.

EKONOMSKI KRITERIJUMI

<i>Tabela 6.1:</i> Crna Gora - Ključni ekonomski pokazatelji	2015-20 prosjeak	2021	2022	2023	2024²⁾
BDP po glavi stanovnika (% EU-27 u PPS)¹⁾	46	48	50	51	54
Stvarni rast BDP-a	3,5	13,0	6,4	6,3	3,0
Stopa aktivnosti populacije uzrasta od 15-64 godine (%), ukupno	63,7	59,2	67,7	71,7	72,6
<i>žene</i>	56,8	52,9	61,4	66,3	66,4
<i>muškarci</i>	70,5	65,5	73,9	77,0	78,6
Stopa nezaposlenosti populacije uzrasta od 15-64 godine (%), ukupno	16,9	16,8	15,0	13,4	11,6
<i>žene</i>	17,0	16,1	13,1	14,3	12,4
<i>muškarci</i>	16,7	17,3	16,6	12,6	11,0
Zapošljenost populacije uzrasta od 15-64 godine (godišnji rast %)	0,1	-2,4	17,2	10,5	2,9
Nominalne plate (godišnji rast u %)	1,3	1,4	11,2	11,8	9,7
Indeks potrošačkih cijena (godišnji rast u %)	1,1	2,4	13,0	8,6	3,3
Kurs razmjene prema EUR	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Bilans tekućeg računa (% BDP-a)	-17,6	-9,2	-12,9	-11,4	-17,5
Neto strana direktna ulaganja, SDI (% BDP-a)	10,3	11,7	13,2	6,2	6,6
Bilans opšte države (% of BDP-a)	-5,7	-1,9	-4,2	0,6	-3,1
Dug opšte države (% BDP-a)	74,0	84,0	70,8	60,3	61,3

Izvor: Nacionalni izvori

Napomene: 1) podaci: Eurostat; 2) Preliminarni podaci

Postojanje funkcionalne tržišne ekonomije

Makroekonomska stabilnost

Ekonomska rast u 2024. i dalje je stabilan i sveobuhvatan. Prema preliminarnim kvartalnim podacima Monstata, procjenjuje se da je realni rast BDP-a u 2024. iznosio 3,0%. Ekonomska ekspanzija je prvenstveno vođena snažnom privatnom potrošnjom, potpomognuta rastom raspoloživog dohotka usljed mjera fiskalne reforme koje se odnose na povećanje minimalne i prosječne zarade, kao i povećanje minimalne penzije. Dalju podršku ekonomskom rastu pružio je godišnji rast investicija od 9,3%, kao i potrošnja Vlade. Period od tri godine snažnog rasta doveo je crnogorski BDP po glavi stanovnika u standardima kupovne moći na 54% prosjeka EU-27 u 2024.

Crnogorska ekonomija i na početku 2025. bilježi povoljnu dinamiku ekonomske aktivnosti. Crna Gora je u prvom kvartalu 2025. ostvarila stopu realnog rasta BDP-a od 2,5%. Najveći rast u domaćem BDP-u u prvom kvartalu 2025, bilježe bruto investicije u osnovna sredstva (10,4%) i privatna potrošnja (8,5%). Rast potrošnje i investicija, koje su dale pozitivan doprinos rastu BDP-a od 7,8 p.p. i 2,5 p.p. respektivno, ostvaren je usljed povoljnog biznis ambijenta u Crnoj Gori i sprovođenju reforme Evropa sad 2 koja je povećala raspoloživi dohodak i standard građana. Uvoz roba i usluga zabilježio je realni rast od 4,6%, a potrošnja države je porasla 1,4%. Sa druge strane, pad je zabilježen u dvije kategorije, i to: promjene zaliha (-34,8%) i izvoz roba i usluga (-2,2%).

Preliminarne srednjoročne makroekonomske projekcije ukazuju na realni ekonomski rast od 3,5% u 2025. zasnovan na daljem nastavku dinamične privatne potrošnje usljed povećanja minimalne i prosječne zarade. Crnogorska ekonomija će u narednom periodu prosječno godišnje rasti po stopi od 3,1%, odnosno po godinama 3,1% u 2026, 3,0% i 3,2% u 2027. i 2028. Rast u srednjem roku će dominantno voditi visoka domaća tražnja (uticaj 4,2 pp), dominantno kroz snažnu privatnu potrošnju (2,6 pp) i rast investicija kroz olakšanje biznis barijera.

Prema preliminarnim podacima u periodu januar-mart 2025. deficit tekućeg računa iznosio je 504,7 miliona eura i bio je veći za 14,5% u odnosu na isti period 2024. Rast deficita tekućeg računa posljedica je rasta deficita na računu roba, kao i pada suficita na računu sekundarnog dohotka. Na računu primarnih dohodaka zabilježen je suficit u iznosu od 29,9 miliona eura, što predstavlja povećanje od 15,8% u odnosu na uporedni period. Ovakav ishod rezultat je povećanja prihoda po osnovu međunarodnih ulaganja, koji su iznosili 20,7 miliona eura. Suficit na sekundarnom računu je iznosio 94,9 miliona eura, što je za 4,4% manje u odnosu na prvi kvartal 2024. Deficit tekućeg računa finansiran je 24,2% neto prilivom stranih direktnih investicija (SDI), dok je ostatak obuhvaćen rezervama.

Ukupan trgovinski deficit u 2024. povećan je za 1,4 procentnih poena na 44,3% BDP-a. Nakon višegodišnjeg suficita, na računu primarnog dohotka ostvaren je deficit od 21,3 miliona eura. Ovakav ishod rezultat je povećanja rashoda po osnovu kompenzacija zaposlenih za 50,6% i međunarodnih ulaganja za 40,3%, koji se u najvećoj mjeri odnose na isplaćene dividende i kamate. Suficit na sekundarnom računu je neznatno opao i iznosio je 5,8% BDP-a u 2024, zbog većih rashoda po osnovu ličnih i tekućih transfera. Deficit tekućeg računa finansiran je sa oko 40% neto prilivom stranih direktnih investicija (SDI) u 2024, dok je ostatak obuhvaćen rezervama.

Neto prilivi SDI povećani su za 13,3% na godišnjem nivou i iznosili su 6,6% BDP-a u 2024, pri čemu je veliki dio tradicionalno ulagan u nekretnine. Rast SDI bio je uzrokovan kombinacijom povećanih priliva vlasničkih ulaganja i duga između privrednih subjekata, zajedno sa nižim odlivima (prema podacima o povlačenju sredstava od strane nerezidenata). Međunarodne rezerve pale su na 1,4 milijarde eura u 2023, pokrivajući 3,4 mjeseca uvoza dobara i usluga, ali su poboljšane na 4,7 mjeseci početkom 2024. zbog smanjenja uvoza.

Prema posljednjim raspoloživim podacima za 2025, neto priliv SDI za period januar-maj iznosi 198,2 mil.€, što čini 13,8% BDP-a u prvom kvartalu. Investicije u nekretnine nastavljaju da čine značajan dio stranih direktnih ulaganja, sa iznosom od 191,3 mil.€ u prvih pet mjeseci (rast od 12,6% na godišnjem nivou).

U Crnoj Gori doznake predstavljaju stabilan izvor finansiranja za koji je dokazano da je otporan na eksterne šokove. Nije zabilježen pad doznaka tokom globalne finansijske krize ili pandemije Covid-19. Priliv doznake iz inostranstva tokom prvog kvartala 2025. iznosio je 210,1 milion eura, što predstavlja rast od 9,5% u odnosu na isti period prethodne godine.

U toku prvog kvartala 2025, prema preliminarnim podacima ITRS-a, najveći ukupan priliv doznaka zabilježen je iz Sjedinjenih Američkih Država, EU i zemalja CEFTA (Srbije). Geografska struktura priliva doznaka se ne mijenja značajnije iz godine u godinu.

Inflacija u prvoj polovini 2025. bilježi blagi rast, uz zadržavanje na stabilnim nivoima. Nakon niskih stopa inflacije koje su zabilježene tokom druge polovine 2024, inflacija za prvih šest mjeseci 2025. iznosi 3,3%. Vladine mjere za limitiranje cijena osnovnih prehrambenih proizvoda, koji je rezultirao nižom stopom inflacije od projektovane u 2024, bio je aktivan do 30. IV 2025. Novoformirano Koordinaciono tijelo za praćenje i analizu kretanja cijena proizvoda od posebnog značaja za život i zdravlje ljudi, snabdjevenosti tržišta i predlaganja mjera za suzbijanje posljedica porasta

cijena tih proizvoda u kontinuitetu prati sveobuhvatnu situaciju na tržištu i, u slučaju potrebe, predložiće adekvatne mjere za stabilizaciju cijena sa ciljem zaštite i jačanja ekonomskog standarda građana.

Prihodi budžeta za šest mjeseci 2025. iznosili su 1.322,1 mil. € ili 16,7% procijenjenog BDP-a (7.918,5 mil. €) što je za 12,4 mil. € ili 0,9% veće u odnosu na isti period prethodne godine. Prihodi za pola godine su naplaćeni na nivou od 97,2% plana. Glavni razlog nešto niže naplate odnosi se na priliv sredstava iz donacija koje su u odnosu na planirane naplaćene za 31,7 mil. € manje. Naplata po ovom osnovu očekuje se do kraja godine, u skladu sa prilikom sredstava po osnovu bespovratnih sredstava iz fondova Evropske unije po osnovu Reformske agende i granti za finansiranje druge dionice auto-puta, koji je već odobren, a čije se potpisivanje očekuje do kraja jula.

Glavni generatori rasta prihoda u prethodnih šest mjeseci bili su: porez na dodatu vrijednost, porez na dobit i akcize:

<i>Glavne kategorije prihoda budžeta</i>	<i>Januar-jun 2024</i>	<i>Januar-jun 2025</i>	<i>Apsolutno odstupanje</i>	<i>Stopa promjene</i>
<i>Porez na dohodak fizičkih lica</i>	37.77	46.59	8.82	23.34
<i>Porez na dobit pravnih lica</i>	191.19	210.11	18.92	9.90
<i>Porez na dodatu vrijednost</i>	535.96	602.06	66.10	12.33
<i>Akcize</i>	160.22	172.86	12.64	7.89
<i>Doprinosi</i>	265.96	184.08	-81.88	-30.79

Naplata prihoda budžeta pokazuje stabilna kretanja, u skladu sa očekivanjima, što između ostalog govori i u prilog tome da implementirane reforme donose konkretne i pozitivne rezultate. Pozitivna fiskalna kretanja ostvaruju se uz ubrzani povraćaj PDV-a i dosljedno ispunjavanje obaveza prema privredi. U smislu navedenog, na održiv način se osigurava stabilnost javnih finansija i dodatno ojačava povjerenje u budžetski sistem.

Ukupan državni dug na dan 31. III 2025. iznosio je 4.450,80 miliona eura, ili 56,21% BDPa. Uzimajući u obzir depozite, ukupan neto državni dug na dan 31. III 2025. iznosio je 4.150,75 miliona eura ili 52,42% BDP-a.

Depoziti na dan 31. III 2025. iznosili su 300,06 miliona eura, uključujući 38.447 unci zlata (čija je vrijednost na dan 31. III 2025. 111,01 miliona eura) ili 3,79% BDP-a.

Ukupan javni dug Crne Gore, na dan 31. III 2025., iznosio je 4.508,36 miliona eura, odnosno 56,93% BDP-a. Uzimajući u obzir depozite Ministarstva finansija (uključujući i 38.477 unci zlata) neto javni dug Crne Gore, na dan 31. III 2025, iznosio je 4.208,30 miliona eura, odnosno 53,15% BDP-a. Ukupan spoljni dug Crne Gore, na dan 31. III 2025. iznosio je 4.129,75 miliona eura, odnosno 52,15% BDP-a, dok je ukupan unutrašnji dug Crne Gore, iznosio 321,06 miliona eura, odnosno 4,05% BDP-a,

Tokom izvještajnog perioda Ministarstvo finansija je zaključilo sledeće aranžmane:

- 23. IV 2025. zaključen je Sporazum o zajmu između Evropske unije i Crne Gore, o posebnim aranžmanima za sprovođenje podrške Unije Crnoj Gori u okviru Instrumenta za reforme i rast. U maju 2025. realizovano je povlačenje prve tranše u iznosu od 12,49 miliona eura;
- 4. VI 2025. zaključen je Ugovor o kreditu sa Crnogorskom komercijalnom bankom AD Podgorica za finansiranje nabavke vojnih logističkih vozila za potrebe Vojske Crne Gore, u iznosu od 20 miliona eura;

- 20. VI 2025. zaključen je Ugovor o kreditu sa Evropskom investicionom bankom (EIB) za potrebe dodatnog finansiranja projekta „Program unapređenja crnogorskog obrazovanja“, u iznosu do 18 miliona eura.
- 24. VII 2025. zaključen je Ugovora o kreditu sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj (EBRD) za finansiranje i realizaciju projekta izgradnje druge dionice autoputa BarBoljare, između Mateševa i Andrijevice (dionica Mateševo-Andrijevice).

Državne garancije

Stanje duga na dan 31. III 2025., po osnovu državnih garancija izdatim domaćim i ino kreditorima iznosi 125,64 miliona eura, što predstavlja 1,59% BDP-a. Stanje duga po osnovu garancija izdatih domaćim kreditorima na kraju prvog kvartala 2025. iznosi 16,45 miliona eura ili 0,21% BDP-a, dok stanje duga po osnovu garancija izdatih ino kreditorima iznosi 109,19 miliona eura ili 1,38% BDP-a.

U toku izvještajnog perioda, država nije izdavala nove garancije.

Deficit tekućeg računa je povećan na 17,5% BDP-a u 2024. i posljedica je povećanja robnom deficitu, kao i smanjenja suficita na računu usluga. Ukupan deficit roba i usluga povećan je za 4,4 pp na 23% BDP-a u 2024, uglavnom zbog povećanja deficita na računu roba, koji je porastao za 1,4 pp na 44,3% ukupnog BDP-a. Deficit tekućeg računa dodatno je pogoršan ostvarenim deficitom na računu primarnog dohotka (suficit u ranijim godinama), kao rezultat isplate dividenda, dok je sekundarni dohodak zabilježio blagi pad suficita, pa su ova dva računa zajedno ostvarila suficit u 2024. u iznosu od 5,5% BDP-a.

Deficit tekućeg računa je djelimično finansiran neto prilivom stranih direktnih investicija (SDI), koji čini 37,9% ukupnog deficita tekućeg računa. Neto priliv SDI u 2024. povećan je za 13,3% na godišnjem nivou i iznosio je 6,6% BDP-a, sa značajnim učešćem ulaganja u nekretnine. Rast SDI bio je rezultat većeg priliva po osnovu interkompanijskog duga i investicija u kompanije i banke, uz manje odlive.

Projekcije prihoda budžeta za period 2025–2028.

U Fiskalnoj strategiji 2024-2027, programu Evropa sad 2, kao i u Programu ekonomskih reformi 2025-2027, sadržan je samo dio reformi koje se sprovode na nacionalnom nivou, a koje su prioritizovane u ovom periodu. Osim ovih mjera, u planu je i određeni broj izmjena regulative, počev od Zakona o igrama na sreću, a koje će uticati pozitivno na fiskalni bilans, kao i svih ostalih planiranih mjera, a čiji efekti nisu uračunati u srednjoročnim projekcijama. Uz značajan broj planiranih kapitalnih projekata, realizaciju reformi iz Reformske agende i povlačenja finansijskih sredstava po tom osnovu, predviđen je pozitivan ishod i rezultati, počev od 2025. Dakle, naplata prihoda će biti poboljšana značajnim brojem ostalih poreskih mjera i mjera usmjerenih na poboljšanje poslovnog ambijenta, koje će takođe uticati na kompenzaciju izgubljenih prihoda, u cilju osiguranja potpune stabilnosti u pogledu realizacije planiranih javnih prihoda.

Ostvarenje suficita tekuće potrošnje predstavlja ispunjavanje kriterijuma fiskalne odgovornosti, odnosno tzv. zlatnog fiskalnog pravila koje definiše da nivo tekućih izdataka i transfera treba da bude niži od tekućih prihoda i donacija, odnosno da se država zadužila isključivo samo za potrebe finansiranja kapitalnih projekata i otplate duga.

Projekcije prihoda u periodu 2025 – 2028. baziraju se na: projekciji makroekonomskih indikatora koji utiču na kretanje javnih prihoda, shodno osnovnom makroekonomskom scenariju; postojećoj zakonskoj regulativi; mjerama poreske politike u srednjem roku.

Nakon implementacije poreske reforme Evropa sad 2, Crna Gora je postala država sa jednim od najnižih poreskih opterećenja na rad, budući da će "poreski klin" kada je u pitanju u pitanju prosječna zarada iznositi 16,2% (na 100€ zaposleni zadržava 83,8€ a država naplaćuje 16,2€) dok će u slučaju minimalne zarade od 600€ iznosi 11,1% a na 800€ 13,5%.

Dio nižih prihoda po osnovu smanjenja stope doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, kompenzuje se kroz višu bruto osnovicu usljed rasta prosječne zarade, dok se drugim kompenzatornim mjerama ostvaruje neutralni fiskalni efekat na budžet već u 2025.

Imajući u vidu da se sve navedene mjere implementiraju od početka 2025. može se reći da, prema preliminarnim podacima kojima raspolaže Ministarstvo finansija, neke od navedenih već premašuju projektovane efekte. Polazeći od navedenog, javni prihodi u periodu 2025-2028. nastavljaju pozitivan trend i kreću se u rasponu od 3.344,7 mil. € ili 42,2% BDP-a u 2025. do 3.749,5 mil. € ili 41,1% BDP-a u 2028.

Zbog specifičnog monetarnog režima, i time ograničenih mogućnosti za vođenje monetarne politike i nemogućnosti korišćenja politike deviznog kursa, operacija na otvorenom tržištu i referentne kamatne stope osnovni cilj Centralne banke, u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Crne Gore, do pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, ostaje podrška i očuvanje stabilnosti finansijskog sistema. To uključuje unapređenje i očuvanje zdravog bankarskog sistema i sigurnog i efikasnog platnog prometa. Pored toga, u mjeri mogućeg, Centralna banka doprinosi postizanju i održavanju stabilnosti cijena.

Ukupni depoziti su na kraju juna 2025. bili u godišnjem porastu od 6,1%, vođeni rastom depozita stanovništva od 15,3%, mada su tokom prve polovine 2025. stagnirali, i zabilježili blagi pad posmatrano u odnosu na kraj 2024. Svakako, na kraju 2024. depoziti su bili na istorijski najvišem nivou, a stagnacija depozita tokom prve polovine godine je prilično tipična, s obzirom na sezonalnost ekonomije Crne Gore.

Određene mjere koje je Centralna banka uvela, mogu imati dezinflaciono dejstvo, kao što su makroprudencijalne mjere koje se odnose na kredite koje kreditne institucije odobravaju fizičkim licima, kojima je Centralna banka suštinski ograničila ročnost neadekvatno obezbijeđenih gotovinskih kredita fizičkih lica (u primjeni od 2020), kao i podizanje stope kontrakcijskog bafera kapitala sa primjenom od 0,5% počev od 1. IV 2025. i 1% počev od 1. I 2026, čime Centralna banka nastoji da poveća otpornost banaka za eventualna „loša vremena“, kao i manjim dijelom da ublaži uzlaznu fazu kreditnog ciklusa.

Funkcionisanje finansijskog tržišta

U finansijskom sistemu Crne Gore dominiraju banke, čiji rad reguliše i kontroliše Centralna banka Crne Gore. Pored banaka, na koje se odnosi oko 93% ukupne imovine finansijskog sistema, osiguravajuće kompanije su druge najvažnije institucije, dok je tržište kapitala uglavnom plitko. Bankarski sektor je likvidan, profitabilan i solventan, sa učešćem likvidne u ukupnoj aktivni od 19,4% (bez hartija od vrijednosti), značajnim profitima, mada su oni u određenom padu u odnosu na prošlu, rekordnu godinu, i sa koeficijentom adekvatnosti kapitala od 20,1% na kraju marta 2025 (posljednji raspoloživi podatak). Učešće nekvalitetnih kredita iznosilo je 2,9% na kraju juna 2025. i u opadajućem je trendu već nekoliko godina. Do sada nije bilo potrebe da Centralna banka obezbjeđuje likvidnost

bankama, već je Centralna banka jačala kapitalne zahtjeve za banke, između ostalog kroz kapitalne bafere. Takođe, od 2020. na snazi su mjere za ograničavanje neobezbijeđenih gotovinskih kredita fizičkih lica.

Kreditni banaka prema privatnom nefinansijskom rezidentnom sektoru iznosili su 50,2% BDP-a, uz stabilan rast bilansne sume banaka, što posljednjih godina uključuje i izraženi kreditni rast (15,3% na godišnjem nivou na kraju juna 2025). Kamate na kredite su u blago opadajućem trendu od sredine 2024, posebno na kredite fizičkih lica, a prosječna ponderisana efektivna kamatna stopa na kraju juna 2025. iznosila je 6,3%.

Prinos na prosječnu aktivu (ROA) na agregatnom nivou na kraju marta 2025. iznosi 1,91%, dok prinos na prosječni kapital (ROE) iznosi 15,04%.

Koeficijent adekvatnosti kapitala na kraju prvog kvartala 2025. na agregatnom nivou iznosio je 20,14%, što je znatno iznad zakonom propisanog minimuma koji iznosi 8%. Sve banke iskazuju koeficijent adekvatnosti kapitala iznad propisanog minimuma.

Osam banaka sa većinskim stranim kapitalom kontrolišu 85,07% bankarskog tržišta po osnovu aktive. Banke koje uglavnom potiču od velikih bankarskih grupacija banaka iz Evropske unije (Addiko banka, CKB, NLB i Erste banka) kontrolišu 57,17% bankarskog tržišta po osnovu aktive.

Na kraju prvog kvartala 2025. osmatrano prema strukturi vlasništva, tri banke su u većinskom domaćem privatnom vlasništvu, dok su ostalih osam banaka sa većinskim ino kapitalom (2 banke) ili 100% ino kapitalom (6 banaka).

Veći dio aktive banaka je koncentrisan kod 4 banke (68,32%), dok četiri male banke imaju ukupno učešće u aktivi od 14,63%.

U strukturi ukupnog kapitala na 31. III 2025. država ostvaruje učešće od 1,07%, učešće domaćeg privatnog kapitala je 10,94%, dok kapital koji potiče iz ino izvora učestvuje sa 87,99%.

Sposobnost savladavanja pritiska konkurencije i tržišnih snaga u okviru EU

Ekonomska integracija sa EU i konkurentnost cijena

U prvih pet mjeseci 2025, ukupna spoljnotrgovinska robna razmjena Crne Gore bilježi godišnji rast od 4,1% u odnosu na isti period prethodne godine. Izvoz roba bilježi pad od 5,8% u odnosu na isti period 2024, dominantno zbog pada izvoza aluminijuma za 60,1%, dok uvoz roba bilježi rast od 5,7% na godišnjem nivou.

KLASTER 2: UNUTRAŠNJE TRŽIŠTE

POGLAVLJE 1 – SLOBODA KRETANJA ROBA

Opšti principi

Horizontalne mjere

Neharmonizovana oblast: Izvještaj o ispunjenosti svih obaveza preuzetih iz članova 34-36 UFEU Crne Gore je ažuriran i 17. VII 2025. poslat Evropskoj komisiji. Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kontroli

dragocjenih metala se nalazi u Sekretarijatu za zakonodavstvo. Takođe, na sugestiju Sekretarijata za zakonodavstvo, sačinjen je Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti, koji će zajedno sa Predlogom Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o notifikaciji tehničkih propisa, standarda, propisa o uslugama informatičkog društva i postupaka ocjene usaglašenosti, kao i Predlogom Pravilnika o načinu priznavanja isprava i znakova usaglašenosti i uzajamnom priznavanju proizvoda biti proslijeđen EK. Ova izmjena Zakona sa Uredbom i Pravilnikom čini potpunu usklađenost sa Regulativom (EU) 2019/515 i Direktivom (EU) 2015/1535.

Harmonizovana oblast: Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o nadzoru proizvoda na tržištu je dobio pozitivno mišljenje Sekretarijata za zakonodavstvo i u fazi je ponovnog slanja na mišljenje EK.

Standardizacija

Institut za standardizaciju Crne Gore (ISME) publikovao je ukupno 1110 crnogorska standarda i srodna dokumenta (MEST), koji su u potpunosti usaglašeni sa evropskim i međunarodnim standardima. Prema zvaničnom Izvještaju CEN/CENELEC Menadžment Centra za II kvartal 2025, ISME je, na nacionalnom nivou, usvojio ukupno 94.65% evropskih standarda i srodnih dokumenata, od kojih je 94.32% CEN standarda iz oblasti opšte standardizacije i 95.41% CENELEC standarda iz oblasti elektrotehnike.

U decembru 2024. osnovan je nacionalni Tehnički komitet za poštanske usluge koji prati rad evropskog komiteta CEN/TC 331. Iskazano je interesovanje članova Komiteta da se aktivno uključe u izradu evropskih standarda iz predmetne oblasti.

Instituti tehnički komiteti su za 50% povećali učešće u razvoju međunarodnih ISO standarda.

Institut za standardizaciju Crne Gore je organizovao niz edukativnih događaja na različite teme iz oblasti standardizacije sa posebnim osvrtom na potrebe predstavnika MSP-a.

Kada je riječ o administrativnim kapacitetima, ISME ima 21 zaposleno lice, uključujući i direktora.

Metrologija

Zavod za metrologiju pruža usluge iz svoje nadležnosti svim zainteresovanim stranama primjenjujući važeće propise usklađene sa EU direktivama iz oblasti metrologije transponovanim u nacionalno zakonodavstvo, a čija je puna primjena vezana za dan pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Na osnovu iskazanog interesovanja jedne privatne kompanije za dobijanje ovlašćenja za sprovođenje postupka ovjeravanja, u Zavodu su, u saradnji sa Ministarstvom ekonomskog razvoja, započete pripremne aktivnosti za izradu stručnih osnova odgovarajućih podzakonskih propisa koji bi na detaljan i kvalitetan način regulisali ovu oblast. U januaru 2025. okončana je javna rasprava za Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kontroli predmeta od dragocjenih metala. Nakon učešća u javnoj raspravi, Zavod za metrologiju je iskazao potrebu za unapređenjem teksta Predloga zakona u dijelu implementacije klauzule o međusobnom priznavanju. U okviru PLAC projekta, u junu 2025. je održana radionica u cilju dobijanja odgovora na pitanja sprovođenja pravila jedinstvenog tržišta Evropske unije, sa fokusom na tehničke propise u oblasti dragocjenih metala.

U pogledu administrativnih kapaciteta, Zavod za metrologiju ima trenutno 45 zaposlenih u stalnom radnom odnosu. Jedan službenik u Sektoru za ovjeravanje je stekao uslove za odlazak u penziju dok je jedna službenica napustila Zavod za metrologiju zbog posla u drugoj kompaniji. Sa druge strane, u ovoj godini je planirano zapošljavanje pet novih službenika.

Broj upravnih postupanja koja su sprovedena u ovom izvještajnom periodu je u blagom padu u odnosu na isti period prošle godine. Broj ovjerenih mjerila je značajno manji u odnosu na isti period prošle godine jer je podnešeno znatno manje brojila električne energije.

Postupak instalacije mjerne opreme na mjestu upotrebe, nabavljene preko EU fondova IPA 2020, a u okviru projekta „Poboljšanje tehničkih kapaciteta institucija uključenih u sektor konkurentnosti i inovacija“, je uspješno realizovan.

U avgustu mjesecu 2025. Zavod za metrologiju je objavio tri nove kalibracione mjerne mogućnosti (CMC) u bazi podataka BIPM-a (KCDB BIPM). Dvije su proširenje opsega ranije objavljenih kalibracionih mjernih mogućnosti, a jedna je nova i odnosi se na volumetrijsku metodu kalibracije etalona zapremine. Trenutno Zavod za metrologiju ima objavljene 34 kalibracione mjerne mogućnosti.

U aprilu 2025. u Laboratoriji za vrijeme i frekvenciju su obavljene aktivnosti koje su se odnosile na kalibraciju cezijumskog časovnika - nacionalnog etalona vremena i pripremu i slanje odgovora BIPM-u u cilju očuvanja statusa Zavoda u određivanju UTC.

Od 20. V do 22. V 2025, Zavod za metrologiju je u saradnji sa predstavnicima Univerziteta Crne Gore učestvovao u međunarodnom promovisanju Metarske konvencije organizovanjem prezentacija za zainteresovanu stručnu javnost, kao i televizijskih gostovanja, a predstavnici Zavoda su prisustvovali svečanosti povodom obilježavanja 150 godina potpisivanja Metarske konvencije, koja je održana u Parizu.

Predstavnik Zavoda za metrologiju je prisustvovao Šestom sastanku Komiteta Evropske kooperacije u zakonskoj metrologiji (WELMEC e.V.) koji je od 17. do 19. VI 2025. održan u Bratislavi.

U periodu od 03. VI do 05. VI predstavnici Zavoda su prisustvovali 19-oj Generalnoj skupštini EURAMET-a koja je održana u Berlinu, u organizaciji PTB Njemačka, gdje su predstavljene ključne strateške smjernice EURAMET-a za naredni period, uključujući nove prijedloge u okviru European Metrology Partnership programa, EMPIR projekte, kao i inicijative koje su potrebne da bi se odgovorilo na nove metrološke izazove.

OIML – Zavod za metrologiju, preko svog predstavnika zastupa Crnu Goru u aktivnostima koje sprovode radna tijela OIML-a.

Akreditacija

Tokom perioda izvještavanja, ATCG je u stalni radni odnos angažovalo jednog novozaposlenog u Službi za akreditaciju, raspoređenog na radno mjesto savjetnik u Odjeljenju za akreditaciju laboratorija. ATCG ima ukupno 13 stalno zaposlenih službenika koji obavljaju isključivo stručne i administrativne poslove vezane za akreditaciju, dok se drugi poslovi podrške (npr., održavanje IT opreme, računovodstvene i knjigovodstvene usluge i sl.) eksterno podugovaraju.

ATCG je akreditovalo jedno (1) novo tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti, koje pripada grupi laboratorija za ispitivanje. U nacionalnom sistemu akreditacije nalazi se ukupno 42 tijela za ocjenjivanje usaglašenosti akreditovanih od strane ATCG od kojih su 27 laboratorije za ispitivanje, 2 laboratorije za etaloniranje, 2 medicinske laboratorije, 6 kontrolnih tijela, 3 sertifikaciona tijela za sertifikaciju proizvoda i 2 sertifikaciona tijela za sertifikaciju sistema menadžmenta.

ATCG trenutno radi na projektu digitalizacije procesa akreditacije. Uspostavljen je model informacionog sistema (Document Management System i WEB platforma za akreditaciju) i realizovana je inicijalna obuka osoblja ATCG za njegovo korišćenje. Predstoji faza testiranja modela i njegovo dalje prilagođavanje i unapređenje. Konačno puštanje informacionog sistema u upotrebu planirano je za IV kvartal 2025.

Tržišni nadzor

Tokom 2025. godine, u proaktivnom nadzoru, shodno godišnjem programu nadzora proizvoda na tržištu, nadležne inspekcije su, u datom periodu, kontrolisale: električne bušilice, cement (Tržišna inspekcija); igračke, biocidni proizvodi – proizvodi za dezinfekciju, medicinska sredstva koja se koriste u stomatologiji (dentalni implant i drugi stomatološki materijal), aparati za mjerenje krvnog pritiska i testovi invitro klase (Zdrastveno-sanitarna inspekcija); vodomjeri, električno brojilo (Metrološka inspekcija); podzemni i nadzemni rezervoari za skladištenje TNG (Termoenergetska inspekcija); motorna vozila (kategorija M, kategorija N, kategorija O), autodelovi (Direkcija za inspeksijski nadzor u drumskom saobraćaju); sredstva za ishranu bilja (đubriva), sredstva za zaštitu bilja (pesticidi) (Fitosanitarna inspekcija); pirotehnička sredstva, eksplozivi za civilnu upotrebu (Direkcija za inspeksijski nadzor - MUP).

U reaktivnom nadzoru, Tržišna inspekcija i Zdrastveno-sanitarna inspekcija, pratile su opasne proizvode na osnovu podataka preuzetih iz RAPEX-a. Izvršeno je ukupno 836 inspeksijskih pregleda, od kojih je 680 pregleda izvršeno u proaktivnom nadzoru (po programu - redovni, produženi), a 156 pregleda u reaktivnom nadzoru (143 po RAPEX obavještenjima, 2 – po obavještenju proizvođača 11 – po obavještenju sa CEFTA regionalne mreže).

Na tržištu Crne Gore, u proaktivnom i reaktivnom nadzoru, pronađeno je 415 vrsta opasnih i neusaglašenih proizvoda u količini 23.521 komad i 13 vrsta u količini od 63.525,64m², od čega 99 vrsta u količini 1.439 komada predstavlja opasne proizvode sa ozbiljnim rizikom, 284 vrste u količini 21.164 komada i 13 vrsta u količini od 63.525,64m² su opasni proizvodi koji ne predstavljaju ozbiljan rizik, dok 32 vrste u količini 918 komada su neusaglašeni proizvodi.

Inspektori su izrekli sledeće mjere:

Povlačenje sa tržišta (trajna zabrana prometa) opasnih i neusaglašenih proizvoda, izrečena je za 131 vrstu u količini 2.357 komada, i to: za opasne proizvode koji predstavljaju ozbiljan rizik, ukupno 99 vrsta u količini 1.439 komada (svijetleći lanci, merdevine, fen za kosu, dječja odjeća, električno kuvalo, LED lampa, naočare za sunce, električni usisivač, laserski pokazivač, produžni kabl, dječja prenosna svjetiljka, dentalni implant i drugi stomatološki materijal, igračke); za neusaglašene proizvode, ukupno 32 vrste u količini 918 komada (električna pegla, električni aparat za vafle, adapter, dječiji namještaj sto i stolica, punjač za mobilni telefon, zaštitni reflektujući prsluk, zaštitne rukavice, merdevine, mišići za plivanje, sunčane naočare, igračke). Mjera opoziva od potrošača izrečena je za 2 vrste opasnih i neusaglašenih proizvoda, u količini od 87 komada (fen za kosu, zaštitne rukavice) - obavještenje o opozivu je objavljeno preko dnevnih novina i isticanjem istog na vidnom mjestu u objektu.

Po nalogu inspektora, za proizvode koji su povučeni sa tržišta i čiji je promet trajno zabranjen, mjera uništenja sprovedena je za opasne proizvode sa ozbiljnim rizikom i neusaglašene proizvode za 22 vrsta u količini 546 komada, i to: za opasne proizvode koji predstavljaju ozbiljan rizik, ukupno 15 vrsta u količini 505 komada (svijetleći lanci, naočare za sunce, LED lampa, laserski pokazivač, produžni kabl, dječja prenosna svjetiljka, igračke); za neusaglašene proizvode, ukupno 7 vrsta u količini 41 komad (dječiji namještaj sto i stolica, punjač za mobilni telefon, zaštitne rukavice).

Proizvođaču/distributeru, vraćeno je 109 vrsta opasnih proizvoda sa ozbiljnim rizikom i neusaglašenih proizvoda u količini 1.811 komada, i to: za opasne proizvode koji predstavljaju ozbiljan rizik, ukupno 84 vrste u količini 934 komada (merdevine, fen za kosu, dječja odjeća, električno kuvalo, LED lamp, naočare za sunce, električni usisivač, laserski pokazivač, dentalni implant i drugi stomatološki materijal); za neusaglašene proizvode, ukupno 25 vrsta u količini 877 komada (električna pegla, električni aparat za vafle, adapter, zaštitni reflektujući prsluk, zaštitne rukavice, merdevine, mišići za plivanje, sunčane naočare, igračke).

Privremena zabrana prometa za proizvode koji ne predstavljaju ozbiljan rizik, do otklanjanja utvrđenih nepravilnosti, 284 vrste u količini 21.164 komada i 13 vrsta u količini od 63.525,64m² (merdevine, zaštitni industrijski šljem, električni kalolifer, električni pištolj za lijepak, punjač za mobilni telefon, zvučnik, aerosolni raspršivači, led sijalice, toster, presa za kosu, timer za travu, električni sokovnik, električna grijalica, usisivač, ekspres lonac, električni osvježivač vazduha, električni aparat za kafu, električna pumpa za balone, aparat za uništavanje insekata, naočare za sunce, mašinica za šišanje, električna pegla, električna četka za kosu, zaštitna kaciga za planinarenje, naočare za plivanje, nosiljke za bebe, dječja ljuljaška, ventilator, LED lamp, USB kabl, produžni kabl, zaštitne rukavice, električna lamp, električni ovlaživač vazduha, aerosolni raspršivač, električni mikser, baštenski namještaj, električni mlin za kafu, skejtbord, fen za kosu, roleri, betonski blokovi, električna bušilica, električni čistač i stelizator za četke, električna brusilica, blender, električna mašina za poliranje, kaciga za bicikliste, power bank, dječji bicikl, bicikl, plutajuća pomagala, LED sijalice, biocidni proizvodi, laminat).

Proizvodi koji su povučeni sa tržišta, nakon usaglašavanja, vraćeni su u promet.

U ovom periodu po obavještenju proizvođača/distributera pronađena je 1 vrsta opasnih proizvoda u količini od 2 komada (spona za auto). Po obavještenju sa RAPEX-a pronađena je 1 vrsta opasnih proizvoda u količini od 60 komada (fen za kosu). Izvršeno je uzorkovanje 7 vrsta proizvoda, radi ispitivanja u akreditovanim laboratorijama i to:

Fitosanitarna inspekcija je izvršila uzorkovanje 7 vrsta proizvoda (sredstva za ishranu bilja). Dobijeni rezultati ispitivanja od strane laboratorije pokazuju da je svih 7 vrsta sredstava za ishranu bilja ispravno.

Razmjena informacija o nebezbednim/neusaglašenim proizvodima pronađenim na tržištu se vrši preko CEFTA centralne baze podataka. Korisnici Sistema su sve inspekcije koje se bave nadzorom proizvoda na tržištu CEFTA zemalja (Crna Gora, Srbija, Bosna i Hercegovina, Sjeverna Makedonija, Kosovo*, Albanija). O nebezbednim i neusaglašenim proizvodima javnost se može informisati putem linka: [CEFTA Transparency - Home](#).

Učešće inspekcija u edukacijama – U okviru projekta EU 4 Business - podrška regionalnoj ekonomskoj integraciji u oblasti infrastrukture kvaliteta i elektronske trgovine, koji je odobren od strane EU i Njemačkog saveznog ministarstva za ekonomsku saradnju i razvoj (BMZ), u organizaciji CEFTA Sekretarijata, koji implementira GIZ (Deutsche Gesellschaft fur Internationale Zusammenarbeit), ostvareno je učešće predstavnika Tržišne inspekcije na sledećim događajima:

- 27 - 28. I 2025. u Budvi, regionalni sastanak na temu Podrška regionalnoj ekonomskoj integraciji i & "EU 4 Business: Podsticanje zajedničkog regionalnog tržišta kroz kvalitetnu infrastrukturu i e-trgovinu;
- 12. III 2025. onlajn regionalni sastanak – RegioTrade_ Coordination Activities _MSAs;
- 28. III 2025. onlajn regionalni sastanak na temu „All times are Brussels' time (CET- Central European Time)“;
- 29. V 2025. onlajn regionalni sastanak na temu Tehničke rasprave o Nacrtu odluke o priznanju rezultata ocjenjivanja usklađenosti industrijskih proizvoda;
- 10. VI 2025. onlajn regionalni sastanak u okviru GIZ projekta vezano za operacionu organizaciju aktivnosti;
- 17. VI 2025. onlajn regionalni sastanak između carinskih uprava i agencija za nadzor tržišta u CEFTA-I;
- 25 - 26. VI 2025. u Tirani, regionalni sastanak o QI saradnji;

- 7 - 10. VII 2025. u Skoplju, regionalni sastanak u okviru GIZ projekta – za nadzor tržišta i kontrolu električnih aparata.

Vertikalne mjere – direktive Novog pristupa

Ljekovi – Pripremljen je Predlog zakona o lijekovima, u koji su transponovane Direktiva (EU) 2001/83, Regulativa (EU) 2019/6 i Regulativa (EU) 536/2014, koji je dostavljen sa tabelama usklađenosti Evropskoj komisiji 14. VII 2025. na mišljenje. Istovremeno sa Predlogom zakona o lijekovima, pripremljeni su i dostavljeni Evropskoj komisiji i sledeći nacrti pravilnika sa tabelama usklađenosti: Pravilnik o bližim uslovima za izdavanje dozvole za stavljanje lijeka u promet, u koji je implementirana Direktiva 2001/83; Pravilnik o sigurnosnim oznakama za lijekove za humanu upotrebu, u koji je implementirana Delegirana Regulativa Komisije (EU) 2016/161; Pravilnik o uslovima za proizvodnju lijekova i aktivnih supstanci, u koji su implementirani Direktiva Komisije (EU) 2017/157, Delegirana Regulativa Komisije (EU) 1252/2014 i Direktiva Komisije (EU) 91/412; Pravilnik o bližim uslovima za izdavanje dozvole za stavljanje veterinarskog lijeka u promet, u koji je implementirana Regulativa 2019/6, Delegirana Regulativa Komisije (EU) 2021/805, Delegirana Regulativa Komisije (EU) 2023/183, Implementirajuća Regulativa Komisije (EU) 2021/17, Implementirajuća Regulativa Komisije (EU) 2023/997 i Implementirajuća Regulativa Komisije (EU) 2025/163; Pravilnik o načinu prikupljanja podataka i prijavljivanja i praćenja neželjenih događaja, dobroj praksi u farmakovigilanci, obliku i sadržaju i sažetku glavnog dosijea sistema farmakovigilance za veterinarske lijekove, u koji je prenešena Implementirajuća Regulativa Komisije (EU) 2021/1281; Smjernice dobre distributivne prakse aktivnih supstanci koje se koriste kao polazni materijali u proizvodnji veterinarskih lijekova, u koje je implementirana Regulativa Komisije (EU) 2021/1280; Pravilnik o bližim uslovima za sprovođenje mjera dobre distributivne prakse za veterinarske lijekove, u koji je prenešena Regulativa (EU) 2021/1248; Pravilnik o listi lijekova koji se smiju koristiti pod određenim uslovima suprotno uslovima iz dozvole za lijek, u koji je prenešena Regulativa (EU) 2024/1973; Pravilnik o bližim uslovima za prodaju veterinarskih lijekova na malo na daljinu, u koji je prenešena Regulativa (EU) 2021/1904; Pravilnik o spisku skraćenica i piktograma i o veličini jedinica malih unutrašnjih pakovanja, u koji su prenešene Regulativa (EU) 2024/875 i Regulativa (EU) 2024/878; Pravilnik o mjerama za obezbjeđivanje efikasne i bezbjedne primjene veterinarskih lijekova za oralnu primjenu na način drugačiji od medicinirane hrane za životinje od strane držaoca životinja koje se koriste za proizvodnju hrane, u koji je prenešena Regulativa (EU) 2024/1159; Pravilnik o sadržaju i obrascu veterinarskog recepta, recepta za opojne droge i psihotropne supstance, način vođenja i čuvanja evidencije o izdatim veterinarskim receptima, kao i sadržaj i način vođenja i čuvanja evidencije veterinarskih lijekova koje veterinar može da upotrijebi i bez veterinarskog recepta, u koji je prenešena Regulativa 2019/6; Pravilnik o sakupljanju podataka obimu prodaje i upotrebi antimikrobnih lijekova kod životinja, u koji su prenešene Regulativa (EU) 2021/578 i Regulativa (EU) 2022/209; Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja jedinstvenog doživotnog identifikacionog dokumenta za kopitare, u koji je prenešena Regulativa (EU) 2021/577; Uredba o identifikaciji i registraciji kopitara i utvrđivanju modela identifikacionih dokumenata, u koju je prenešene Regulativa (EU) 2021/963.

EK je 10. VII 2025. dostavila komentare na Uredbu o kriterijumima za formiranje maksimalnih cijena lijekova i Uredbu o kriterijumima za stavljanje, odnosno skidanje lijeka sa osnovne i doplatne liste lijekova. Ministarstvo zdravlja je pripremio odgovore i iste prosljedilo EK 17. VII 2025.

Nakon prvog kruga komentara Evropske komisije i odgovora Ministarstva zdravlja na Nacrt zakona o kontroli proizvodnje i prometa supstanci koje se mogu upotrijebiti u proizvodnji opojnih droga i psihotropnih supstanci, kao i održanih konsultacija sa predstavnicima relevantnih direktorata, EK je dostavila nove komentare 19. V 2025. Ministarstvo zdravlja je pripremio odgovore na komentare i iste prosljedilo EK 3. VI 2025. Dodatni komentari od strane EK dostavljeni su 10. VII 2025, a odgovori prosljeđeni 31. VII. 2025.

Građevinski proizvodi - Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine priprema Predlog pravilnika o tehničkim zahtjevima za građevinske konstrukcije, kao i Nacrt pravilnika o zaštiti objekata od atmosferskog pražnjenja.

Ministarstvo unutrašnjih poslova izradilo je Predlog Zakona o eksplozivnim materijama za civilnu upotrebu i isti je proslijeđen Evropskoj komisiji na uvid i mišljenje 17. VII 2025. Predmetni tekst zakona, shodno Programu rada Vlade Crne Gore, predviđen je za usvajanje u IV kvartalu 2025. U navedeni tekst zakona unijete su odredbe Direktive 2013/29 Evropskog parlamenta i Savjeta od 12. VI 2023. o usklađivanju zakonodavstva država članica u odnosu na stavljanje na raspolaganje pirotehničkih sredstava na tržište, i odredbe Direktive 2014/28 Evropskog parlamenta i Savjeta od 25. II 2014. o usklađivanju zakona država članica u vezi sa stavljanjem na tržište i nadzorom eksploziva za civilnu upotrebu. U izradi teksta zakona učestvovali su, pored članova radne grupe, i eksperti UNDP-a.

Direktive sektorskog (starog) pristupa

Hemikalije

Vlada je 29. V 2025. usvojila dva značajna dokumenta u oblasti upravljanja hemikalijama:

- Predlog akcionog plana za implementaciju Minamatske konvencije o živi za period 2025–2026. – Dokument definiše prioritetne aktivnosti za ispunjavanje obaveza iz Konvencije, uključujući ograničenja upotrebe žive, nadzor nad emisijama, upravljanje otpadom koji sadrži živu, kao i jačanje institucionalnih i tehničkih kapaciteta.
- Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Nacionalne strategije upravljanja hemikalijama 2024 –2026. za 2024 – Izveštaj sumira napredak ostvaren tokom 2024. s posebnim fokusom na zakonodavne izmjene, institucionalni razvoj i sprovedene edukativne aktivnosti.

Takođe, Vlada je 31. VII 2025. usvojila Uredbu o izmjeni Uredbe o zabranjenim/dozvoljenim načinima upotrebe, proizvodnje i stavljanja na tržište hemikalija koje predstavljaju neprihvatljiv rizik, kojim se prenose izmjene Aneksa XVII REACH regulative, u cilju usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU.

U okviru međunarodne saradnje, u partnerstvu sa Romskom organizacijom mladih „Koračajte sa nama – Phiren Amenca“ i kompanijom Tauw, realizovane su edukativne aktivnosti u sklopu projekta „Smanjenje zagađenja hemikalijama u hotspot tačkama Mediterana“. Održane su radionice za romsku zajednicu na temu dugotrajnih organskih zagađujućih supstanci (POPs), 3. juna u Beranama i 12. juna u Podgorici. U okviru istog projekta izrađen je i Izveštaj o analizi prisustva PFAS jedinjenja u pjenama za gašenje požara u Crnoj Gori.

Pored toga, Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, u saradnji sa TAIEX instrumentom Evropske komisije, organizovalo je radionicu na temu „Izrada bezbjednosnih listova (SDS) u skladu sa EU zahtjevima“, koja je održana 16 – 17. VII 2025. Radionica je okupila predstavnike nadležnih institucija, inspeksijskih organa i uvoznike hemikalija, s ciljem unaprijeđenja razumijevanja i praktične primjene propisa u oblasti bezbjednosti hemikalija, sa posebnim fokusom na pravilno sastavljanje bezbjednosnih listova kao ključnog alata za identifikaciju i komunikaciju hemijskih opasnosti.

Statistički podaci

Agencija za zaštitu životne sredine realizovala je niz aktivnosti u oblasti upravljanja hemikalijama i biocidnim proizvodima. Shodno Zakonu o hemikalijama („Sl. list CG“, broj 51/17), sprovedeno je ukupno 458 postupaka, uključujući: 404 dozvole za slobodan promet opasnih hemikalija, 34 saglasnosti u PIC postupku, 2 explicit consent odluke, 18 odbijenih zahtjeva i 18 izdatih mišljenja o potrebi izdavanja dozvole. U nacionalni Registar hemikalija upisano je 38 preduzeća. Po Zakonu o biocidnim proizvodima („Sl. list CG“, br. 54/16, 34/24), zaprimljeno je 149 zahtjeva, od čega: 139 rješenja o upisu u Privremenu listu, 4 rješenja za promet i skladištenje biocida, 4 zahtjeva odbijena i 2 obustavljena. Radi unaprjeđenja komunikacije, unaprijeđen je help-desk dio sajta Agencije (<https://epa.org.me/help-desk/>) gdje su dostupni obrasci i uputstva za stranke. Na help-desk e-mail pristiglo je 16 upita, na koje je blagovremeno odgovoreno. U cilju edukacije građana, Agencija je na društvenim mrežama objavila više informativnih sadržaja, sa ciljem podizanja svijesti o uticaju hemikalija i pravilnoj upotrebi proizvoda. Analiza rezultata pokazuje solidan domet objava, a povratne informacije koriste se za dalje unapređenje komunikacije.

Sanitarni inspektori izvršili su ukupno 740 pregleda pošiljki pri uvozu hemikalija i biocidnih proizvoda, ukupne količine od 2.664.366 kg, u skladu sa Zakonom o hemikalijama i Zakonom o biocidnim proizvodima. U okviru proaktivnog nadzora unutrašnjeg prometa, izvršeno je 84 pregleda objekata u kojima se kontrolisalo 168 vrsta biocidnih proizvoda (sredstva za dezinfekciju), u skladu sa Zakonom o biocidnim proizvodima i pratećim pravilnicima. Prilikom ovih kontrola, utvrđeno je 10 nepravilnosti – za 10 vrsta proizvoda nije bila dostupna dokumentacija o usaglašenosti proizvoda u skladu sa zakonom. Subjektima nadzora je ukazano da dostave traženu dokumentaciju, što su isti i ispunili u ostavljenom roku. Tokom izvještajnog perioda, ukupno je izvršeno 128 inspeksijskih pregleda usmjerenih na primjenu Uredbe o zabranjenim i dozvoljenim načinima upotrebe, proizvodnje i stavljanja na tržište hemikalija koje predstavljaju neprihvatljiv rizik po zdravlje ljudi i životnu sredinu („Sl. list CG“, br. 70/18, 76/20, 134/22, 57/24). Od navedenog broja, 33 pregleda obavljena su u okviru proaktivnog nadzora nad igračkama, pri čemu je utvrđeno da tri vrste igračaka sadrže ftalate u koncentraciji većoj od propisane i predstavljaju ozbiljan rizik. Ukupno je obuhvaćeno 16 komada takvih igračaka, koje su trajno stavljene van prometa, te je donijeto rješenje o njihovom uništenju. Pored toga, izvršeno je 95 inspeksijskih pregleda objekata po RAPEX obavještenjima i obavještenjima iz Regionalne mreže, kojima su traženi opasni proizvodi – ukupno 25 igračaka sa hemijskim rizikom. Niti jedan od ovih proizvoda nije pronađen na tržištu. U toku perioda, izdato je 6 prekršajnih naloga u ukupnom iznosu od 3.120,00 eura, a podnijet je i jedan zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka u skladu sa navedenom Uredbom.

Ekološka inspekcija je po Zakonu o hemikalijama u traženom periodu obavila 6 inspeksijskih nadzora, konstatovala 3 nepravilnosti i donijela 1 ukaz. U postupku administrativnog izvršenja rješenja donešena su 2 rješenja o izricanju novčane kazne u ukupnom iznosu od 7000 eura.

Uprava carina je u saradnji sa Tržišnom inspekcijom, u izvještajnom periodu, realizovala 1 zajedničku akciju, vezano za pojačanu kontrolu robe i to za „Cement“.

Motorna vozila – Predlog zakona o homologaciji vozila, sistema, sastavnih dijelova vozila i posebnih tehničkih jedinica dostavljen je 30. VI 2025. Evropskoj komisiji.

POGLAVLJE 2 – SLOBODA KRETANJA RADNIKA

Pristup tržištu rada

Radi potpunog usklađivanja crnogorskog zakonodavnog okvira s pravnom tekovinom EU u oblasti slobode kretanja radnika, pripremljen je Predlog zakona o izmjeni Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme

nezaposlenosti. Predloženim zakonom, čija će primjena početi danom pristupanja Crne Gore EU, stvaraju se pravne osnove za izjednačavanje u pravima i obavezama utvrđenim ovim zakonom državljana država članica EU, Evropskog ekonomskog prostora i Švajcarske Konfederacije, kao i članova njihovih porodica bez obzira na njihovo državljanstvo, sa crnogorskim državljanima. Izmjenom Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti vrši se usklađivanje sa Uredbom (EU) br. 492/2011 Evropskog parlamenta i Savjeta o slobodi kretanja radnika u Uniji, Direktivom 2004/38/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta o pravu građana Unije i članova njihovih porodica na slobodno kretanje i boravište na području države članice i Direktivom 2014/54/EU Evropskog parlamenta i Savjeta o mjerama za lakše ostvarivanje prava zajamčenih radnicima u kontekstu slobode kretanja radnika. Predlog Zakona o izmjeni Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti je upućen EK 1. IX 2025.

Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima je utvrđen na Vladi 24. VII 2025. i upućen u skupštinsku proceduru. Predlog Zakona je upućen EK 1. IX 2025.

Izveštaj o realizaciji Strategije o migracijama i reintegraciji povratnika u Crnoj Gori, za period 2021-2025. za 2024. sa Akcionim planom za 2025. godinu, usvojila je Vlada 3. VII 2025.

Po podnijetim zahtjevima za privremeni boravak i rad u svim organizacionim jedinicama MUP-a je ukupno podnijeto 16897 zahtjeva od čega je usvojeno 12981 zahtjeva, odbijeno 66, obustavljeno 660, uručeno 13127 i neuručeno 1187. Za sezonsko zapošljavanje je u izvještajnom periodu podnijeto 173 zahtjeva, od čega je usvojeno 146 zahtjeva, odbačeno 3 zahtjeva, odbijeno 2, obustavljeno 5, uručeno 148 (što podrazumijeva pored usvojenih zahtjeva i 2 odbijena). Po pravnom osnovu za privremeni boravak i rad – bez kvote, za izvještajni period je podnijeto ukupno 8342 zahtjeva, od čega je usvojeno 6.420 zahtjeva a uručeno 6222.

Vlada je 24.XII 2024. donijela Odluku o utvrđivanju godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca za 2025. („Sl. list CG“, broj 127/24). Ovom odlukom utvrđena je godišnja kvota dozvola za privremeni boravak i rad stranaca za 2025. godinu u ukupnom broju od 28.988 dozvola. Za zapošljavanje stranaca utvrđeno je 21.617 dozvola i za sezonsko zapošljavanje 2.371 dozvola. Dakle, iz ukupno utvrđenog broja raspoređeno je 23.988 dozvola.

Navedenom Odlukom utvrđena je godišnja kvota dozvola za privremeni boravak i rad stranaca za 2025. u ukupnom broju od 28.988 dozvola. Iz navedenog broja, izdvojeno je 5.000 dozvola za privremeni boravak i rad stranaca, koje Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga, može dodatno rasporediti za pojedine namjene, u skladu sa potrebama tržišta rada na zahtjev Zavoda za zapošljavanje Crne Gore.

Zakon o dobrovoljnim penzionim fondovima („Sl. list CG“, broj 015/25), koji je stupio na snagu 1. III 2025, usklađen je Direktivom (EU) 2016/2341 Evropskog parlamenta i Vijeća o aktivnostima i nadzoru institucija za profesionalno penzijsko osiguranje („Sl. list CG“, broj 354/16), Direktivom 2014/50/EU Evropskog parlamenta i Vijeća o minimalnim zahtjevima za poboljšanje mobilnosti radnika među državama članicama unaprijeđivanjem sticanja i očuvanja prava na dopunsku penziju („Sl. list CG“, broj 128/14.) i Direktivom 98/49/EZ o zaštiti prava na dopunsku penziju zaposlenih i samozaposlenih lica koja se kreću unutar Zajednice („Sl. list CG“, broj 209/98.). Ovim zakonom unaprijeđena je regulativa koja doprinosi većoj transparentnosti i zaštiti ulagača (članova fonda), što stvara osnovu za povećanje broja aktivnih fondova i investicija na crnogorskom tržištu kapitala. Zakon je upućen EK 1. IX 2025.

U budućim koracima planira se dalje unapređenje zakonodavnog okvira kako bi se obezbijedilo da crnogorsko tržište kapitala ostane u skladu sa promjenama u regulativi EU.

U Crnoj Gori trenutno ne postoje osnovana društva za upravljanje dobrovoljnim penzionim fondovima, niti su formirani dobrovoljni penzioni fondovi, ali se nadamo da će se situacija promijeniti u budućnosti i da će se ovakvi fondovi uspostaviti kao važan segment crnogorskog tržišta kapitala.

Predlog zakona o stambenoj podršci je planiran za usvajanje u IV kvartalu 2025. Javni poziv za konsultovanje zainteresovane javnosti povodom izrade Nacrta zakona o stambenoj podršci i Javni poziv za predlaganje predstavnika/ce nevladine organizacije u radnom tijelu za izradu Predloga zakona o stambenoj podršci objavljen je 12. III 2025.

Zakonom o izmjenama i dopunama Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju navedenog zakona omogućava se nastavnicima koji su državljani EU da imaju iste uslove zapošljavanja kao i državljani Crne Gore. Što se tiče prava članova porodica državljana Evropske unije i drugih stranih državljana, u skladu sa važećim propisima, oni već imaju jednako pravo na školovanje kao i državljani Crne Gore. Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Opšteg zakona o obrazovanju, koji je usklađen sa Direktivom 2014/54/EU i Uredbom (EU) br. 492/2011, utvrđen je na Vladi 19. VI 2025, a Skupština ga je usvojila 31. VII 2025. („Sl. list CG“, br. 89/2025). Zakon o izmjenama i dopunama Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju je upućen EK 1. IX 2025.

Predlog zakona o dopuni Zakona o radu je pripremljen u cilju usklađivanja sa Direktivom 2014/54/EU Evropskog parlamenta i Savjeta o mjerama za olakšavanje ostvarivanja prava koja su radnicima priznata u kontekstu slobode kretanja radnika i Uredbom (EU) br. 492/2011 Evropskog parlamenta i Vijeća o slobodi kretanja radnika u Uniji (kodifikacija). Navedenim Predlogom zakona se državljani EU, Evropskog ekonomskog prostora i Švajcarske konfederacije, kao i članovi njihovih porodica bez obzira na njihovo državljanstvo u pogledu prava i obaveza iz rada i po osnovu rada izjednačavaju sa državljanima Crne Gore. Predlog Zakona o dopuni Zakona o radu je upućen EK 1. IX 2025.

Zakon o poreskoj administraciji („Sl. list RCG“, br. 65/01 i 80/04; „Sl. list CG“, br. 73/10, 20/11, 28/12, 08/15, 47/17, 52/19, 145/21 i 15/25) sadrži odredbe koje se odnose na jednak tretman radnika iz EU u kontekstu poreskih prava i obaveza. Dalje usklađivanje postignuto je donošenjem Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poreskoj administraciji, kojim se u članu 1 propisuje da „Lica koja imaju prebivalište u državi članici Evropske unije (u daljem tekstu: EU), drugim državama ili teritorijama države, kada su poreski obveznici, imaju ista prava i obaveze kao i rezidenti Crne Gore, u smislu ovog zakona.“ Predlog zakonaje je upućen EK 1. IX 2025.

Zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti je usklađen sa pravnom tekovinom EU, čime je osigurano da prava predviđena ovim zakonom mogu da ostvare i državljani država članica Evropske unije, članovi njihovih porodica bez obzira na državljanstvo, građani Evropskog ekonomskog prostora i Švajcarske Konfederacije. Predlog zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti je upućen EK 1. IX 2025.

Započete su aktivnosti na imenovanju nacionalnog tijela za promociju, podršku i praćenje primjene principa slobode kretanja radnika, te se očekuje da će biti imenovano u predstojećem periodu.

EURES

Predlogom Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti, definisane su odredbe koje su osnov za interoperabilnost baza podataka, čiji je cilj povezivanje ZZZCG sa drugim institucijama radi razmjene podataka.

Twinning projekat MN 29 IPA SO 01 22 „Jačanje kapaciteta Zavoda za zapošljavanje Crne Gore za sprovođenje aktivnih mjera za zapošljavanje, buduće učešće u Evropskom socijalnom fondu (ESF) i podršku u mobilnosti radne snage" je stvorio dobru teorijsko-praktičnu osnovu za priključivanje Crne Gore EURES mreži, a u cilju dodatnog jačanja administrativnih i tehničkih kapaciteta ZZZCG, urađene su aplikacije za obezbjeđivanje ekspertske pomoći u okviru TAIX instrumenta i SOCIEUX+ instrumenta za tehničku saradnju.

Dokument Mapa puta pridruživanja Crne Gore EURES mreži predviđa i imenovanje Nacionalne kancelarije za koordinaciju, kao i organizacije članice EURES-a.

Dodatni razvoj kapaciteta podržan je kroz studijsku posjetu Hrvatskoj u okviru TAIX programa (11.– 12. VI 2025.) o ESCO sistemu i kroz učešće crnogorske delegacije na regionalnom događaju „Poboljšanje mobilnosti radne snage za ekonomije u procesu proširenja EU: Uloga ESCO-a“ održanom 24.– 25. VI 2025. u Torinu, u okviru projekta ESAP 3 koji podržava ETF.

Kroz SOCIEUX+ program je odobren Action Work-Plan (WP) “Strengthening Capacities for the Integration of Montenegro into the EURES”. Korisničke institucije su Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga i Zavod za zapošljavanje Crne Gore, što će dodatno doprinjeti jačanju administrativno-tehničkih kapaciteta za uključivanje Crne Gore u EURES mrežu kroz ekspertsku pomoć u pripremi navedenih institucija za uvođenje ESCO sistema.

Akcioni plan za EURES je pripremljen i upućen EK 1. IX 2025.

Koordinacija sistema socijalne sigurnosti

Vlada je 17. IV 2025. utvrdila Predlog Zakona o potvrđivanju Sporazuma između Crne Gore i Bosne i Hercegovine o socijalnom osiguranju i isti je upućen u proceduru Skupštine Crne Gore.

U periodu od 13. do 16. V 2025. završen je prvi krug pregovora sa Kanadom i usaglašen je tekst nacrtu sporazuma o socijalnom osiguranju, uz dogovor o nastavku pregovora u prvoj polovini 2026.

Evropska kartica zdravstvenog osiguranja (EKZO)

Ministarstvo zdravlja je u junu i septembru 2024. uputilo inicijativu za potpisivanje Dogovora o korišćenju EKZO dodatnih pet država: Češkoj, Belgiji, Bugarskoj, Hrvatskoj i Mađarskoj. Inicijativu je, za sada, prihvatila samo Češka. Dogovor o korišćenju EKZO na teritoriji Crne Gore sa Češkom potpisan je 16. VII 2025.

Usvojeni su pravilnici, koji su usklađeni sa Direktivom 2011/24/EU Evropskog parlamenta i Savjeta od 9. III 2011. godine o primjeni prava pacijenata u prekograničnoj zdravstvenoj zaštiti i Implementacionom Direktivom Komisije 2012/52/EU od 20. X 2012. o utvrđivanju mjera za lakše priznavanje medicinskih recepata izdatih u drugoj državi članici:

- Pravilnik o načinu i uslovima ostvarivanja prekogranične zdravstvene zaštite, kao i vrsti zdravstvenih usluga za koje Fond ne izdaje prethodno odobrenje* („Sl.list CG", broj 32/25)
- Pravilnik o vrstama, načinu pružanja i razmjene informacija o ostvarivanju prekogranične zdravstvene zaštite* („Sl. list CG", broj 30/25)
- Pravilnik o uslovima i načinu priznavanja recepata za lijekove koji su izdati u drugoj državi* („Sl. list CG", broj 28/25)

Inspekcija rada

U toku je priprema Akcionog plana za jačanje kapaciteta Inspekcije rada, uz podršku projekta tehničke podrške pod nazivom „Unaprijeđeno kreiranje politika zasnovano na dokazima, implementacija praksi i koordinacija u sektorima zapošljavanja i socijalne politike i ojačani kapaciteti za učešće u ESF“. Stručnjak koji je angažovan u okviru gore navedenog projekta poseban fokus stavlja na Operativni cilj 2 – Obuka inspektora, sa naglaskom na izvještavanje Evropskoj agenciji za rad (ELA), kao i na pripreme za buduće zajedničke inspekcije sa ELA-om i inspektorima država članica EU.

POGLAVLJE 3 - PRAVO OSNIVANJA PREDUZEĆA I SLOBODA PRUŽANJA USLUGA

Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga

U cilju dodatnog usklađivanja sa Direktivom o uslugama na unutrašnjem tržištu 2006/123/EZ, Zakon o uslugama je na osnovu komentara Evropske komisije iz jula 2024. izmijenjen i dopunjen, te je Skupština 10. VII 2025. donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o uslugama („Sl. list CG“, br. 71/17, 77/25).

S obzirom na obavezu izmjene propisa u cilju ukidanja zahtjeva za državljanstvom za pristup i uživanje slobode pružanja usluga, u kontekstu ispunjavanja obaveza definisanih završnim mjerilom 4, Skupština je donijela: Zakon o izgradnji objekata („Sl. list CG“, br. 19/25), Zakon o dopunama Zakona o zaštiti lica i imovine („Sl. list CG“, br. 43/18, 89/25), Zakon o izmjenama i dopunama Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju („Sl. list RCG“, br. 64/02, 31/05 i 49/07 i „Sl. list CG“, br. 45/10, 45/11, 36/13, 39/13, 47/17, 59/21, 146/21, 3/23, 84/24, 89/25), i Zakon o dopunama Zakona o sudskim vještacima („Sl. list CG“, br. 54/16, 69/25).

Međusobno priznavanje profesionalnih kvalifikacija

U cilju ispunjenja glavnih preporuka iz Izvještaja EK, Vlada je, zbog proteka vremena tokom kojeg su donijeti novi propisi na osnovu kojih su regulisane profesije, kao i zbog promjene u organizaciji državne uprave, usvojila novu Odluku o utvrđivanju Liste regulisanih profesija („Sl. list CG“, br. 50/25), čime je ispunjeno prvo završno mjerilo u poglavlju 3.

U svrhu nastavka harmonizacije i implementacije pravne tekovine EU u području priznavanja profesionalnih kvalifikacija za obavljanje regulisanih profesija, a koje se tiču implementacije Direktive 2005/36/EZ o priznavanju profesionalnih kvalifikacija i Direktive 2013/55/EU o izmjeni Direktive 2005/36/EZ o priznavanju profesionalnih kvalifikacija, u dijelu automatskog priznavanja profesionalnih kvalifikacija po osnovu minimalnih uslova osposobljenosti (doktor medicine, doktor stomatologije, farmaceut, medicinska sestra za opštu zdravstvenu njegu, babica, veterinar i arhitekta), radi daljeg usklađivanja sektorskih propisa u ovoj oblasti, Skupština je 31. VII 2025. donijela: Zakon o zdravstvenoj zaštiti („Sl. list CG“, br. 91/25), Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o veterinarstvu („Sl. list CG“, br. 30/12, 48/15, 52/16, 43/18, 92/25), Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izgradnji objekata („Sl. list CG“, br. 19/25, 92/25). Takođe, usvojeni su i odgovarajući podzakonske akti: Pravilnik o spisku dokaza o formalnim kvalifikacijama i referentnim datumima za njihovo priznavanje u skladu sa sistemom automatskog priznavanja kvalifikacija radi pristupa i obavljanja zdravstvene djelatnosti u Crnoj Gori (br. 4-040/25-4076/3, od 4. septembra 2025), Pravilnik o programima osposobljavanja kojima se ispunjavaju minimalni uslovi osposobljavanja koji se priznaju sistemom automatskog priznavanja kvalifikacija radi pristupa i obavljanja zdravstvene djelatnosti u Crnoj Gori (br. 4-040/25-4077/3, od 4. septembra 2025), Pravilnik o bližim uslovima, načinu

i postupku priznavanja profesionalnih kvalifikacija licenciranog arhitekta (br. 06-333/25-10185/3 od 2. septembra 2025), Pravilnik o programu osposobljavanja veterinarar koji ispunjavaju minimalne uslove osposobljavanja za automatsko priznavanje dokaza o formalnim kvalifikacijama (br. 04-312/25-19173/3 od 3. septembra 2025), i Pravilnik o popisu dokaza o formalnim kvalifikacijama za obavljanje veterinarske djelatnosti i referentnim datumima za njihovo priznavanje (br. 312/25-1974/3 od 3. septembra 2025), čime je postignuta puna usklađenost s odredbama Direktive koji se tiču minimalnih uslova osposobljenosti.

U skladu sa komentarima EK, Crna Gora je revidirala studijske programe za sticanje kvalifikacija za zvanja: doktor medicine, doktor stomatologije, farmaceut, medicinska sestra za opštu zdravstvenu njegu i arhitekta, za koje se vrši automatsko priznavanje na osnovu minimalnih uslova osposobljavanja, kako bi bili usklađeni sa Direktivom 2005/36/EZ o priznavanju stručnih kvalifikacija i Direktivom 2013/55/EU o izmjeni Direktive 2005/36/EZ o priznavanju stručnih kvalifikacija. Nakon što EK dostavi komentare na revidirane studijske programe, Crna Gora je spremna da iste usvoji do 1. X 2025.

POGLAVLJE 4 – SLOBODA KRETANJA KAPITALA

Platni promet

Centralna banka (CBCG)

Centralna banka Crne Gore dodatno je intenzivirala regulatorne aktivnosti u oblasti platnih sistema.

U predmetnom periodu Centralna banka je donijela sljedeće podzakonske akte:

- Pravila o izmjenama i dopuni Pravila rada Platnog sistema Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG”, br. 047/25, 074/25),
- Odluku o izmjeni Odluke o utvrđivanju tarife po kojoj se obračunavaju naknade za vršenje usluga koje obavlja Centralna banka Crne Gore („Sl. list CG”, broj 74/25) i
- Odluku o ograničenju visine naknade za izvršavanje kreditnih transfera koji se realizuju u jedinstvenom području plaćanja u eurima (SEPA) - („Sl. list CG”, broj 74/25).

Izmjene Pravila rada Platnog sistema rezultat su modernizacije Platnog sistema CBCG, uključujući prelazak na ISO 20022 standard i novi MX format poruka. Uvedene su funkcionalnosti kao što su online kliring, novi korisnički portal i više ciklusa obrade, čime se produžava operativni dan i poboljšava efikasnost i kvalitet usluga. Sve aktivnosti usklađene su sa međunarodnim standardima, s ciljem jačanja sigurnosti i podizanja nivoa korisničkog zadovoljstva.

Odlukom o izmjeni Odluke o utvrđivanju tarife po kojoj se obračunavaju naknade za vršenje usluga koje obavlja Centralna banka Crne Gore ukinuto je uvećanje naknade od 30% za platne naloge u RTGS i DNS sistemu u periodu 14:00–17:30 časova, uz uvođenje jedinstvene naknade za cijeli radni dan (08:00–20:00). Ovo je dio izmjena Pravila rada Platnog sistema CBCG, koje podrazumijevaju produženje radnog vremena i uvođenje dodatnih kliring ciklusa. Navedene izmjene su u funkciji unapređenja efikasnosti i dostupnosti platnih usluga.

Centralna banka je utvrdila da naknade crnogorskih banaka za kreditne transfere ka SEPA tržištu značajno premašuju prosječne naknade na tom tržištu. Planirane SEPA naknade banaka bile su znatno više od uobičajenih SEPA naknada, uprkos dodatnim troškovima povezanim sa angažovanjem EU korespondentskih banaka. Shodno članu 59 stav 5 Zakona o platnom prometu kojim Centralna banka može svojim propisom ograničiti visinu naknade koju pružalac platnih usluga naplaćuje za izvršavanje SEPA plaćanja, Savjet CBCG na sjednici od 9. VII 2025. donio je Odluku o ograničenju visine naknade za izvršavanje kreditnih transfera koji se realizuju u jedinstvenom području plaćanja u eurima (SEPA), kojom se ostvaruje cilj podsticanja tržišne konkurencije i promovisanja SEPA plaćanja.

Pristupanje SEPA

Sve poslovne banke u Crnoj Gori, zajedno sa Centralnom bankom Crne Gore, podnijele su zahtjev Evropskom savjetu za plaćanje (EPC) za pristupanje SEPA šemi kreditnog transfera (SCT). EPC je 13. V 2025. zvanično potvrdio da su svi registrovani u EPC registru učesnika.

Kako bi se olakšala razmjena prvih transakcija u SEPA zoni, planirana za 6. X 2025. sve banke u Crnoj Gori intenzivno rade na uspostavljanju odgovarajućih tehničkih rješenja, kao i na sprovođenju neophodnih organizacionih i regulatornih prilagođavanja. U cilju podrške tom procesu na crnogorskom finansijskom tržištu, Centralna banka je angažovala stručne konsultante uz podršku UNDP-a i Svjetske banke.

Nova generacija nacionalnog Platnog sistema RTS/X:

U sklopu sveobuhvatnog programa Modernizacije platnog sistema u maju 2025. okončane su aktivnosti na implementaciji projekta nadogradnje postojećeg CBCG platnog sistema, koji predstavlja najznačajniju promjenu platnog sistema od njegovog puštanja u rad 2005. Glavni cilj ovog Projekta je bio usklađivanje sa globalnim trendovima i novim, međunarodnim finansijskim standardom ISO 20022. Najnovija verzija aplikativne komponente Platnog sistema Centralne banke donosi niz novih i unaprijeđenih funkcionalnosti, od kojih je uvođenje opcije „online clearing” jedna od najznačajnijih izmjena za krajnje korisnike na tržištu. U procesu nadogradnje pored Centralne banke aktivno su učestvovali i komercijalne banke, kao i državni organi, odnosno svi direktni učesnici Platnog sistema CBCG.

Nadograđena verzija Platnog sistema RTS/X puštena je u produkcionu rad 26. V 2025.

Uspostavljanje sistema instant plaćanja

CBCG sprovodi intenzivne aktivnosti na uspostavljanju modernog sistema instant plaćanja u Crnoj Gori, pri čemu se posebno izdvaja TIPS Clone projekat. Ovaj projekat, koji se realizuje uz podršku Evropske centralne banke, sprovodi Banka Italije za potrebe centralnih banaka Zapadnog Balkana, po uzoru na evropski sistem Target Instant Payment Settlement (TIPS).

U toku su aktivnosti na realizaciji Projekta TIPS Clone u okviru kojeg su formirani međunarodni projektni timovi koje čine predstavnici Banke Italije i centralnih banaka Zapadnog Balkana, zemalja učesnica Projekta, koji na redovnim sastancima razmjenjuju informacije o statusu aktivnosti i budućim planovima. Takođe, formirana je Upravljačka struktura Projekta koju čini viši menadžment iz svih centralnih banaka učesnica.

Kreiran je inicijalni projektni plan prema kome se u januaru 2026. očekuje uspostavljanje Testnog okruženja, dok se puštanje u rad Produkcije planira za kraj jula 2026. U toku je i izrada predloga budućeg Ugovora između centralnih banaka učesnica TIPS Clone projekta.

Za potrebe finansiranja osnovne faze Projekta TIPS Clone, kao i implementacije budućih Overlay servisa, CBCG je posredstvom Ministarstva finansija okončala proceduru zaduženja od strane Svjetske banke u iznosu 8 miliona eura. proceduru za dobijanje kredita od Svjetske banke u iznosu 8 miliona eura. Guvernerka CBCG potpisala je krajem jula 2025. Sporazum o projektu sa Svjetskom bankom.

Pružanje platnih usluga:

U pogledu broja pružalaca platnih usluga, pored 11 kreditnih institucija, na dan 18.VII 2025. Crna Gora ima sedam platnih institucija (7) i to:

- Platna institucija „MONTENEGRO TRANSFERS” DOO Podgorica (usluga iz člana 2 stav 1 tačka 6 Zakona o platnom prometu) – koja ima 61. agenta;
- Platna institucija „CAPITAL TRANSFER MNE” DOO Podgorica (usluga iz člana 2 stav 1 tačka 6 Zakona o platnom prometu) – koja ima 3 agenta;
- Platna institucija „MONETA MNE” DOO Podgorica (usluga iz člana 2 stav 1 tačka 6 Zakona o platnom prometu) – koja ima 7 agenata;
- Platna institucija „PAYSPOT MNE” DOO Podgorica (usluge iz člana 2 stav 1 tač.1 do 6 Zakona o platnom prometu) – koja ima 15 agenata;
- Platna institucija „ALTA PAY GROUP” DOO PODGORICA (usluge iz člana 2 stav 1 tač.1 do 3 i usluga iz tačke 6 Zakona o platnom prometu) – koja ima 68 agenata;
- Platna institucija „PRESTOPAY” DOO PODGORICA (usluge iz člana 2 stav 1 tač. 1 alineja 3 i tač. 7 i 8 Zakona o platnom prometu);
- Platna institucija „BUSINESS INTEGRATION AND BUSINESS INTELLIGENCE” DOO PODGORICA (usluge iz člana 7 i 8 Zakona o platnom prometu).

U predmetnom periodu Centralna banka je donijela 18 rješenja o upisu agenata i 4 rješenja o brisanju agenata iz Registra platnih institucija i njihovih agenata.

Kontrola pružanja platnih usluga

U dijelu kontrole nad pružaocima platnih usluga, Centralna banka je u cilju provjere usklađenosti poslovanja sa propisima iz oblasti platnog prometa:

- izrekla odgovarajuće mjere – jedno (1) rješenje za platnu instituciju, čiju kontrolu je obavila u prethodnom izvještajnom periodu, shodno čemu je pokrenula jedan (1) prekršajni postupak;
- izvršila jednu (1) ciljnu vanrednu kontrolu i tri (3) redovne kontrole pružalaca platnih usluga (banaka i platnih institucija), od čega je završen jedan izvještaj, a tri su u toku. Takođe, završen je i 1 izvještaj koji se odnosi na kontrolu izvršenu prije 1. IV 2025.

Sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma

U julu 2025. u dijelu koji se odnosi na strateški okvir, Centralna banka je dobila pozitivnu odluku Borda Supervizora European banking authority (EBA), čime je potvrđeno da je režim (sistem) povjerljivosti i profesionalne tajne CBCG u svrhu sprečavanja pranja novca ekvivalentan odgovarajućim odredbama važećim u Evropskoj uniji.

Centralna banka je dala značajan doprinos unaprijeđenju cjelokupnog sistema sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma, kroz učešće u Stalnom koordinacionom tijelu za izradu Nacionalne procjene rizika od pranja novca i finansiranja terorizma, te nastavila sa aktivnostima na izradi III Nacionalne procjene rizika, uključujući koordinaciju dvije radne grupe, zadužene za procjenu ranjivosti kod finansijskih institucija pod nadzorom CBCG, u okviru kojih su završeni nacrti Izvještaja u nadležnosti CBCG.

Centralna banka je sprovela pet (5) neposrednih kontrola obveznika u dijelu usklađenosti poslovanja sa propisima iz oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma (kreditne institucije, mikrokreditna finansijska institucija, lizing društvo i platne institucije).

Dodatno, Centralna banka je izvršila četiri (4) kontrole provjere ispunjenosti izrečenih supervizorskih mjera (kod tri banke i jedne MFI).

Tokom posrednih i neposrednih kontrola, u pojedinačnim slučajevima, utvrđene su nepravilnosti u sprovođenju Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma. Za utvrđene nepravilnosti u primjeni propisa iz ove oblasti, izrečene su mjere prema tim obveznicima. CBCG je u vezi sa slabostima sistema utvrđenim posredstvom nadzora naložila ukupno 2 supervizorske mjere i to: jedno Rješenje o nalaganju mjera za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti uz iznos od 3.6 miliona eura (koristeći mogućnost izricanja iznosa do 5 miliona eura u skladu sa novim rješenjima Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma), i jedno Pisano upozorenje.

U okviru intenzivne saradnje sa Sektorom za finansijsko-obavještajne poslove Uprave policije, u cilju unapređenja sistema sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma, CBCG je u domenu svojih nadležnosti, u okviru izvršenih kontrola, utvrdila i ovom sektoru prosljedila na dalje postupanje brojne izvještaje o sumnjivim klijentima i transakcijama.

Sektor za finansijsko obavještajne poslove Za potrebe izrade nove Nacionalne procjene rizika od pranja novca i finansiranja terorizma izrađeno je sedam sektorskih analiza: Analiza prijetnji od pranja novca povezana sa korupcijom visokom nivou, analiza prijetnji od pranja novca povezana sa sivom ekonomijom i upotrebom gotovine, analiza rizika od pranja novca/ finansiranja terorizma korišćenjem kriptoinovine i pružalaca usluga povezanih sa kriptoinovinom, analiza rizika od finansiranja terorizma, analiza rizika od zloupotrebe neprofitnih organizacija u svrhe finansiranja terorizma, analiza rizika od finansiranja proliferacije oružja za masovno uništenje, analiza rizika od zloupotrebe platnih institucija u svrhe finansiranja terorizma.

U okviru redovne procedure izvještavanja prema MONEYVAL-u pripremljeni su odgovori i dostavljen upitnik Sekretarijatu MONEYVAL-a, na osnovu kojeg će se izraditi izvještaj o stanju sistema pranja novca i finansiranja terorizma u Crnoj Gori, a koji će se razmatrati na plenarnoj sjednici MONEYVAL-a u decembru 2025. Takođe, pripremljeni su i dostavljeni odgovori na dodatna pitanja. Polazeći od činjenice da stepen realizacije Akcionog plana za unapređenje djelotvornosti sistema sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma i tehničke usklađenosti sa FATF preporukama u toku 2024. iznosi 89%, te realizaciju aktivnosti u toku 2025. Crna Gora je predložila povećanje ocjena u odnosu na 18 FATF preporuka.

Paralelno sa intezivnim radom na ispunjenju peporuka iz Izvještaja MONEYVAL-a u periodu januar-jun 2025. bilježe se dobri rezultati na nivou operativnog rada FOJ-a:

- Otvorena su 502 predmeta, dok je najveći broj otvoren po osnovu prijema sumnjivih transakcija kojih je bilo 404, što je direktan rezultat primjene Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma, te aktivnosti FOJ-a usmjerenih ka obveznicima.
- Izrađen je 131 analitički izvještaj kojima je obrađeno 914 fizičkih i 782 pravnih lica.
- Na osnovu analitičkih izvještaja FOJ-a u kojima je konstatovan osnov sumnje u izvršenje krivičnih djela Pranje novca i Utaja poreza i doprinosa, u saradnji sa SBPK i SPO, nadležnim tužilaštvima podnijeto je 16 krivičnih prijava protiv 20 fizičkih i 12 pravnih lica.

- 4 krivične prijave zbog sumnje u izvršenje krivičnog djela Pranje novca protiv 4 fizička lica. Procijenjena materijalna šteta oko 2.362.884, 00 eura.
- 12 krivičnih prijava zbog sumnje u izvršenje krivičnog djela Utaja poreza i doprinosa, protiv 16 fizičkih i 12 pravnih lica. Procijenjena materijalna šteta oko 4.031.872, 00 eura
- Bankama je izdato 17 naredbi za privremenu obustavu transakcija 6 pravnih i 1 fizičkog lica ukupne vrijednosti 1.551.117,34 eura.
- Bankama je zdato 229 naloga za kontinuirano praćenje finansijskog poslovanja 64 fizičkih i 172 pravna lica za koje postoji osnov sumnje u izvršenje krivičnog djela Pranje novca.
- Po nalogu SDT-a izdat je nalog za blokadu računa 6 fizičkih i 2 pravna lica, ukupnog iznosa 60.868,66 eura.
- FOJ participira u finansijskim istragama koje sprovodi SDT, pa je u periodu januar-jun 2025. po njihovim zahtjevima izvršena finansijska analiza za 104 fizička i 32 pravna lica koji su predmet finansijskih istraga. Posredno, na zahtjev SBPK i SPO, izvršena je finansijska analiza u okviru 50 predmeta u kojima su obrađivana 232 fizička i 61 pravno lice.

FOJ ostvaruje kontinuiranu saradnju kroz razmjenu informacija i podataka sa državama članicama EGMONT grupe, koristeći Egmont sigurnu mrežu za razmjenu podataka. U periodu januar-jun 2025. godine razmijenjeno je 536 komunikacija sa 67 država u odnosu na 549 lica (182 fizičkih i 367 pravnih lica). Najveći broj zahtjeva upućen je prema finansijsko obavještajnim službama Ukrajine (41), Srbije (40), Turske (40), Ujedinjenim Arapskim Emiratima (36) i UK (31). Najveći broj zahtjeva za finansijsko-obavještajnim podacima primljen je od FOS Ukrajine (9), BiH (3), Srbije (2). Najveći broj obavještenja primljen je od FOS Belgije (22).

Kao policijski model finansijsko-obavještajne jedinice crnogorska FOJ koristi i mehanizme međunarodne operativne policijske saradnje, tj. dijagonalne kanale komunikacije posredstvom INTERPOL-ovog sigurnog kanala komunikacij I 7/24 i EUROPOL-ovog „SIENA“ sigurnog kanala komunikacije. Posredstvom INTERPOL-a razmijenjene su 23 komunikacije sa 11 NCB. Posredstvom EUROPOL SIENA kanala razmijenjeno je 20 komunikacija sa 8 država.

Službenici Uprave policije (FOJ i SBPK) učestvovali su u EUROPOL-ovoj međunarodnoj operativnoj akciji koja je realizovana u okviru projekta „A.S.S.E.T.“ i samostalnim odabirom mete ostvarili odličan rezultat tako što su identifikovali preko 5,9 miliona dolara i 76.000,00 eura za koje postoji sumnja da potiču iz kriminalnih aktivnosti i koja su u saradnji sa Specijalnim državnim tužilaštvom blokirana na period od 6 mjeseci. Radionici su prisustvovalo preko 80 eksperata iz 27 zemalja.

Antikorupcijske mjere

Centralna banka, u dijelu svojih nadležnosti, ima odgovoran i transparentan odnos prema javnosti kada je u pitanju politika antikorupcije, kako u pogledu primjene odredbi relevantnih zakona, tako i izrade pratećih akata koji su objavljeni na sajtu CBCG. Odredbe Zakona o sprečavanju korupcije primjenjuju se na članove organa CBCG i druge zaposlene u CBCG koji su javni funkcioneri u smislu ovog zakona. Saglasno ovom zakonu, članovi organa CBCG i zaposleni u CBCG koji su javni funkcioneri, u smislu tog zakona, podnose izvještaje o prihodima i imovini, koji se objavljuju na internet stranici Agencije za sprečavanje korupcije. Takođe, sprečavanje konflikta interesa za članove Savjeta CBCG uređeno je i članom 52 Zakona o Centralnoj banci Crne Gore („Sl. list CG”, br. 040/10, 046/10, 006/13, 070/17, 125/23). Prema tom članu, član Savjeta je dužan da svoju funkciju u Centralnoj banci obavlja na način da lične interese ili interese sa njim povezanih lica ne stavlja ispred interesa Centralne banke. Član Savjeta podnosi pisanu izjavu Savjetu o činjenicama iz člana 51 st. 2 do 5 ovog zakona, u roku od 15 dana od dana imenovanja, a zatim i jednom godišnje do kraja februara, u tekućoj godini, za prethodnu godinu. Ukoliko je član Savjeta na bilo koji način povezan sa predmetom odlučivanja ili je indirektno ili direktno zainteresovan za taj predmet,

obavezan je da na početku sjednice Savjeta saopšti svoj interes i neće učestvovati u raspravi ili glasanju o tom pitanju, ali će se njegovo prisustvo računati u kvorum na toj sjednici.

Na prava i obaveze članova Savjeta koja nijesu utvrđena ovim zakonom ili Statutom primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje sprečavanje korupcije, u vršenju javnih funkcija.

Etičkim kodeksom članova Savjeta Centralne banke Crne Gore koji je Savjet CBCG donio 21. VII 2022. dodatno se utvrđuju etička načela i etička pravila profesionalnog ponašanja kojih treba da se pridržavaju članovi Savjeta CBCG u vršenju funkcije. Dokument je objavljen na sajtu CBCG.²⁹

CBCG je 9. II 2021. donijela Etički kodeks, a njegovim odredbama podliježu zaposleni u CBCG koji nijesu javni funkcioneri i kojim se reguliše prevencija korupcije. Kodeks je objavljen na sajtu CBCG³⁰. Etički kodeks CBCG reguliše obaveze zaposlenih, uključujući profesionalno ponašanje, političku neutralnost, lojalnost, izbegavanje sukoba interesa, zaštitu podataka i povjerljivost. Zabranjuje primanje poklona, osim simboličnih do 50 eura, i obavezuje prijavu sumnjivih aktivnosti. Takođe, zabranjuje rad kod drugog poslodavca ako to stvara konflikt interesa. Kršenje kodeksa predstavlja težu povredu radnih obaveza i povlači odgovornost.

CBCG je 19. I 2021. donijela Etički kodeks ponašanja zaposlenih u Sektoru za finansijske i bankarske operacije, a objavljen je na sajtu CBCG³¹, kojim se regulišu dodatni profesionalni principi za zaposlene u Sektoru za finansijske i bankarske operacije, koji učestvuju u procesu upravljanja međunarodnim rezervama i drugim portfolijima kojim Centralna banka Crne Gore može da upravlja u ime svojih klijenata. Pored odredbi ovog Etičkog kodeksa, zaposleni u Sektoru za finansijske i bankarske operacije dužni su da poštuju pravila profesionalnog ponašanja utvrđena Etičkim kodeksom CBCG.

Zakonom o sprečavanju korupcije uređen je postupak podnošenja prijave zviždača, način postupanja po toj prijavi kao i zaštita zviždača (čl. 48 do 74). Prijava zviždača se podnosi u pisanoj formi, usmeno na zapisnik, putem pošte ili elektronskim putem i putem telefona. Prijava treba da sadrži opis nepravilnosti i lične podatke zviždača, osim ako zviždač želi da ostane anonimna. Podaci o identitetu zviždača, zviždačevog pomagača, povezanog lica sa zviždačem, prijavljenog lica, odnosno podaci na osnovu kojih se može otkriti njihov identitet, sadržaj prijave i prateće dokumentacije biće zaštićeni od neovlašćenog pristupa i obilježeni stepenom tajnosti povjerljivo, i sa njima se postupa u skladu sa unutrašnjim opštim aktima Centralne banke kojim se uređuje tajnost podataka i zaštita podataka o ličnosti. Bliže informacije o načinu podnošenja prijave dato je u Uputstvu o načinu podnošenja prijave o ugrožavanju javnog interesa koja upućuje na korupciju i zaštiti zviždača, koje objavljeno na sajtu CBCG³². Način evidentiranja i postupanje po prijavi zviždača bliže je uređeno Procedurom o načinu evidentiranja i postupanja po prijavi zviždača, koja je objavljena na sajtu CBCG³³.

U skladu sa Zakonom o sprečavanju korupcije, CBCG, kao organ vlasti, donosi Plan integriteta svake dvije godine koji se priprema na osnovu procjene podložnosti određenih radnih mjesta i radnih procesa za nastanak i razvoj korupcije i drugih oblika pristrasnog ponašanja javnih funkcionera i zaposlenih u CBCG. Plan integriteta

²⁹ https://www.cbcbg.me/slike_i_fajlovi/fajlovi/fajlovi_brzi_linkovi/integritet/eticki-kodeks-clanova-savjeta_cbcbg.pdf.

³⁰ https://www.cbcbg.me/slike_i_fajlovi/fajlovi/fajlovi_brzi_linkovi/integritet/eticki_kodeks_cbcbg.pdf

³¹ https://www.cbcbg.me/uploads/eticki_kodeks_fbo.pdf

³² https://www.cbcbg.me/slike_i_fajlovi/fajlovi/fajlovi_brzi_linkovi/integritet/uputstvo_o_nacinu_podnosenja_prijava_o_ugrozavanju_javnog_interesa_2024.pdf

³³ https://www.cbcbg.me/uploads/proc_zvzdaci_2024.pdf

uključuje mjere koje sprečavaju i uklanjaju mogućnosti za nastanak i razvoj korupcije i obezbjeđuje povjerenje javnosti u njihov rad. Plan integriteta je objavljen na sajtu CBCG³⁴.

Planom integriteta je, pored ostalog, predviđeno unapređivanje Etičkog kodeksa Centralne banke, u dijelu koji reguliše konflikt interesa, u cilju efikasnijeg preveniranja i kontrole situacija koje upućuju na potencijalni ili stvarni konflikt interesa zaposlenih u Centralnoj banci. Kako bi se zaštitio institucionalni integritet, planira se povećanje transparentnosti u radu Centralne banke kroz objavljivanje Plana integriteta i godišnjeg Izvještaja o njegovom sprovođenju, koji se dostavlja Agenciji za sprečavanje korupcije do 15. IV za prethodnu godinu.

POGLAVLJE 6 – PRIVREDNO PRAVO

Skupština je 31. VII 2025. donijela Zakon o privrednim društvima koji je u potpunosti usklađen sa odredbama kompanijskih direktiva iz prava Evropske unije (Direktiva (EU) 2007/36, Direktiva (EU) 2017/828, Direktiva (EU) 2017/1132, Direktiva (EU) 2019/1151, Direktiva (EU) 2019/2121, Direktiva (EU) 2022/2381, Direktiva 2009/102/EU), kao i Zakon o registraciji privrednih i drugih subjekata, usklađen sa Direktivom 2017/1132/EU Evropskog parlamenta i Savjeta o određenim aspektima kompanijskog prava i Direktivom 2019/1151/EU Evropskog parlamenta i Savjeta o izmjeni Direktive (EU) 2017/1132 u pogledu upotrebe digitalnih alata i postupaka u pravu društava („Sl. list CG“, broj 92/25).

Kada je u pitanju usklađivanje sa Direktivom o transparentnosti (2004/109/EZ) i Direktivom 2007/14/EZ, Skupština je 25. VI 2025. donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala („Sl. list CG“, broj 69/25), a prateći podzakonski: Pravila o ekvivalentnim zahtjevima transparentnosti u odnosu na emitenta koji se nalazi u trećoj zemlji i Pravila o bližem sadržaju i načinu finansijskog izveštavanja su donijeti na sjednici Komisije za tržište kapitala 25. VII 2025.

Kada je u pitanju revizija Kodeksa korporativnog upravljanja, u toku je projekat Twinning Light pod nazivom „Jačanje korporativnog upravljanja i administrativnih kapaciteta Komisije za tržište kapitala Crne Gore“, koji je započeo 27. I 2025, s periodom realizacije od 8 mjeseci. U toku je završna faza odnosno finalizacija predloga izmjena i izrada konačnog teksta Kodeksa korporativnog upravljanja, nakon čega slijedi usvajanje i implementacija istog. Plan je da se Kodeks korporativnog upravljanja usvoji početkom septembra 2025, zajedno sa Montenegroberzom, a da se sa primjenom istog počne od 1. I 2026.

Zakon o privrednim društvima je u potpunosti usklađen sa odredbama sljedećih kompanijskih direktiva iz prava Evropske unije, i to: Direktiva 2009/102/EZ kojom se regulišu pitanja prava o jednočlanim društvima kapitala; Direktiva 2007/36/EC/Z vezanu za ostvarivanje određenih prava akcionara u akcionarskim društvima kotiranim na berzi; Direktiva 2017/1132/EU koja reguliše osnivanje akcionarskih društava i održavanje i promjenu njihovog kapitala, podjelu akcionarskih društava i prekogranična spajanja društva kapitala; Direktiva 2017/828/EU koja tretira pitanja podsticanja dugoročnog učešća akcionara; Direktiva 2019/1151/EU u pogledu upotrebe digitalnih alata i postupaka u okviru privrednog prava; Direktiva 2019/2121/EU u pogledu prekograničnih spajanja i podjela kao i Direktiva 2022/2381/EU za rodnu ravnopravnost. Dodatno, predmetni zakon je unaprijeđen sa aspekta uključivanja opravdanih sugestija biznis zajednice/suda/akademske zajednice i ostalih poslovnih udruženja. Vlada je 23. VII 2025. utvrdila Predlog zakona, a isti je usvojen od strane Skupštine 31. VII 2025. i primjenjivaće se od 1. I 2026.

³⁴ <https://www.cbcg.me/me/o-nama/sprecavanje-korupcije-i-zastita-integriteta/zastita-integriteta>

Kada je u pitanju Zakon o registraciji privrednih i drugih subjekata, namjera je da se sva pitanja koja se odnose na registraciju sistematizuju na jedno mjesto i propišu jasna pravila postupka registracije, od osnivanja, preko promjena do prestanka privrednog ili drugog subjekta. Vlada je 23. VII 2025. utvrdila predlog Zakona, a Skupština donijela 31. VII 2025. i isti će se primjenjivati od 1. I 2026. Podzakonski akti su pripremljeni i dobijeno je odobrenje Evropske komisije, a njihovo donošenje je planirano za septembar 2025: pravilnik kojim se uređuje bliži sadržaj registracione prijave i dokumentacija potrebna za registraciju privrednih i drugih subjekata i stečajne mase u CRPS; odluka kojim se uređuje visina naknade za registraciju privrednih subjekata odnosno drugih subjekata i stečajne mase u CRPS; pravilnik kojim se uređuje bliži sadržaj i način dodjeljivanja registracionog broja za privredne i druge subjekte i stečajnu masu i sadržaj način dodjeljivanja EUID broja; pravilnik kojim se uređuje bliži sadržaj i način vođenja registara u CRPS.

Predmetnim zakonom se predviđa potpuna elektronska registracija. Takođe, uređeni su registri CRPS-a, sadržaj registara, status privrednih i drugih subjekata, dodjeljivanje statusa registrovan aktivan, dodjeljivanje statusa registrovan neaktivan, ponovno dodjeljivanje statusa aktivan, dodjeljivanje statusa u prekidu, dodjeljivanje statusa u stečaju, dodjeljivanje statusa u likvidaciji, dodjeljivanje statusa obrisani i javnost podataka i uvid u CRPS. Status privrednih i drugih subjekata se po prvi put uvodi, a cilj dodjeljivanja statusa u slučaju neispunjavanja zakonskih obaveza je prije svega da, svako zainteresovano lice uvidom u bazu može imati informaciju da društvo ne posluje redovno/aktivno s jedne strane, a sa druge strane da bi nadležni organ za registraciju imao i zakonski osnov da kreira tačnu i ažurnu bazu podataka. Dodatno, usklađivanje predloga Zakona sa Direktivom 2019/1151 (EU) u pogledu upotrebe digitalnih alata i postupaka u pravu društava podrazumijeva da podaci o statusu društava treba da budu besplatno dostupni u registru. Ključne novine koje se uvode Predlogom zakona su elektronska registracija, dodjeljivanje statusa privrednim i drugim subjektima, javno objavljivanje registrovanih podataka na sajtu CRPS-a besplatno, i omogućavanje prekogranične razmjene podataka sa registrima država članica EU.

U dijelu **računovodstva**, odnosno preporuke EK koja se odnosi na finalizaciju usklađivanja sa Direktivom o računovodstvu u u pogledu sistema finansijskog izvještavanja za mikro i mala preduzeća i raspodjelu dividendi, Skupština je 25. VII 2025. usvojila novi Zakon o računovodstvu („Sl. list CG, broj 84/25). Takođe, Skupština je na istoj sjednici donijela i novi Zakon o reviziji („Sl. list CG“, broj 84/25). Novo zakonsko rješenje iz oblasti revizije je dodatno usaglašeno sa EU Direktivom 2006/43/EC i odredbama EU Regulative 537/2014. Novi Zakon o računovodstvu podrazumijeva dodatno usklađivanje sa relevantnim direktivama i kroz ovo zakonsko rješenje su adresirane preporuke EK iz prethodnog izvještaja.

Kada su u pitanju administrativni kapaciteti, nezavisni sistem nadzora nad revizijom i osiguranje kvaliteta je uspostavljen kroz Direkciju za nadzor nad revizijom u Ministarstvu finansija. Direkcija za nadzor nad revizijom je u potpunosti operativna i postupci inspeksijskog nadzora nad radom društava za reviziju i ovlašćenih revizora se sprovode u skladu sa donijetim Planom kontrole za 2025. Tokom druge polovine 2025. je planirano raspisivanje javnog oglasa za angažovanje još jednog ovlašćenog službenog lica (inspektora) u Direkciji za nadzor nad revizijom čime će se postići optimalan i dovoljan broj inspektora (3) za obavljanje nadzora nad revizijom.

POGLAVLJE 7 – PRAVO INTELEKTUALNE SVOJINE

Direkcija za intelektualnu svojinu

Direkcija za intelektualnu svojinu je nastavila sa ostvarivanjem redovne nadležnosti registracije prava industrijske svojine (patent, žig, industrijski dizajn), kao i redovne nadležnosti iz oblasti autorskog i srodnih prava.

Odsjek za patente i topografiju poluprovodnika nastavio je sa radom po prijavama i zahtjevima nosilaca prava intelektualne svojine, a u postupcima koji su u njegovoj nadležnosti. Odsjek za žig, industrijski dizaj i oznake geografskog porijekla nastavio je sa radom po prijavama i zahtjevima nosilaca prava intelektualne svojine, a u postupcima koji su u njegovoj nadležnosti.

Odsjek za autorsko i srodna prava vršio je nadzor nad radom svih kolektivnih organizacija pregledom i analizom dostavljene dokumentacije (opštih akata, izvještaja, odluka, sporazuma, materijala sa sjednica skupštine, upravnog i nadzornog odbora itd), kao i neposredno u prostorijama organizacija, a ovlašćeni predstavnici Odsjeka su prisustvovali i sjednicama skupštine organizacija. Takođe, po zahtjevima nosilaca prava, vršeno je deponovanje predmeta zaštite.

Strategija intelektualne svojine Crne Gore za period 2023-2026

Crna Gora je nastavila sa implementacijom Strategije intelektualne svojine Crne Gore za period 2023-2026. Vlada je 29. V 2025. usvojila je Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije intelektualne svojine Crne Gore za period 2023 – 2026, za 2024. i Akcioni plan za sprovođenje Strategije intelektualne svojine Crne Gore za period 2023-2026, za 2025.

Većina aktivnosti u Akcionom planu za 2025. je planirana u skladu sa preporukama iz izvještaja Peer Review misije, kao i u skladu sa preporukama eksperata TAIEX misije.

U periodu od 1. do 5. septembra održana je TAIEX ekspertska misija na temu kolektivnog upravljanja autorskim i srodnim pravima, kroz koju je realizovana i jedna od obaveza iz Akcionog plana za 2025. godinu.

Cilj ekspertske misije je pružanje dalje pomoći u sprovođenju zakona, prvenstveno u dijelu koji se odnosi na kolektivno upravljanje autorskim i srodnim pravima, ali i u vezi sa novim promjenama koje su posljedica implementirane Direktive (EU) 2019/789 od 17. aprila 2019. godine kojom se utvrđuju pravila o ostvarivanju autorskih i srodnih prava koja se primenjuju na određene onlajn prenose radiodifuznih organizacija i reemitovanje televizijskih i radio programa i Direktive (EU) 2019/790 od 17. aprila 2019. godine o autorskim i srodnim pravima na jedinstvenom digitalnom tržištu.

Aktivnosti Radne grupe za organizovanje i sprovođenje zajedničkih akcija usmjerenih na sprječavanje i suzbijanje vršenja povreda prava intelektualne svojine

Zajedničke akcije održane su u Podgorici 17. IV i u Kotoru 24. VII 2025. u saradnji Ministarstva ekonomskog razvoja - Direktorata za unutrašnje tržište i konkurenciju - Direkcije za intelektualnu svojinu sa Upravom carina, Tržišnom inspekcijom i Upravom policije.

Aktivnosti Radne grupe za podizanje svijesti javnosti o značaju prava intelektualne svojine i saradnju nadležnih organa sa nosiocima prava intelektualne svojine

Održani su „Dani otvorenih vrata“ u Privrednoj komori Crne Gore 18. VII, a 9. V 2025. je održana obuka za Tržišnu inspekciju.

STATISTIKA

ŽIG

Period	01.01 30.06.2025.	
	BROJ PRIJAVA	BROJ REGISTROVANIH ŽIGOVA
NACIONALNE	281	337
MEĐUNARODNE*	1500	1418

*Podaci sa WIPO portala

PATENT

Period	01.01.-30.06.2025.	
	BROJ PRIJAVA	BROJ PRIZNATIH PATENATA
PRIJAVE PATENATA DOMAĆIH PODNOSILACA	13	4
PRIJAVE PATENATA STRANIH PODNOSILACA	/	/

Period	01.01.-30.06.2025.	
	BROJ ZAHTJEVA	BROJ UPISANIH U REGISTAR PATENATA
ZAHTJEV ZA UPIS PROŠIRENOG EVROPSKOG PATENTA	82	60
ZAHTJEV ZA UPIS PRIZNATOG EVROPSKOG PATENTA	14	/

INDUSTRIJSKI DIZAJN

Period	01.01.-30.06.2025.	
	BROJ PRIJAVA	BROJ REGISTROVANIH DIZAJNA
NACIONALNI	3	7
MEĐUNARODNI	118	104

*Podaci sa WIPO portala

AUTORSKO PRAVO

Period	01.01.-30.06.2025.
--------	--------------------

	BROJ ZAHTJEVA	BROJ DEPONOVANIH
ZAHTJEV ZA DEPONOVANJE	30	30

Uprava carina

U odnosu na sprovođenje mjera zaštite prava intelektualne svojine Uprava carina vrši kontinuirane kontrole i ostvarila je značajne rezultate.

Nadležne organizacione jedinice Uprave carina supo osnovu sumnje da povređuje prava intelektualne svojine, prekinule 22 carinska postupka i privremeno zadržale robu u ukupnoj količini od 23.043 komada robe (odjeća, obuća, hemija, torbe i sl.).

Uprava carina je donijela 57 rješenja kojima su usvojeni zahtjevi za preduzimanje carinskih mjera za zaštitu prava intelektualne svojine i 1 rješenje je ukinuto jer je došlo do promjene nosioca prava intelektualne svojine.

Što se učešća u međunarodnim operacijama tiče, u periodu od 12. V 2025. do 30.V 2025. Uprava carina je učestvovala u međunarodnoj operaciji „STOP IV“ u organizaciji Svjetske carinske organizacije koja se odnosila na borbu protiv trgovine krivotvorenim i substandardnim lijekovima i medicinskog materijala, kao i drugih proizvoda za svakodnevnu upotrebu koji se mogu odraziti na sigurnost i zdravlje krajnjih korisnika.

Tržišna inspekcija

Direkcija za tržišnu inspekciju je sprovodila nadzor po službenoj dužnosti i po zahtjevima nosilaca prava intelektualne svojine, sa ciljem da se spriječi neovlašćeno korišćenje i zloupotreba tih prava.

Izvršeno je ukupno 290 inspekcijskih pregleda, u kojim je utvrđeno ukupno 24 nepravilnosti. Po službenoj dužnosti izvršeno je 269 inspekcijskih pregleda, po opštim zahtjevima zahtjevima 18, dok su tri inspekcijska pregleda izvršena po pojedinačnim zahtjevima. Od ukupnog broja inspekcijskih pregleda, sedam je izvršeno u oblasti autorskog i srodnih prava i 283 u oblasti prava industrijske svojine. Svi inspekcijski pregledi u oblasti autorskih i srodnih prava izvršeni su po službenoj dužnosti.

U oblasti prava industrijske svojine izvršeno je ukupno 283 inspekcijskih pregleda, od čega 262 po službenoj dužnosti, 18 po opštim i tri po pojedinačnim zahtjevima. U izvršenim inspekcijskim pregledima utvrđeno je 24 nepravilnosti, koje su se odnosile na neovlašćeno korišćenje robnog znaka/žiga. Za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti doneseno je 24 rješenja o privremenom oduzimanju robe. Privremeno je oduzeto 143 komada robe u vrijednosti od 3.660 eura, o čemu su obaviješteni nosioci prava, koji su protiv trgovaca pokrenuli postupke kod nadležnih sudova. Za učinjene prekršaje inspektori su izdali 28 prekršajnih naloga, u iznosu od 22.400 eura. Podnijet je i jedan zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka. U ovom periodu podnijeto je šest opštih i jedan pojedinačni zahtjev za zaštitu prava intelektualne svojine.

POGLAVLJE 8 – KONKURENCIJA

U dijelu zakonodavnog okvira u oblasti konkurencije, pripremljeni su nacrti Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti konkurencije i Zakona o postupcima za naknadu štete zbog povreda konkurencije na tržištu i u toku je međuresorno usaglašavanje. U skladu sa zaključkom sa online sastanka sa predstavnicima EK, koji je održan 23. VII 2025, Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti konkurencije će biti dostavljen EK na mišljenje početkom septembra 2025, dok će Nacrt Zakona o postupcima za naknadu štete zbog povreda konkurencije na tržištu biti dostavljen EK na mišljenje sredinom septembra 2025.

Kada je u pitanju državna pomoć, ostvaren je značajan napredak u normativnom dijelu. U tom smislu, usvojen je i objavljen Pravilnik o izmjeni Pravilnika o listi pravila državne pomoći, kojim je preuzeta Odluka Savjeta EU od 10. X 2010. o državnoj pomoći za olakšavanje zatvaranja nekonkurentnih rudnika uglja (2010/787/EU, SL L 336, 21. XII 2010, str. 24–29). Pravilnik je objavljen u „Sl. listu CG”, broj 41/2025, čime je dodatno unaprijeđena usklađenost nacionalnog pravnog okvira sa pravnom tekovinom EU u ovoj blasti. Kada je u pitanju Zakon o kontroli državne pomoći, Skupština je 30. VII 2025. donijela ovaj zakon, što predstavlja važan korak ka jačanju normativnog okvira i usklađivanju sa praksom EU u oblasti kontrole državne pomoći. U dijelu administrativnih kapaciteta, u Direkciji za koordinaciju i izvještavanje o neformalnoj ekonomiji i državnu pomoć (Ministarstvo finansija) su trenutno popunjena tri od predviđena četiri sistematizovana radna mjesta, čime Direkcija raspolaže ograničenim, ali funkcionalnim administrativnim kapacitetom za izvršavanje svojih nadležnosti.

Kada je u pitanju sprovođenje, AZK je u dijelu antimonopolskih pravila i koncentracija nastavila s kreiranjem stabilnog bilansa rezultata kroz sprovođenje ovih pravila i kontrole koncentracija na tržištu.

Kada je riječ o zabranjenim sporazumima, AZK je okončala jedan postupak za utvrđivanje zabranjenog sporazuma u odnosu na postupak javnih nabavki na tržištu pružanju agencijskih usluga rezervacije hotelskog smještaja u zemlji i inostranstvu. Pred Agencijom u toku je jedna inicijativa za ispitivanje povrede konkurencije u dijelu zabranjenih sporazuma u odnosu na raspisivanje javnih poziva na tržištu pružanja usluga zdravstvene zaštite.

Od strane Agencije izdato je jedno mišljenje Sekretarijatu tužilačkog savjeta, u vezi odredaba člana 8 Zakona, kojim su definisani zabranjeni sporazumi u odnosu na postupak javnih nabavki za obezbjeđivanje usluga nabavke avionskih karata i smještaja za službena putovanja.

Što se tiče zloupotrebe dominantnog položaja, postupak za utvrđivanje zloupotrebe dominantnog položaja, koji je u prethodnom periodu pokrenut protiv „MSC Montenegro“ DOO, i dalje je u toku. AZK je pripremila Obavještenje o utvrđenim činjenicama, dokazima i zaključcima u postupku (Statement of Objections), koje je uredno uručeno stranci u postupku.

Dodatno, Agencija je izdala tri mišljenja, i to: 1) Ministarstvu prostornog planiranja urbanizma i državne imovine, vezano za Amandman na Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj imovini; 2) Ministarstvu rudarstva, nafte i gasa, u vezi s propisivanjem kriterijuma prilikom raspisivanja javnog poziva u postupku davanja koncesije za detaljna geološka istraživanja i eksploataciju metaličnih i nemetaličnih mineralnih sirovina; i 3) „Luci Bar“ AD, u vezi zaključenja Ugovora o konzorcijumu radi podnošenja zajedničke ponude u postupku javne nabavke.

U oblasti koncentracija, Agenciji je u izvještajnom periodu podnijeto 40 zahtjeva za izdavanje odobrenja za sprovođenje koncentracija, dok je odlučeno po zahtjevima za izdavanje odobrenja za sprovođenje koncentracije u 45 predmeta (uključujući i predmete iz prethodnog perioda), od čega je jedan postupak obustavljen. Na teritoriji Crne Gore sprovedeno je pet koncentracija, dok su ostalih 40 eksteritorijalne.

Na planu pojedinačnih izuzeća sporazuma od zabrane, AZK je pokrenula tri postupka po zahtjevu stranaka u 2025. i jedan je prenijet iz prethodnog perioda. Od pokrenutih postupaka, AZK je odobrila dva zahtjeva, i to: 1. Lovćen osiguranje AD i Sava osiguranje; 2. Hemofarm AD Vršac i Farmegra, dok su u toku dva predmeta.

Kada je u pitanju državna pomoć, Agencija za zaštitu konkurencije redovno ažurira podatke u Registru državne pomoći, koji je u potpunosti funkcionalan. Shodno podacima iz Registra de minimis državne pomoći, u toku prve polovine 2025. su davaoci dodijelili ukupno 212.107,29 eura državne pomoći, dok je broj korisnika bio 34. Prema podacima iz Opšteg registra državne pomoći, u izvještajnom periodu je jedan davalac dodijelio ukupno 235.000,00 eura državne pomoći, za dvoje korisnika.

Agencija je i tokom prve polovine 2025. stabilizovala bilans rezultata na planu prethodne kontrole državne pomoći. AZK je u periodu 1. I – 30. VI 2025. donijela ukupno 29 odluka, od čega je 23 rješenja i šest mišljenja. U oblasti naknadne kontrole državne pomoći, u izvještajnom periodu su u toku tri ispitna postupka utvrđivanja usklađenosti potencijalne državne pomoći sa zakonom:

- Ispitni postupak utvrđivanja usklađenosti potencijalne državne pomoći dodijeljene privrednom subjektu „ToMontenegro“, od strane Ministarstva finansija i socijalnog staranja (čiji je pravni sljedbenik Ministarstvo finansija) i Ministarstva kapitalnih investicija.
- Ispitni postupak utvrđivanja usklađenosti potencijalne državne pomoći dodijeljene privrednom subjektu „MYEXIT ADVENTURE“, od strane Ministarstva održivog razvoja i turizma i Ministarstva ekonomskog razvoja, Nacionalne turističke organizacije Crne Gore, Opštine Budva i Turističke organizacije Opštine Budva.
- Ispitni postupak utvrđivanja usklađenosti potencijalne državne pomoći dodijeljene privrednom subjektu „Monte put“, od strane Ministarstva finansija, kao i Ministarstva saobraćaja i pomorstva, čiji je pravni sjedbenik Ministarstvo saobraćaja, u vezi sa upravljanjem projektom izgradnje autoputa Bar-Boljare, prioritetne dionice Smokovac-Mateševo.

U periodu 1. I – 30. VI 2025, Upravni sud je presudio u tri upravna spora protiv AZK u vezi s predmetima kontrole državne pomoći – u sva tri predmeta presudivši u korist Agencije:

- Presudom od 26. II 2025. odbijena je tužba „Montenegro Airlines-a“, protiv Rješenja Agencije o povraćaju neusklađene državne pomoći od 5. VIII 2022. Protiv ove presude, Montenegro Airlines je podnio Vrhovnom sudu Crne Gore zahtjev za ispitivanje sudske odluke i postupak pred Vrhovnom sudu Crne Gore je u toku.
- Presudom od 20. XII 2024. odbijena je tužba AST d.o.o. protiv Rješenja Agencije od 25. X 2023. o odbijanju zahtjeva za ponavljanje postupka utvrđivanja usklađenosti državne pomoći dodijeljene privrednom subjektu AST d.o.o., u kojem je Agencija Rješenjem od 28. VII 2023. naložila povraćaj neusklađene državne pomoći.
- Presudom od 3. II 2025. odbijena je tužba Turističke organizacije Opštine Budva protiv Rješenja Agencije o pokretanju ispitnog postupka utvrđivanja usklađenosti državne pomoći dodijeljene privrednom subjektu „MYEXIT ADVENTURE“, od strane Ministarstva održivog razvoja i turizma i Ministarstva ekonomskog razvoja, Nacionalne turističke organizacije Crne Gore, Opštine Budva i Turističke organizacije Opštine Budva. Protiv ove presude, Turistička organizacija Opštine Budva je podnijela Vrhovnom sudu zahtjev za ispitivanje sudske odluke i postupak pred Vrhovnom sudu je u toku.

U dijelu liberalizacije, kako navodi i Zajednička pozicija Evropske unije za pregovaračko poglavlje 8 – *Konkurencija*, Crna Gora nema državne monopole komercijalnog karaktera, na način opisan u čl. 37 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije (UFEU), a Zakon o zaštiti konkurencije i Zakon o kontroli državne pomoći primjenjuju se na javna preduzeća ili preduzeća s posebnim ili isključivim pravima, osim kada bi njihova primjena ometala obavljanje opšteg privrednog interesa i djelatnosti u skladu s čl. 106 UFEU. Stoga, nije bilo značajnijih izmjena u ovoj oblasti.

Na dan 15. VII 2025. AZK je imala ukupno 38 zaposlenih, a većinu načelnika u organizacionim jedinicama koje se bave zaštitom konkurencije i kontrolom državne pomoći u Agenciji čine žene. Savjet AZK je 31. III 2025. po prvi put imenovao zamjenika direktora Agencije u punom mandatu.

REGISTAR DRŽAVNE POMOĆI

Registar de minimis državne pomoći

- Ukupno je dodijeljeno 212.107,29 eura državne pomoći (34 korisnika).
- Davaoci:
- Opština Plužine – jedan korisnik, u iznosu od 70.200,00 eura;
- Opština Bijelo Polje – 12 korisnika, u ukupnom iznosu od 50.807,29 eura;
- Glavni grad Podgorica – petoro korisnika, u ukupnom iznosu od 25.900,00 eura;
- Opština Pljevlja – 12 korisnika, u ukupnom iznosu od 50.000,00 eura; i
- Opština Kolašin – četvero korisnika u ukupnom iznosu od 15.200,00 eura.

Opšti registar državne pomoći:

- Ukupno je dodijeljeno 235.000,00 eura državne pomoći.
- Davalac državne pomoći je bilo samo Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija – dvoje korisnika, u ukupnom iznosu od 235.000,00 eura.

U Registru povraćaja državne pomoći nije bilo unosa.

PRETHODNA KONTROLA DRŽAVNE POMOĆI

Agencija za zaštitu konkurencije je u izvještajnom periodu donijela ukupno 29 odluka, kako slijedi:

- Odluke kojima je utvrđeno da je dodijeljena državna pomoć bila usklađena sa zakonom: sedam;
- Odluke kojima je utvrđeno da dodijeljena državna pomoć nije bila usklađena sa zakonom: nijedna;
- Odluke kojima je utvrđeno da nije bila u pitanju državna pomoć: 20;
- Obustavljeni postupci: dva.

Međunarodna i međuresorska saradnja

Odjeljenje za međunarodnu saradnju i informisanje medija AZK je nastavilo s radom na širenju mreže međunarodnih i nacionalnih partnera. Agencija je potpisala memorandum o saradnji sa Gruzijskom agencijom za konkurenciju i potrošače (*Georgian Competition and Consumer Agency – GCCA*).

Predstavnici AZK su u periodu 26-27. V 2025. učestvovali u radu Regionalne konferencije tijela za konkurenciju u Beču, koju je organizovao Bečki centar znanja za razvoj (*Vienna Development Knowledge Center*) – zajednička

inicijativa Svjetske banke i Vlade Austrije – uz podršku Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (*Organisation for Economic Co-operation and Development* – OECD) i Saveznog tijela za konkurenciju Austrije (*Bundeswettbewerbsbehörde* – BWB), održanoj u cilju izgradnje temelja buduće regionalne mreže za konkurenciju.

U procesu realizacije su dva projekta finansijski podržana od strane EU: IPA projekat „Povećavanje kapaciteta institucija nadležnih za harmonizaciju i implementaciju EU zakonskog okvira u oblasti konkurentnosti i inovativnosti“ i „Centar za strateško-pravno savjetovanje za Crnu Goru“ (*Policy and Legal Advice Centre for Montenegro* – PLAC).

POGLAVLJE 9 – FINANSIJSKE USLUGE

Banke i finansijski konglomerati

U cilju ispunjenja završnih mjerila u okviru pregovaračkog poglavlja 9 - Finansijske usluge, i kao rezultat intenziviranih regulatornih aktivnosti, Centralna banka je tokom 2024. pripremila predloge nacrta Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama, kojim se u potpunosti vrši implementacija paketa CRD5/CRR2 i Zakona o finansijskim konglomeratima, koji je usklađen sa Direktivom 2002/87/EZ o dodatnom nadzoru kreditnih institucija, društava za osiguranje i investicionih društava u finansijskom konglomeratu i o izmjeni direktiva Savjeta 73/239/EEZ, 79/267/EEZ, 92/49/EEZ, 92/96/EEZ, 93/6/EEZ i 93/22/EEZ i direktiva 98/78/EZ i 2000/12/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta i Direktiva 2011/89/EU Evropskog parlamenta i Savjeta o izmjeni direktiva 98/78/EZ, 2002/87/EZ, 2006/48/EZ i 2009/138/EZ u odnosu na dodatni nadzor finansijskih subjekata u finansijskom konglomeratu.

Usvajanjem ovih zakona 28. II 2025. u Skupštini, u potpunosti je ispunjeno završno mjerilo 1 iz Zajedničke pozicije EU. Ovo je prvo od ukupno pet mjerila na koja se Crna Gora obavezala u cilju privremenog zatvaranja pregovaračkog poglavlja 9, a koja će biti u potpunosti ispunjena tokom 2025.

Centralna banka je značajan dio napora usmjerila i na pripremu novih i potrebnih izmjena važećih podzakonskih propisa koji proizilaze iz pomenutih zakona, u skladu sa propisanim rokovima. Takođe, početkom 2025. započete su aktivnosti na pripremi daljih usklađivanja sa konačnim standardima **CRR III/CRD VI**. Planirano je da se ovo usklađivanje u potpunosti sprovede donošenjem novih izmjena i dopuna Zakona o kreditnim institucijama do kraja 2025. a najkasnije početkom 2026.

U okviru pomenutih regulatornih aktivnosti, Savjet Centralne banke je, na sjednicama od 14. II 2025. i 9. VI 2025. donio sljedeće propise: Odluku o izmjenama Odluke o određivanju ostalih sistemski važnih kreditnih institucija („Sl. list Crne Gore“ br. 17/25) i Odluku o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija („Sl. list CG“ broj 65/25), kojom se vrši usklađivanje sa CRR III standardima, i koja će se primjenjivati od 01. I 2026.

Savjet Centralne banke donio je, 25. VI 2025. sljedeće propise, kojima se postiže puna usklađenost sa EU standardima: Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o dokumentaciji koja se prilaže uz zahtjeve za izdavanje odobrenja iz Zakona o kreditnim institucijama; Odluku o bližim uslovima za izbor i imenovanje članova organa upravljanja i nosilaca ključnih funkcija u kreditnoj instituciji; Odluku o primanjima u kreditnim institucijama; Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o minimalnim standardima za upravljanje rizicima u kreditnim institucijama; Odluku o upravljanju rizikom likvidnosti u kreditnim institucijama; Odluku o velikim izloženostima kreditnih institucija; Odluku o načinu izračunavanja maksimalnog iznosa za raspodjelu dobiti kreditnih institucija; Odluku o metodima za prudencijalnu konsolidaciju kreditnih institucija; Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o kriterijumima i načinu

klasifikacije aktive i obračunavanju rezervacija za potencijalne kreditne gubitke kreditne institucije; Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o planovima oporavka kreditnih institucija; Odluku o javnom objavljivanju podataka o kreditnoj instituciji.

Dodatno, nastavljen je rad na usklađivanju podzakonskog okvira kroz izmjene Zakona o kreditnim institucijama i rad na novoj Odluci o adekvatnosti kapitala, kao i usvajanje izmjena i dopuna Zakona o stečaju i likvidaciji banaka na sjednici Skupštine Crne Gore od 31. VII 2025. čime je omogućeno konačno usklađivanje sa Direktivom 2001/24/EZ o reorganizaciji i likvidaciji kreditnih institucija, a koje se u većem dijelu odnosi na prenošenje odredbi o postupku likvidacije sa međunarodnim elementom. Ovim propisom će istovremeno biti implementirane preporuke utvrđene Akcionim planom za otklanjanje preporuka Globalnog foruma o transparentnosti i razmjeni informacija u poreske svrhe, koje su pripremljene u cilju otklanjanja nedostataka identifikovanih u izvještaju Globalnog foruma od 21. XI 2024.

Nastavljeno je usaglašavanje teksta Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o finansijskom lizingu, faktoringu, otkupu potraživanja, mikrokreditiranju i kreditno-garantnom poslovanju sa Ministarstvom finansija, u cilju poboljšanja i jačanja nadzora nad ovim institucijama u skladu sa najboljim praksama. Centralna banka će po donošenju ovog zakona nastaviti da radi na prilagođavanju postojećeg podzakonskog okvira u skladu sa predloženim izmjenama zakona.

U skladu sa odredbama Zakona o Razvojnoj banci Crne Gore („Sl. list CG“ broj 99/24) usvojenim u oktobru 2024. a koje su u vezi sa obavezom izvještavanja i kontrolom poslovanja Razvojne banke, Centralna banka je pripremila nacрте predloga seta podzakonskih propisa iz njene nadležnosti. U toku pripreme ovih propisa vršene su konsultacije sa ekspertima FinSac-a. Kao rezultat ovih aktivnosti, Savjet Centralne banke donio je 25. VI 2025. sljedeće propise: Odluku o adekvatnosti kapitala Razvojne banke Crne Gore; Odluku o izvještajima koje Razvojna banka Crne Gore dostavlja Centralnoj banci Crne Gore; Odluku o kriterijumima i načinu klasifikacije aktive i obračunavanju rezervacija za potencijalne kreditne gubitke Razvojne banke Crne Gore; Odluku o minimalnim standardima za upravljanje rizicima u Razvojnoj banci Crne Gore; Odluku o velikim izloženostima Razvojne banke Crne Gore.

Uporedo sa intenzivnim regulatornim aktivnostima, Centralna banka je kod Evropskog bankarskog regulatora (EBA) inicirala nastavak procedure za procjenu regulatorne i supervizerske ekvivalentnosti crnogorskog okvira sa onim koji se primjenjuje na kreditne institucije u EU. Tokom maja 2025. CBCG je dostavila EBA-i popunjeni prvi (sažeti) upitnik o samoprocjeni usklađenosti sa EU regulativom koji predstavlja osnov za sprovođenje daljih aktivnosti procjene usklađenosti.

U dijelu kontrole, u navedenom periodu Centralna banka je, zbog utvrđenih nepravilnosti u poslovanju donijela odluke o mjerama za njihovo otklanjanje u 2 kreditne institucije (u formi upozorenja). S obzirom na efikasan i efektivan pristup Centralne banke i u dijelu nadzora u primjeni restriktivnih mjera, jedno upozorenje je donijeto zbog postupanja suprotno Zakonu o restriktivnim mjerama i Odlukama Vlade Crne Gore o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrdjenih odlukama Savjeta Evropske Unije povodom situacije u Ukrajini (po istom osnovu izdata su i dva prekršajna naloga).

Sanacija kreditnih institucija

Nakon usvajanja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sanaciji kreditnih institucija i Zakona o izmjeni i dopuni Zakona o stečaju i likvidaciji banaka, kao i određenog broja relevantnih podzakonskih akata, Centralna banka je na sjednici Savjeta održanoj 17. IV 2025. usvojila još dva podzakonska akta, odnosno odluke, kojima su se stvorile pretpostavke za punu usklađenost i primjenu BRRD II okvira i to: Odluku o izvještajima koji se dostavljaju Centralnoj

banci Crne Gore za ostvarivanje sanacione funkcije; Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o bližem načinu izračunavanja redovnih doprinosa koje kreditne institucije uplaćuju Sanacionom fondu.

Ciklus izrade planova sanacije je proces koji se odvija u kontinuitetu, pa je Centralna banka zahtjev za dokumentaciju za izradu planova sanacije za 2025. dostavila svim kreditnim institucijama u martu 2025. kako bi se planovi sanacije, izračun MREL-a, kao i obračun redovnih doprinosa za Sanacioni fond mogao sveobuhvatno i pravovremeno izvršiti i u toku 2025.

Dodatno, kada je riječ o Sanacionom fondu, u skladu sa Zakonom o sanaciji kreditnih institucija, sredstva Sanacionog fonda moraju dostići nivo od najmanje 1% od iznosa garantovanih depozita svih kreditnih institucija kojima je Centralna banka izdala dozvolu za rad, do 31.VII 2031. prema revidiranim finansijskim izvještajima za prethodnu godinu. Obračun redovnih doprinosa za 2025. je završen, a kreditne institucije su izvršile uplate istih.

Agencija za nadzor osiguranja

Skupština je 26. VI 2025 donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju („Sl. list CG", br. 44/12, 146/21, 69/25), kojim se u pravni sistem Crne Gore prenose relevantne odredbe Direktive 2021/2118/EU.

Savjet Agencije je usvojio Pravilnik o sadržini mišljenja ovlašćenog aktuara („Sl. list CG", br. 017/13, 043/25), Pravilnik o rasporedu vrsta rizika po vrstama osiguranja („Sl. list CG", br. 001/13, 070/25), Pravilnik o sadržini obrasca polise osiguranja od autoodgovornosti („Sl. list CG", br. 31/25, 43/25), Pravilnik o depozitima i garancijama kojima društva za osiguranje obezbjeđuju izmirenje obaveza za koje odgovara udruženje - Nacionalni biro osiguravača Crne Gore („Sl. list CG", broj 60/25).

Tržište osiguranja – Premija neživotnih osiguranja je ostvarila rast za 11,4%, kao i premija životnih osiguranja za 9,5% u odnosu na uporedni period u 2024. Dominantno učešće od 81,6%, u ukupnoj bruto fakturisanjoj premiji na tržištu ostvarila su neživotna osiguranja, dok su životna osiguranja učestvovala sa 18,4%, uz trend blage promjene strukture u korist životnih osiguranja. U odnosu na uporedni period u 2024. rastu ukupne premije osiguranja u izvještajnom periodu, u najvećoj mjeri doprinio je rast premije u vrsti „Osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila“ za 2 mil. eura (8,8%), zatim u vrsti „Osiguranje od posljedica nezgode“ za 1,4 mil. eura (18,6%), u vrsti „Osiguranje motornih vozila-kasko“ za 1,3 mil. eura (22,2%), u vrsti „Osiguranje života“ za 941 hilj. eura (8,1%), i u vrsti „Zdravstveno osiguranje“ za 719 hilj. eura (24,2%).

Komisija za tržište kapitala

Sektor fondovske industrije je doživio značajne promjene tokom posljednje godine, uslijed usvajanja novih zakona koji su usklađeni sa direktivama Evropske unije, što je unaprijedilo regulativni okvir i povećalo transparentnost i sigurnost za sve učesnike tržišta. Crna Gora unapređuje zakonodavni okvir za tržište hartija od vrijednosti i finansijsku infrastrukturu, usklađujući ga s EU regulativom i preporukama EK.

Implementacija zakona i utvrđivanje usklađenosti

- Zakon o dobrovoljnim penzionim fondovima („Sl. list CG", broj 015/25) - donošenjem ovog akta izvršeno je usklađivanje sa Direktivom (EU) 2016/2341, Direktivom 2014/50/EU i Direktivom 98/49/EZ.

- Zakon o otvorenim investicionim fondovima sa javnom ponudom („Sl. list CG", broj 023/25) - donošenjem ovog akta izvršeno je usklađivanje sa Direktivom 2009/65/EU.
- Zakon o alternativnim investicionim fondovima („Sl. list CG", broj 024/25) - zakon je usklađen sa Direktivom 2011/61/EU.

U budućim koracima planira se dalje unapređenje zakonodavnog okvira kako bi se obezbijedilo da crnogorsko tržište kapitala ostane u skladu sa promjenama u regulativi EU.

Crna Gora je donijela tri ključna zakona za tržište kapitala, i to: Skupština je 26. VI 2025. donijela Zakon o izmjenama i dopunama zakona o tržištu kapitala („Sl. list CG", br. 01/18, 069/25) koji je usklađen s relevantnim EU Direktivama 2014/57/EU, 2014/65/EU (MiFID II), Uredba (EU) 2017/1129, Delegirana uredba (EU) 2021/528, Direktiva 2004/109/EZ, Regulativa (EU) 596/2014 i Direktiva 2019/2034) radi modernizacije tržišta i zaštite investitora. Skupština je 25. VII 2025. donijela Zakon o sanaciji investicionih društava, koji je usklađen s Direktivama 2014/59/EU i 2019/879/EU, za efikasan okvir sanacije i restrukturiranja. Skupština je 25. VII 2025. donijela Zakon o izdavanju i nadzoru pokrivenih obveznica – koji je usklađen s Direktivom (EU) 2019/2162, radi razvoja tržišta i veće sigurnosti investitora.

Na tržištu kapitala u Crnoj Gori trenutno posluje pet otvorenih investicionih fondova (OIF) i četiri zatvorena investiciona fonda (ZIF), uz prisustvo 13 investicionih fondova iz Evropske Unije koji imaju dozvolu Komisije za tržište kapitala za trgovanje udjelima na teritoriji Crne Gore (Hrvatska, Mađarska i Austrija). Ukupna imovina kojom raspolažu otvoreni investicioni fondovi na dan 30. VI 2025. iznosi 15.454.604,25 eura. Zatvoreni investicioni fondovi imaju imovinu od 39.067.678,68 eura na isti datum.

U Crnoj Gori trenutno ne postoje osnovana društva za upravljanje dobrovoljnim penzionim fondovima, niti su formirani dobrovoljni penzion fondovi. Međutim, očekuje se da će se ova situacija promijeniti u budućem periodu, te da će dobrovoljni penzion fondovi postati značajan segment crnogorskog tržišta kapitala.

Administrativni kapaciteti

Tokom 2024. predstavnici Komisije su učestvovali u TAIEX misiji, organizovanoj u saradnji s EU i ekspertima iz Hrvatske agencije za nadzor finansijskih usluga. Cilj misije bio je pružanje pomoći predstavnicima Komisije u kreiranju tabela usklađenosti sa nacrtom Zakona o alternativnim investicionim fondovima. Misija je održana 13. - 17. V 2024. a fokusirana je na detaljnu pripremu tabela usklađenosti i pregled nacrtu zakona, što je omogućilo zaposlenima Komisije da detaljnije razumije i primjenjuje EU direktive.

Dana 15. I 2025. zvanično je otpočeo Twinning Light projekat "Strengthening corporate governance provisions and administrative capacity of the Capital Market Authority of Montenegro" (ME 21 IPA FI 01 24 TWL), vrijedan 150.000 eura, s periodom realizacije od osam mjeseci, dok je 27. I održan kick-off sastanak. Prvi sastanak Upravnog odbora za Twinning Light projekat održan je 18. III 2025. u prostorijama Komisije u Podgorici. Twinning partner iz EU je HANFA, koja saraduje sa KTK Crne Gore. Komisija je izradila nacrt novog Kodeksa korporativnog upravljanja, koji planira usvojiti do kraja septembra 2025. Ove reforme su ključne za dalju harmonizaciju sa evropskim tržištem kapitala i jačanje povjerenja investitora u Crnu Goru.

POGLAVLJE 28 – ZAŠTITA POTROŠAČA I ZDRAVLJA

U oblasti **zaštite potrošača**, Vlada je 27. III 2025. donijela Odluku o izmjenama i dopuni Odluke o osnivanju Savjeta za zaštitu potrošača. Na osnovu te odluke, Rješenjem o imenovanju Savjeta za zaštitu potrošača br. 11-100/25-2115/3 od 26. VI 2025. imenovan je novi saziv ovog savjetodavnog tijela.

Konstitutivna sjednica Savjeta u novom sastavu održana je 4. VI 2025. Na sjednici je, u skladu sa novim ovlaštenjima propisanim izmijenjenom Odlukom, donesena odluka o formiranju radne grupe za izradu Predloga plana aktivnosti za unapređenje zaštite potrošača na lokalnom nivou. Nacrt plana će biti upućen Vladi Crne Gore na razmatranje i usvajanje.

U skladu sa preporukama Izvještaja Evropske komisije za 2024. i TAIEX Peer Review izvještaja o ispunjenosti završnog mjerila za Poglavlje 28 iz novembra 2023. cilj ove inicijative je jačanje uloge i angažmana lokalnih samouprava u sistemu zaštite potrošača.

Strateški i zakonodavni okvir

Vlada Crne Gore donijela je 26. VI 2025. Nacionalni program zaštite potrošača 2025-2027, sa Akcionim planom za realizaciju Nacionalnog programa zaštite potrošača za 2025. Nacionalni program predstavlja ključni strateški dokument kojim Crna Gora usmjerava dalji razvoj politike zaštite potrošača u skladu sa evropskim standardima, potrebama tržišta i pravima građana kao potrošača.

Program definiše tri ključna operativna cilja politike zaštite potrošača za predstojeći trogodišnji period: osiguranje povjerenja i unapređenje zaštite potrošačkih prava kroz usklađivanje potrošačkog zakonodavstva sa praksama EU; obezbjeđivanje adekvatne informisanosti potrošača i trgovaca o njihovim pravima i obavezama; podsticanje angažmana lokalnih zajednica u aktivnostima zaštite potrošača.

Na videoekonferenciji održanoj 1. IV 2025. sa predstavnicima EK, precizirani su izvori prava EU sa kojim je neophodno usaglasiti nacionalno zakonodavstvo u cilju ispunjenja zakonodavnog aspekta prvog završnog mjerila u ovom poglavlju. Ova usklađivanja predstavljaju neophodan uslov za privremeno zatvaranje ovog poglavlja.

U skladu sa tako preciziranim okvirom, Crna Gora je nastavila aktivnosti na usklađivanju domaćeg zakonodavstva. Naime, nakon sprovedene javne rasprave i međuresorskog usklađivanja, predlog Zakona o zaštiti potrošača upućen je na mišljenje Evropskoj komisiji 11. VII 2025. Ovim Predlogom zakona u nacionalno zakonodavstvo prenose se Direktive 2019/770, 2019/771 i 2019/2161, dok je važeći zakon prethodno usaglašen sa: Direktivom o nepoštenim ugovornim odredbama 93/13/EEZ, Direktivom o isticanju cijena 98/6/EC, Direktivom o nepoštenim poslovnim praksama 2005/29/EC, Direktivom o pravima potrošača 2011/83/EU, Timeshare Direktivom 2008/122/EC i Direktivom o vansudskom rješavanju potrošačkih sporova (ADR) 2013/11/EU. Pored navedenog, odredbe ovog Predloga zakona služe i za sprovođenje ključnih odredaba Regulative (EU) br. 2017/2394 Evropskog parlamenta i Savjeta od 12. XII 2017. o saradnji između nacionalnih tijela odgovornih za sprovođenje zakona o zaštiti potrošača i stavljanju van snage Regulative (EZ) br. 2006/2004, kao što su član 6 i Aneks 1 iste, odnosno član 30 koji zahtjeva uspostavljanje mreže nadležnih organa, razmjenu informacija, jačanje kapaciteta i uspostavljanje informacionih alata za saradnju, čuvanje i razmjenu podataka iz nadzora. Kada su u pitanju preostale odredbe ove Regulative, Crna Gora će blagovremeno, prije pristupanja, pripremiti zakon sličan onima koje donose države članice EU – poput Zakona o sprovođenju Regulative (EU) 2017/2394, kako bi se obezbijedila neposredna primjena odredbi ove regulative nakon sticanja članstva u EU.

Kada je u pitanju Regulativa 2023/988/EU o opštoj bezbjednosti proizvoda, Crna Gora se odlučila za tzv. „model dualnog uređenja“ pa je uz Predlog zakona o opštoj bezbjednosti proizvoda, koji je u potpunosti usklađen sa GPSR-om, i koji će se primjenjivati do dana pristupanja, pripremljen i Predlog zakona za sprovođenje Regulative 2023/988 o

opštoj bezbjednosti proizvoda, koji ima za cilj obezbjeđivanje neposredne primjene odredbi GPSR-a nakon pristupanja EU, tj. primjena tog zakona se odlaže za dan pristupanja Evropskoj uniji. Nakon sprovedene javne rasprave i međuresorskog usklađivanja, oba zakona su upućena na mišljenje Evropskoj komisiji 11. VII 2025. Drugi akt (Zakon o sprovođenju Regulative 2023/988) takođe sadrži odredbe koje predstavljaju pravni osnov za blagovremenu pripremu i donošenje podzakonskih akata Vlade, koji će – jednako kao u državama članicama EU – obezbijediti neposrednu primjenu navedenih delegiranih i sprovedbenih uredbi EU usvojenih radi primjene GPSR-a, a koji će stupiti na snagu danom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

U periodu 16. V - 15. VI 2025. sprovedena je javna rasprava za Nacrt Zakona o kolektivnim tužbama kojim se transponuje Direktiva 2020/1828. Nakon toga, uočeno je da je potrebno dalje usklađivanje sa nacionalnim pravnim okvirom, pogotovo u dijelu procesnog zakonodavstva, pa će Predlog ovog zakona, nakon sprovedenog međuresorskog usaglašavanja biti dostavljen Evropskoj komisiji do kraja septembra 2025.

Nacrt Zakona o turizmu i ugostiteljstvu, kojim se preuzima Direktiva 2015/2302, trenutno je u fazi međuresornog usaglašavanja.

U toku je izrada novih i izmjena postojećih podzakonskih akata, koji proizilaze iz novog Zakona o potrošačkim kreditima. Usvajanje ovih podzakonskih akata planirano je do kraja novembra 2025.

Inspekcijski nadzor u oblasti zaštite ekonomskih interesa potrošača

Koordinaciono tijelo za usklađivanje i praćenje inspekcijskih nadzora nastavilo je da sprovodi redovne i ciljane analize inspekcijskih aktivnosti na osnovu mjesečnih izvještaja koje dostavljaju sve inspekcije putem jedinstvenog obrasca. U cilju efikasnijeg nadzora, organizovane su koordinisane kontrole više inspekcija kod istih subjekata, posebno u prioritetnim sektorima i tokom ljetnje turističke sezone. U okviru pojačanih sezonskih aktivnosti, sprovedeno je više od 10.500 inspekcijskih nadzora, pri čemu je izdato više stotina upravnih mjera, podnijeto 163 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka i izrečene novčane kazne u iznosu od preko milion eura. Takođe su formirane zajedničke radne grupe koje operativno planiraju i nadgledaju terenske kontrole, a u cilju unapređenja praćenja koristi se Jedinstveni inspekcijski informacioni sistem (JIS), koji omogućava analizu podataka, bolje planiranje i upravljanje rizikom.

Kada je riječ o aktivnostima inspekcijskih organa u dijelu zaštite potrošača, u periodu od 1. I - 30. VI 2025. sprovedeno je ukupno 20.327 inspekcijskih nadzora u oblasti zaštite ekonomskih interesa potrošača, pri čemu su utvrđene 4.136 nepravilnosti. U cilju njihovog otklanjanja, izrečeno je 775 ukazivanja i 1.533 rješenja, dok je za utvrđene prekršaje izdato 5.403 prekršajna naloga i podnijeto 173 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka. U istom periodu primljeno je ukupno 302 žalbe potrošača, od čega su 195 bile osnovane i prihvaćene, 14 žalbi je bilo osnovano i djelimično prihvaćeno, 74 žalbe su ocijenjene kao neosnovane ili su potrošači upućeni na sudsku zaštitu, 7 žalbi nije bilo u nadležnosti inspekcija, dok je 11 postupaka po žalbi okončano odustajanjem potrošača.

Najveći broj kontrola izvršila je Tržišna inspekcija – ukupno 11.809, pri čemu je utvrđeno 1.633 nepravilnosti za čije su otklanjanje izrečene upravne i kaznene mjere, uključujući 92 ukazivanja i 1.525 rješenja. Izdato je 2.719 prekršajnih naloga i podnijeta su 3 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka. U okviru kontrole primjene Zakona o zaštiti potrošača obavljeno je 8.269 kontrola, pri čemu je utvrđeno 683 nepravilnosti, izrečene su 632 upravne mjere i 41 ukazivanje, a izdato je 1.186 prekršajnih naloga. U primjeni drugih relevantnih zakona (Zakon o unutrašnjoj trgovini, Zakon o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda) izvršeno je 3.540 pregleda, u kojima je utvrđeno 950 nepravilnosti, uz 893 rješenja i 51 ukazivanje, dok je izdato 1.533 prekršajnih naloga i podnijeta 3 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka. U istom periodu, Tržišna inspekcija je primila 283 žalbe potrošača, od

kojih su 282 iskontrolisane – 188 osnovanih i prihvaćenih, 13 djelimično prihvaćenih, 65 odbijenih ili upućenih na sudsku zaštitu, 6 van nadležnosti inspekcije, dok je u 10 slučajeva potrošač odustao.

Turistička inspekcija sproveda je 7.652 kontrole, pri čemu je utvrđeno 2.431 nepravilnosti. Izrečeno je 1.640 rješenja, izdato 2.596 prekršajnih naloga, a podnijeto 168 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka. Posebno, u nadzoru primjene Zakona o zaštiti potrošača izvršeno je 207 pregleda sa 126 utvrđenih nepravilnosti, 6 ukazivanja, 206 prekršajnih naloga i 10 zahtjeva za postupke. Kada je riječ o nadzoru drugih zakona sa odredbama o zaštiti potrošača (poput Zakona o turizmu, ograničenju duvanskih proizvoda, skijalištima i raftingu), izvršeno je 7.445 pregleda sa 2.305 nepravilnosti, 654 ukazivanja, 2.390 prekršajnih naloga i 158 zahtjeva za pokretanje postupka. Tokom istog perioda, Turistička inspekcija zaprimila je 19 žalbi potrošača, od kojih je 7 bilo osnovano i prihvaćeno, 1 djelimično prihvaćena, 9 neosnovanih, dok su po jednoj žalbi bila izvan nadležnosti ili je podnosilac odustao.

Zdravstveno-sanitarna inspekcija izvršila je 866 kontrola, utvrdila 72 nepravilnosti, izrekla 23 ukazivanja, 6 rješenja, izdala 88 prekršajnih naloga i podnijela 1 zahtjev za pokretanje postupka.

Nadzor drugih nadležnih tijela

U izvještajnom periodu, Agencija za nadzor osiguranja primila je ukupno 40 prigovora, od kojih su 4 još u radu. Najveći broj pritužbi odnosio se na osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila (23) i osiguranje od posljedica nezgode (9). Od ukupno 36 riješenih prigovora, 13 je riješeno u korist podnosioca, 19 je odbijeno kao neosnovano, dok 2 nijesu razmatrana zbog neurednosti.

Centralna banka Crne Gore (CBCG) je sproveda dvije ciljne kontrole kreditora i jednu kontrolu po izrečenim mjerama, pri čemu je utvrđeno da su nepravilnosti otklonjene u propisanim rokovima. Na osnovu kontrole, izrečena je jedna mjera pisanog upozorenja radi otklanjanja uočenih nepravilnosti. Takođe, zbog povrede prava potrošača, pokrenut je prekršajni postupak protiv jednog kreditora i odgovornog lica. U okviru redovnih aktivnosti usmjerenih na zaštitu prava potrošača, CBCG je razmotrila i u skladu sa ovlaštenjima postupila po 103 obraćanja potrošača, od kojih je 37 procesuirano. CBCG je svim potrošačima pružila jasne informacije i ukazala na njihova prava propisana pozitivnim propisima.

U periodu 1. I - 30. VI 2025., Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost primila je ukupno 138 zahtjeva krajnjih korisnika za vansudsko rješavanje sporova u vezi sa javnim elektronskim komunikacionim uslugama. U istom periodu donijeto je 117 odluka, od kojih je 31 zahtjev usvojen, pri čemu su poništene prethodne odluke operatora, a predmeti vraćeni na ponovno odlučivanje ili je Agencija sama meritorno odlučila. Odbijeno je 39 zahtjeva, uglavnom zbog neosnovanosti, neblagovremenosti, formalnih nedostataka ili nenadležnosti Agencije. U preostalih 47 slučajeva postupci su obustavljeni jer je, uz posredovanje Agencije, postignuto poravnanje između korisnika i operatora, nakon što su operatori naknadno preinačili svoje odluke i usvojili prigovore korisnika.

U periodu 1. I - 30. VI 2025. Agencija za civilno vazduhoplovstvo primila je 30 pritužbi putnika u vezi sa zaštitom prava u vazdušnom saobraćaju. Razmatrane su 24 pritužbe koje su se odnosile na kašnjenje, otkazivanje i uskraćivanje ukrcavanja, dok se 6 odnosilo na pitanja van nadležnosti Agencije (prtljag, pomoć tokom leta, pasoš, kupovina karata). Od razmatranih pritužbi, 18 je proslijeđeno avio-prevoznicima (9 riješeno pozitivno, 9 negativno), a u 6 slučajeva je zatražena dopuna dokumentacije.

U periodu 13. - 16. VI 2025. sprovedena je obuka za stručno osposobljavanje lica zaduženih za sprovođenje postupka vansudskog rješavanja sporova koju su prošli članovi Odbora za vansudsko rješavanje potrošačkih sporova i druga zainteresovana lica, u skladu sa zahtjevima Direktive 2013/11/EU koja je prenesena u važeći Zakon o zaštiti potrošača.

U pogledu preporuke Peer review izvještaja o jačanju administrativnih kapaciteta organa za nadzor tržišta i prvim završnim mjerilom u okviru poglavlja 28, obezbijedena je TAIX podrška kroz seriju događaja koje će se realizovati u trećem kvartalu 2025. Program obuhvata trodnevnu radionicu usmjerenu na praktičnu primjenu propisa o opštoj bezbjednosti proizvoda (Reg. 2023/988), s posebnim fokusom na inspekcijску praksu, sistem Safety Gate i obaveze trgovaca u digitalnom okruženju (Direktive 2019/771 i 2019/770). Cilj je osposobljavanje zaposlenih i jačanje institucionalne saradnje. Slijedi studijska posjeta Poljskoj radi upoznavanja sa radom tamošnjih organa za nadzor tržišta u sprovođenju potrošačkog zakonodavstva kao i Evropskog potrošačkog centra (ECC) i praksom rješavanja prekograničnih potrošačkih sporova. Ekspertska misija biće posvećena podršci u organizaciji ECC-a u Crnoj Gori i sprovođenju Omnibus direktive, sa naglaskom na zaštitu potrošača na digitalnim tržištima. Kroz ovaj program, Crna Gora želi da osigura efikasnu i održivu institucionalnu strukturu spremnu za puno sprovođenje EU zakonodavstva i aktivno učešće u mehanizmima jedinstvenog tržišta.

U dijelu preporuke o većem angažovanju lokalnih samouprava, preduzimaju se odgovarajuće aktivnosti. U prvom redu, Savjet za zaštitu potrošača donio je odluku o formiranju radne grupe za izradu Predloga plana aktivnosti na podizanju nivoa zaštite potrošača u jedinicama lokalne samouprave koji će biti dostavljen Vladi na usvajanje. U radu te radne grupe učestvovaće predstavnici više opština po regionalnom ključu, Zajednice opština Crne Gore, resornih Ministarstava i nevladinog sektora kako bi se došlo do primjenjivog modela uspostavljanja savjetovaništa za potrošače na lokalnom nivou. Takođe, Akcioni plan za sprovođenje NPZP za 2025. predviđa sprovođenje analize opština u kojim je potrebno uspostaviti savjetovanište za zaštitu potrošača. Nadalje, u skladu sa preporukama Peer review izvještaja o uključivanju lokalnih samouprava u Centralni informacioni sistem, predlogom Zakona o zaštiti potrošača lokalne samouprave su prepoznate kao učesnici CISZP-a pa će nakon usvajanja zakona imati obavezu vođenja evidencije o nadzoru i primljenim žalbama u okviru ovog sistema.

Nakon pomenutog donošenja novog Nacionalnog programa zaštite potrošača i pratećeg Akcionog plana za 2025. Ministarstvo ekonomskog razvoja će u septembru 2025. formirati Komisiju, čiji dio članova dolazi iz reda članova Savjeta za zaštitu potrošača, i raspisati javni oglas za ustupanje pojedinih poslova utvrđenih Nacionalnim programom zaštite potrošača na koji način će se pružiti finansijska podrška nevladinim organizacijama potrošača.

U organizaciji nacionalnih partnera i uz podršku Evropske unije, u Privrednoj komori Crne Gore je 16. V i 29. V 2025. organizovane su obuke za trenere u okviru programa „Consumer Law Ready“, specijalizovane obrazovne platforme usmjerene na edukaciju malih i srednjih preduzeća (MSP) o pravima potrošača u skladu sa zakonodavstvom Evropske unije, kojom prilikom je obučeno 20 lokalnih trenera i 23 predstavnika MSP i drugih organizacija.

Antikorupcijske mjere

U oblasti zaštite potrošača primenjuju se redovne mjere nadležnih institucija, prema Zakonu o sprječavanju korupcije („Službeni list CG“ br. 54/24). U junu 2024. Vlada je usvojila Strategiju borbe protiv korupcije za period 2024–2028, uz prateći Akcioni plan za 2024-2025 koji naglašava prevenciju korupcije kroz unapređenje regulatornog okvira, jačanje institucionalnih kapaciteta, meritokratsko zapošljavanje, transparentnost i poboljšanje antikorupcijskih mera u sektorima visokog rizika.

U dosadašnjem periodu, u Planu integriteta Uprave za inspekcijske poslove (UIP) za period 2022–2024, kao posebna oblast rizika naveden je spoljno-trgovinski nadzor (tačka 12) koji se odnosi na sanitarnu inspekciju. Radi otklanjanja tog rizika preduzete su mjere uvođenja Jedinstvenog informacionog inspekcijskog sistema (JIS) i sprovođenja nenajavljenih kontrola kroz analizu izvještaja inspektora i neposredan uvid u predmete putem JIS-a.

Nakon rasformiranja UIP-a 1. oktobra 2024. inspekcijski nadzor je preuzet od strane Direkcije za tržišnu inspekciju, koja je integrisana u Direktorat za unutrašnje tržište i konkurenciju Ministarstva ekonomskog razvoja. Ministarstvo je, u skladu sa tim, predložilo dodatne aktivnosti za jačanje integriteta u okviru svog plana integriteta za period 2024–2026, koji je objavljen na sajtu Ministarstva.

U oblasti **javnog zdravlja**, Vlada Crne Gore je 15. V 2025. usvojila Program za unapređenje mentalnog zdravlja u Crnoj Gori za period 2025 - 2026. sa Akcionim planom. Program pruža sistemski okvir za adresiranje aktuelnih izazova, sa fokusom na: prevenciju mentalnih poremećaja, unapređenje pristupa kvalitetnim uslugama mentalnog zdravlja i podizanje svijesti u javnosti o značaju mentalnog zdravlja.

Zakonodavni okvir

Skupština je 31. VII 2025. donijela Zakon o zdravstvenoj zaštiti („Službeni listu CG“, broj 91/25) u koji je transponovana Direktiva 2005/36/EZ u dijelu koji se odnosi na automatsko priznavanje regulisanih profesija, doktora medicine, doktora medicine specijalista odgovarajuće grane medicine, odnosno oblasti zdravstvene zaštite, doktora stomatologije, doktora specijalista određene oblasti stomatologije, medicinskih sestara za opštu zdravstvenu njegu, farmaceuta i babica.

Dana 29. avgusta, po zahtjevu EK, dostavljene su tabele usklađenosti za Zakon o uzimanju i presađivanju ljudskih organa u svrhu liječenja* („Službeni list CG“, br. 43/16, 67/19 i 69/25) u koji su prenešene Direktiva 2010/53/EZ o standardima kvaliteta i bezbjednosti ljudskih organa namijenjenih presađivanju i implementaciona Direktiva 2012/25/EU o utvrđivanju postupaka obavještanja za razmjenu, između država članica, ljudskih organa namijenjenih presađivanju.

Pripremljen je Nacrt pravilnika o programima osposobljavanja zdravstvenih radnika kojima moraju odgovarati programi osposobljavanja za sticanje dokaza o formalnoj kvalifikaciji koji se priznaju po sistemu automatskog priznavanja kvalifikacija* u koji je transponovan Prilog V Direktive 2005/36/EZ i dostavljen EK 25. III 2025;

Pripremljen Nacrt pravilnika o spisku dokaza o formalnoj kvalifikaciji zdravstvenih radnika koji ispunjavaju minimalne uslove osposobljenosti i priznaju se u skladu sa sistemom automatskog priznavanja kvalifikacija i referentnim datumima za njihovo priznavanje*, u koji je transponovan Prilog V Direktive 2005/36/EZ i dostavljen EK 25.III 2025;

Skupština je 26. VII 2025. donijela Zakon o izmjenama i dopunama zakona o uzimanju i presađivanju ljudskih organa u svrhu liječenja u koji je transponovana Direktiva 2010/53/EZ ("Službeni list Crne Gore", broj 39/25);

Pripremljen Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o uzimanju i presađivanju ljudskih tkiva i ćelija u svrhu liječenja u koji je transponovana Direktiva 2006/17/EZ i Direktiva 2006/86/EC;

U toku je rad na pripremi Nacrta zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, u koji će se transponovati Odluka Komisije (EU) 2021/858; Regulativa (EU) 2022/2371; Regulativa Komisije (EU) 2023/1808; Regulativa (EU) 2022/2370; Regulativa Savjeta (EU) 2022/2372.

Krv, tkiva, ćelije

Zavod za transfuziju krvi Crne Gore kontinuirano obezbjeđuje krv za potrebe svih pacijenata u Crnoj Gori. Nastavljen je razvoj programa donorske trombocitafereze, pri čemu se izdvojeni trombociti pretežno koriste u liječenju pacijenata koji se nalaze na programu transplantacije matičnih ćelija hematopoeze.

Zavod takođe nastavlja sa prikupljanjem, obradom i kriokonzervacijom matičnih ćelija hematopoeze u cilju liječenja pacijenata Kliničkog centra Crne Gore.

Laboratorija za HLA dijagnostiku po peti put zaredom učestvuje u programu eksternih kontrola za tipizaciju HLA gena i antigena, te po treći put u programu eksternih kontrola za detekciju i identifikaciju anti-HLA antitijela. Po prvi put učestvuje i u programu eksternih kontrola za CDC test (crossmatch test).

Sve navedene testove eksternih kontrola organizuje Evropska federacija za imunogenetiku (EFI), dok se za regiju 8, kojoj pripada Crna Gora, programi realizuju u saradnji sa Istanbulskim univerzitetom (Turska) i Univerzitetskom bolnicom „Alexandrovska“ (Bugarska).

Upućen je i zahtjev Evropskoj federaciji za Imunogenetiku za otvaranje postupka akreditacije Laboratorije za HLA dijagnostiku.

U okviru EQAS studije uspješno su realizovane studije za sifilis, hepatitis B i C, kao i HIV, za mjesec april, maj, jun i jul. Preostala su još testiranja za avgust i septembar, dok se izdavanje sertifikata očekuje po završetku ciklusa – u martu 2026.

U toku je učešće u EDQM studiji za HBV i HCV, dok se preliminarni izvještaji očekuju tokom avgusta. U trećem kvartalu se očekuje isporuka uzoraka za HIV i Sifilis.

Uspješno su nastavljena molekularna testiranja ABO i Rh sistema kao i HPA tipizacija davaoca trombocita. Redovno se rade eksterne kontrole pretransfuzijskih testiranja u okviru NEQAS studije čiji rezultati potvrđuju kvalitet rada imunohematološke laboratorije.

KLASTER 3: KONKURENTNOST I INKLUZIVNI RAST

POGLAVLJE 10 - INFORMATIČKO DRUŠTVO I MEDIJI

Elektronske komunikacije

Transpozicija Zakona o gigabitnoj infrastrukturi u crnogorsko zakonodavstvo planirana je za IV kvartal 2025.

- Pored Statuta, Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost (EKIP) je, u skladu sa odredbama Zakona o elektronskim komunikacijama, u izvještajnom periodu donijela:
- Uputstvo o načinu vođenja javnih konsultacija u sektoru elektronskih komunikacija i poštanskih usluga, broj 0902-1956/1 od 09. IV 2025;
- Plan numeracije, „Sl. list CG“ broj 44/25;
- Odluka o utvrđivanju godišnje naknade za vršenje poslova regulacije i nadzora tržišta u oblasti elektronskih komunikacija, broj akta: 0902-2888/1;
- Pravilnik o pristupu i interkonekciji, „Sl. list CG“ broj 60/25;
- Pravilnik o sadržaju, načinu dostavljanja i objavljivanju podataka o vrsti, raspoloživosti i geografskoj lokaciji postojeće i planirane elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme i elemenata mreže, „Sl. list CG“ br. 63/25;
- Pravilnik o sprovođenju javnog konkursa i uslovima za određivanje operatora univerzalnih usluga, „Sl. list CG“ broj 63/25;

- Pravilnik o radio-frekvencijama koje se mogu koristiti bez odobrenja za korišćenje radio-frekvencija i uslovi za njihovo korišćenje, kao i radio-frekvencije čije se korišćenje bez odobrenja prijavljuje prije početka korišćenja tih radio-frekvencija, „Sl. list CG”, broj 77/25;
- Pravilnik o načinu prijavljivanja i formi prijave korišćenja radio-frekvencija koje se mogu koristiti bez odobrenja za korišćenje radio-frekvencija, a koje se prijavljuju prije početka korišćenja radio-frekvencija, „Sl. list CG”, br. 77/25;
- Pravilnik o interoperabilnosti automobilskih i potrošačkih radio-prijemnika i potrošačke digitalne televizijske opreme i uslovima za prelazak na nove standarde u oblasti radio-difuzije, „Sl. list CG”, broj 77/25.
- Pravilnik o načinu uspostavljanja javnog imenika i službe davanja informacija o brojevima krajnjih korisnika, „Sl. list CG”, broj 83/25.
- Pravilnik o fizičkim i tehničkim karakteristikama bežičnih pristupnih tačaka kratkog dometa, „Sl. list CG”, broj 95/25.
- Pravilnik o načinu prikazivanja elektronskog programskog vodiča i sličnih pisanih i navigacionih mogućnosti kod prenosa digitalnih radio i televizijskih programa („Sl. list CG”, broj 95/25).
- Pravilnik o uslovima za planiranje, izgradnju, održavanje, pristup i korišćenje pojedinih vrsta elektronskih komunikacionih mreža, elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme, „Sl. list CG”, broj 96/25.

Ministarstvo ekonomskog razvoja je donijelo Pravilnik o metodologiji obračuna visine godišnje naknade za korišćenje radio-frekvencija („Sl. list CG”, broj 31/25).

Vlada je donijela Plan namjene radio-frekvencijskog spektra („Sl. list CG” broj 56/25). U vezi sa preporukom EK da Crna Gora treba da nastavi sa jačanjem administrativnih kapaciteta u oblasti elektronskih komunikacija, usluga informacionog društva i audiovizuelnih medijskih usluga, a shodno novim nadležnostima EKIP-a utvrđenih Zakonom o elektronskim komunikacijama, EKIP radi na donošenju novog pravilnika o organizaciji rada i sistematizaciji radnih mjesta u EKIP-u, čijim donošenjem će se doprinijeti efikasnom, ekonomičnom i kvalitetnom sprovođenju nadležnosti EKIP-a utvrđenih Zakonom o elektronskim komunikacijama, Zakonom o poštanskim uslugama i drugim zakonima. Nakon što ovaj pravilnik bude donijet planirano je eventualno popunjavanje nedostajućih radnih mjesta.

Usluge informatičkog društva

Ministarstvo javne uprave raspisalo je Javni poziv za konsultovanje zainteresovane javnosti za pripremu Nacrta zakona o elektronskoj identifikaciji i elektronskim uslugama povjerenja i objavilo Izvještaj o obavljenom konsultovanju zainteresovane javnosti.

Predlog Zakona o slobodnom pristupu informacijama, koji je utvrđen na Vladi 23. I 2025, je u skupštinskoj proceduri. Predlogom zakona predviđeno je unapređenje postojećih instituta ili odredbi, te s druge strane definisanje novih instituta kako bi se u potpunosti osigurala primjena Zakona o slobodnom pristupu informacijama. Na ovaj način će se omogućiti da građani budu kvalitetno i pravovremeno informisani o pitanjima o kojima treba da se opredjeljuju ili donose odluke. S druge strane, direktni efekti predloženih izmjena i dopuna odraziće se i na efikasniji rad organa vlasti, podsticajno djelujući na zakonitost i pravilnost u postupanju, te doprinijeti još većoj otvorenosti i transparentnosti organa vlasti.

Prema Planu pune implementacije transakcionih javnih servisa na nacionalnom i lokalnom nivou, 22 institucije su predložile digitalizaciju ukupno 171 javne usluge, od čega je 57 usluga planirano za realizaciju u 2025.

Do sada je implementirano 25 elektronskih usluga, od kojih je 20 objavljeno na novom Portalu e-uprave ili drugom web linku institucija. Pored toga, implementirane su pet usluga iz nadležnosti Zavoda za zapošljavanje, ali se njihovo objavljivanje očekuje nakon usvajanja i stupanja na snagu novog Zakona o posredovanju u zapošljavanju. Finalizovan je postupak javne nabavke za implementaciju preostalih 29 usluga koje su identifikovale institucije putem BPM platforme, kojom upravlja MJU.

Paralelno s implemenacijom nove platformu za razmjenu podataka između registara, (X-Road), u okviru Jedinstvenog sistema za elektronsku razmjenu podataka (GSB, uspostavljen je Metaregistar, kao ključna komponenta GSB sistema. Metaregistar predstavlja centralni katalog koji objedinjuje više od 170 elektronskih registara, informacionih sistema i web servisa iz različitih institucija. Uspostavljanje Metaregistra predstavlja važan korak ka ubrzanoj digitalizaciji javne uprave, jer omogućava bolju međuinstitucionalnu koordinaciju, smanjenje administrativnih barijera i bržu razmjenu podataka. Na taj način stvaraju se uslovi za pružanje kvalitetnijih, dostupnijih i bržih usluga građanima i privredi.

Savjet za informacionu bezbjednost je 30. VI 2025. usvojio Izveštaj o sprovođenju Akcionog plana Strategije sajber bezbjednosti za 2024. sa predlogom Akcionog plana za period 2025–2026 koji će biti dostavljen Vladi na razmatranje i odobravanje.

Javni poziv NVO za predlaganje predstavnika/ce za člana/cu radne grupe za izradu Strategije vještačke intelegencije 2026 - 2030, sa Akcionim planom za 2026. objavljen je 13.VI 2025.

Nacionalni savjet za obrazovanje usvojio je 13. VI 2025. Okvir digitalne kompetencije nastavnika. Dokument sistematizuje znanja, vještine i stavove potrebne za kvalitetnu i odgovornu upotrebu digitalnih tehnologija u obrazovanju, u skladu sa evropskim DigCompEdu okvirom i digitalnim alatom za samoevaluaciju SELFIE for Teachers. Poseban značaj dat je i prepoznavanju uloge vještačke inteligencije u obrazovanju, uz smjernice za njenu etičku i svrsishodnu primjenu. Ovaj dokument predstavlja osnov za razvoj programa stručnog usavršavanja, unapređenje pedagoške prakse i jačanje digitalnih kapaciteta nastavnog kadra.

Vlada je 19. VI 2025. usvojila Izvještaj o realizaciji Strategije za digitalizaciju obrazovnog sistema 2022–2027. za 2024, čime se potvrđuje kontinuirano praćenje i unapređenje procesa digitalne transformacije obrazovanja.

Kreiran je i implementiran novi elektronski servis za oslobađanje od vraćanja studentskog kredita, čime je dodatno unaprijeđen pristup digitalnim uslugama u visokom obrazovanju.

U julu 2025. realizovani su kampovi za osnovce i srednjoškolce iz oblasti robotike i 3D modelovanja i štampe, sa ukupno 81 polaznikom, čime se podstiče rana digitalna pismenost i interesovanje za STEM oblasti među mladima.

U kontinuitetu se izrađuju novi digitalni obrazovni sadržaji, u cilju obogaćivanja nastavnog procesa i prilagođavanja savremenim obrazovnim potrebama.

Audiovizuelna politika

Normativni i strateški okvir

U junu 2025. formirana je Radna grupa za izradu predloga zakona u cilju implementacije Uredbe EU o slobodi medija (European Media Freedom Act) i Uredbe EU o digitalnim uslugama (Digital Services Act). Do kraja jula, Radna grupa je održala tri sjednice.

U periodu 1. IV – 30. VI 2025, AMU je objavila sljedeće dokumente³⁵:

- Izvještaj o političkom oglašavanju na izborima za SO Herceg Novi i Nikšić (13. IV 2025.)
- Analiza zastupljenosti lokalnih tema u programima lokalnih javnih TV emitera
- Informacija o izvještavanju TV emitera u vezi tragedije na Cetinju u centralnim info emisijama
- Analiza poštovanja programskih struktura opštih TV programa lokalnih javnih emitera (decembar 2024)

Savjet AMU (SAMU) je 5. VI 2025. donio Rješenje o raspodjeli sredstava iz Fonda za podsticanje pluralizma i raznovrsnosti medija namijenjenih pružaocima AVM usluga – komercijalnim i neprofitnim emiterima za 2024.

Ovim konkursom izvršena je raspodjela sredstva iz Fonda i to:

- 900.053 eura putem grantova za povećanje obima, strukture i raznovrsnosti ponude programskih sadržaja iz sopstvene produkcije posvećenih tematskim oblastima od javnog interesa (grantovi za emitere);
- 126.276,38 eura putem grantova za pokriće operativnih troškova samoregulatornih tijela (grantovi za samoregulatorna tijela).

Dodijeljeni grantovi se odnose na 45 programskih sadržaja za ukupno 13 emitera – devet radijskih i pet televizijskih programa. Među njima su četiri lokalna, šest regionalnih i četiri nacionalna emitera. Na javni konkurs je podneseno 14 blagovremenih prijava za grantove za emitere i jedan potpun i blagovremen zahtjev samoregulatornog tijela. Izvještaj o sprovednoj raspodjeli je dostupan na veb sajtu AMU³⁶.

Statistički podaci

U periodu od 1. I do 30. VI 2025, AMU je dostavljeno 16 prigovora na rad emitera. U prvostepenom postupku, odbijeno je osam, a prihvaćeno sedam prigovora, dok je jedan postupak u toku.

U periodu od 1. I do 30. VI 2025, AMU je, po službenoj dužnosti, pokrenula 18 postupaka protiv emitera.

U postupcima po prigovoru ili službenoj dužnosti, u periodu od 1. I do 30. VI 2025, AMU je izrekla 23 upozorenja, od čega sedam u postupcima po prigovorima i 16 u postupcima po službenoj dužnosti.

Na prvostepena rješenja o izricanju upozorenja ili druga akta kojima su utvrđena prava i obaveze pružalaca AVM usluga, podnesene su tri žalbe i to: jedna u postupku po prigovoru na rad emitera i dvije žalbe u postupcima pokrenutim po službenoj dužnosti prema emiterima. SAMU je, kao neosnovane, odbio sve 3 žalbe.

POGLAVLJE 16 - POREZI

Zakonodavne aktivnosti

Pripremljen je Nacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poreskoj administraciji, kojim je propisan pravni osnov za izvještavanje o korisnicima digitalnih platformi (Direktiva EU 2021/514) i korisnicima usluga povezanih sa kriptoinovinom (Direktiva EU 2023/2226). Takođe, uvedena su pravila o uzajamnoj pomoći u naplati potraživanja sa drugim zemljama (Direktiva EU 2010/24), radi razmjene informacija sa državama članicama EU i drugim državama.

³⁵ Dostupno na sajtu AMU www.amu.me.

³⁶ <https://amu.me/wp-content/uploads/2025/06/01-041-25-535-Izvjestaj-o-raspodjeli-sredstava-iz-Fonda-za-2024.-godinu.pdf>

Nacrt zakona je 28. IV 2025. dostavljen Globalnom forumu radi davanja komentara i sugestija, ali povratna informacija još uvijek nije pristigla.

U skladu sa obavezama iz Mape puta za zatvaranje PP16, dana 21. VII 2025. Evropskoj komisiji su dostavljena sljedeća dokumenta:

- Annex 2 - Tabela usklađenosti Zakona o poreskoj administraciji sa Direktivom EU 2011/16 (prečišćeni tekst);
- Annex 3 - Kalendar planova za postizanje potpune usklađenosti ovog zakona do dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji;
- važeći Zakon o poreskoj administraciji;
- Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poreskoj administraciji.

Pripremljen je Nacrt Pravilnika o razmjeni informacija o računima (CRS) kojim se propisuje postupak i dubinska analiza za razmjenu informacija o finansijskim računima prema Standardu zajedničkog izvještavanja. Ove odredbe se brišu iz važećeg Uputstva o bližem načinu izvještavanja o podacima koje finansijska institucija u vezi stanja računa, izvršenih transakcija i ostvarenih prihoda rezidenata druge države dostavlja organu uprave nadležnom za poslove poreza ("Sl.list CG", br.110/22), a ostaju samo odredbe koje se odnose na pravila za razmjenu informacija shodno FATCA sporazumu. Nacrt pravilnika je 11.VII 2025. dostavljen Globalnom forumu radi davanja komentara i sugestija.

Pripremljen je Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama, koji je upućen DG TAXUD na davanje komentara.

Pripremljen je Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodatu vrijednost, koji je takođe upućen DG TAXUD na davanje komentara.

Administrativna saradnja

Crna Gora je u potpunosti posvećena povećanju broja službenika u Poreskoj upravi na nivo koji je neophodan za efikasan i djelotvoran rad, posebno u kontekstu borbe protiv korupcije. Tokom ovog izvještajnog perioda usvojeni su Strategija upravljanja ljudskim resursima Poreske uprave za period 2025-2028 i prateći Akcioni plan.

Jedan od tri strateška cilja Poslovne strategije Poreske uprave 2024-2028 je Unapređenje Poreske uprave kroz razvoj ljudskih resursa, koji se odnosi između ostalog i na donošenje Strategije upravljanja ljudskim resursima 2025-2028, koja ima za cilj osnaživanje kadrovskih kapaciteta kroz kontinuiranu edukaciju i unapređenje vještina zaposlenih, kako bi se na adekvatan način odgovorilo na izazove savremene poreske administracije.

S tim u vezi, Strategija je izrađena u skladu sa preporukama Džima Sorensena, regionalnog savjetnika Međunarodnog monetarnog fonda za poreske uprave, i podržana od strane Evropske komisije, imajući u vidu značaj reformskog procesa u okviru poglavlja 16 – Porezi, kao i implementacije IRMS-a.

Strategijom su definisana tri strateška cilja koja se smatraju ključnim za proces reforme 2025-2028 a to su: dugoročno kadrovsko planiranje; profesionalni razvoj, obuka i stručno usavršavanje; te ocjenjivanje učinka, nagrađivanje i napredovanje službenika.

Unapređenjem tehničkih kapaciteta i infrastrukture, Crna Gora će biti u boljoj poziciji za integraciju informacionih sistema EU, poput Sistema za razmjenu informacija o PDV-u (VIES).

Tenderom pod nazivom „Nadogradnja hardverske infrastrukture i prateće usluge za Integrirani sistem za upravljanje prihodima – IRMS“ izvršena je isporuka i instalacija specificirane hardverske infrastrukture, koja omogućava nesmetano funkcionisanje novog IRMS sistema.

Infrastruktura Poreske uprave Crne Gore (PUCG) obuhvata više međusobno povezanih sistema, koji omogućavaju efikasan i bezbjedan rad informacionih servisa. Ova infrastruktura uključuje projekte DWH (Data Warehouse), IRMS (Integrated Revenue Management System) i EFI (Electronic Fiscalization Infrastructure), pri čemu svaki od ovih sistema doprinosi cjelokupnom informacionom ekosistemu Poreske uprave.

Infrastruktura PUCG bazirana je na redundantnim sistemima smještenim na dvije fizičke lokacije – primarnoj (PR) u Podgorici i sekundarnoj (DR) u Bijelom Polju. Takva organizacija omogućava visok nivo dostupnosti, pouzdanosti i zaštite od gubitka podataka, čime se osigurava kontinuitet rada sistema u svim operativnim uslovima.

Infrastruktura je instalirana na dvije lokacije: primarnoj u Podgorici i rezervnoj (DR) u Bijelom Polju. Na obje lokacije postavljene su identične konfiguracije servera radi obezbjeđivanja najvišeg nivoa pouzdanosti ukupnog sistema. Kapacitet skladišta podataka (storage) za smještaj baza podataka i dokumenata je dimenzioniran na bazi broja setova podataka i dokumenata koji se očekuju u IRMS u periodu od 10 godina.

U dijelu koji se odnosi na implementaciju informacionih sistema neophodnih za adekvatno uspostavljanje međunarodne administrativne saradnje u oblasti oporezivanja, Poreska uprava je završila tendersku proceduru za odabir firme koja će implementirati gotovo softversko rješenje za automatsku razmjenu informacija, usklađeno sa međunarodnim standardima razmjene podataka i potpisanim međunarodnim sporazumima (MCAA, FATCA), odnosno Direktivama o administrativnoj saradnji EU (DAC). U toku su aktivnosti na implementaciji softverskog rješenja (moduli: FATCA, CRS-DAC2, ETR-DAC3, CbCR-DAC4).

Planirani rok za implementaciju AEOL softverskog rješenja je 32 sedmice od momenta potpisivanja ugovora. Poreska uprava se odlučila na faznu nabavku AEOL modula (I faza FATCA, CRS-DAC2, ETR-DAC3, CbCR-DAC4, dok je u II fazi, odnosno 2026. planirana nabavka ostalih modula za automatsku razmjenu informacija). Nakon toga slijedi faza testiranja procesa u okviru sistema domaćeg izvještavanja, tokom koje će institucije koje podnose izvještaje, počevši od 2026. započeti identifikaciju računa koji pripadaju nerezidentima, kao i prikupljanje drugih informacija u skladu sa Zajedničkim standardom za razmjenu informacija (CRS).

U dijelu koji se odnosi na razmjenu informacija o indirektnom oporezivanju VIES, Poreska uprava je započela aktivnosti na pripremi dokumentacije neophodne za potrebe implementacije ove aktivnosti. Poreska uprava je u fazi implementacije novog integrisanog sistema za upravljanje prihodima IRMS sa svim registrima i podregistrima uključujući PDV registar, kao preduslov za integraciju na VIES. Poreska uprava će koristiti zajedničku komunikacionu mrežu CCN/CSI (Common Communications Network/Common System Interface), koja je već implementirana u Upravi carina.

Trenutno stanje aktivnosti na realizaciji IRMS-a: Na projektu uvođenja Integrisanog informacionog sistema za upravljanje prihodima (IRMS) postignut je značajan napredak u realizaciji planiranih aktivnosti. Završen je Modul za registraciju, u okviru koga se nalazi i Registar stvarnih vlasnika, koji je pušten u produkciju u junu 2025. Ostali dio Modula za registraciju biće pušten u produkciju zajedno sa svim modulima IRMS-a, kako bi se obezbijedila potpuna integracija i funkcionalna povezanost sistema. Paralelno se aktivno radi na razvoju i testiranju ostalih modula sistema.

Razvoj događaja

OECD, Globalni forum

Implementacija preporuka za CbC izvještavanje:

CbC izvještavanje (Country-by-Country Reporting) - Izrađena je procedura, kao i Aneks A i Aneks B za CbC izvještavanje u okviru BEPS 13, u skladu sa zahtjevima OECD-a. Time su ispunjeni ključni uslovi za uklanjanje

negativnih preporuka iz prethodnih izvještaja, što predstavlja značajan napredak za Crnu Goru u ovom segmentu. Procedura sadrži opšte informacije o planiranim procesima i odgovornim licima, a nakon početka razmjene informacija oba dokumenta su odobrena i usvojena od strane OECD-a.

Smjernice o korišćenju podataka iz CbC izvještaja - Izrađene su Smjernice o pravilnom korišćenju podataka sadržanih u CbC izvještajima. Smjernice su odobrene od strane OECD-a, čime su dodatno unaprijeđeni interni kapaciteti za primjenu međunarodnih standarda.

Antikorupcijske mjere

Obavezna godišnja prijava imovine i izjava o sukobu interesa za inspektore koja je podložna provjerama Agencije za sprječavanje korupcije.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o poreskoj administraciji ("Sl.list CG" br. 08/15) novim članom 6a "Evidencija o imovini" propisana je obaveza, za poreske inspektore i ovlašćena službena lica koja preduzimaju istražne radnje, podnošenja izvještaja o imovini i prihodima, kao i imovini i prihodima bračnih i vanbračnih supružnika, životnih partnera lica istog pola i djece koja žive u zajedničkom domaćinstvu, u skladu sa posebnim zakonom.

Etičkim kodeksom službenika i namještenika Poreske uprave propisana je obaveza da službenici, radi izbjegavanja sukoba interesa, bez odlaganja, u pisanoj formi, obavijeste pretpostavljenog o postojanju sukoba interesa.

Shodno odredbama člana 6a Zakona o poreskoj administraciji, poreski inspektori su dužni da do 31. marta tekuće godine Agenciji za sprečavanje korupcije podnesu izvještaje o imovini i prihodima za prethodnu kalendarsku, kao i izvještaje o imovini i prihodima bračnih i vanbračnih supružnika, životnih partnera, lica istog pola i djece koja žive u zajedničkom domaćinstvu, u skladu sa posebnim zakonom.

U skladu sa pravilima povjerljivosti i načelom izbjegavanja sukoba interesa, propisanim članom 75 Zakona o državnim službenicima i namještenicima, kao i članom 15 Etičkog kodeksa službenika i namještenika u Poreskoj upravi, poreski inspektori su obavezni da prilikom dodjele naloga za vršenje inspekcijskog nadzora popune Izjavu nepristrasnosti.

Agencija za sprečavanje korupcije je nadležni kontrolni organ koji vrši provjeru dostavljenih podataka o imovini. U slučaju nepodnošenja izvještaja, kao i u slučaju dostavljanja nepotpunih ili netačnih podataka, Agencija pokreće postupke za utvrđivanje odgovornosti poreskih inspektora pred nadležnim sudom.

Ova obaveza je realizovana i za 2024. pri čemu rok za podnošenje Izvještaja o imovini i prihodima za tu godinu ističe 31. III 2025.

Provjera realizacije ove obaveze vrši se kroz Godišnji izvještaj o prihodima i imovini poreskih inspektora, koji je dostupan na portalu Agencije za sprečavanje korupcije.

Ova aktivnost, za koju je zadužen poreski organ, sprovodi se kontinuirano. Izvori verifikacije su Godišnji izvještaj o prihodima i imovini poreskih inspektora, koji se objavljuje na portalu Agencije za sprečavanje korupcije, kao i Izjava o potencijalnom konfliktu interesa.

POGLAVLJE 17 – EKONOMSKA I MONETARNA UNIJA

Akcioni plan za harmonizaciju s pravnom tekovinom EU u oblasti poglavlja 17 - Ekonomska i monetarna unija se redovno ažurira na godišnjem nivou i 4. IV 2025. je dostavljen EK.

Centralna banka Crne Gore suočava se sa posebnim institucionalnim izazovima zbog nepotpunog sastava Savjeta CBCG. U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Crne Gore, guvernerka CBCG je, krajem avgusta 2024. podnijela Skupštini predloge za imenovanje dva viceguvernera na upražnjene pozicije iz reda nezavisnih profesionalaca, sa dugogodišnjim iskustvom na ključnim funkcijama u Centralnoj banci. Prilikom odabira kandidata uzeta je u obzir preporuka iz Izvještaja EK za Crnu Goru za 2024. te su predloženi viceguverneri osobe koje nijesu pod političkim uticajem, koje nikada nijesu bili članovi nijedne političke partije i koji su, kroz dugogodišnji posvećen rad u CBCG dokazali svoje visoke profesionalne i etičke standarde.

Međutim, i pored toga što su predloženi kandidati za viceguvernere ispunjavali sve zakonom propisane uslove, i što se radi o visokostručnim profesionalcima sa dugogodišnjim iskustvom u radu u CBCG, te uprkos činjenici da poslanici nijesu imali nijednu primjedbu na njihove kvalifikacije ili integritet, Skupština, na sjednici održanoj 19. V 2025. ipak nije imenovala predložene kandidate. Razlog za to bila je uzdržanost tri od osam partija vladajuće koalicije tokom glasanja. Važno je naglasiti da je tokom cijelog procesa, CBCG dosljedno poštovala sve zakonske procedure i standardie dobrog upravljanja, u cilju očuvanja institucionalnog integriteta i profesionalizma.

Dodatno, pored toga što su pozicije za dva viceguvernera upražnjena više od 29 mjeseci, mjesta četiri eksterna člana Savjeta CBCG, koji nijesu zaposleni u CBCG, takođe su upražnjena duže od 12 mjeseci. Ova četiri člana, na predlog Odbora za ekonomiju, finansije i budžet imenuje Skupština. Savjet CBCG je u maju 2024. zvanično obavijestio Skupštinu o isteku mandata svih eksternih članova Savjeta CBCG.

Procedura imenovanja eksternih članova Savjeta CBCG je u toku. Početkom jula 2025. obavljeno je javno saslušanje predloženih kandidata pred skupštinskim Odborom za ekonomiju, finansije i budžet. Očekuje se da će Skupština uskoro donijeti odluku o imenovanju svih šest nedostajućih članova Savjeta CBCG, oba viceguvernere i četiri eksterna člana Savjeta CBCG, istovremeno, u cilju očuvanja balansa u odlučivanju, kako je to propisano Zakonom o CBCG, te u skladu sa principima nezavisnosti CBCG i svim odredbama Zakona o CBCG, koje se odnose na način izbora članova Savjeta. Na istovremeno imenovanje insistira i EK, kako je i navedeno u Zajedničkim zaključcima Ekonomskog i finansijskog dijaloga sa regionalnim partnerima od 13. V 2025. (Joint Conclusions of the Economic and Financial Dialogue with Regional Partners): „*U skladu sa principima nezavisnosti centralne banke, potrebno je obezbijediti transparentan izbor članova Savjeta, uključujući viceguvernere, zasnovan na kompetencijama kandidata i sproveden u skladu sa Zakonom o centralnoj banci*” (str. 22) - <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8819-2025-INIT/en/pdf>.

U skladu sa članom 50, stav 1 Zakona o Centralnoj banci Crne Gore, guvernerka CBCG je 31. VII 2025. ponovo uputila Skupštini predlog za imenovanje dva viceguvernere. Kandidati za viceguvernere su karijerni centralni bankari i stručnjaci u oblastima bankarske supervizije i sprečavanja pranja novca, sa dugogodišnjom karijerom u CBCG i relevantnim međunarodnim iskustvom. Predloženi su isključivo na osnovu svojih profesionalnih kvalifikacija i integriteta, u skladu sa zakonom i utvrđenom praksom u centralnom bankarstvu. Riječ je o kandidatima koji, u partnerstvu sa institucijama EU i centralnim bankama Eurosystema, aktivno učestvuju u sprovođenju ključnih reformi finansijskog sektora iz evropske agende Crne Gore. Njihov profesionalni doprinos direktno je povezan sa napretkom u devet pregovaračkih poglavlja, integracijom u SEPA, pripremama za TIPS klon i odlučnim sprovođenjem mjera za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma.

U cilju pripreme za buduće članstvo u Evropskom sistemu centralnih banaka (ESCB), a nakon usvajanja Strateškog plana za period 2025–2028. godine u novembru 2024, kojim su definisani vizija, misija i strateški ciljevi institucije, CBCG pokrenula je sveobuhvatan projekat analize potreba tzv. Needs Assessment projekat. Ova analiza će

obuhvatiti ocjenu institucionalnog, operativnog i funkcionalnog usklađivanja CBCG sa standardima ESCB-a i Eurosistema, kao i identifikaciju ključnih prioriteta i oblasti koje zahtijevaju dalji razvoj i unapređenje. Na osnovu ove analize, biće izrađen sveobuhvatan plan aktivnosti (tzv. Roadmap), koji će usmjeravati transformaciju CBCG u periodu 2026–2028. godine. Ova inicijativa je strateški usklađena sa planiranim završetkom pregovora o pristupanju Crne Gore EU do 2028. kako bi CBCG bila u potpunosti spremna za preuzimanje svojih obaveza u okviru ESCB-a. Projekat koordiniraju i predvode Banka Holandije (DNB) i Narodna banka Belgije (NBB).

Nakon što je u martu 2025. Savjet za finansijsku stabilnost usvojio Mapu puta finansijskog sektora ka održivim finansijama, postavljen je jasan okvir za integraciju ekoloških, društvenih i upravljačkih (ESG) kriterijuma u finansijsko odlučivanje, jačanje ekonomske otpornosti i podsticanje društvene jednakosti, s ciljem doprinosa tranziciji cjelokupnog društva ka održivom razvoju. U cilju praćenja implementacije i izvještavanja prema Savjetu za finansijsku stabilnost, u junu 2025. započelo je sa radom Koordinaciono tijelo za praćenje realizacije aktivnosti iz Mape puta finansijskog sektora ka održivim finansijama kojeg čine predstavnici Ministarstva finansija, CBCG, Agencije za nadzor osiguranja i Komisije za tržište kapitala.

CBCG je, u cilju jačanja svojih institucionalnih kapaciteta, usklađivanja regulatornog okvira sa pravnom tekovinom EU i uspješne primjene najboljih međunarodnih standarda i praksi u centralnom bankarstvu, nastavila intenzivnu tehničku saradnju sa nacionalnim centralnim bankama Evropskog sistema centralnih banaka (ESCB). U ovom izvještajnom periodu, realizovana su tri bilateralna programa u saradnji sa Saveznom bankom Njemačke, Hrvatskom narodnom bankom i Bankom Slovenije koji su obuhvatili oblasti upravljanja međunarodnim rezervama, implementacije instrumenata monetarne politike, kao i javnih nabavki.

Dodatno, CBCG nastavlja da jača svoje supervizorske i institucionalne kapacitete uz podršku EK. U tom kontekstu, pokrenut je Tvinging projekat za finansijski sektor „Podrška regulisanju finansijskih usluga u Crnoj Gori“ (IPA 2024), čije institucije korisnice su CBCG i Agencija za nadzor osiguranja (ANO). Implementacija je već započela izradom dvogodišnjeg plana projektnih aktivnosti, dok se formalni početak projekta očekuje u septembru 2025. Aktivnosti CBCG u okviru ovog projekta usmjerene su na dalju usklađenost regulatornog okvira sa najnovijom pravnom tekovinom EU, kao i na jačanje administrativnih kapaciteta CBCG kako bi se osigurala efikasna implementacija.

Takođe, CBCG je nastavila sa aktivnostima na jačanju svojih administrativnih kapaciteta i kroz učešće u drugoj fazi Regionalnog IPA projekta „Program jačanja kapaciteta centralnih banaka Zapadnog Balkana sa ciljem njihove integracije u Evropski sistem centralnih banaka“ kojim rukovodi Savezna banka Njemačke, uz podršku Evropske centralne banke i još 19 centralnih banaka ESCB-a. U ovom izvještajnom periodu, u okviru projekta je organizovana radionica na temu strateškog planiranja, upravljanja kriznim situacijama, operativnim rizikom i planiranja kontinuiteta poslovanja, na kojoj su učestvovali predstavnici CBCG. Kroz pomenuti program, CBCG je imala intenzivnu bilateralnu saradnju sa Bankom Italije u oblasti informacionih tehnologija (Cloud computing), kao i sa Bankom Španije na temu iz oblasti strateškog planiranja, digitalizacije i krizne komunikacije.

U februaru 2025, Skupština je usvojila dodatne izmjene Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, pri čemu se puna implementacija Fiskalnog savjeta očekuje u 2025. Skupština je objavila tri poziva za prijavu za izbor tri člana Fiskalnog savjeta, od kojih su dva bila neuspješna. Nakon trećeg poziva Odbor za ekonomiju, finansije i budžet saslušao je kandidate, dok se izjašnjenje o njihovoj kandidaturi i izboru očekuje u 2025. godini. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti je odgađena primjena odredbi koje zahtijevaju da Fiskalni savjet daje mišljenja o raznim dokumentima fiskalne politike i sprovodi kriterijume fiskalne odgovornosti za jednu godinu od 1. I 2025 - I 2026. Do tada će kontrola kriterijuma fiskalne odgovornosti ostati u nadležnosti Državne

revizorske institucije, u skladu s trenutnom praksom („Sl. list CG“, broj 11/25). Nakon osnivanja Fiskalnog savjeta izborom njegovih članova, biće potrebno izgraditi kapacitete Savjeta za njegove buduće uloge i olakšati prenos odgovornosti sa Državne revizorske institucije na Fiskalni savjet. To uključuje prenos dokumentacije, softverskih rješenja i drugih povezanih materijala za procjenu primjene kriterijuma fiskalne odgovornosti, u skladu sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti („Sl. list CG“, broj 11/25).

Vlada je 17. VII 2025. donijela Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2025-2028. godine. Smjernice predstavljaju strateški dokument koji definiše osnovne ciljeve, prioritete i pravce razvoja ekonomske i fiskalne politike države u srednjoročnom periodu. U Smjernicama su date projekcije makroekonomskih i fiskalnih pokazatelja, uključujući javne prihode, javnu potrošnju i javni dug za srednjoročni period koji su osnova za izradu godišnjeg zakona o budžetu za narednu fiskalnu godinu.

POGLAVLJE 19 - SOCIJALNA POLITIKA I ZAPOSŁJAVANJE

Radno zakonodavstvo

U toku juna i jula, EK je dostavila komentare i sugestije na Nacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu. Radna grupa je pristupila inoviranju Nacrta Zakona u skladu sa dostavljenim komentarima i sugestijama. Takođe, radna grupa je pripremila dodatne izmjene i dopune Zakona o radu radi usklađivanja sa Direktivom Evropskog parlamenta i Savjeta 2023/970, od 10. V 2023. o jačanju primjene načela jednakih zarada muškaraca i žena za jednak rad ili rad jednake vrijednosti putem transparentnosti zarada i mehanizama izvršenja i Direktivom Evropskog parlamenta i Savjeta 2022/2041, od 19. X 2022, o primjerenim minimalnim zaradama u Europskoj uniji. Za ove izmjene objavljena je javna rasprava 11.VII 2025, u okviru koje je održan okrugli sto 28.VII 2025.

U periodu od 1.I do 30.VI 2025. inspekcija rada je izvršila 2099 inspekcijskih nadzora (redovnih i po inicijativi). Utvrđeno je 920 nepravilnosti za koje je izdato 686 prekršajnih naloga, u iznosu od 436.700,00€ i podnijeto 135 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, izrečeno je 474 mjera ukazivanja i donijeto 41 rješenje o otklanjanju nepravilnosti.

Najviše nepravilnosti odnosilo se na neformalno zapošljavanje (obavljanje poslova bez zaključivanja ugovora o radu ili drugog ugovora iz Zakona o radu i bez prijave na obavezno socijalno osiguranje):

U nezakonitom radu zatečeno je 552 lica (stranci – 394, crnogorski državljani: 158), od čega je, po nalogu inspektora, radni odnos u skladu sa zakonom zasnovalo 70 lica (stranci 51, crnogorski državljani: 19). Ostala zatečena lica nisu mogla zasnovati radni odnos iz razloga što se radilo o penzionerima, korisnicima naknada ili drugim licima koja po propisima ne mogu zasnovati radni odnos, među kojima su i stranci koji nisu imali dozvolu za privremeni boravak i rad.

Suzbijanje nezakonitog prekovremenog rada: Inspekcija rada je u izvještajnom periodu kontinuirano kontrolisala primjenu odredaba Zakona o radu u pogledu trajanja radnog vremena zaposlenih i s tim u vezi kontrolisala poslodavce da li su donijeli pisane odluke o rasporedu radnog vremena zaposlenih i o rasporedu zaposlenih po smjenama, te da li su organizovali prekovremeni rad suprotno propisima. Kontrolisano je i da li su poslodavci utvrdili raspored sedmičnog odmora, kao i da li zaposleni koriste dnevni odmor na propisan način. U pogledu gore

navedenog, inspekcija rada je utvrdila 153 nepravilnosti, za koje je izdala 167 prekršajnih naloga u ukupnom iznosu od 96.100,00 eura, te podnijela 14 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

Zaštita i zdravlje na radu

Javni poziv za sprovođenje javne rasprave o Nacrtu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i zdravlju na radu je objavljen 22. VII 2025. Okrugli sto u okviru javne rasprave o Nacrtu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i zdravlju na radu održan je 28. VII 2025. Izvještaj sa javne rasprave je objavljen. U toku je proces međuresorskog usaglašavanja, nakon čega će biti upućen EK.

Inspekcija zaštite i zdravlja na radu je u period od 1. I do 30. VI 2025. izvršila 945 nadzora, utvrdila 1736 nepravilnosti, ukazala na iste i dala rok da se otklone u 471 slučajeva, donijela 298 rješenja od čega 7 za otklanjanje nepravilnosti, 15 o privremenoj zabrani rada i 276 o obustavi postupka jer su nepravilnosti otklonjene (otklonjeno 1692 nepravilnosti), izdala 277 prekršajnih naloga u ukupnom iznosu od 115.120,00 eura i izvršila 11 uviđaja povreda na radu, i to: 3 smrtna i 8 teških povreda na radu (9 povreda je bilo u građevinskoj djelatnosti - 82%, 1 povreda u komunalnoj djelatnosti 9%, jedna pri izvođenju vodoinstalaterskih radova – 9%)

U izvještajnom periodu izvršeno je 13 nadzora kod koordinatora za zaštitu i zdravlje na radu, utvrđeno je 4 nepravilnosti, donijeto 4 mjera ukazivanja. U istom periodu je izvršeno 27 nadzora kod investitora i u 16 slučajeva je konstatovana nepravilnost da nije imenovao koordinatora za zaštitu i zdravlje na radu. Donijeto je 16 ukazivanja i izdata su 4 prekršajnih naloga u ukupnom iznosu od 4770 eura.

Napori na jačanju inspekcije rada i zaštite i zdravlja na radu se nastavljaju. Finalizacija navedenih akcionih planova se očekuje krajem septembra.

Socijalni dijalog

U periodu april-avgust 2025. održana je jedna plenarna sjednica Socijalnog savjeta i četiri sjednice Predsjedništva Socijalnog savjeta. Nakon dugog perioda usaglašavanja postignuta je saglasnost reprezentativnih socijalnih partnera i Ministarstva rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga oko Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i zdravlju na radu.

Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga je sa predstavnicima reprezentativnih socijalnih partnera potpisalo sporazum čime je ozvaničena saradnja u realizaciji projekata usmjerenih na unapređenje zaštite i zdravlja na radu. U okviru projekta, kroz radionice, konferencije i promotivne kampanje, biće obuhvaćano 240 zaposlenih iz 17 kompanija. Cilj je jačanje svijesti o značaju bezbjednosti i zdravog radnog okruženja kao odlike savremenog menadžmenta i brige za ljudski kapital.

Socijalni savjet u saradnji sa ministrom bez portfelja za odnose sa Skupštinom Crne Gore planira uspostavljanje komunikacije sa Skupštinom u cilju razmjene informacija i efikasnije komunikacije mišljenja, stavova i preporuka Socijalnog savjeta i socijalnih partnera.

Vlada je najavila inicijativu uvođenja sedmočasovnog radnog vremena. U tom kontekstu, započet je proces konsultacija sa reprezentativnim socijalnim partnerima pojedinačno u okviru Socijalnog savjeta u cilju definisanja načina njegove eventualne implementacije. Namjera je, ove inicijative, da se kroz široke konsultacije sporove jedna od najvećih reformi u oblasti rada koja za cilj ima unapređenje kvaliteta života građana, odnosno uspostavljanje balansa između poslovnog i privatnog života, ali i efikasniji i produktivniji rad. U svrhu detaljnog razmatranja svih

potreba/specifinosti, odnosno eventualnih problema u primjeni sedmočasovnog radnog vremena u određenim djelatnostima (npr. građevinarstvo, turizam i hotelijerstvo, uslužne djelatnosti...) Socijalni savjet je u fazi formiranja radne grupe za izradu analize.

Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga kontinuirano je koordiniralo radom tripartitnih radnih grupa za pripremu i usaglašavanje: Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o štrajku i Nacrta zakona o reprezentativnosti sindikata i udruženja poslodavaca.

U junu je Međunarodna organizacija rada, u partnerstvu sa Ministarstvom rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga, a u okviru projekta „Promovisanje socijalnog dijaloga o pitanjima pravedne tranzicije u Sjevernoj Makedoniji i Crnoj Gori", s ciljem jačanja socijalnog dijaloga i usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa međunarodnim standardima rada, održala je konsultacije sa socijalnim partnerima i razmjenu mišljenja o radnim verzijama Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o štrajku i Nacrta zakona o reprezentativnosti sindikata i udruženja poslodavaca.

U julu su organizovane javne rasprave na temu: Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu; Prijedloga zakona o dopunama Zakona o socijalnom savjetu; Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o štrajku i Prijedloga zakona o reprezentativnosti sindikata i udruženja poslodavaca.

Politika zapošljavanja

Na evidenciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, na dan 30. VI 2025, nalazilo se 27.953 nezaposlenih lica (žena 16.833 ili 60,22%). U odnosu na 30. VI 2024. (34.715 nezaposlena lica, od toga je žena 20.397 ili 58,76%) broj nezaposlenih je smanjen za 6.762 lica ili za 19,48%.

Lica starosti do 25 godina ima 2.155 lica ili 7,71% (30.VI 2024. 2.954 lica ili 8,51%) od ukupnog broja nezaposlenih, a lica do 30 godina starosti ima 4.610 ili 16,49 % od ukupnog broja nezaposlenih lica (30. VI 2024. 6.350 ili 18,29%) a preko 50 godina 10.619 ili 37,99% (na dan 30. VI 2024. 12.447 ili 35,85%).

Na evidenciji Zavoda za zapošljavanje, na dan 30. VI 2025, nalazilo se 8.366 lica sa invaliditetom, od čega je 5.129 ili 61,31% žena. U odnosu na isti dan prethodne godine kada je bilo evidentirano 9.121 lice sa invaliditetom (5.454 žene ili 59,80%), došlo je do smanjenja za 755 lica ili 8,28%. Učešće lica sa invaliditetom u ukupnom broju nezaposlenih je iznosilo 29,93%.

Ukupan broj nezaposleni RE populacije na dan 30. VI 2025. je 1.147 lica, žena 636 ili 55,45%, (30.VI 2024. 1.280, žena 709 ili 55,39%).

Zavod za zaposljavanje Crne Gore je u prvih šest mjeseci 2025:

- kreirao devet programa, za 1.100 lica, od kojih 256 mladih NEET (15-29) lica iz tri pilot opštine implementacije Garancije za mlade;
- objavio javni poziv organizatorima obrazovanja i shodno ishodima sprovedenog postupka formirao listu licenciranih organizatora obrazovanja kod kojih se mogu realizovati programi obrazovanja za sticanje nacionalnih stručnih kvalifikacija, ključnih vještina i kompetencija, za 429 nezaposlenih lica kojima je obrazovni status identifikovan kao prepreka za ulazak na tržište rada, od kojih 29 mladih NEET lica iz tri pilot opštine implementacije Garancije za mlade (13 iz Nikšića, 12 iz Bijelog Polja i četiri lica iz Ulcinja);

- objavio javne konkurse za realizaciju sedam programa aktivne politike za ukupno 559 nezaposlenih lica, od kojih 215 mladih NEET lica (98 iz Nikšića, 92 iz Bijelog Polja i 25 lica iz Ulcinja) i sproveo postupke izbora 210 poslodavaca za realizaciju programa za ukupno 445 nezaposlenih lica, od kojih 53 mladih NEET lica (19 iz Nikšića, 31 iz Bijelog Polja i tri lica iz Ulcinja).

U toku je postupak zaključivanja ugovora o realizaciji programa aktivne politike zapošljavanja dodjelom pomoći male vrijednosti sa 183 poslodavca za 392 nezaposlena lica. Na osnovu zaključenih ugovora sa 27 izabranih poslodavaca za 53 NEET lica, započelo je sprovođenje programa od strane 23 poslodavca za ukupno 34 NEET lica (13 iz Nikšića i 21 lice iz Bijelog Polja). U ukupnog broja uključenih lica, žene učestvuju sa 44,1% (15 lica), NEET lica koja prije uključivanja u program nijesu bila u radnom odnosu duže od 12 mjeseci učestvuju sa 32,4% (11 lica), lica sa invaliditetom - 2,9% (1 lice), korisnici materijalnog obezbjeđenja - 5,9% (2 lica) i pripadnici RE populacije - 2,9% (1 lice).

U periodu od 01. I do 30. VI 2025. u Zavodu za zapošljavanje broj sistematizovanih radnih mjesta 386. Broj zaposlenih na 30.VI 2025. je 323. 37 lica je prošlo određene programe obuka preko Uprave za ljudske resurse, od čega 30 lica za oblast IPE.

U januaru 2025. počela realizacija Pilot projekta „Garancija za mlade“ u tri izabrane pilot opštine: Bijelo Polje, Nikšić i Ulcinj. Urađen je i prosljeđen pilot opštinama Uputstvo za uključivanje mladih nezaposlenih lica u ovaj program. Uputstvo sadži instrukcije koje se odnose na način informisanja mladih lica o samom projektu, zatim o registraciji učesnika, profilisanju, izradi plana zapošljavanja, individualnog savjetovanja kod savjetnika za karijerno vođenje i savjetovanje, te o potrebi pružanje usluge grupnog savjetovanja učesnicima projekta, kroz uključivanje u jedan ili više seminara/radionica, u zavisnosti od procjene savjetnika za karijerno vođenje i savjetovanje. Osim za pružanje usluga pripreme za zapošljavanje, date su sugestije za uključivanje lica u mjere aktivne politike zapošljavanja i posredovanje pri njihovom zapošljavanju, te precizno i pravovremeno evidentiranje svih aktivnosti, kako bi se o njima moglo kvalitetno izvještavati.

U cilju praćenja izvršavanja smjernica datih uputstvom i otklanjanja eventualnih problema u realizaciji projekta u dijelu pripreme za zapošljavanje, kroz neposredne posjete uz podršku eksperata koje je angažovao MOR organizovana je posjeta pilot opštinama Nikšić, Ulcinj i Bijelo Polje.

Za prvih šest mjeseci pilotiranja programa Garancije za mlade, ukupno je registrovano 527 lica, po opštinama u Bijelom Polju 290, Nikšiću 156 i Ulcinju 81 od ukupnog broja 287 osoba ženskog pola (54,46%), 48,2% svih uključenih je u starosnoj grupi od 15 do 29 godine, a najmanji broj registrovanih je u starosnoj grupi od 15 do 19 godina – 11,76%, 34 osobe su lica RE populacije, 6 lica sa invaliditetom i 35 lica korisnika materijalnog obezbjeđenja porodice (14,23% svih uključenih).

Najveći broj registrovanih lica je sa završenom srednjom školom – 235(44,6%), zatim lica sa VII1 SSS – 115 (21,82%) i lica sa III SSS – 85 (16,13%).Svim licima koja su registrovana u program GzM pružene su usluge informisanja, motivisanja i savjetovanja. Najvećem broju lica pružena je usluga individualnog savjetovanja - 444 lica, individualnog informisanje - 237, dok je za 486 lica urađen individualni plan zapošljavanja. Do sada je zabilježeno ukupno 176 izlazaka iz Programa (33,4% svih ulazaka).Pozitivan izlazak se bilježi kod 126 lica. To je 23,9% svih ulazaka, odnosno procenat pozitivnih izlazaka u odnosu na ukupan broj izlazaka je 71,6%.

U prvoj polovini godine je ukupno zaposleno 103 lica – 19,54% svih lica iz registra GzM. Kroz Program podsticaja za zapošljavanje, zapošljeno je 8 osoba, a direktonih zapošljavanja je bilo 95. Veći broj zaposlenih su osobe ženskog pola – 52 (54,74% zaposlenih, odnosno 18,12% svih žena uključenih u GzM).

U programe obuka su uključena 23 lica – 4,4% svih registrovanih. Ravnomjerno su uključene i žene i muškarci – 12 muškaraca i 11 žena. Zavod za zapošljavanje na mjesečnom nivou izvještava nadležno ministarstvo u skladu sa ustanovljenom metodologijom za izvještavanje po ovom projektu.

U saradnji sa ETF-om, napravljen je Plan dosezanja do NEET mladih (outreach strategija). Strategija ima za cilj aktivno uključivanje mladih ljudi, posebno ranjivih grupa, kako bi se povećalo njihovo učešće i osnažili mladi da postanu vidljiviji. Trenutno smo u fazi mapiranja omladinskih organizacija u odabranim pilot opštinama. Početkom jula 2025, u saradnji sa ETF-om, organizovali smo dvije radionice. Prva je bila usmjerena na unapređenje komunikacije i koordinacije među članovima radne grupe. Druga radionica bila je posvećena predstavljanju outreach strategije, tokom koje smo okupili omladinske organizacije i predstavnike iz pilot opština. Cilj je bio da se pruži jasno razumijevanje šta outreach strategija znači i kako se treba pravilno sprovoditi.

Evropski socijalni fond

Višegodišnji operativni program za zapošljavanje, obrazovanje i socijalne politike 2015-2017 (SOPEES) je zvanično otpočelo u aprilu 2025.

U toku je realizacija Jednogodišnjeg akcionog programa za Crnu Goru za 2020. – Podrška pametnom i inkluzivnom rastu – zapošljavanje i socijalna inkluzija (CAP 2020) čija je ukupna vrijednost 7,7 miliona eura. U okviru ovog programa ugovorene su četiri tenderske procedure: jedan ugovor o uslugama Tehničke podrške (kroz direktno upravljanje), jedan tvining ugovor čija je implementacija završena 1. I 2025, ugovor o nabavci ICT opreme i informacionog sistema za ZZZCG u okviru iste tenderske procedure, i jedna grant šema u okviru koje su potpisana 24 grant ugovora. Period implementacije tvining ugovora i ugovora o nabavci opreme je završen, dok je implementacija ugovora iz grant šeme i dalje u toku.

Nadalje, kada je riječ o IPA III finansijskoj perspektivi, Finansijski sporazum za Operativni program za zapošljavanje i socijalnu inkluziju 2024–2027 (OP ESI 2024-2027) potpisan je 10. VI 2025. Uloga Upravljačkog tijela za Operativni program povjerena je Ministarstvu rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga, dok je Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije određeno kao Posredničko tijelo za upravljanje politikama za oblast podrške koja se odnosi na socijalnu inkluziju i socijalnu zaštitu. Zavod za zapošljavanje Crne Gore i Direktor za ugovaranje, finansiranje i sprovođenje sredstava EU podrške (CFCU) Ministarstva finansija su određeni kao Posrednička tijela za finansijsko upravljanje (IBFM). Zavodu se pruža intenzivna podrška za jačanje operativnih i administrativnih kapaciteta za sprovođenje OP ESI 2024-2027. Zavod kao novo Posredničko tijelo za upravljanje finansijama je ojačan u pogledu administrativnih kapaciteta, posebno imenovanjem šefa Posredničkog tijela za finansijsko upravljanje, pomoćnika direktora Zavoda za zapošljavanje Crne Gore. U saradnji sa Nacionalnim IPA Koordinatorom i Nacionalnim službenikom za ovjeravanje, zaposlenima u IBFM-u obezbijeđene su specifične obuke na radnom mjestu za postojeće i nove zaposlene kako bi se podigli administrativni kapaciteti za implementaciju Operativnog programa. U cilju uspostavljanja jasne institucionalne podjele i efikasnijeg funkcionisanja, 13.V 2025. stupio je na snagu izmijenjeni Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Zavoda za zapošljavanje Crne Gore. Pravilnikom su precizno definisane pozicije u okviru IBFM-a i Odjeljenja za projekte. Ovom izmjenom omogućeno je jasno razdvajanje nadležnosti i uloga između ove dvije organizacione jedinice.

Operativni sporazum i Implementacioni sporazum za Operativni program su potpisani i stupili na snagu 1. VIII 2025. godine što je bila jedna od preporuka iz Finalnog revizorskog izvještaja DG NEAR.

U vezi sa revidiranim nacrtom Jednogodišnjeg Akcionog dokumenta za 2024. za zapošljavanje i socijalnu politiku u Crnoj Gori kao pripremnog dokumenta za sprovođenje Višegodišnjeg operativnog programa za oblast zapošljavanja i socijalne inkluzije (2024-2027) koje je EK usvojila u junu 2024, Vlada i EK su potpisale Finansijski sporazum u decembru 2024. Nacrt je dostavljen Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori 1. VII 2025. Isti Finansijski sporazum potpisan je i u junu 2025. U skladu sa obavezama proisteklim iz Okvirnog sporazuma o partnerstvu između Vlade i EU, nakon potpisivanja Finansijskog sporazuma, Crna Gora je izradila inicijalni Plan nabavki i finansijske projekcije, koje su dostavljene Evropskoj komisiji 11. VII 2025.

Crna Gora redovno učestvuje na sastancima EaSI tehničke radne grupe. 2025. godine radi dostavljanja komentara i daljeg usaglašavanja. Do kraja septembra o.g. biće formirana evaluaciona komisija koja će razmatrati projektne predloge.

Socijalna inkluzija i socijalna zaštita

U okviru reforme sistema vještačenja invaliditeta pripremljen je Predlog zakona o jedinstvenom vještačenju invaliditeta. Sa ovim zakonom usklađeni su i zakoni iz oblasti socijalne i dječje zaštite, boračke i invalidske zaštite, penzijskog i invalidskog osiguranja, rada i zapošljavanja i profesionalne rehabilitacije osoba sa invaliditetom i obrazovanja i vaspitanja djece sa posebnim obrazovnim potrebama čime se obezbjeđuje pravna sigurnost i dosljedna primjena novih normi u praksi. Ova reforma omogućiće vještačenje invaliditeta u skladu sa modelom ljudskih prava radi obezbjeđivanja pravednijeg, ravnopravnijeg i lakšeg pristupa ostvarivanju prava osoba sa invaliditetom.

Vlada je 24.VII 2025. utvrdila Predlog zakona o jedinstvenom vještačenju invaliditeta, Predlog zakona o dopunama zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, Predlog zakona o dopunama zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, Predlog zakona o dopunama zakona o boračkoj i invalidskoj zaštiti, Predlog zakona o izmjeni i dopunama zakona o povlastici na putovanje lica sa invaliditetom, Predlog zakona o dopunama zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, Predlog zakona o dopunama zakona o radu, Predlog zakona o dopunama zakona o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama. Predlozi zakona su u skupštinskoj proceduri od jula 2025.

Takođe, u okviru reforme sistema vještačenja invaliditeta, u toku je rekonstrukcija objekta za potrebe budućeg Zavoda za jedinstveno vještačenje invaliditeta. Raspisan je tender i očekuje se da će prostor biti rekonstruisan i opremljen do novembra 2025.

U toku je izrada Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, kojim će se unaprijediti pokrivenost i usmjerenost materijalnih davanja i usluga, mjera i programa, odnosno efikasnosti i finansijske održivosti sistema socijalne i dječje zaštite u cilju sveobuhvatnog i pravovremenog odgovora na potrebe korisnika, te postupak licenciranja pružalaca usluga i licenciranja stručnih radnika, kao i postupak akreditacije programa obuke, što će unaprijediti sistem kvaliteta u socijalnoj i dječjoj zaštiti. Rok za donošenje ovog zakona je bio II kvartal 2025. Izrada nacrtu zakona zahtijevala je dodatno vrijeme iz razloga usaglašavanja nacrtu zakona sa Zakonom o vještačenju invaliditeta i usaglašavanja sa svim zainteresovanim stranama.

Unapređenje e-Socijale obuhvata kreiranje portala *esocijala.gov.me*, koji će omogućiti građanima da elektronski podnose zahtjeve, prate status postupaka i primaju obavještenja u vezi sa ostvarivanjem prava iz oblasti socijalne zaštite. Portal će biti funkcionalno povezan sa portalom *euprava.me*, čime se obezbjeđuje jedinstven pristup javnim uslugama. Prve elektronske usluge, poput dječjeg dodatka i naknade za novorođenčad, planirane su za primjenu tokom 2025.

U cilju daljeg unapređenja projekta e-Socijala, početkom tekuće godine završen je tenderski postupak za reinženjering informacionog sistema socijalne zaštite, koji je objavljen krajem 2024. godine. Nakon sprovedenog postupka, potpisan je ugovor sa izabranim dobavljačem, te su započete intenzivne aktivnosti na unapređenju informacionog sistema socijalne zaštite (ISSS). U ovom trenutku aktivno se radi na razvoju portala e-Socijala, koji predstavlja ključnu komponentu digitalne transformacije sektora.

Crna Gora je 15. VII 2025. dobila potvrdu EK o prijemu Crne Gore u Inicijativu Garancije za djecu, kao i podršku imenovanju nacionalne kontakt osobe u okviru Mreže koordinatora Garancije za djecu.

Evropskom Garancijom za djecu se državama članicama preporučuje da najranjivijoj kategoriji djece obezbjede efikasan i besplatan pristup osnovnim potrebama, odnosno da obezbjede: obrazovanje i brigu u najranijoj dobi; obrazovanje i školske aktivnosti; najmanje jedan zdrav obrok svakog dana u školi i zdravstvenu zaštitu - omogućiti pristup ljekarskim pregledima.

Deinstitucionalizacija

Trenutno je u toku mapiranje postojećih i nedostajućih usluga u zajednici, paralelno se sprovodi analiza potreba korisnika, koja će poslužiti kao osnova za uspostavljanje najmanje tri usluge podrške u svakoj opštini.

Planirano je sprovođenje promotivnih kampanja u svim jedinicama lokalne samouprave tokom trećeg i četvrtog kvartala 2025. Formirane su radne grupe za izradu planova transformacije za ključne ustanove, uključujući Dječji dom „Mladost“ Bijela, Centar „Ljubović“, Zavod „Komanski most“, kao i domove za stare u Risnu, Podgorici, Nikšiću, Bijelom Polju i Pljevljima. Radne grupe su već započele s radom, a očekuje se da će aktivnosti biti realizovane u predviđenim rokovima. Nacrti planova transformacije su već izrađeni.

Nedostajuće usluge biće precizno definisane kroz Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti, uz izradu odgovarajuće finansijske konstrukcije. Istovremeno, u toku je proces definisanja cijena usluga, a dio cijena je već javno objavljen.

Zabrana diskriminacije u zapošljavanju i socijalnoj politici

Vlada je 26. VI 2025. utvrdila Predlog zakona o zaštiti jednakosti i zabrani diskriminacije koji je u skupštinskoj proceduri.

Tekst Nacrta zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda je na usaglašavanju sa Sekretarijatom za zakonodavstvo.

Romi i Egipćani

U centrima za socijalni rad sistematizovano je radno mjesto saradnik za socijalnu inkluziju romske i egipćanske populacije, i to u opštinama: Podgorica (3), Nikšić (1), Bar (1), Berane (1) i Bijelo Polje (1). Zadatak Saradnika u socijalnoj inkluziji za Rome i Egipćane u oblasti socijalne zaštite se sastoji u pomaganju pojedincima iz romske i

egipćanske populacije u ostvarivanju prava na socijalnu i dječiju zaštitu. Budžetom za 2025. planirana su sredstva za navedena radna mjesta.

Treće zasjedanje Romskog parlamenta je održano 22. IV 2025. Vlada je 19. VI 2025., usvojila „Informacija o održanom seminaru pod nazivom "Inkluzija Roma i Egipćana u kontekstu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji"

Predstavnici Vlade, Evropske unije i međunarodnih organizacija Romske fondacije za Evropu, REDI (Inicijativa za razvoj romskog preduzetništva), okupili su se 1. VII 2025. u Podgorici sa ciljem unapređenja zapošljavanja i ekonomske inkluzije Roma u Crnoj Gori. Domaćin događaja bilo je Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava, a cilj sastanka bio je jačanje zajedničkih politika koje otvaraju tržište rada za Rome.

Vlada je 10.VII 2025. usvojila Polugodišnji izvještaj o radu Koordinacionog tijela za praćenje sprovođenja "Deklaracije partnera Zapadnog Balkana o integraciji Roma/kinja u sklopu procesa proširenja Evropske unije" za 2025.

Ravnopravnost između žena i muškaraca u zapošljavanju i socijalnoj politici

U periodu april–jul 2025. ostvaren je značajan napredak u oblasti rodne ravnopravnosti kroz realizaciju ključnih aktivnosti usmjerenih na unapređenje strateškog, zakonodavnog i institucionalnog okvira. Završni izvještaj o sprovođenju Strategije rodne ravnopravnosti 2021–2025. sa Akcionim planom za 2023–2024. usvojen je 4. VII 2025. Ovaj dokument predstavlja sveobuhvatnu analizu realizovanih aktivnosti, identifikovanih izazova i preporuka za dalji rad, čime je zatvoren važan ciklus strateškog djelovanja u ovoj oblasti.

Paralelno s tim, otpočeo je proces izrade nove Nacionalne strategije rodne ravnopravnosti za period 2025–2029. godine sa pratećim Akcionim planom za 2025–2026. U junu 2025. organizovana je javna rasprava na nacrt ovog dokumenta, uključujući i ekspertsku diskusiju kojoj je prisustvovalo 70 predstavnika i predstavnica državnih institucija, civilnog sektora, medija i međunarodnih organizacija. Vlada je 31. VII 2025. donijela Nacionalnu strategiju rodne ravnopravnosti za period 2025–2029. godine sa pratećim Akcionim planom za 2025–2026.

U cilju reforme zakonodavnog okvira, 29. IV 2025. formirana je Radna grupa za izradu predloga novog Zakona o rodnoj ravnopravnosti. Prvi dvodnevni sastanak Radne grupe održan je krajem juna, čime je zvanično započet proces izrade zakona koji će osigurati usklađenost sa savremenim standardima i praksama u oblasti rodne ravnopravnosti.

U okviru međunarodne saradnje, dogovorena je studijska posjeta Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti Belgijskom institutu za ravnopravnost muškaraca i žena. Posjeta se realizuje u okviru TAEX instrumenta i ima za cilj razmjenu iskustava, kao i pružanje stručne pomoći u procesu pripreme i reforme zakonodavnog okvira.

POGLAVLJE 20 - PREDUZETNIŠTVO I INDUSTRIJSKA POLITIKA

U oblasti principa preduzetničke i industrijske politike, u skladu sa Planom monitoringa i implementacije Industrijske politike 2024-2028, Vlada je 5. VI 2025. usvojila Akcioni plan 2025-2026. za implementaciju Industrijske politike 2024-2028. Akcioni plan 2025-2026. podrazumijeva kontinuitet u implementaciji započetih mjera i aktivnosti na planu razvoja industrije kao i kreiranje novih aktivnosti u skladu sa preporukama Izvještaja o realizaciji Akcionog plana za 2024, za implementaciju Industrijske politike Crne Gore 2024-2028.

Za implementaciju Akcionog plana 2025-2026. predložen je finansijski okvir na nivou od 480,75 miliona eura, odnosno 279, 7 miliona eura u 2025. i 201,05 miliona eura u 2026, pri čemu je učešće u izvorima finansiranja sledeće: Nacionalni budžet (10,01%); Javni sektor (56,69%); IPA (5,31%); Donatorski programi (3,34%) i Privatni sektor (24,64%). Sa aspekta finansijskog okvira za realizaciju aktivnosti po strateškim ciljevima najviše sredstava usmjereno je na realizaciju strateškog cilja 1 i to 51,86% ukupnih ulaganja, strateškog cilja 2, (44,77%), strateškog cilja 3, (2,97%), dok je za realizaciju strateškog cilja 4, usmjereno 0,40% ukupnih ulaganja.

U okviru instrumenata preduzetničke i industrijske politike, na planu jačanja konkurentnosti preduzeća u sektoru prerađivačke industrije, po osnovu Javnog poziva za implementaciju Programa za 2024, nakon završenog kompletnog procesa evaluacije pozitivno je ocijenjeno 14 projekata za koje je u skladu sa dinamikom utvrđenih programskih aktivnosti u toku potpisivanje Ugovora za njihovu dalju realizaciju.

Politika malih i srednjih preduzeća definisana je Strategijom mikro, malih i srednjih preduzeća 2023-2026.godina.

Programom rada Vlade Crne Gore za 2025. godinu, za II kvartal, planirano je usvajanje Strategije razvoja ženskog preduzetništva za period 2025-2028. Predlogom dokumenta Strategija razvoja ženskog preduzetništva za period 2025-2028.

U pripremi je izrada Izvještaja o implementaciji Akcionog plana za 2024. Strategije za cirkularnu tranziciju do 2030. Pripremljeni i usvojeni su i:

- Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za 2024.godinu Strategije mikro, malih i srednjih preduzeća 2023-2026.
- Akcioni plan za period 2025-2026.godina za realizaciju Strategije mikro, malih i srednjih preduzeća 2023-2026.
- Izvještaj o implementaciji Akcionog plana za 2024.godinu Strategije za cirkularnu tranziciju do 2030.
- Akcioni plan za period 2025-2026.godina Strategije za cirkularnu tranziciju do 2030.
- Završni Izvještaj o implementaciji Strategije za žensko preduzetništvo 2021-2024.

Usvojena je Strategija razvoja ženskog preduzetništva 2025-2028. Poštujući princip kontinuiteta ostvarenih dobrih rezultata i naučenih lekcija, prioriteti politike ženskog preduzetništva usmjereni su na podsticanje bržeg i lakšeg procesa ekonomskog osnaživanja žena, kroz stvaranje povoljnog poslovnog ambijenta i pružanje podrške razvoju konkurentnosti njihovih biznisa.

U cilju daljeg kontinuiteta na implementaciji Akta o malim i srednjim preduzećima (Small Business Act -SBA), predstavnici Ministarstva ekonomskog razvoja učestvovali su na inicijalnom sastanku organizovanom od strane OECD, na kojem je definisano da će novi ciklus procjene započeti tokom 2025. godine i biti objavljen tokom 2026. godine. Ministarstvo ekonomskog razvoja kao nadležno za politiku MSP koordinira procesom prikupljanja podataka, kao i primjenom principa i datih preporuka.

Ministarstvo ekonomskog razvoja nastavilo je da pruža kontinuiranu finansijsku i nefinansijsku podršku kroz Program unapređenja konkurentnosti privrede za 2025. Poseban fokus je na podsticanju proizvodnje u prehrambenoj industriji, razvoju preduzetništva mladih i žena u biznisu, kao i preduzeća koja posluju u jedinicama lokalne samouprave sa indeksom razvijenosti ispod prosjeka. Javni poziv za realizaciju Programa raspisan je 28. V 2025. sa trajanjem za apliciranje do 23. VI 2025. dok je krajnji rok za podnošenje finalnih izvještaja/ zahtjeva za refundaciju odobrenih aktivnosti 15. XI 2025. Za 2025. opredijeljen je budžet od 3,5 mil eura.

Promocija relevantnih poziva, mogućnosti podrške i benefita koji se nude kroz SMP, se u kontinuitetu promoviše i objavljuje preko sajta Ministarstva, ali i na sajtu www.biznis.gov.me, specijalizovanom portalu namijenjenom za promociju različitih programa podrške u Crnoj Gori. Portal biznis.gov.me kontinuirano se ažurira svim važnim informacijama. tokom 2024. započela je nadogradnja novih usluga i funkcionalnosti koje će biti operativne tokom 2025.

U saradnji Ministarstva ekonomskog razvoja i Ministarstva finansija, a uz podršku Evropske banke za obnovu i razvoj, pripremljen je Predlog Zakona o kreditno-garantnom fondu Crne Gore, koji je usvojen 03. IV 2025. Početni kapital za osnivanje Kreditno-garantnog Fonda obezbijeduje Vlada u iznosu od 10.6 mil eura. Predlog Zakona je usvojen u skupštinskoj proceduri i stupio na snagu 13. VIII 2025. Donošenjem ovog zakona stvaraju se pravne pretpostavke za osnivanje i početak rada Kreditno-garantnog Fonda Crne Gore, nezavisne i samostalne institucije, koja treba da unaprijedi pristup finansiranju prvenstveno preduzetnicima, mikro, malim i srednjim preduzećima, ženama vlasnicama preduzeća, kao i fizičkim licima koja obavljaju privrednu djelatnost na osnovu upisa u registar organa uprave nadležnog za određenu djelatnost, kao što su poljoprivredni proizvođači iz registra poljoprivrednih gazdinstava koje vodi ministarstvo nadležno za poslove poljoprivrede, koji su prepoznati kao grupa koja ima najviše prepreka u pristupu finansiranju od strane kreditnih institucija.

U cilju daljeg razvoja mikro i malih preduzeća i povećanje njihove produktivnosti koja treba da doprinese stvaranju otpornije, konkurentnije i proizvodno orijentisane privrede, poštujući principe ravnomjernog regionalnog razvoja, Ministarstvo regionalno-investicionog razvoja i saradnje s nevladinim organizacijama je pripremio Program podrške investicijama za 2025. Program u ukupnom budžetu od 1,2 miliona eura se odnosi na sufinansiranje opreme, i biće realizovan kroz dvije programske linije. Intenzitet podrške je definisan u visini do 50% iznosa opravdanih troškova bez PDV-a, dok će se za nedovoljno razvijene opštine, uz primjenu razvrstavanja jedinica JLS prema stepenu razvijenosti, primjenjivati uvećana podrška, koja može iznositi i do 80% iznosa opravdanih troškova bez PDV-a. Javni poziv, za koji je vladalo ogromno interesovanje, objavljen je krajem juna, i u toku je evaluacija pristiglih prijava.

Crna Gora u kontinuitetu sprovodi Program jedinstvenog tržišta - Single Market Programme 2021-2027, kroz učešće u realizaciji 3 stuba Programa: SMP Pillar I – Jačanje unutrašnjeg tržišta (Improving the Internal Market); SMP Pillar II – MSP (SMEs) i SMP Pillar IV – Potrošači (Consumers). Najintenzivnije aktivnosti se sprovode u okviru stuba II – mala i srednja preduzeća.

Ministarstvo regionalno-investicionog razvoja i saradnje s nevladinim organizacijama je kao koordinator EEN Montenegro Konzorcijuma potpisalo Grant Sporazum za nastavak EEN projekta u Crnoj Gori za naredni trogodišnji period, odnosno do kraja 2028. Time će se obezbijediti nastavak dodatne promocije SMP poziva, koja se tradicionalna odvija u okviru EEN projekta u Crnoj Gori, te se putem sajta (www.monteneegro.me) i društvenih mreža MontEENegro vrši promovisanje svih relevantnih poziva i inicijativa.

Kada je u pitanju Registar podsticajnih mjera za investicije, Ministarstvo regionalno-investicionog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama koordinira ažuriranje Registra podsticajnih mjera za investicije sa sveobuhvatnim pregledom dostupnih finansijskih i nefinansijskih programa podrške od strane Vlade namijenjenih privatnom sektoru. Registar za 2025. sadrži podatke o 55 podsticajne mjere koje su domaćim i stranim investitorima dostupne kroz različite programe podrške namijenjene privatnom sektoru, a koje kreiraju i sprovode nadležna ministarstva.

U odnosu na Registar nameta, Ministarstvo regionalno-investicionog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama redovno ažurira online Registar nameta koji sadrži namete na državnom nivou i nivou lokalnih samouprava, čiji

pristup je slobodan i podaci se mogu eksportovati. Registar treba da bude koristan input kako privredi za planiranje poslovanja, tako i javnoj upravi za planiranje politika u ovoj oblasti. Registar sadrži preko 1.700 grupisanih, oko 26.000 razvrstanih nameta, koji su preuzeti iz preko 800 zakonskih i podzakonskih akata.

Na planu implementacije Zakona o rokovima izmirenja novčanih obaveza i aktivnosti na podizanju svijesti o odredbama Zakona, u saradnji sa relevantnim akterima sprovode se koordinirane aktivnosti usmjerene ka podizanju svijesti o disciplini izmirenja obaveza. Preduzete su i konkretne mjere u cilju obezbjeđenja sredstava potrebnih za izradu elektronske fakture, a uzimajući u obzir postojeće servise u okviru e-fiskalizacije, okvirni plan je da se u toku 2026. završi kompletna procedura nabavke i razvoja sistema e-fakture i da se najkasnije od 1.1 2027. servisi puste u funkciju.

U oblasti inovacija, Skupština je 19. V 2025. donijela Zakon o podsticajnim mjerama za razvoj istraživanja i inovacija i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o inovacionoj djelatnosti 19. V 2025.

Kada je u pitanju S3, sprovedena je ex-post evaluacija prvog strateškog ciklusa, koja je generisala ključne preporuke za oblikovanje nove Strategije pametne specijalizacije 2026-2031. Evaluacija se naslanja na Završni izvještaj Strategije pametne specijalizacije, koji je Vlada usvojila 26. VI 2025, a koji je pokazao da je tokom sprovođenja Strategije pametne specijalizacije 2019–2024. realizovano približno 170 miliona eura, što predstavlja preko 90% ukupno planiranog budžeta, pri čemu je u završnom dvogodišnjem periodu implementacije 2023-2024. ostvaren najbolji učinak, sa realizacijom aktivnosti od 74% i realizacijom od čak 208% izvršenja planiranih sredstava.

U kontekstu održavanja kontinuiteta implementacije S3, Vlada 31. VII 2025. usvojila Plan implementacije pametne specijalizacije za prelazni period između dvije Strategije. Na ovaj način, obezbjeđuje se održivost funkcionisanja Okvira za implementaciju inovacija i S3, koji je uspostavljen u skladu sa smjernicama Udruženog istraživačkog centra Evropske komisije (DG JRC) i potpuno je operativan.

Fond za inovacije Crne Gore doo je tokom 2025. fokusirao aktivnosti na sprovođenje programa podrške i proširenje programskog portfolija, uz naglasak na međunarodnu saradnju. Na sjednici od 11. IV 2025. godine, Vlada je usvojila godišnji plan Fonda, nakon čega je Fond raspisao 6 novih poziva za podršku zajednici u ukupnom iznosu od 2,4 miliona eura. Ovi pozivi su generisali više od 350 prijava, što je 60% više nego prethodne godine, uz ukupne zahtjeve za finansiranje od 18,28 miliona eura.

U okviru unapređenja poslovnog ambijenta, na planu suzbijanja neformalne ekonomije, u kontinuitetu se sprovode aktivnosti definisane Programom za suzbijanje neformalne ekonomije za period 2024-2026, koji već u prvoj godini pokazuje konkretne i mjerljive rezultate. Naime, Vlada je 24. VII 2025. usvojila izvještaj o realizaciji Akcionog plana za 2024. Postignuti su značajni rezultati: poresko opterećenje rada smanjeno je na 16,2%, što predstavlja dostizanje ciljne vrijednosti planirane za kraj 2026; broj registrovanih poslovnih subjekata porastao je sa 45.675 (2022) na 54.094 (2023); stopa nezaposlenosti smanjena je na 11,5%, a prihod od poreza na dohodak fizičkih lica porastao je za 32,7%. Istovremeno je broj nezaposlenih žena smanjen za 3.569, što ukazuje na jaču inkluziju žena na tržištu rada.

U cilju jačanja institucionalnog odgovora na izazove neformalne ekonomije, unaprijeđena je efikasnost inspeksijskog nadzora sa 530 izdatih prekršajnih naloga, dok je rast bezgotovinskih transakcija od 21% i pristupanje SEPA zoni dodatno doprinijelo transparentnosti i sigurnosti finansijskih tokova.

Kada je u pitanju Registar javnih preduzeća i privrednih društava u većinskom vlasništvu države, isti je uspostavljen u februaru 2025. i u kontinuitetu se ažurira (<https://www.gov.me/clanak/registar-javnih-preduzeca-i-privrednih-drustava-u-vecinskom-vlasnistvu-drzave-2>, kao i Registar privrednih društava na lokalnom nivou (<https://www.gov.me/clanak/registar-privrednih-drustava-na-lokalnom-nivou>). Trenutno je u toku prikupljanje relevantnih podataka privrednih društava u većinskom vlasništvu države za 2024., na osnovu kojih se pripremaju finansijske analize poslovanja sektora državnih preduzeća. Na osnovu prikupljenih podataka će biti ažuriran i Registar javnih preduzeća i privrednih društava u većinskom vlasništvu države, do kraja III kvartala 2025.

Nadalje, u cilju unapređenja korporativnog upravljanja državnim preduzećima u Crnoj Gori, 4. VII 2025. održana je radionica „Uticaj korporativnog upravljanja na performanse državnih preduzeća“ u okviru projekta „Podrška koordinaciji, monitoringu i izvještavanju Strategije reforme javne uprave i Programa upravljanja javnim finansijama 2022-2026“, koju je organizovalo Ministarstvo finansija u saradnji sa Centrom za izuzetnost u finansijama (CEF) iz Ljubljane.

Kada je u pitanju turizam, Vlada je 25. IV 2025. usvojila Program podsticajnih mjera u oblasti turizma za 2025, koji sprovede Ministarstvo i Nacionalna turistička organizacija. Finansijska sredstva u iznosu od 1.430.053,42 eura bila su planirana za realizaciju sedam mjera. Prema Odlukama objavljenim 7. VII 2025. i 11. VII 2025. u okviru sedam mjera je ukupno dodijeljeno 1.079.074,35 eura. Nadalje, Vlada je 3. VII 2025. usvojila Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za 2024. godinu za sprovođenje Programa razvoja ruralnog turizma Crne Gore 2023-2025, dok je 24. VII 2025. usvojila Izvještaj o sprovođenju Akcionog plana Strategije razvoja turizma Crne Gore 2022-2025, za 2024. s Predlogom Akcionog plana za 2025. Nacrt Zakona o turizmu i ugostiteljstvu je na javnoj raspravi, i prvobitni rok je bio 30. VI 2025, ali je zbog velikog interesovanja turističke privrede i druge javnosti, produžen je za mjesec dana, tačnije do 31. VII 2025. Nakon pripreme izvještaja u skladu sa procedurama, tekst propisa će biti upućen Evropskoj komisiji na mišljenje.

Kada je u pitanju statistika, prema podacima MONSTAT-a u prvih 5 mjeseci 2025. je u kolektivnom smještaju registrovano 416.858 turista (+4.66% u poređenju sa istim periodom 2024.), a ostvarili su 1.097.592 noćenja (-1.75% u poređenju sa istim periodom 2024) U svim vidovima smještaja, u istom periodu je registrovano 598.564 turista (+5.53% u poređenju sa istim periodom 2024), koji su ostvarili 2.990.662 noćenja (-7.24 u poređenju sa istim periodom 2024).

POGLAVLJE 25 – NAUKA I ISTRAŽIVANJE

Crna Gora je realizovala ex-post evaluaciju prvog strateškog ciklusa pametne specijalizacije (S3), koja se naslanja na Završni izvještaj Strategije pametne specijalizacije 2019–2024, u kojem je potvrđena realizacija od oko 170 miliona eura (preko 90% planiranog budžeta), uz najbolji učinak u završne dvije godine – 74% realizovanih aktivnosti i 208% izvršenja planiranih sredstava. Vlada je takođe usvojila Plan implementacije pametne specijalizacije za prelazni period (2025), kako bi obezbijedila kontinuitet mjera podrške, dok je Savjet za inovacije i pametnu specijalizaciju usvojio Kvalitativnu analizu, kao osnov za početak novog EDP procesa u septembru 2025. Crna Gora je obezbijedila održivost funkcionisanja Okvira za implementaciju inovacija i S3.

Inovacione infrastrukture – Naučno-tehnološki park Crne Gore i Inovaciono-preduzetnički centar „TehnoPolis“ Nikšić, kao i Fond za inovacije Crne Gore nastavili su sa realizacijom programa, kao i širenjem svog portfolia usluga zajednici. Nastavljeno je jačanje saradnje između akademske i poslovne zajednice kroz rad Kancelarije za tehnološki

transfer, programe i projekte finansirane iz nacionalnih sredstava i pretpristupnu pomoć, kao i kroz umrežavanje inovacionih infrastruktura na projektima saradnje između akademske i biznis sfere.

Crna Gora je aktivno posvećena reformama u oblasti nauke, pa je u maju 2025. Skupština usvojila Zakon o naučnoistraživačkoj djelatnosti, te je u toku izrada podzakonskih akata kojima će se omogućiti puna primjena Zakona, dok je nastavljena realizacija projekata u okviru programske podrške za podsticanje izvrsnosti kroz podršku doktorskim istraživanjima i krupnim istraživačkim grantovima. Skupština je, takođe, usvojila Zakon o podsticajnim mjerama za razvoj istraživanja i inovacija, kao i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o inovacionoj djelatnosti.

Normativni okvir

Skupština je usvojila Zakon o naučnoistraživačkoj djelatnosti 19. V 2025. a stupio je na snagu 4. VI 2025. Novo zakonsko rješenje donosi osnažen sistem prepoznavanja i praćenja aktera u istraživačkom sistemu, uz unaprijeđen model podrške njihovom razvoju. Postavljeni su temelji za evaluaciju nauke i njenu potpunu digitalizaciju, u skladu sa savremenim trendovima EU. Predložen je novi način prepoznavanja kadrova u naučnoistraživačkoj djelatnosti, s ciljem poticanja njihovog kontinuiranog razvoja karijere i međunarodne prepoznatljivosti.

Skupština je usvojila Zakon o podsticajnim mjerama za razvoj istraživanja i inovacija 19. V 2025. a stupio je na snagu 4. VI 2025. Novo zakonsko rješenje jasno definiše i pojednostavljuje proceduru dodjele podsticajnih mjera, uz uvođenje sistema monitoringa. Sa novom šemom državne pomoći predviđaju se veća budžetska izdvajanja uz veće mehanizme kontrole trošenja sredstava, kako bi se startapovima u crnogorskom inovacionom ekosistemu na konkurentskoj osnovi omogućili razvoj i komercijalizacija.

Skupština je usvojila Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o inovacionoj djelatnosti 19. V 2025. a stupio je na snagu 6. VI 2025. U toku je izrada podzakonskog akta u vezi sa upisom u Registar inovacione djelatnosti, prateći tehničko i terminološko usklađivanje novog Zakona.

25.2. Strateški i institucionalni okvir

Nakon što je Vlada 11. VII 2024, usvojila Strategiju naučnoistraživačke djelatnosti 2024-2028 s Akcionim planom za period 2024-2025, čime je Crna Gora ispunila jednu od ključnih preporuka Evropske komisije iz Izvještaja za Crnu Goru za 2023, Vlada je 19. VI 2025. donijela Izvještaj o sprovođenju Akcionog plana Strategije za naučnoistraživačku djelatnost 2024-2028. za 2024.

Registar MPNI na kraju jula 2025. obuhvata 47 licenciranih naučnoistraživačkih institucija, od kojih je 5 naučnoistraživačkih institucija licencirano u toku izvještajnog perioda.

Glavno strateško usmjerenje u oblasti nauke i inovacija u Crnoj Gori predstavlja Strategija pametne specijalizacije (S3). Crna Gora je uspješno sprovela ex-post evaluaciju prvog strateškog ciklusa, koja je generisala ključne preporuke za oblikovanje nove Strategije pametne specijalizacije 2026-2031. Evaluacija se naslanja na Završni izvještaj Strategije pametne specijalizacije, koji je Vlada usvojila 26. VI 2025. a koji je pokazao da je tokom sprovođenja Strategije pametne specijalizacije 2019-2024. realizovano približno 170 miliona eura, što predstavlja preko 90% ukupno planiranog budžeta, pri čemu je u završnom dvogodišnjem periodu implementacije 2023-2024. ostvaren najbolji učinak, sa realizacijom aktivnosti od 74% i realizacijom od čak 208% izvršenja planiranih sredstava.

U pogledu pripreme za novi strateški ciklus, na sjednici Savjeta održanoj 24. VI 2025. zvanično je usvojena Kvalitativna analiza. Prethodno je Kvantitativna analiza naučnog, inovacionog i ekonomskog potencijala prepoznala pet potencijalno prioriternih oblasti za novi strateški ciklus i to: Turizam, Hrana, Energija, ICT i Građevinarstvo, koje će biti predmet dodatnih analiza i širokokinkluzivnog dijaloga sa stakeholderima tokom EDP-a. Kvalitativna analiza će, na predlog JRC-a biti publikovana zajedno sa Kvantitativnom analizom, kao zvaničan dokument JRC-a. Usvajanjem Kvalitativne analize i formalno su se stekli uslovi za početak pripreme za proces preduzetničkog otkrivanja (EDP), čime je i zvanično otpočela treća od ukupno pet faza shodno Mapi puta za izradu nove Strategije. Dodatno, u skladu sa Zaključkom sa VI sjednice Savjeta za inovacije i pametnu specijalizaciju, 28. IV 2025. formirana je Radna grupa za pripremu i sprovođenje dijaloga sa zainteresovanim stranama, razvoj sistema za finansiranje i izradu strateškog dokumenta u okviru procesa pametne specijalizacije, čiji se angažman u punom kapacitetu očekuje tokom sprovođenja EDP procesa. Ova radna grupa sastavljena je iz upravljačkog i operativnog nivoa, a članovi su predstavnici državnog sektora odnosno svih relevantnih institucija od značaja za realizaciju aktivnosti u okviru prepoznatih preliminarnih S3 oblasti.

U skladu sa nalazima iz Ex post evaluacije strategije 2019–2024 i završene kvalitativne analize za naredni ciklus, identifikovana je postojana i sistemska razlika u vještinama u svim prioriternim oblastima S3. Crna Gora je pristupila Evropskoj Trening Fondaciji (ETF) i dogovorila se da uključi ekspertizu ETF-a u EDP. Održane su četiri sjednice Savjeta za inovacije i pametnu specijalizaciju: VII (12. V 2025.), VIII (14. V 2025.), IX (24. VI 2025.) i X (9. VII 2025). Savjet je razmatrao važna strateška i operativna dokumenta, uključujući izvještaje o sprovođenju prethodne strategije, analize potencijala i planove za naredni period. Usvojeni su Plan razvoja inovacionog ekosistema za 2025. završni izvještaj o sprovođenju S3 2019–2024, evaluacija strategije, Kvalitativna analiza i Program „Iskra“ za jačanje digitalnih vještina u ICT sektoru. U kontekstu održavanja kontinuiteta implementacije S3, Vlada je 31. VII 2025. usvojila Plan implementacije pametne specijalizacije za prelazni period između dvije Strategije..

MPNI je krajem novembra 2024. postalo zvanični proizvođač statistike za istraživanje i razvoj i priprema istraživanja za period 2021-2023 je u toku. MPNI se fokusiralo na unapređenje metodologije proizvodnje podataka i institucionalne koordinacije sa MONSTAT-om, kako bi riješilo izazove u prikupljanju podataka za period 2021-2023. Sa ciljem poboljšanja kvaliteta podataka, MPNI je uspostavilo korektivni plan za ponavljanje prikupljanja podataka za navedeni period zajedno sa anketom za 2024. te je sprovelo obuku u junu 2025. sa ciljem obezbjeđenja dosljednog izvještavanja. Očekuje se da ovaj napor rezultira konsolidovanim i metodološki dosljednim skupom podataka, te se objava preliminarnih rezultata za navedeni period planira u jesen 2025.

Vlada je 5. VI 2025. usvojila Izvještaj o radu za 2024. i dala saglasnost na Program rada za 2025. za Naučno-tehnološki park Crne Gore doo (NTP CG). NTP CG je u 2025. otvorio novi javni poziv za stanare, posebno usmjeren ka startap i spinof kompanijama, kao i pravnim licima koja se bave inovacionom djelatnošću. Ovim pozivom dodat je novi broj korisnika, čime je do jula 2025. broj stanara u NTP CG porastao na ukupno 34: 26 startap kompanija, 5 pravnih lica koja obavljaju inovacionu djelatnost, i 4 komplementarne organizacije. U skladu s strateškim ciljem jačanja inovacionog ekosistema Crne Gore, NTP CG, u saradnji sa Kancelarijom za transfer tehnologija, sproveo je proces selekcije početkom 2025. kako bi identifikovao laboratorije Univerziteta Crne Gore koje će biti integrisane u infrastrukturu NTP CG, te su na osnovu kriterijuma kao što su relevantnost za startape, potencijal za komercijalizaciju, tehnička kapaciteta i usklađenost sa potrebama stanovnika STP-a, odabrane četiri laboratorije visokog potencijala: Laboratorija za elektroniku i mjerenje – Elektrotehničkog fakulteta, Laboratorija za inovacije u vještačkoj inteligenciji i robotici – Prirodno-matematičkog fakulteta, Laboratorija za molekularnu medicinu – Medicinskog fakulteta, i Laboratorija za robotiku (robotLab) – Mašinskog fakulteta. NTP CG je nastavio da aktivno učestvuje u konzorcijumima 7 projekata finansiranih kroz međunarodne programe, među kojima je projekat prvog

evropskog haba za digitalne inovacije u Crnoj Gori – MontEDIH, gdje je NTP CG u konzorcijumu zajedno sa IPC Tehnopolis.

Vlada je 15. V 2025. usvojila Izvještaj o radu za 2024. i dala saglasnost na Program rada za 2025. za Inovaciono preduzetnički centar „Tehnopolis“ doo Nikšić (Tehnopolis). Tehnopolis je nastavio da doprinosi razvoju inovacija i preduzetništva u Crnoj Gori jačanjem kapaciteta, podrškom startapovima i unapređenjem saradnje između nauke i privrede kroz projekte i infrastrukturu poput BioLab, TechLab i Data centra. U dijelu jačanja infrastrukturnih segmenata, u julu 2025. je u toku nabavka namještaja i opremanje Doma digitalne revolucije, čijom će realizacijom biti stvoreni preduslovi za smještanje dijela visoko tehnološke opreme iz Laboratorije za industrijski dizajn, otvaranje novog Coworking prostora, Studija za postprodukciju tona, slike i animaciju, Crowdfunding studija, Multimedijalne sale i Sale za sastanke, čime će IPC Tehnopolis stvoriti preduslove da kreira novi set mjera podrške inovatorima i statapima dominantno iz oblasti kreativne industrije. IPC Tehnopolis u junu 2025. započeo je proceduru nabavke opreme za solarnu elektranu, sistem za skladištenje energije i punjač za el.vozila kroz projekat SmartDeCARB ko-finansiran iz sredstava EU kroz program Interreg IPA CBC Bosna i Hercegovina – Hrvatska – Crna Gora. U 2025. primljeno je 8 novih stanara u Biznis inkubator, pa ih je na 30. VI 2025. ukupno 50, gdje sa njih 15 upravljaju žene. Četvrto izdanje predakceleracijskog programa BoostMeUp završeno je u aprilu 2025. i pet od 10 timova koji su prošli BMU vol. 4. već je dobilo prve investicije. U toku je priprema za početak BoostMeUp 5.0 (referisano na koncept industrije 5.0). Na kraju juna 2025. IPC Tehnopolis sprovodi aktivnosti u sklopu 14 projekata, od čega je njih 13 kofinansirano sredstvima EU, a tokom 2025. predato je 5 novih projektnih aplikacija.

Fond za inovacije Crne Gore doo (Fond) je tokom 2025. svoje primarne aktivnosti usmjerio na sprovođenje uspostavljenih programa podrške, kao i proširenje programskog portfolia, dok se važan segment aktivnosti odnosi na intenziviranje međunarodne i regionalne saradnje i učestvovanje u međunarodnim inicijativama i projektima. Vlada je 11. IV 2025. usvojila Izvještaj o realizaciji godišnjeg plana i dala saglasnost na Godišnji plan rada Fonda za 2025. nakon čega je Fond raspisao 6 novih poziva za podršku zajednici u 2025. u punom iznosu od 2,4 mil. eura. Ovi pozivi su, od raspisivanja u aprilu do kraja jula, generisali preko 350 prijava — 60% više u poređenju sa 2024— sa ukupnim zahtjevima za finansiranje u iznosu od 18,28 mil. eura. Ova značajna razlika između potražnje i dostupnih resursa jasno je ilustrovala potrebu za inicijativom koja će smanjiti nedostatak finansijskih resursa i osigurati širu podrške inovativnim projektima. Vlada je 15. V 2025. usvojila Informaciju o korišćenju sredstava iz Programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore, sa Predlogom Plana za podršku razvoju inovacione djelatnosti Fonda za inovacije Crne Gore za 2025. Usvojen je Plan utroška sredstava u okviru ovog Programa, od strane Fonda za inovacije Crne Gore, kojim se planiraju realizovati tri veoma važne inicijative usmjerene na ubrzanje razvoja nacionalnog inovacionog ekosistema, u ukupnoj vrijednosti od 6 mil. eura: (i) Jačanje postojećih programa, u vrijednosti od 2,5 mil. eura, kroz koje će se jačati institucionalni kapaciteti Fonda kako bi se osigurala pravovremena i trajna podrška projektima visokog potencijala, posebno onima koji se pripremaju za pristup strukturnim i kohezionim fondovima EU; (ii) Regionalni akcelerator za održivost i vještačku inteligenciju, koji će podržati do 20 startapova godišnje kroz mentorstvo, međunarodno umrežavanje i pristup investitorima, čime će Crna Gora postati regionalni inovacioni centar, i gdje je Fond 2. VII 2025. raspisao tender za izbor partnera za sprovođenje aktivnosti Regionalnog akceleratora, sa rokom za prijavu do 1. VIII 2025. te primio 4 prijave za koje je evaluacija u toku; i (iii) GovTech, u vrijednosti od 2 mil. eura, koji se fokusira se na sufinansiranje razvoja najmanje 10 digitalnih rješenja koja će unaprijediti javne usluge. Dana 1. IX 2025. Fond je raspisao Javni poziv za podnošenje prijava u okviru ovog programa.

Kada je u pitanju Javni poziv za Program podsticanja inovacija u energetske efikasnosti u industriji, koji predstavlja nadogradnju aktivnosti iz 2023, sa budžetom od 2,3 miliona eura, i koji je Fond raspisao 1. X 2024, u drugom krugu

evaluacije je svih 14 projekata preporučeno za finansiranje, ukupne vrijednosti preko 3 mil. eura. Odobreno je sufinansiranje Fonda u ukupnom iznosu od 2.203.070,79 eura, a ugovaranje grantova sprovedeno je tokom juna i jula 2025.

Kada je riječ o projektnom portfoliju Fonda, u okviru programa Interreg IPA Južni Jadran (Italija - Albanija - Crna Gora), odobren je za finansiranje projekat Net4Green, čiji je cilj podsticanje održivih preduzeća sa malim uticajem na životnu sredinu nudeći vještine i alate ključnim zainteresovanim stranama, i usmjeren je na integraciju principa zaštite životne sredine u poslovne aktivnosti. Implementacija ovog 30-mjesečnog projekta je počela 1. VII 2025, budžet projekta je 1,07 mil. eura, a budžet Fonda je 166.672,00 eura.

Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija vodi Registar inovacione djelatnosti u kome se, zaključno sa krajem jula 2025. nalazi 256 subjekata inovacione djelatnosti. U toku je revizija Registra i izrada novog podzakonskog akta o upisu u Registar.

U dijelu unapređenja saradnje nauke i privrede, kao jednog od operativnih ciljeva Strategije naučnoistraživačke djelatnosti 2024-2028, svi akteri istraživačkog i inovacionog ekosistema su nastavili sa aktivnostima koje odražavaju posvećenost ovom cilju: Fond kroz ciljanu podršku stimulacije MSP i razvoja transfera tehnologija, uz Program kolaborativnih grantova kao ključni, NTP CG i TTO koji rade na stvaranju preduslova za povezivanje akademske zajednice i privrede, kao i Tehnopolis koji nastavlja intenzivnu saradnju sa akademskom zajednicom. U dijelu sinergije akademskog i privrednog sektora ističe se strateški projekat „Digitalni inovacioni centar za podršku digitalnoj transformaciji crnogorskih kompanija i javnog sektora (MontEDIH).

25.3. Povećanje ulaganja u istraživanje i inovacije i programi finansiranja

Finansiranje nauke i istraživanja

Za 2025. je planirano ukupno oko 14,6 miliona eura, što obuhvata iznos od 12.127.541,66 eura planiran za razvoj nauke, tehnologije i inovacija Zakonom o budžetu za 2025, kao i 2.500.000,00 eura po osnovu odricanja države u svrhu podsticanja istraživanja i razvoja. Ključni kapitalni projekat NTP CG je završen, ali na posebnim budžetskim programima namijenjenim razvoju nauke i tehnologije, i inovacijama i tehnološkom razvoju ostvarena su povećanja od 26% odnosno 17%. Na izdvajanja iz nacionalnog budžeta nadovezuje se iznos od 6 mil. eura za tri nove inicijative Fonda, finansirane iz Programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore.

Ministarstvo je 14. II 2025. objavilo Konkurs za sufinansiranje naučnoistraživačke djelatnosti u 2025. u ukupnom iznosu od 470.000,00 eura. Do 25. VII 2025. odobreno je 90 prijava i utrošeno je blizu 200.000,00 eura.

U toku je realizacija 24 nacionalna naučnoistraživačka projekta, odobrena u ukupnom iznosu od 2.241.230,03 eura po osnovu Konkursa iz 2023. U izvještajnom periodu izvršena je evaluacija 20 izvještaja o realizaciji projekata u prvoj istraživačkoj godini i uplaćena su finansijska sredstva od 397.766,00 eura, za nastavak druge istraživačke godine.

Centar izvrsnosti za digitalizaciju procjene rizika bezbjednosti hrane i preciznu sertifikaciju autentičnosti prehrambenih proizvoda (FoodHub) dostavio je Ministarstvu Završni izvještaj o realizaciji projekta, koji je trenutno u fazi evaluacije od strane međunarodnih evaluatora.

U toku je realizacija 30 doktorskih stipendija izvrsnosti za period do tri istraživačke godine podržanih od strane Ministarstva u skladu sa Programom stipendija izvrsnosti za doktorska istraživanja u Crnoj Gori iz 2024.

Završena je međunarodna evaluacija 20 prijava zaprimljenih po Konkursu za dodjelu istraživačkih grantova za podsticanje izvrsnosti, u skladu sa Programom istraživačkih grantova za podsticanje izvrsnosti, ukupne vrijednosti od 2.100.000,00 eura za period 2024-2027. Prihvaćeno je 6 projektnih prijava za sufinansiranje u ukupnom iznosu od skoro 2.100.000,00 eura za period od 3 do 4 istraživačke godine, odnosno od 200.000,00 eura do 350.000,00 eura po projektu, dok učešće podnosioca prijave iznosi najmanje 10%. Ugovori između MPNI i 6 korisnika granta potpisani su 15. V 2025. na period od 3 ili 4 godine.

Finansiranje inovacija

Nakon što je u 2024. uspješno implementirao 7 programa podrške kroz koje je ugovoreno finansiranje 71 projekta ukupne vrijednosti preko 3,2 miliona eura, Fond za inovacije Crne Gore objavio je u aprilu 2025. 6 programskih linija finansiranih iz državnog budžeta u ukupnoj vrijednosti od 2,4 mil. eura

Dodatno, kao što je navedeno iznad, usvojen je Predlog Plana za podršku razvoju inovacione djelatnosti Fonda za inovacije Crne Gore za 2025. godinu, kojim će biti realizovane 3 inicijative u ukupnom iznosu od 6 mil. €:

- Jačanje postojećih programa – 2,5 mil. eura,
- Regionalni akcelerator za održivost i vještačku inteligenciju – 1,5 mil. eura, i
- GovTech – 2 mil. eura.

MPNI je u 2025. plasiralo programe za podršku učešću crnogorskih korisnika u međunarodnim programima za inovacije, istraživanje i razvoj, i to:

- Javni konkurs za sufinansiranje učešća u EUREKA projektima u 2025. objavljen je 26. V 2025. u ukupnom iznosu od 200.000,00 eura, sa maksimalnih 50.000,00 eura po projektu za jednu istraživačku godinu, a realizuje se kroz dvije programske linije: programska linija za sufinansiranje učešća u Network EUREKA projektima u 2025. – u vrijednosti od 100.000,00 eura, i programska linija za sufinansiranje učešća u projektima EUREKA LinkUp: Povezivanje regija za inovacije – u vrijednosti od 100.000,00 eura.
- Javni konkurs za podsticanje učešća u EU Okvirnom programu za istraživanja i inovacije Horizont Evropa, objavljen je 14. IV 2025. u ukupnom iznosu od 160.000,00 eura.

MPNI finansira inovativne aktivnosti nevladinog sektora u domenu društvenih inovacija, te je 19. VI 2025. objavilo Javni konkurs za finansiranje projekata i programa NVO u oblasti društvenih inovacija, u ukupnom iznosu od 60.818,00 eura, kojima je planirano finansiranje 3 projektne prijave u pojedinačnim iznosima do 20.000,00 eura. Na konkurs je pristiglo 20 projektnih prijava čija je puna evaluacija u toku.

Promocija nauke i inovacija

MPNI je 9. VI 2025. objavilo Konkurs za sufinansiranje projekata promocije nauke i inovacija u okviru Festivala nauke i inovacija 2025, koji će biti održan od 23-26. septembra sa ukupnim iznosom sredstava od 50.000,00 eura i koji se sastoji od 3 segmenta: „Inovacije i tehnologija za budućnost“ (pristiglo je 9 prijava, a 7 prihvaćeno za finansiranje); „Nauka kao pokretač inovacija“ (pristiglo je 7 prijava, a 5 prihvaćeno za finansiranje); i Otvorena vrata laboratorija: „Dodirni nauku“ (pristiglo je 5 prijava, a 3 prihvaćeno za finansiranje).

25.4. Međunarodna saradnja u istraživanju i inovacijama

EU Okvirni program za istraživanja i inovacije “Horizont Evropa” (HE)

Crna Gora nastavlja da kontinuirano promovise program Horizont Evropa s ciljem lakšeg pristupa naučnoistraživačkoj i inovacionoj zajednici. MPNI je 14. IV 2025. objavilo Konkurs za podsticanje učešća u Okvirnom programu za istraživanje i inovacije „Horizont Evropa“ u 2025. sa ukupnim budžetom od 160.000,00 eura, raspoređenih na 6 tačaka Konkursa, i to:

- Ekspertska podrška u postupku pripreme projektnog predloga - u vrijednosti od 30.000 eura,
- Učešće na događajima umrežavanja - u vrijednosti od 30.000 eura,
- Nagrada za ustanove – koordinate pozitivno ocijenjenih projektnih predloga u programu HE, koji nisu prihvaćeni za finansiranje - u vrijednosti od 10.000 eura,
- Učešće delegata u Programskim odborima i nacionalnih kontakt osoba na sastancima tijela Evropske komisije za program „Horizont Evropa“ - u vrijednosti od 20.000 eura,
- Podsticanje učešća u Stubu III – Inovativna Evropa i WIDERA EIC Predakcelerator - u vrijednosti od 50.000 eura, i
- Realizacija obuka u programu „Horizont Evropa“ - u vrijednosti od 20.000 eura.

Organizovana su 3 info dana (za EIC, EIT, Klaster 6, New European Bauhaus, Klaster 1, Marie Skłodowska-Curie Akcije i COST program). U saradnji sa NTP CG, MPNI je u maju 2025. započelo realizaciju posebne obuke-mentorstva za pisanje projektne prijave u Horizont Evropa programu. Naime, 15 timova/organizacija iz Crne Gore dobilo je priliku da piše projektnu aplikaciju na neki od HE poziva pod mentorstvom eksperta angažovanog od strane MPNI i NTP CG. Obuka traje do novembra 2025. i očekivano je da će rezultirati sa 15 kvalitetnih aplikacija iz Crne Gore.

Četvrti sastanak Zajedničkog odbora za istraživanje i inovacije između EU i Crne Gore u okviru programa Horizont Evropa održan je 17. juna u Briselu.

EDIH – Evropski habovi za digitalne inovacije

Projekat prvog evropskog digitalnog inovacionog haba u Crnoj Gori „Digitalni inovacioni centar za podršku digitalnoj transformaciji crnogorskih kompanija i javnog sektora (MontEDIH)“, predvođen sa ETF-UCG, kojim će se stvoriti digitalno inovaciono središte za podršku transformaciji mikro, malih i srednjih preduzeća, i javne uprave, započeo je 1. I 2025. Na kraju II kvartala 2025. projektni konzorcijum je završio pripremnu fazu, razvio setove servisa za MMSP, te je krajem juna 2025. započeo sa promocijom servisa i javnim pozivima za potencijalne korisnike servisa.

Evropski institut za inovacije i tehnologiju (EIT)

EIT RIS Hub je u drugoj godini rada ostvario značajniji položaj u nacionalnom inovacionom sistemu. MPNI je aktiviralo šemu subvencija za članarine u EIT KICevima (u okviru Konkursa za podsticanje učešća u HE), što je rezultiralo sa 2 podnijeta zahtjeva za partnerstva od aprila do juna 2025. Organizovana su četiri EIT Open Days događaja, što je dovelo do 7 preporuka za startape i 2 odobrene aplikacije. EIT Urban Mobility je imao 19 prijava za izazov grada Podgorice, a italijanska kompanija TEA Group Ltd je izabrana za implementaciju rješenja. Dvije univerzitetske institucije su primljene u četvrtu kohortu *EIT Higher Education Initiative*. EIT RIS Hub je podnio 2 predloga za nacionalne pozive, od kojih je jedan odobren za finansiranje. Takođe je učestvovao kao partner na InterReg Adrion pozivu vezanom za EIT Food, za koji je prijava podnijeta u junu 2025. Na ključnom događaju u julu 2025. u saradnji između EK, EIT, EIC i MPNI, učestvovalo je 76 učesnika.

Reformska agenda Crne Gore za Instrument EU za reformu i rast

U toku su aktivnosti na realizaciji aktivnosti iz četiri koraka u okviru Reforme 1.2.2 „Dalji razvoj ekosistema istraživanja i inovacija za ekonomiju zasnovanu na znanju (u skladu sa Strategijom pametne specijalizacije)“, čiji je cilj obezbijediti kontinuirani pristup finansiranju, podržati međunarodno povezivanje aktera i poboljšati kapacitete za apsorpciju EU sredstava, posebno kroz program „Horizont Evropa“, ali i jačati uloge inovacionih infrastruktura koje nude razne vidove podrške zajednici. Na kraju 2025. dopijeva za ispunjenje korak 1.2.2.1. „Broj finansiranih aktera u istraživanju i inovacijama (fizička lica - istraživači i inovatori i pravna lica - naučnoistraživačke ustanove, privredna društva, klasteri i NVO) u Nacionalnom sistemu istraživanja i inovacija povećan za 50% i uticaj finansiranja vidljiv kroz unaprijeđene pozicije u statističkom izvještavanju za nauku i inovacije“, koji obuhvata aktivnosti programske podrške MPNI i Fonda za inovacije inovacionoj i naučnoistraživačkoj zajednici.

Međunarodna saradnja kroz prepristupnu podršku Evropske unije (IPA)

Kada je u pitanju IPA III EU Reformski instrument, MPNI i Fond za inovacije Crne Gore u okviru BEST programa sarađuju sa Svjetskom bankom u cilju izrade funkcionalne analize inovacionog ekosistema, podrške jačanju kapaciteta Fonda i inovacionih infrastruktura, kao i podrške reformama u oblasti naučnoistraživačke djelatnosti. U završnici projekta biće finalizovana IFR i podrška izradi Programa za nauku i inovacije 2025-2027. U okviru istog instrumenta UNDP i UNECE su u aprilu 2025. započeli realizaciju projekta „IDEA-ME: Inovacije za razvoj i ekonomski napredak u Crnoj Gori“ kroz koji će pružiti podršku u unapređenju okvira inovacionog ekosistema i unapređenju u oblasti pametne specijalizacije.

Bilateralna i multilateralna saradnja

Crna Gora realizuje naučnoistraživačke projekte sa različitim zemljama, uključujući 5 projekata s Italijom, 30 20 projekata sa Slovenijom, 9 sa Austrijom, i 15 s Kinom. U toku je evaluacija projekata za dva nova Konkursa za sufinansiranje naučne i tehnološke saradnje koji su raspisani u 2025. i to sa Nacionalnim istraživačkim savjetom Italije - CNR (pristiglo 19 prijava) i sa Republikom Slovačkom (pristiglo 25 prijava). Početak realizacije projekata po osnovu oba konkursa je 2026.

Crna Gora je takođe aktivno učestvuje u Programu za finansiranje multilateralne naučne i tehnološke saradnje u Dunavskom regionumultilateralnim programima. U okviru prvog ciklusa (2023-2025) u junu 2025. uspješno su finalizovana s dva naučnoistraživačka projekta, dok je u okviru novog ciklusa (2025-2027) ugovorena realizacija tri nova projekta, počev od jula 2025.

POGLAVLJE 26 – OBRAZOVANJE I KULTURA

Vlada je usvojila Strategiju za reformu obrazovanja (2025–2035), ključni dokument koji definiše pravce razvoja obrazovnog sistema, 17. IV 2025. Skupština je 3. VII 2025. donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o stručnom obrazovanju. Pored toga, Skupština je 2. VI 2025. usvojila i Zakon o izmjenama i dopunama zakona o Nacionalnom okviru kvalifikacija, kao i Zakon o nacionalnim stručnim kvalifikacijama. Unaprijeđeni zakonski okvir je kvalitetan preduslov za poboljšanje kvaliteta stručnog obrazovanja, sa posebnim fokusom na praktičnu nastavu.

Akcioni plan za 2025. Strategije za mlade se uspješno sprovodi uz kontinuirana poboljšanja radnih uslova Omladinskih centara, što poboljšava institucionalne kapacitete da bolje služimo mladima.

Normativni okvir

Skupština je u junu i julu 2025. usvojila set zakona iz oblasti obrazovanja i to: Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o stručnom obrazovanju, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o nacionalnom okviru kvalifikacija, Zakon o nacionalnim stručnim kvalifikacijama, Zakon o potvrđivanju Sporazuma o Centralnoevropskom programu razmjene za univerzitetske studije, Zakon o obrazovanju odraslih i Zakon o izmjenama Zakona o osnovnom obrazovanju i vaspitanju.

Vlada je 19. VI 2025. utvrdila predlog Zakona o izmjeni i dopuni Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju koji je u skupštinskoj proceduri

Radna grupa finalizuje Nacrt Zakona o predškolskom vaspitanju i obrazovanju.

Ministarstvo kulture i medija sprovodi i nastavlja aktivnosti koje se odnose na: izmjene i dopune Zakona o kulturi, Zakona o zaštiti kulturnih dobara, Zakona o kinematografiji, Zakona o pozorišnoj djelatnosti i drugih propisa iz domena kulture, uz reviziju postojećih i iniciranje novih podzakonskih akata; kontinuirano povećanje budžeta za kulturu uz ulaganja u poboljšanje infrastrukturnih kapacitete ustanova kulture; digitalizacija i upotreba inovativnih tehnologija u odnosu na baze podataka i konkursne procedure Ministarstva kulture i medija; pospješivanje komunikacije između institucionalnih i vaninstitucionalnih aktera u kulturi; unaprijeđenje međunarodne saradnje kroz veću upotrebu dostupnih sredstava iz međunarodnih fondova.

Radna grupa za izradu Zakona o mladima je formirana 14. X 2024. a izmjena rješenja o formiranju je stupila na snagu 25. II 2025. kada je imenovan novi generalni direktor Direktorata za mlade koji predsjedava Radnom grupom. Radna grupa nastavlja da ostvaruje stalan napredak uz vrijednu međunarodnu ekspertsku podršku i očekuje da će nacrt zakona uskoro biti spreman za javnu raspravu.

Nakon uspješnog završetka Javne rasprave, Radna grupa je pripremila sveobuhvatan izvještaj o procesu konsultacija. Predlog Zakona o sportu upućen 25. VII 2025. Ministarstvu finansija i Sekretarijatu za zakonodavstvo na odobrenje. Nakon dobijanja njihovog odobrenja, nastaviće se procedura upućivanja nacrta Vladi na utvrđivanje, a potom i Skupštini na usvajanje. Predložene izmjene i dopune nastale su na osnovu petogodišnjeg iskustva primjene važećeg zakonskog okvira. Kroz praksu su uočeni sistemski propusti koji utiču na efikasnost funkcionisanja sportskog sistema, kao i potreba za usklađivanje sa međunarodnim standardima i unapređenje određenih procedura u sportskoj oblasti.

26.2. Strateški i institucionalni okvir

Vlada je 17. IV 2025. usvojila Strategiju za reformu obrazovanja (2025–2035).

Javna rasprava o Nacrtu Strategije za karijerno vođenje i savjetovanje 2025-2030 završena je 17. VII 2025.

Vlada je 29. V 2025. usvojila Izvještaj o realizaciji aktivnosti Akcionog plana za sprovođenje Programa razvoja opšteg srednjeg obrazovanja u Crnoj Gori (2024-2026) za 2024.

Akcioni plan za 2025. Strategije za mlade se uspješno sprovodi uz kontinuirana poboljšanja radnih uslova Omladinskih centara, što poboljšava institucionalne kapacitete da bolje služimo mladima.

Akcioni plan za 2025. Strategije za razvoj sporta se efikasno sprovodi na kontinuiranoj osnovi, što demonstrira posvećenost unapređenju inicijativa za razvoj sporta.

26.3. Međunarodna saradnja

U sjedištu Evropske investicione banke (EIB Global) u Luksemburgu, 2. IV 2025. potpisan je ugovor o bespovratnom grantu u iznosu od dva miliona eura, između Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija i Evropske investicione banke, koji će biti iskorišćen za kupovinu dodatne digitalne opreme za škole, uključujući tablete, laptopove, desktop računare, projektore i interaktivne table, kao i štampače, skenere i servere. Nabavkom dodatne računarske opreme stvara se jaka osnova za digitalizaciju obrazovnog procesa i omogućava mladim ljudima da steknu digitalne vještine i kompetencije koje su neophodne za 21. vijek.

Evropska komisija je 11. IV 2025. u Briselu proglasila dobitnikenaograda EU za integraciju Roma na Zapadnom Balkanu i u Turskoj za 2025. Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija dobitnik je prve nagrade koja se dodjeljuje kao priznanje za izuzetna dostignuća u promovisanju inkluzije Roma kroz obrazovanje.

Mjere podrške za oblast kulture na nacionalnom nivou: Po osnovu odluka o sufinansiranju projekata i programa od značaja za razvoj kulturno-umjetničkog stvaralaštva, Ministarstvo kulture i medija podržalo je ukupno 312 projekata u iznosu od gotovo 1.5 miliona eura: 18 projekata iz pozorišne djelatnosti u iznosu od 142.819,00 eura; 31 projekat iz oblasti likovne umjetnosti u iznosu od 128.980,00 eura; 19 projekata iz oblasti muzičke i muzičko-scenske djelatnosti u iznosu od 90.100,00 eura; 86 kulturno-umjetničkih manifestacija i festivala u iznosu od 86 projekata u iznosu od 744.360,00 eura; u oblasti književnosti 56 projekata u iznosu od 119.310,00 eura; u oblasti književno prevođenje i časopisi za kulturu i umjetnost 28 projekata u iznosu od 58.700,00 eura; u oblasti razvoj kulture na sjeveru, 74 projekta u iznosu od 279.900,00 eura.

POGLAVLJE 29 – CARINSKA UNIJA

U skladu sa obavezom iz Carinskog zakona, Vlada je 29. V 2025. formalno usvojila IT strategiju³⁷ odnosno Radni program za razvoj IT sistema za period 2025 – 2026. Crna Gora je nastavila s aktivnostima na ispunjenju uslova za pristupanje Konvenciji o zajedničkom tranzitnom postupku (CTC) i Konvenciji o pojednostavljenju formalnosti u trgovini robom, te, u skladu s usvojenom dinamikom, Crna Gora planira da pristupi konvencijama najkasnije 1. XII 2025. Skupština je ratifikovala obje konvencije 30. VII 2025. koje su stupile na snagu u avgustu 2025³⁸. Vlada je 31. VII 2025. usvojila Uredbu o izmjenama i dopunama Uredbe o bližem načinu sprovođenja carinskih postupaka i carinskih formalnosti, kojom je završeno dodatno usklađivanje odredbi koje uređuju carinski status robe i nacionalni postupak tranzita. Takođe, Uredbom se prilagođavaju normativna rješenja potrebama uspostavljanja novih carinskih IT sistema, koji će pojednostaviti i ubrzati procedure za donošenje odluka i sprovođenje carinskih postupaka. U tom smislu, dodatno je usaglašen pravni okvir za sprovođenje carinskih postupaka s relevantnim propisima Evropske unije, jer Crna Gora nastoji da razvija i nadograđuje carinske IT sisteme koji će biti interkonektivni i interoperabilni s IT sistemima koje primjenjuju carinski organi država članica EU. Takođe, 3. VI 2025. stupio je na snagu Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu podnošenja carinske deklaracije i drugih obrazaca koji se upotrebljavaju u carinskom postupku kojim je izvršeno usklađivanje s posljednjim izmjenama Delegirane regulative br. 2015/2446 i Implementacionom regulativom br. 2015/2447.

³⁷ Uprava carina (UC) je u avgustu 2024. usvojila Poslovnu strategiju 2024-2026, sa Akcionim planom i izradila Program rada – IT Strategiju 2025 – 2026. Oba dokumenta su dostavljena na upoznavanje EK 25. II 2025.

³⁸ Zakon o potvrđivanju Konvencije o zajedničkom tranzitnom postupku (CTC) „Sl. list CG – Međunarodni ugovori”, broj 10 od 13. VIII 2025, stupio je na snagu 21. VIII 2025; Zakon o potvrđivanju Konvencije o pojednostavljenju formalnosti u trgovini robom (SAD) „Sl. list CG – Međunarodni ugovori”, broj 9 od 4. VIII 2025, stupio je na snagu 12. VIII 2025.

Nakon uspješno realizovane pre-monitoring misije u januaru 2025, Uprava carina bila je domaćin završne monitoring misije u periodu od 20. do 23. V 2025. Misiju su sproveli predstavnici Evropske komisije (DG TAXUD) i država članica Konvencije o zajedničkom tranzitnom postupku, s ciljem sveobuhvatne evaluacije usklađenosti sistema i operativne spremnosti Crne Gore za pristupanje Konvenciji o zajedničkom tranzitnom postupku. Predstavnici DG TAXUD su tokom monitoring misije posjetili Upravu carina, Carinsku ispostavu Danilovgrad, Fabriku stočne hrane u Danilovgradu, pri čemu je pozitivno ocijenjena spremnost i stručnost carinskih službenika za implementaciju NCTS-a. Takođe, održan je sastanak s predstavnicima banaka, privrednih subjekata i Udruženjem špeditera Crne Gore u Privrednoj komori. Na osnovu sprovedene procjene, Misija smatra da su ispunjeni svi uslovi za preporuku Zajedničkom odboru da se Crnoj Gori upute pozivi za pristupanje konvencijama.

U sprovedbenom dijelu, na dan 30. VIII 2025. izdato je ukupno 64 odobrenja za elektronsku razmjenu podataka u tranzitnom postupku (za NCTS), dok su izdata dva odobrenja za status ovlašćenog pošiljaoca i 14 odobrenja za status ovlašćenog primaoca. U kontinuitetu se održavaju tehnički sastanci i sa predstavnicima ugovarača dogovorene su aktivnosti za blagovremeno unapređene NTA na Fazu 6. Dogovoreno je da se do 1. X 2025. implementira NCTS Faza 6 opt-out, a 6 mjeseci nakon toga opt-in kako bi se ubrao carinski postupak u prvoj ispostavi ulaska u EU za tranzitne postupke započete u Crnoj Gori nakon pristupanja Konvenciji o zajedničkom tranzitnom postupku.

Skupština je 26. VI 2025. donijela Zakon o potvrđivanju izmjena TIR Konvencije („Sl. list CG - Međunarodni ugovori”, broj 8/2025). Skupština je 10. VII 2025. donijela Zakon o potvrđivanju Odluke broj 1/2023 Zajedničkog komiteta Regionalne konvencije o Pan-Euro-Mediteranskim preferencijalnim pravilima porijekla od 7. decembra 2023. o izmjeni Regionalne konvencije o Pan-Euro-Mediteranskim preferencijalnim pravilima porijekla („Sl. list CG - Međunarodni ugovori”, broj 8/2025). Nakon stupanja na snagu ove izmjene, Crna Gora će ratifikovati i preostale dvije odluke Zajedničkog komiteta PEM 1/2024 i 2/2024. Zbog interesa poslovne zajednice i nesmetane primjene dijagonalne kumulacije porijekla, Vlada je omogućila primjenu Odluke br. 2/2024 i prije ratifikacije, tj. od 30. I 2025. do 31. XII 2025.

Nacrt zakona o kontroli proizvodnje i prometa supstanci koje se mogu upotrijebiti u proizvodnji opojnih droga i psihotropnih supstanci je u fazi usaglašavanja s EK. Crna Gora je odgovorila na komentare EK 31. VII 2025.

Nastavljeni su pregovori sa R.Turskom u cilju vezivanja Sporazuma o slobodnoj trgovini sa R.Turskom sa revidiranom PEM Konvencijom. Nakon usaglašavanja teksta nacrta Odluke Zajedničkog komiteta na ekspertskom nivou (20. VI 2025) očekujemo zvanično dostavljanje diplomatskim putem od strane R.Turske i sprovođenje daljih nacionalnih procedura za okončanje pregovora.

Na sastancima CEFTA Podkomiteta za carine i pravila porijekla (11. VI 2025) i Komiteta za trgovinske olakšice (24. VI 2025) usvojen je nacrt Odluke o izmjeni Odluke br.1/2015 Zajedničkog komiteta o uspostavljanju CEFTA tijela, odnosno ToR za uspostavljanje CEFTA Savjetodavnog tijela za carinsku saradnju kod tarifnog svrstavanja i pravila porijekla i CEFTA AEO Radne grupe. Očekuje se usvajanje Odluke od strane Zajedničkog komiteta.

U okviru aktivnosti Savjeta za trgovinske olakšice, Vlada je 3. VII 2025. usvojila Izvještaj o radu Savjeta za trgovinske olakšice za 2024. godinu, s Izvještajem o implementaciji Akcionog plana Programa trgovinskih olakšica 2024-2026. za 2024. godinu³⁹.

UC je nastavila s dodjeljivanjem AEO statusa, kao i sa implementacijom pojednostavljenih uvoznih i izvoznih carinskih postupaka na osnovu evidentiranja u poslovnim knjigama deklaranta i na osnovu trgovačke isprave, te je u izvještajnom periodu tri privredna subjekta dobilo status AEO, tako da ih u ovom trenutku ima ukupno 17, dok su u proceduri još dva zahtjeva. Takođe, odobreno je i osam pojednostavljenih postupaka na osnovu evidentiranja u poslovnim knjigama deklaranta.

Nastavljena je implementacija projekta „Sistem carinskih odluka (CDS) na nacionalnom nivou (sredstva EUIF 2017). Stupanjem na snagu izmjena i dopuna Uredbe o bližem načinu sprovođenja carinskih postupaka i carinskih formalnosti i Pravilnika o sadržaju i načinu podnošenja carinske deklaracije, vrsti, obliku, strukturi i šiframa podataka u vezi deklaracija, zahtjeva ili odluka koje se upotrebljavaju za sprovođenje carinskih formalnosti, ispunjeni su preduslovi za početak primjene sistema carinskih odluka, koji je planiran za četvrti kvartal 2025. Nastavljene su aktivnosti na realizaciji projekta „Podrška digitalizaciji trgovinskih procedura – uspostavljanje elektronskog sistema obrade podataka prije prispjeća robe za pošiljke u pomorskom i poštanskom saobraćaju”. U dijelu funkcionalnosti koja se odnosi na poštanski saobraćaj, ista je uspješno testirana i početak primjene se očekuje u drugoj polovini septembra. Funkcionalnost koja se odnosi na pomorski saobraćaj je u fazi i testiranja, nakon čega će biti izvršena obuka carinskih službenika i privrednih subjekata i prelazak na fazu punog funkcionisanja sistema. UC je nastavila i s aktivnostima na realizaciji projekta „Podrška Upravi carina na unapređenju Carinskog informacionog sistema (CIS)” (IPA II 2018), čija implementacija je produžena do 30. XI 2025, umjesto planiranog datuma završetka 31. I 2025. (bez troškova). Za pojedine proizvođače softvera za špedicije obavljeno je testiranje nadograđenih funkcionalnosti za module carinjenja i određen je privredni subjekt koji će učestvovati u pilot fazi Projekta. Sa ugovaračem su dogovoreni prvi termini za obuke iz Projekta i to: za privredu 16. IX 2025. i carinske službenike 7 – 9. X 2025. Završene su aktivnosti na pripremi dokumentacije za sprovođenje tenderskog postupka za projekat „Nadogradnja/razvoj carinsko informacionog sistema do potpuno funkcionalnog EU automatizovanog izvoznog sistema (AES) i uvoznog kontrolnog sistema (ICS2)”, koji će se implementirati iz sredstava pretpristupne podrške EU IPA 2024.

Rukovodeći se vremenskim okvirom za razvoj ostalih neophodnih IT sistema, UC se opredijelila da isti budu predmet donacije od strane carinske službe Republike Slovenije. Preko nadležnih organa pokrenuta je zvanična procedura za realizaciju donacije. Uprava carina s predstavnicima carine Slovenije usaglašava obim, odnosno broj IT sistema koji će biti obuhvaćeni donacijom, te utvrđuje za koje od doniranih sistema će biti potrebna samo nadogradnja, a za koje razvoj. Ovo iz razloga što je Slovenija već u ranijem periodu donirala UC TARIC, SAT i SPP, te u skladu sa ugovorom o donaciji, ostavljena je mogućnost za njihovu nadogradnju. Uz donaciju, Uprava carina je zatražila i ekspertsku pomoć carine Slovenije. S obzirom na broj IT sistema koji će se implementirati istovremeno, UC je

39 Implementacija Programa u 2024. odnosi se na 20 aktivnosti koje su predmet izvještavanja za 2024. i 5 indikatora učinka u okviru četiri operativna cilja. Kada je riječ o trendu aktivnosti, od ukupnog broja aktivnosti započetih u 2024. godini, 35% je potpuno realizovano, dok je 65% aktivnosti u toku, odnosno implementira se u skladu sa planiranom dinamikom. Od ukupnog broja aktivnosti čija realizacija je otpočela 2024. pet aktivnosti su bile usmjerene na ostvarivanje mjera iz operativnog cilja 1 koji se odnosi na unapređenje transparentnosti i predvidljivosti, osam aktivnosti su usmjerene na ostvarivanje mjera iz operativnog cilja 2 koji se odnosi na automatizaciju usluga, četiri aktivnosti su usmjerene na ostvarivanje mjera iz operativnog cilja 3 koji se odnosi na simpifikacija i harmonizacija i tri aktivnosti su usmjerene na ostvarivanje mjera iz operativnog cilja 4 koji se odnosi na unapređenje efektivnosti i saradnje.

zahtijevala IT i poslovnu ekspertsku podršku iz Projekta „EU podrška za jačanje kapaciteta Crne Gore u procesu pristupanja i implementaciji reformi” koji se realizuje uz podršku GlZ-a.

Administrativni kapaciteti

UC sprovodi aktivnosti na popunjavanju neophodnih kadrova. U izvještajnom periodu, po Kadrovskom planu Uprave carina za 2024, nakon sprovedenih javnih i internih oglas popunjena su dva sistematizovana radna mjesta i to u Sektoru za carinski sistem i procedure/Odsjek za tranzit/Grupi za podršku korisnicima. Kadrovskim planom za 2025, planirano je zapošljavanje ukupno 33 izvršilaca, od čega 31 na neodređeno i 2 izvršioca na određeno vrijeme. U Sektoru za carinsko – informacioni sistem, u 2025. je planirano zapošljavanje 4 izvršioca u Odsjeku za projektovanje, razvoj i održavanje aplikativnog softvera. Vlada je 3. VII 2025. odredila vršitelju dužnosti direktorice Uprave carina do imenovanja direktora Uprave carina u skladu sa zakonom, a najduže do šest mjeseci.

Naplata prihoda – Ukupno ostvarena naplata carinskih prihoda za period 1. I – 30. VI 2025, iznosila je 650.180.428,27 eura što je u odnosu na isti period prethodne godine više za 57.343.738,10 eura, odnosno 9,67%. Ostvarenom naplatom u periodu januar - jun 2025., premašen je plan prihoda za 24.478.034,57 eura ili 3,91%.

Aktivnosti na suzbijanju ilegalne trgovine, uključujući duvanske proizvode

Uprava carina je uspješno sprovedla sve aktivnosti u cilju nesmetanog početka procesa uništenja oduzetih duvanskih proizvoda u Slobodnoj zoni Luka Bar u Baru. Proces uništenja počeo je 23. VI 2025, transparentan je i odvija se utvrđenom dinamikom, odnosno u skladu sa Operativnim planom Koordinacionog tijela za popis oduzete robe u Slobodnoj zoni „Luka Bar“, uvažavajući zahtjeve koje se odnose na zaštitu životne sredine. Na dan 22. VIII 2025. od ukupne količine koju treba uništiti uništeno je 1240 tona duvanskih proizvoda. Uništenju je prethodila Odluka Vlade CG od 12. VI 2025. o uništenju oduzetih duvanskih proizvoda, čime se sistematski zatvara višegodišnje pitanje postupanja sa duvanskim proizvodima oduzetim po ovom osnovu, a Vlada pokazuje jasnu i nepokolebljivu odlučnost da se sistemski i bez kompromisa izbori sa krijumčarenjem duvanskih proizvoda, koje predstavlja višegodišnji bezbjednosni, fiskalni i ekonomski izazov. Odlukom je određen rok od 90 dana za uništenje.40

U dijelu nadzora i sprovođenja mjera kontrole, UC je nastavila sa punom primjenom Sistema za targetiranje pošiljki u pomorskom saobraćaju Svjetske carinske organizacije (Cargo Targeting System – CTS) koji je implementiran u prethodnom periodu uz podršku Odsjeka za međunarodne operacije MUP-a UK, i koji omogućava elektronsku najavu manifesta u pomorskom saobraćaju što je doprinijelo efikasnijoj kontroli roba koje pristižu u Luku Bar uz korišćenje sistema za analizu rizika. UC je nastavila s aktivnostima na implementaciji Okvirne konvencije o kontroli duvana (FCTC), odnosno Protokola za eliminaciju nezakonite trgovine duvanskim proizvodima. MF i UC, u saradnji sa Kancelarijom Svjetske zdravstvene organizacije u Podgorici, su pripremili nacrt zakonskog okvira, odnosno prilagođavanje odredbi Zakona o ograničenju upotrebe duvanskih proizvoda sistemu nacionalnoj primjeni track&trace sistema.

Završena je javna rasprava za novi Zakon o slobodnim zonama i nakon što se pribavi mišljenje zakonodavnog organa, uslijediće procedura utvrđivanja predloga Zakona od strane Vlade.

40 UC je sa izabranim privrednim društvom potpisala ugovor o sprovođenju postupka uništenja i zbrinjavanja otpada. Izvođač radova je firma u državnoj svojini. Uništenje se vrši modernom industrijskom drobilicom, na licu mjesta i pod video nadzorom, uz kontrolno učešće timova i komisije formirane od strane Koordinacionog tijela, sačinjenih od domaćih carinskih i policijskih službenika, te predstavnika HMRC i uz podršku EK.

Izvršena je integracija informacionog sistema Luke Bar sa SEED sistemom što predstavlja značajan napredak u olakšavanju trgovine i efikasnosti logistike. Uspostavljena razmjena podataka između Luke Bar i SEED Sistema odnosi se na ulazak i izlazak praznih kamiona u Slobodnu zonu Luke Bar i podaci se sada unose samo jednom u sistem Luke Bar, a zatim automatski prenose u SEED. UC dobija podatke unaprijed, što omogućava da se fokus preusmjeri sa ručnog unosa podataka na procjenu rizika i analitiku. Ovo dodatno unapređuje bezbjednosne funkcije unutar Slobodne zone, područja od posebne važnosti i osjetljivosti.

UC, MUP, MO i ANB su 20.VI 2025. potpisali Sporazum o saradnji sa pomorskom informativnom jedinicom Uprave policije, kojim je unaprijeđena saradnja organa obavještajno bezbjednosnog sektora i inovacija na polju preduzimanja preventivnih, obavještajnih i procesnih aktivnosti, kroz mjere definisane od strane Biroa za operativnu koordinaciju Vlade CG. Sporazumom se unapređuje saradnja u oblasti otkrivanja krivičnih djela u vezi krijumčarenja narkotika, krijumčarenja ljudi, krijumčarenja oružja, municije i eksploziva, krijumčarenja akciznih roba, korupcije, te povezanih i svih drugih oblika teških krivičnih djela, definisanih Krivičnim zakonikom Crne Gore, koja imaju prekogranični i međunarodni karakter.

Statistički podaci za period 1. I 2025 – 30. VI 2025.

U skladu sa sporazumima o međunarodnoj saradnji u carinskim pitanjima, kao i na osnovu Protokola 6 Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, MCA je dostavila 9 odgovora na zahtjeve za administrativnu pomoć partnerskih carinskih službi i međunarodnih organizacija, te poslala 13 zahtjeva za administrativnu pomoć partnerskim carinskim službama i međunarodnim organizacijama. U vezi sa saradnjom i razmjenom obavještajnih podataka, razmijenjene su 2 informacije sa RILO ECE i 2 informacije sa SELEC-om. Uprava carina kontinuirano sarađuje i sa partnerskim službama Ujedinjenog Kraljevstva, pa je Graničnoj policiji dostavljeno 5 informacija, a HMRC-u 4 informacije.

Na nacionalnom nivou, UC kontinuirano sarađuje sa Tužilaštvom, Ministarstvom unutrašnjih poslova, Upravom policije i drugim nadležnim organima. UC je, samostalno i u saradnji sa drugim državnim organima, podnijela 8 krivičnih prijava nadležnom tužiocu. U oblasti carinskih istraga, Državnom tužilaštvu su dostavljena 22 obavještenja, 15 odgovora na upite i izvršena je razmjena informacija sa osnovnim i specijalnim državnim tužilaštvima (ODT i SDT). Pripremljeno je 64 odgovora na upite i razmijenjene informacije sa Ministarstvom unutrašnjih poslova, Upravom policije, Odjeljenjem specijalne policije (SPO), Finansijsko-obavještajnom jedinicom (SFOP) i drugim nadležnim organima. U oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma, UC je intenzivirala saradnju sa FIU - Finansijsko-obavještajnom jedinicom Uprave policije. Putem uspostavljenih kontakt tačaka iz Uprave carina i FIU, omogućena je komunikacija u realnom vremenu u slučajevima koji uključuju neprijavljeni novac u iznosu od 10 hiljada ili više, kao i sumnjive prijave novca.

Službenici UC izvršili su 39742 detaljnih kontrola vozila i robe. Utvrđeno je 250 nepravilnosti. Izdato je 254 prekršajna naloga i izrečene novčane kazne u vrijednosti od 210.950,00 eura i podnijeta su 3 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka. Oduzeta je krijumčarena roba u vrijednosti od 759.800,33 eura. Takođe u izvještajnom periodu je bilo 15 slučaj privremeno oduzetog novca u ukupnoj količini od: 1.045,00 GBP, 280.085,00 EUR i 166.972,00 USD. Uprava carina je samostalno i u saradnji sa drugim državnim organima podnijela ukupno 22 krivične prijave nadležnom tužiocu. U izvještajnom periodu oduzeto je 3600 komada cigareta u vrijednosti 557,00 eura, 2910 komada cigarilosa i tomposa u vrijednosti od: 95.771,00 eura i 12,6 kg ukusa za nargile u vrijednosti od: 560,00 eura. Takođe, oduzeto je 63,5 kg rezanog duvana u vrijednosti 5.115,00 eura; 3.252,55 litara alkoholnih pića u vrijednosti 13.084,60 eura i 2444,48 litara gaziranog pića u vrijednosti 5.276,80 eura. Na osnovu navedenih zapljena akciznih proizvoda, izdato je 13 prekršajnih naloga i podnešeno je 8 krivičnih prijava samostalno i u saradnji

s drugim državnim organima nadležnom tužiocu. Takođe, službenici UC učestvovali su u jednoj međunarodnoj carinskoj akciji, dok su u navedenom periodu imali i dvije zajedničke akcije sa drugim organima za sprovođenje zakona u Crnoj Gori. Službenici UC spriječili su krijumčarenje oružja u dva slučaja i tom prilikom zaplijenili su: 2 pištolja, 2 vazdušne puške, 1084 komada metaka za pištolj i 2000 komada municije za vazdušnu pušku.

KLASTER 4: ZELENA AGENDA I ODRŽIVA POVEZANOST

POGLAVLJE 14 – SAOBRAĆAJNA POLITIKA

Skupština je 30. VII 2025. donijela Zakon o željeznici („Sl. list CG“, broj 89/2025), kojim su se stvorili uslovi za osnivanje Agencije za željeznice, kao nezavisnog nadležnog tijela za regulatorne poslove i bezbjednost željezničkog saobraćaja. Osnova za izradu strateškog ITS okvira za željeznicu je data kroz projekat tehničke podrške (CONNECTA) za povezivanje zemalja Zapadnog Balkana, koji je realizovala Transportna zajednica. Na osnovu dokumenta *Technical Assistance for preparation of national ITS strategy for Bosnia and Herzegovina, Kosovo* (all modes), Albania (railway and maritime) and Montenegro (railway) and deployment of road traffic management centers in Bosnia Herzegovina and Kosovo – final report*, Crna Gora je, u okviru Reformske agende, predvidjela izradu strateškog i zakonodavnog ITS okvira za željeznicu. Izrada ITS strategije u pomorskom saobraćaju je planirana kroz projekat koji se trenutno sprovodi sa Svjetskom bankom – Transportne i trgovinske olakšice na Zapadnom Balkanu. Planirano je da se izrada Studije završi do kraja 2025. godine, a najkasnije u I kvartalu 2026. U skladu sa Strategijom poboljšanja bezbjednosti u drumskom saobraćaju 2024-2030. i Akcionim planom za 2025. godinu, Ministarstvo saobraćaja je budžetom za tekuću godinu planiralo sredstva za sprovođenje projekata iz Akcionog plana.

Drumski saobraćaj – U julu 2024. usvojena je nova Strategija poboljšanja bezbjednosti u drumskom saobraćaju za period 2024-2030. Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima je prošao javnu raspravu i očekuje se njegovo usvajanje na Vladi u narednom periodu. Zakon nije potrebno usaglašavati sa regulativama i direktivama iz oblasti bezbjednosti saobraćaja već je glavni razlog izmjena i dopuna uvođenje novih kategorija vozila, konkretno električnih trotineta. U oblasti javnog prevoza, pripremljen je Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prevozu u drumskom saobraćaju, u cilju usaglašavanja s Regulativom 2020/1055, budući da je tekst važećeg Zakona usaglašen sa regulativama 1071/2009, 1072/2009 i 1073/2009. U toku je javna rasprava na tekst Zakona. Takođe, u toku je priprema Nacrta zakona o dopunama Zakona o ugovorima o prevozu u drumskom saobraćaju u cilju usaglašavanja s Regulativom 181/2011, te usaglašavanja sa Regulativom 1056/2020 (e Freight), što je zahtjev kroz Reformsku agendu za Crnu Goru. U oblasti socijalnog zakonodavstva i tahografa sve do 2020, u velikoj mjeri smo bili usaglašeni sa Regulativom (EZ) br. 561/2006 i Regulativom (EEZ) br. 165/2014. U cilju potpunog usklađivanja s novim paketom regulativa iz ove oblasti (Regulativa 561/2006, Direktiva 2002/15, Regulativa 165/2014, Direktiva 2006/22, Regulativa 2020/1054 i Regulativa 2024/1258), pripremljen je Predlog zakona o radnom vremenu i pauzama u toku radnog vremena mobilnih radnika i uređajima za evidentiranje u drumskom saobraćaju koji je prošao javnu raspravu i dobio sva potrebna mišljenja ministarstava i relevantnih institucija u Crnoj Gori. Tekst Zakona je poslat EK na mišljenje 1. VIII 2025. Takođe, u cilju usklađivanja sa propisima EU, Ministarstvo saobraćaja je izradilo Nacionalni program za pametne tahografe, te radionice za tahografe u Crnoj Gori mogu sprovesti redovne preglede na pametnim tahografima shodno Implementacionoj regulativi (EU) 2016/799, a koji je dostupan na <https://www.gov.me/dokumenta/2f1a1bae-47bb-4894-b6f2-135592f5d9b2>.

Željeznički saobraćaj – Novim Zakonom o željeznici stvoreni su uslovi za formiranje Agencija za željeznice koja će biti funkcionalno, potpuno nezavisna u skladu s principima Direktive 2012/34, što podrazumijeva i nezavisnost od

Ministarstva saobraćaja, nadležnog za dodjelu javnih sredstava. Ovim zakonom utvrđuje se pravni osnov za osnivanje Agencije, dok će njene funkcije biti dodatno propisane novim Zakonom o bezbjednosti i interoperabilnosti željeznice, u skladu sa Direktivama 2016/797 i 2016/798. Statut Agencije i akt o sistematizaciji će sadržati uslove u pogledu administrativnih kapaciteta, neophodnih za rad regulatornog tijela i nadležnog tijela za bezbjednost željezničkog saobraćaja. Primjena Zakona o željeznici će početi 1. 1. 2026. godine, jer je ista uslovljena donošenjem Zakona o bezbjednosti i interoperabilnosti željeznice, upravo iz razloga što će funkcija nacionalnog tijela za bezbjednost biti prenijeta na Agenciju za željeznice. Nacrt Zakona o bezbjednosti i interoperabilnosti koji je usklađen s Direktivom (EU) 2016/798 i Direktivom (EU) 2016/797 je nakon javne rasprave dostavljen relevantnim institucijama na davanje mišljenja i nakon usaglašavanja sa Sekretarijatom za zakonodavstvo, biće upućen Evropskoj komisiji na mišljenje. Zbog ograničenih kapaciteta i predviđenih rokova, za potrebe izrade nacrtu angažovan je konsultant. Međutim, u sadržaju nacrtu uočeni su određeni nedostaci, što u ovom trenutku usporava dalji tok aktivnosti.

U okviru IPA projekta koji se odnosi na tehničku podršku u izradi propisa i harmonizaciji zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU, predviđena je izrada seta pravilnika kojima se postiže dalje usklađivanje zakonodavstva u dijelu uspostavljanja metodologije za obračun naplate za trase, propisivanja uslova za pristup uslužnim objektima, propisivanja detaljnog sadržaja Izjave o mreži, kao i donošenje izmjena i dopuna Zakona o ugovornim odnosima u željezničkom saobraćaju, kroz koji će biti implementirana Regulativa 2021/782 o pravima i obavezama putnika u željezničkom prevozu. Tehnička podrška za izradu strateškog ITS okvira za željeznicu data je kroz projekat tehničke podrške za povezivanje zemalja Zapadnog Balkana. Na osnovu ovog dokumenta, u okviru Reformske agende Crna Gora je predviđena izrada strateškog i zakonodavnog ITS okvira za željeznicu.

Državni putevi – Vlada je 26. VI 2025. donijela Srednjoročni program izgradnje, rekonstrukcije, održavanja i zaštite državnih puteva 2025-2028. godine. Pripremljen je Predlog zakon o izmjenama i dopunama Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima, čije se usvajanje očekuje u narednom periodu. Kada su u pitanju rezultati sprovođenja Strategije poboljšanja bezbjednosti u drumskom saobraćaju 2024-2030, za prvih 6 mjeseci broj smrtnih slučajeva u saobraćajnim nezgodama u Crnoj Gori je manji za 20% u odnosu na isti period prošle godine. Stalni sekretarijat Transportne zajednice je odobrio predlog Crne Gore da angažuje eksperta koji će pomoći u radu i funkcionalnošću Koordinacionog tijela za poboljšanje bezbjednosti saobraćaja i dodatno približiti ciljevima „Vision zero“. Shodno Izvještaju Transportne zajednice o napretku u realizaciji akcionih planova za 2024, Crna Gora je druga u regionu po realizaciji aktivnosti u odnosu na Akcioni plan za bezbjednost saobraćaja na putevima, sa stepenom realizacije 80%, dok je na četvrtom mjestu u odnosu na Akcioni plan za puteve sa stepenom realizacije 55%. U toku je projekat finansiran od strane Stalnog sekretarijata Transportne zajednice za izradu Procjene uspostavljanja Nacionalne pristupne tačke i Nacionalnog tijela u zemljama članicama (ZB), u skladu s Direktivom EU 2010/40.

Vazdušni saobraćaj – Skupština je 19. V 2025. donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o vazdušnom saobraćaju („Sl. list CG”, 53/25). Ovim pravnim aktom regulisana je mogućnost otvaranja na linija za prevoz od javnog interesa. U navedenom periodu donešen je i Nacionalni program o izmjenama i dopunama Nacionalnog programa bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva Crne Gore. Isto tako, donijeti su sljedeći pravilnici: Pravilnik o izmjenama Pravilnika o kontinuiranoj plovidbenosti vazduhoplova i vazduhoplovnih proizvoda, dijelova i uređaja i odobranju organizacija i osoblja koji obavljaju ove poslove („Sl. list CG”, broj 54/2025), Pravilnik o uslovima i načinu stručnog osposobljavanja pomoćnog vazduhoplovnog osoblja - vazduhoplovno meteorološkog osoblja („Sl. list CG”, broj 59/25) i Pravilnik o izmjeni Pravilnika o unapređenju sigurnosti, istraživanju i sprečavanju nesreća i nezgoda u civilnom vazduhoplovstvu („Sl. list CG”, broj 72/25) i Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uslovima za sigurnu upotrebu sistema bespilotnih vazduhoplova („Sl. list CG”, broj 75/25). Takođe, 27. VI 2025. godine potpisan je Sporazum o vazdušnom saobraćaju između Vlade Crne Gore i Vlade Kraljevine Saudijske

Arabije. Ovim pravnim aktom Crna Gora, kao elitna turistička destinacija, postaje još dostupnija turistima iz Azije. U toku je izrada novog Zakona o vazdušnom saobraćaju zbog usaglašavanja sa EU Regulativom 1139/2018 (Basic regulation). Očekuje se da će isti biti završen u IV kvartalu tekuće godine.

Pomorski saobraćaj⁴¹ – U vezi s implementacijom Sistema za praćenje i nadzor brodskog saobraćaja (VTMS) (druga faza), u 2024. godini uspješno su implementirani VTMS (Vessel Traffic Monitoring and Information System) i NMSW (National Maritime Single Window) sistemi. Implementacija VTMS Sistema doprinosi poboljšanju sigurnosti i bezbjednosti pomorskog saobraćaja, smanjenju broja pomorskih nezgoda i nesreća, olakšava odgovore na pomorske incidente, kao i zaštiti mora od zagađenja dok se implementacijom NMSW sistema poboljšavaju administrativne procedure odnosno pojednostavljaju formalnosti izvještavanja za brodove koji uplovljavaju i isplivljavaju iz crnogorskih luka, čime se smanjuje administrativno opterećenje. Takođe donijeti su Pravilnik o dopuni Pravilnika o utvrđivanju sposobnosti čamca za plovību („Sl. list CG”, broj 49/2025) i Pravilnik o izmjeni Pravilnika o vrstama zvanja i ovlašćenja, uslovima za sticanje zvanja i izdavanje ovlašćenja za članove posade broda („Sl. list CG”, broj 56/2025). Kada je u pitanju postavljanje strateškog okvira za ITS pomorsku mrežu, izrada ITS strategije u pomorskom saobraćaju planirana kroz projekat koji se sprovodi sa Svjetskom bankom – Transportne i trgovinske olakšice na Zapadnom Balkanu (TTFP – Phase 2).

Što se tiče **unutrašnjih plovnih puteva**, planirano je da se ova oblast uredi donošenjem Zakona o unutrašnjoj plovidbi kojim će se transponovati: Direktiva 2009/100/EK o uzajamnom prepoznavanju plovidbenih ovlašćenja na plovnim objektima unutrašnje plovidbe, Direktiva (EU) 2016/1629 koja propisuje tehničke zahtjeve za plovne objekte, mijenjajući i dopunjujući Direktivu 2009/100/EK i stavljajući van snage Direktivu 2006/87/EK i Direktiva (EU) 2017/2397 o prepoznavanju profesionalnih kvalifikacija u unutrašnjoj plovidbi, stavljajući van snage Direktivu 91/672/EK i Direktivu 96/50/EK.

U okviru projekta „Tehnička pomoć za jačanje kapaciteta i unaprijeđenje pravne harmonizacije, performansi i efikasnosti u Crnoj Gori“ (IPA III/2024/462-662), pripremljen je Predlog zakona o sigurnosti pomorske plovidbe kroz koji su prenijete Direktiva 2009/21/EK o ispunjavanju zahtjeva države zastave, Direktiva 2009/18/EZ o određivanju temeljnih načela o istraživanju nesreća u području pomorskog saobraćaja i o izmjeni Direktive 1999/35/EZ i Direktive 2002/59/EZ, Direktiva 2009/20/EZ o osiguranju brodovlasnika za pomorske potraživanja, Direktiva 2009/16/EZ o nadzoru države luke, Direktiva 2002/59/EZ o uspostavljanju sistema nadzora plovidbe i informacionog sistema Zajednice i stavljanju van snage Direktive 93/75/EEZ, Direktiva 2009/15/EZ o zajedničkim pravilima i normama za organizacije koje obavljaju pregled i nadzor brodova te za odgovarajuće aktivnosti pomorskih uprava i Direktiva (EU) 2017/2110 o sistemu inspekcijskih pregleda radi sigurnog obavljanja plovidbe na redovnoj liniji ro-ro putničkih brodova i brzih putničkih plovila. Predlog zakona je, s pratećim tabelama usklađenosti, 7. VIII 2025. dostavljen Evropskoj komisiji na mišljenje.

⁴¹ Kroz projekat „Tehnička pomoć za jačanje kapaciteta i unaprijeđenje pravne harmonizacije, performansi i efikasnosti u Crnoj Gori“ (IPA III/2024/462-662), uz ekspertsku podršku, u junu 2025. godine izrađen je Korektivni Akcioni plan u odnosu na nalaze navedene u Izvještaju EMSA-e nakon sprovedenog inspekcijskog nadzora sistema pomorskog obrazovanja, obuke i sertifikacije Crne Gore koju je EMSA sprovela u 2023. godini, u skladu sa pravilima Međunarodne konvencije o standardima za obuku, sertifikaciju i držanje straže za pomorce (STCW Konvencija), kao i u odnosu na nalaze navedene u Izvještaju Nezavisne evaluacije crnogorske administracije u skladu sa Pravilom I/8 (Standard kvaliteta) STCW Konvencije, a koja je sprovedena u novembru 2024. godine, od strane eksperata angažovanih kroz TAIX Program. Aktivnosti na sprovođenju Korektivnog Akcionog plana su u toku.

POGLAVLJE 15 – ENERGETIKA

Nacrt Nacionalnog energetskeg i klimatskog plana (NECP) je pripremljen u skladu sa preporukama Sekretarijata Energetske zajednice; NECP je 27. VI objavljen na javnu raspravu koja je završena 15. VIII 2025.

Sigurnost snabdijevanja

Vlada je 31. VII 2025. donijela Godišnji plan formiranja i održavanja obaveznih rezervi naftnih derivata za 2025. godinu.

U toku je proces adaptacije i modernizacije tri državna rezervoara za skladištenje naftnih derivata. Rezervoari se nalaze na Terminalu u Luci Bar, ukupnog kapaciteta 17.600 m³, a namijenjeni su za skladištenje obaveznih rezervi naftnih derivata. Planirani rok za izvođenje radova je devet mjeseci. Ova investicija, čija se ukupna vrijednost procjenjuje na oko 2 miliona eura, finansira se iz direktne budžetske podrške Evropske komisije Crnoj Gori za prevazilaženje energetske krize.

Ugljovodonici

Skupština je 19. V 2025. godine donijela Zakona o mjerama sigurnosti pri istraživanju i proizvodnji ugljovodonika u podmorju („Sl. list CG“, broj 51/25) koji je usklađen s pravnom tekovinom EU (transponovane su odredbe Direktive 2013/30/EU, o bezbjednosti operacija sa ugljovodonicima u podmorju i o izmjeni Direktive 2004/35/EU). Zakonom se u skladu sa najboljim praksama Evropske unije, utvrđuju minimalni zahtjevi za sprečavanje velikih nesreća tokom izvođenja operacija istraživanja i proizvodnje ugljovodonika u podmorju Crne Gore. Za nadležni organ je određena Uprava za ugljovodonike. U toku je izrada podzakonskih akata.

Unutrašnje energetske tržište

U cilju transponovanja EU propisa sadržanih u Paketu za integraciju tržišta električne energije (Electricity Integration Package) koji su prilagođeni na nivou Energetske zajednice, Skupština je donijela novi Zakon o energetici („Sl. list CG“, broj 28/25), kojim je izvršeno usklađivanje sa Direktivom (EU) 2019/944 o zajedničkim pravilima za unutrašnje tržište električne energije. Ostali propisi iz Paketa za integraciju tržišta električne energije biće transponovani kroz novi Zakon o prekograničnoj razmjeni električne energije i prirodnog gasa, koji je bio predmet javne rasprave i nalazi se u završnoj fazi pripreme predloga za Vladu od strane Ministarstva energetike i rudarstva.

Na dan-unaprijed tržištu je registrovano 28 učesnika. Unutardnevno tržište električne enegije još uvijek nije uspostavljeno. Imenovanje Nominovanog operatora tržišta električne energije u maju 2024. godine otvara put ka povezivanju crnogorskog tržišta električne energije sa jedinstvenim evropskim tržištem.

Kada je riječ o primjeni Regulative (EU) broj 1227/2011 o integritetu i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije (REMIT), Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti nastavila je sa primjenom Zakona o nadzoru nad veleprodajnim tržištem električne energije i prirodnog gasa („Sl. list CG“, broj 1/22). Na dan 25. VII 2025. u Evidenciju učesnika na veleprodajnom tržištu električne energije upisano je ukupno 94 učesnika. Učesnici na tržištu su tokom izvještajnog perioda uredno dostavljali Regulatornoj agenciji za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti mjesečne podatke o izvršenim transakcijama.

Obnovljivi izvori energije

Male hidroelektrane (mHE) – EPCG i Vlada su 22. VII 2025. potpisale Aneks 2 Ugovora o koncesiji za korišćenje akumulacije Otilovići radi izgradnje male hidroelektrane u cilju proizvodnje električne energije. Na osnovu Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora („Sl. list CG“, broj 82/24), Ministarstvo energetike i rudarstva je 11. VII 2025. objavilo Javni poziv za učešće u aukciji za 250 MW solarne elektrane.

Ministarstvo energetike i rudarstva je u junu i julu 2025. godine usvojilo sljedeće podzakonske akte u odnosu na Zakon o korišćenju energije iz obnovljivih izvora („Službeni list CG“ broj 82/24): Pravilnik o bližim uslovima koje treba da ispunjava pravno lice za procjenu i mjerenje potencijala obnovljivih izvora energije („Sl. list CG“, broj 66/25), Pravilnik o bližem sadržaju i načinu vođenja evidencije povlašćenih proizvođača („Sl. list CG“, broj 66/25), Pravilnik o sadržaju zahtjeva za prenos statusa povlašćenog proizvođača električne energije i dokazima o ispunjenosti uslova za prenos statusa povlašćenog proizvođača („Sl. list CG“, broj 66/25), Pravilnik o sadržaju zahtjeva za dodjelu statusa povlašćenog proizvođača električne energije i dokazima o ispunjenosti uslova za sticanje statusa povlašćenog proizvođača električne energije („Sl. list CG“, broj 66/25), Pravilnik o jediničnoj naknadi za pozitivno ili negativno balansno odstupanje povlašćenih proizvođača u sistemu tržišne premije („Sl. list CG“, broj 66/25), Pravila o garancijama porijekla („Sl. list CG“, broj 66/25), Pravilnik o bližem načinu izdavanja, korišćenja, prenosa i prestanka važenja garancije porijekla za energiju proizvedenu iz obnovljivih izvora („Sl. list CG“, broj 64/25), Uredba o prestanku važenja Uredbe o bližim uslovima i načinu izdavanja, prenošenja, iskorišćenja i povlačenja garancije porijekla električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije i visokoefikasne kogeneracije („Sl. list CG“, broj 64/25), Uredba o postupku popunjavanja kvote, proširenja kvote na aukcijama za dodjelu prava na tržišnu premiju za neodređene lokacije i rangiranju ponuda na aukcijama za neodređene lokacije („Sl. list CG“, broj 72/25), Uredba o bližim kriterijumima i načinu utvrđivanja maksimalne cijene koju ponuđač može da ponudi u postupku aukcije za tržišne premije („Sl. list CG“, broj 72/25), Odluka o kvoti za prvu aukciju za dodjelu prava na tržišnu premiju („Sl. list CG“, broj 72/25), Odluka o maksimalnoj cijeni električne energije koju ponuđač može da ponudi u postupku aukcije za tržišnu premiju („Sl. list CG“, broj 72/25).

Energetska efikasnost

Ministarstvo energetike i rudarstva je 2025. godine usvojilo sljedeće propise u vezi sa zahtjevima eko-dizajna i označavanjem energetske efikasnosti proizvoda koji utiču na potrošnju energije: Pravilnik o tehničkim zahtjevima eko-dizajna za pametne telefone, bežične telefone i tablete („Sl. list CG“, broj 43/25), Pravilnik o označavanju energetske efikasnosti pametnih telefona i tableta („Sl. list CG“, broj 43/25), Pravilnik o tehničkim zahtjevima eko-dizajna za mašine za sušenje veša sa bubnjem („Sl. list CG“, broj 67/25) i Pravilnik o označavanju energetske efikasnosti mašina za sušenje veša sa bubnjem („Sl. list CG“, broj 67/25).

Ministarstvo energetike i rudarstva je usvojilo Pravilnik o načinu izračunavanja uštede primarne energije iz visokoefikasne kogeneracije i određivanje stepena efikasnosti kogeneracionog objekta („Sl. list CG“, broj 78/25), te Dugoročnu strategiju za poboljšanje energetske efikasnosti u zgradama. Prema Zakonu o efikasnom korišćenju energije, rezultati Strategije su uvršteni u novi nacrt Nacionalnog energetskog i klimatskog plana.

Energetska efikasnost u Crnoj Gori (MEEP2) – U okviru projekta Energetska efikasnost u Crnoj Gori - druga faza (MEEP 2) u izvještajnom periodu završeni su radovi na 5 zdravstvenih objekata (domovi zdravlja u Podgorici-Blok V, Mojkovcu i Danilovgradu; Opšta bolnica u Nikšiću (glavna zgrada-građevinsko zanatski radovi) i Zdravstvena stanica Žabljak. Vrijednost ugovora iznosi 1.887.466,01 eura). U toku je izvođenje radova na objektima Opšte bolnice Nikšić (Glavna zgrada (mašinski, elektro i radovi koji nisu EE), Psihijatrijsko odjeljenje i Dječiji dispanzer) i Dom zdravlja

Podgorica-Konik. Vrijednost ugovorenih radova je 1.374.110,50 eura. Završeni radovi i na objektima Dom zdravlja Herceg Novi i Dom zdravlja Bar, vrijedni 1.247.261,70 eura.

Unapređenje energetske efikasnosti u javnim zgradama (PEEPB) – u okviru projekta Unapređenje energetske efikasnosti u javnim zgradama (PEEPB), u izvještajnom periodu potpisan je ugovor sa izvođačem radova na izgradnju objekata iz klastera I (objekat H, Dom za stare „Grabovac“ u Risnu). Vrijednost ugovora na izgradnji Doma starih u Risnu iznosi 6.566.184,47 eura bez PDV-a. Rok za izvođenje radova je 18 mjeseci od dana uvođenja izvođača u posao. Završena je tenderska procedura za objekte iz klastera IV (JU OŠ „Vuk Karadžić“ Berane, JU OŠ „Vladislav Ribnikar“ Bijelo Polje i JU OŠ „Risto Ratković“ Bijelo Polje). U toku je evaluacija pristiglih ponuda. Završeni su radovi na objektima iz klastera VI (JU OŠ „Lovčenski partizanski odred“ Cetinje, JU Gimnazija „Petar Lubarda“ Cetinje, JU OŠ „Jugoslavija“ Bar i JU OŠ „Srbija“ Bar). Završena je tenderska procedura za objekte iz klastera V (JU OŠ „Veljko Drobniaković“ Risan i JU „Ilija Kišić“ Herceg Novi). Evaluacija pristiglih ponuda je trenutno u toku.

Dekarbonizacija energetskog sektora Crne Gore (DESCG) – Cilj DESCG je unapređenje energetske efikasnosti javnih objekata, (objekti Univerziteta Crne Gore i drugi javni objekti) i povećanje operativne efikasnosti elektrodistributivne mreže u Crnoj Gori. Projektom su obuhvaćene 3 komponente, koje zajednički čine cjelinu: Unapređenje energetske efikasnosti javnih objekata, Povećanje operativne efikasnosti elektrodistributivne mreže, i tehnička pomoć i podrška implementaciji projekta. Ukupna vrijednost projekta je 33,8 miliona eura. Implementacija je započela u februaru 2025. Dužina trajanja projekta definisana je na pet godina, odnosno do 30. IV 2030.

Programi podrške za unapređenje energetske efikasnosti u sektorima potrošnje energije – Nakon realizacije programa, Ministarstvo energetike je pripremio četiri programa podrške koji su namijenjeni domaćinstvima, sektoru turizma i sektoru i prerađivačke industrije. Finansiranje programa je podržano iz paketa podrške Evropske komisije za prevazilaženje energetske krize u ukupnom iznosu 13 miliona eura.

Program za podsticanje energetske efikasnosti u domaćinstvima – Interesovanje građana za učešće u Programu za podsticanje energetske efikasnosti u domaćinstvima je veliko, o čemu govori i podatak da se u kratkom roku prijavilo 4527 domaćinstava. Imajući u vidu veliko interesovanje, ali i ograničena sredstva za realizaciju programa, prijem novih zahtjeva je obustavljen. Od ukupnog broja prijavljenih 192 lica je odustalo, a zahtjevi 4335 domaćinstava su obrađeni i implementacija mjera energetske efikasnosti u ovim domaćinstvima je u toku, a u skladu sa projektnim procedurama.

Programi za podsticanje energetske efikasnosti u sektoru turizma – Za izvođenje radova na primjeni mjera energetske efikasnosti u okviru ovog Programa se kvalifikovalo 10 izvođača. Javni poziv za pružanje podrške domaćinstvima i seoskim domaćinstvima koja pružaju ugostiteljske usluge je raspisan 4. XI 2024, i evaluacija dostavljenih prijava je u toku.

Program za podsticanje energetske efikasnosti u hotelskoj industriji – na poziv se prijavilo 19 hotela, 17 prijava je prošlo prvi krug evaluacije i nakon dopune dokumentacije potpisano je 15 ugovora o dodjeli subvencije. U toku je implementacija programa.

Program za podsticanje inovacija u funkciji energetske efikasnosti u industriji – Broj preduzeća koji je podnio prijavu u okviru javnog poziva za učešće u Programu je 32, od čega je 25 preduzeća zadovoljilo administrativne kriterijume i kandidovali su se za fazu evaluacije. U drugi krug evaluacije je prošlo 14 projekata.

POGLAVLJE 21 – TRANS-EVROPSKE MREŽE

Trans-evropske transportne mreže

U cilju usklađivanja sa razvojnim planovima TEN-T mreže, u toku je ažuriranje Strategije razvoja saobraćaja zajedno s Akcionim planom za 2025-2026 godinu, koje se sprovodi kroz prvu fazu Projekta za trgovinske i transportne olakšice na Zapadnom Balkanu (TTFP). Evaluacija dostavljenih ponuda za projekat ažuriranja Strategije je završena i izabran je konsultant – konzorcijum kompanija Systema Consulting S.A. i Planet S.A. iz Grčke. Potpisivanje ugovora s izabranim konsultantom se očekuje u najkraćem roku, do 10. IX 2025. Usvajanje ažuriranje Strategije predviđeno je za IV kvartal 2025. U okviru druge faze Projekta za trgovinske i transportne olakšice na Zapadnom Balkanu (TTFP), a za potrebe predmetne Strategije, ažurira se i Transportni model. Za ovu aktivnost izabran je konsultant – kompanija Safege d.o.o Beograd iz Srbije, s kojom je zaključen ugovor 25. VII 2025. Uvodni sastanak s konsultantom održan je 28. VIII 2025. na kom je prezentovana metodologija rada na ažuriranju transportnog modela, kao i relevantni aspekti u cilju realizacije ove aktivnosti.

U cilju jačanja administrativnih kapaciteta u Ministarstvu saobraćaja, 7. V 2025. zaključeni su ugovori s dvije studentkinje koje su raspoređene da stažiraju u Direktoratu za željeznički saobraćaj i Direktoratu za državne puteve radi sticanja znanja i iskustva u ovim oblastima, a koje su usko povezane sa aktivnostima koje se realizuju u okviru projekta „Trgovinske i transportne olakšice na Zapadnom Balkanu“. Kroz projekat „Technical Assistance for Capacity Building and Improved Legal Harmonization, Performance, and Efficiency within the Transport Sector in Montenegro“ u toku avgusta raspisan je poziv za angažman tri eksperta u Direktoratu za kapitalne projekte i međunarodnu saradnju u Ministarstvu saobraćaja, na pozicijama: Project Management Expert (2 pozicije) i Junior Legal Non-Key Expert za podršku implementaciji Next Generation 2025–2027 Akcionih planova u okviru Ugovora o Transportnoj zajednici. Na osnovu sprovedenog postupka, izabrana su dva eksperta, čime se direktno doprinosi jačanju kapaciteta Direktorata, efikasnijem sprovođenju preuzetih obaveza i osnaživanju pregovaračkog procesa kroz usklađivanje sa najboljim praksama Evropske unije. Takođe, u septembru će biti raspisan oglas za nedostajuću junior poziciju, kao i oglasi za eksperte za podršku jačanju administrativnih kapaciteta i organizacionog razvoja odnosno ekspertska pozicija za pružanje podrške u procesu ažuriranja Jedinствене liste infrastrukturnih projekata (SPP).

Državni putevi

Vlada je 26. VI 2025. donijela Srednjoročni program izgradnje, rekonstrukcije, održavanja i zaštite državnih puteva 2025-2028.

Za dionicu Mateševo-Andrijevića, autoputa Bar-Boljare, u toku je proces izbora izvođača radova (evaluacija inicijalnih ponuda, nakon čega će kvalifikovani učesnici dostaviti finalne ponude), koji se sprovodi po pravilima i procedurama EBRD-a. U toku je proces dostavljanja finalnih ponuda za izbor nadzornog organa nad projektovanjem i izvođenjem radova za ovu dionicu auto-puta, dok je ugovor sa konsultantom (PIU support), nakon okončanog tendera, potpisan u julu. Za realizaciju predmetnog projekta obezbijedena su kreditna sredstva od strane EBRD-a u iznosu od 200 miliona eura (Ugovor o kreditu potpisan u julu), kao i 150 miliona eura bespovratnih sredstava od strane EK.

U toku je projekat za izradu Procjene uspostavljanja Nacionalne pristupne tačke i Nacionalnog tijela (u skladu sa ITS direktivom 2010/40/EU) u zemljama članicama (ZB), finansiran od strane Stalnog sekretarijata Transportne zajednice.

Kao dio podrške projektu izgradnje druge dionice autoputa Bar-Boljare, od Mateševa do Andrijevice, EBRD je odobrila projekat konsultantske podrške za sprovođenje reformi u sektoru saobraćaja, kroz koji će se realizovati i jedna od aktivnosti iz AP Transportne zajednice za puteve – potpisivanje Service Level Agreement (“SLA”), kojim se definiše nivo usluga/kvaliteta održavanja putne infrastrukture.

U skladu s potpisanim i ratifikovanim Sporazumom između Vlade Crne Gore i Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o izgradnji međudržavnog mosta preko rijeke Tare na spoju magistralnog puta M-3 na lokaciji Šćepan Polje (Crna Gora) i magistralnog puta M-18 na lokaciji Hum (Bosna i Hercegovina) i priključnih graničnih dionica pripremljena je tenderska dokumentacija i 19. VI 2025. raspisan javni poziv za izbor izvođača radova za izradu glavnog projekta i izgradnju mosta preko rijeke Tare.

Željeznički saobraćaj

U sklopu projekta sanacije 13 čeličnih mostova, osam tunela, 20km pruge na dionici Lutovo – Bratonožići – Bioče, kao i modernizacije radionica i depoa za održavanje željezničkih vozničkih sredstava (koji se finansira kroz Ugovor o grantu Investicionog okvira za Zapadni Balkan i Ugovor o kreditu sa EIB – vrijednosti 80 miliona eura), objavljen je tender – Rekonstrukcija 20 km gornjeg stroja pruge Lutovo – Bratonožići – Bioče sarokom za dostavljanje ponuda koji je produžen do 15. IX 2025. U toku je priprema tenderske dokumentacije za preostale komponente ovog projekta, a dinamika raspisivanja tendera biće predmet usaglašavanja s EIB bankom u narednom periodu. Za projekat rekonstrukcije dionice Golubovci – Bar, kroz Investicioni okvir za Zapadni Balkan, odobrena su grant sredstva u iznosu 112,6 miliona eura, dok će preostali iznos sredstava biti obezbijeđen kroz kreditni aranžman sa EIB i EBRD bankama. Izrada Glavnog projekta za ovu dionicu je u završnoj fazi, nakon čega će se pristupiti potpisivanju finansijskog sporazuma sa EIB i EBRD. Kada je u pitanju dionica Podgorica – granica sa Albanijom, izrada tehničke dokumentacije koja se finansira u okviru WBIF granta u iznosu 2,6 miliona eura dodijeljena je timu IPF11 i u toku je pribavljanje neophodne dokumentacije za izradu Glavnog projekta koji će obuhvatiti rekonstrukciju, modernizaciju i elektrifikaciju trase u dužini od 25 km. Ugovor o grantu Investicionog okvira za Zapadni Balkan i Ugovor o kreditu sa EIB potpisani su u maju prošle godine.

Trans-evropske energetske mreže

Na izgradnji DV 400 kV Čevo-Pljevlja završeno je 98% i kompletiranje projekta se očekuje tokom 2025, dok je za DV 400 kV Pljevlja – Bajina Bašta (Višegrad) usvojena prostorno-planska dokumentacija i u toku su tenderski postupci za izbor izvođača.

POGLAVLJE 27 - ŽIVOTNA SREDINA I KLIMATSKE PROMJENE

Vlada je 26. VI 2025. usvojila Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27- Životna sredina i klimatske promjene, za izvještajni period septembar 2024 – februar 2025. U izvještajnom periodu planirana je realizacija 281 mjera od kojih su 135 mjera sa rokom dospjelo za realizaciju, dok je 146 mjera sa rokom kontinuirano. Stepenn realizacije mjera sa rokom dospjelo za realizaciju je 13% (17 mjera), a stepenn djelimično realizovanih mjera je 49% (66 mjera). Stepenn realizacije mjera sa rokom kontinuirano je 63% (92 mjere), a stepenn djelimično realizovanih mjera je 24% (36 mjera).

U Briselu je 15. V 2025. potpisan Sporazum o pristupanju LIFE programu za životnu sredinu i klimatske akcije Evropske unije. Za 2025. Evropska unija je kroz LIFE program opredijelila ukupno 600 miliona eura za finansiranje projekata u oblasti zaštite životne sredine, klimatskih akcija i energetske tranzicije.

Horizontalno zakonodavstvo

Procjena uticaja na životnu sredinu – EIA / strateška procjena uticaja na životnu sredinu – SEA

Postupci EIA i SEA provode se na centralnom i lokalnom nivou. Informacije o sprovedenim postupcima su dostupne javnosti na web-sajtu Agencije za zaštitu životne sredine (AZŽS) i web-sajtovima nadležnih organa lokalne uprave, a obavještanje se vrši i putem štampanih i elektronskih medija, dok se zainteresovani organi i organizacije obavještauju i pisanim putem, elektronskim putem i putem internet stranice nadležnog organa. Svaka odluka o davanju/odbijanju davanja saglasnosti se stavlja na sajt i na taj način je dostupna javnosti. U cilju unapređenja učešća javnosti u procesu donošenja odluka, raspisuju se javni pozivi NVO-ima koji se bave životnom sredinom kroz rad komisije za ocjenu elaborata.

Prekogranični postupci se sprovode u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorima i nacionalnim zakonodavstvom. U toku su Prekogranične konsultacije sa Republikom Srbijom za Strategiju upravljanja mineralnim i drugim geološkim resursima Republike Srbije za period 2025-2040, sa projekcijama do 2050. Rok za dostavljanje komentara i sugestija je 4 VIII 2025. Na veb stranici Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS) nalaze se informacije o prekograničnim konsultacijama i dokumentacija dostavljena od nadležnog organa Republike Srbije: [Prekogranične konsultacije sa Republikom Srbijom za Strategiju upravljanja mineralnim i... \(www.gov.me\)](http://www.gov.me).

Odgovornost za štetu u životnoj sredini (ELD)

Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS) je nastavilo sa jačanjem kapaciteta u cilju efikasnije primjene i sprovođenja Zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini odnosno ELD Direktive. U okviru Projekta Centra za strateško-pravno savjetovanje za Crnu Goru (PLAC) realizovane su dvije radionice, 9. V 2025. i 11. VI 2025. u Podgorici. Na radionicama su učestvovali predstavnici Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS), Agencije za zaštitu životne sredine (AZŽS), ekološke inspekcije, inspekcije za vode i Ministarstva evropskih poslova. Prezentovani su primjeri iz prakse (iskustva Slovenije), kao i smjernice za pravilnu primjenu i sprovođenje postupka propisanog zakonom (u skladu sa zahtjevom Direktive). Takođe, u okviru PLAC projekta u toku je izrada Uputstva za primjenu Zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini i ELD Direktive.

Ekološki kriminal

MERS je u saradnji sa Ministarstvom pravde i Ministarstvom evropskih poslova pokrenulo aktivnosti vezano za novu „Eko-crime” direktivu EU 2024/1203. Kroz PLAC projekat u toku je priprema ToR za eksperta koji će biti angažovan za izradu analize stepena usklađenosti nacionalnog zakonodavstva sa novom direktivom. Nakon analize pristupice se izmjenama i dopunama nacionalnog zakonodavstva u cilju potpunog usklađivanja sa novom Eco-crime direktivom. 4. VI 2025. održan je sastanak sa predstavnicima Ministarstva pravde koji su upoznati sa napretkom i preduzetim aktivnostima.

Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori, u saradnji sa MERS i Eko fondom, pokrenula je nacionalnu kampanju „Čuvaj da te čuva”. Kampanju sprovodi široka koalicija ključnih državnih i lokalnih institucija, partnera iz akademske zajednice, civilnog sektora, kompanija i medija. U okviru kampanje pokrenuta je i digitalna platforma Čuvaj.me (<https://www.cuvaj.me/>), namijenjena prijavljivanju i praćenju ekoloških prekršaja i krivičnih djela. Platformu je razvila Koalicija NVO „Ozelenimo Crnu Goru”, u partnerstvu sa MERS, AZŽS, i uz podršku Delegacije EU u Crnoj Gori. Građanima je omogućeno da putem platforme prijave ekološke probleme i prekršaje, prate status svojih prijava, vide

koje institucije i inspektori postupaju po prijavi, dobiju informacije o ishodu — uključujući da li su odgovorna lica procesuirana i na koji način.

U dijelu koji se odnosi na jačanje kapaciteta održano je nekoliko radionica/okruglih stolova za predstavnike sistema pravosuđa i institucija koji se bave zaštitom životne sredine:

Savjet Evrope je 12. V 2025, u Podgorici organizovao okrugli sto sa ciljem predavljanja Osnovne studije zakonodavstva, politika i sudske prakse u oblasti ljudskih prava i životne sredine u Jugoistočnoj Evropi. Okrugli sto okupio je predstavnike crnogorskog sudstva, tužilaštva, MERS, Kancelarije Ombudsmana, civilnog društva, kao i pravne stručnjake. 13. V 2025. predstavnici Centra za obuku u sudstvu i tužilaštvu su 13. V 2025. održali sastanak sa koordinatorom Regionalnog projekta Savjeta Evrope koji je istakao da su ciljevi projekta jačanje kapaciteta i podizanje svijesti predstavnika pravosuđa, državnih institucija, pravnih stručnjaka, i dr. o zaštiti životne sredine kroz prizmu zaštite ljudskih prava i međusobne zavisnosti ove dvije oblasti. Projekat će trajati dvije godine, pri čemu se prva faza završava u februaru 2026. godine, nakon čega će se krenuti sa realizacijom konkretnih aktivnosti. Francuska agencija za osmišljavanje i implementaciju projekata tehničke podrške (Expertise France) je 19. V 2025. organizovala radionicu na temu klimatske i ekološke pravde u Crnoj Gori. Radionica je imala za cilj da okupi predstavnike sistema pravosuđa i institucija koji se bave zaštitom životne sredine, u cilju poboljšanja pristupa ekološkoj pravdi.

INSPIRE

Prostorni plan Crne Gore, koji je donijet u julu 2025, je strateški dokument i opšta osnova organizacije i uređenja prostora Crne Gore. Njim se naročito određuje: politika korišćenja prostora i razvoj funkcija i djelatnosti u Crnoj Gori; položaj i pravci prostornog razvoja Crne Gore u odnosu na okruženje; programske projekcije prostornog razvoja; koncept organizacije, uređenja i korišćenja prostora sa mrežom naselja; koncept planiranja područja mora; smjernice za infrastrukturne sisteme i način njihovog povezivanja sa infrastrukturnim sistemima u okruženju. Planski dokument je urađen u GIS formatu. Takođe, privredno društvo GDI Solution doo iz Beograda, Republika Srbija, iskazalo je interesovanje da donira izradu Geoportala na kojem bi bili postavljeni svi Prostorno urbanistički planovi lokalnih samouprava, odnosno Geoportal sa Prostornim planom Crne Gore bi bio nadograđen i sa tim prostornim podacima.

Statistički podaci

Statistički podaci o postupcima procjene uticaja na životnu sredinu i strateške procjene uticaja na životnu sredinu, postupcima shodno Zakonu o odgovornosti za štetu u životnoj sredini, krivičnim djelima u oblasti životne sredine, inspeksijskom nadzoru ekološke inspekcije za period 1. I – 30 VI 2025, aktivnostima Fonda za zaštitu životne sredine (Eko-fonda) za period 1. IV – 31. VII 2025, te Upravni Izvještaj za period 1. I – 30 VI 2025, nalaze se u Prilogu 3, kao i statistika u oblasti hemikalija.

Kvalitet vazduha

Usvajanje Nacrta strategije upravljanja kvalitetom vazduha je još uvijek uslovljeno donošenjem Nacionalnog energetskog i klimatskog plana (NEKP). U toku je objavljivanje Javog poziva za firmu koja će raditi na ažuriranju Strategije i koja će finalnu verziju dokumenta dostaviti u roku od 90 dana.

U okviru regionalnog projekta za bolji kvalitet vazduha na Zapadnom Balkanu, intenzivirana je saradnja sa opštinama u pogledu poboljšanja lokalnih podataka o emisijama, planiranja, sprovođenja i izveštavanja o mjerama za poboljšanje kvaliteta vazduha na lokalnom nivou.

Kvalitet voda - Nije bilo realizovanih aktivnosti u podblasti kvaliteta voda.

Upravljanje otpadom

Na osnovu Zakona o upravljanju otpadom („Sl. list CG”, br. 34/24 i 92/24), MERS je donio Pravilnik o načinu pakovanja, kriterijumima, uslovima i načinu odstranjivanja otpada koji sadrži azbest („Sl. list CG”, broj 42/25) i Pravilnik o načinu sačinjavanja plana upravljanja i postupanju sa otpadom i opremom koja sadrži polihlorovane bifenile („Sl. list CG”, broj 36/25). Vlada je 26. VI 2025. usvojila Uredbu o bližim uslovima sprovođenja programa proširene odgovornosti proizvođača proizvoda koji nakon upotrebe postaju otpad, kojom se definišu prava i obaveze proizvođača, uvoznika i operatera sistema proširene odgovornosti, i Uredbu o načinu i postupku osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpada od električne i elektronske opreme, čime je dodatno ojačan normativni okvir za upravljanje posebnim tokovima otpada u skladu sa Direktivom 2012/19/EU.

U izvještajnom periodu sprovedena je javna rasprava o Nacrtu Državnog plana upravljanja otpadom za period 2025–2029. Izvještaj o sprovedenoj javnoj raspravi izrađen je i objavljen na zvaničnoj internet stranici MERS. Paralelno, izrađena je inovirana Strateška procjena uticaja na životnu sredinu za predmetni plan, koja je predata Agenciji za zaštitu životne sredine radi davanja saglasnosti.

Sanacija privremenog odlagališta otpada „Zakršnica“ kod Mojkovca uspješno je završena, čime je uklonjena jedna od najznačajnijih nesanitarnih lokacija i umanjen negativan uticaj na okolinu i zdravlje stanovništva.

MERS je obezbijedilo grant u iznosu od 1 milion američkih dolara od Svjetske banke, kao podršku pripremi projekta reforme u oblasti upravljanja otpadom u Crnoj Gori kroz finansiranje ključnih dokumenata iz oblasti zaštite životne sredine i društvenih pitanja, u skladu sa standardima Svjetske banke. Osim toga, finansiraće se tehničke studije za planirani regionalni centar za upravljanje otpadom u Nikšiću, sanaciju deponije čvrstog otpada na lokaciji KAP-a, kao i monitoring parametara životne sredine.

Zaštita prirode

Pripremljen je Nacrt novog zakona o zaštiti prirode, i poslat relevantnim institucijama na mišljenje. U toku je priprema izmjena i dopuna Zakona o nacionalnim parkovima (rok za utvrđivanje Predloga zakona je IV kvartal 2025.) zajedno sa pripremljenim Studijama revizije nacionalnih parkova Skadarsko jezero i Durmitor kojom se predlažu izmjene granica ova dva područja. Na osnovu Zakona o zaštiti prirode („Sl. list CG”, broj 54/16), pripremljena su dva pravilnika: Nacrt pravilnika o utvrđivanju liste zaštićenih divljih vrsta, usaglašen sa prilogima Direktive o staništima i Direktive o pticama (posebno u odnosu na strogo zaštićene vrste) i potvrđenim međunarodnim ugovorima, koji je dostavljen Sekretarijatu za zakonodavstvo na mišljenje; Nacrt pravilnika o bližim uslovima za promet zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva, koji je upućen nadležnim institucijama na davanje mišljenja, gdje će se nakon dobijenih mišljenja pristupiti objavljivanju Pravilnika..

Nacionalna strategija biodiverziteta sa akcionim planom – Nakon mjeseci zastoja, izrada dokumenta je otpočela. Svi ugovori sa izabranim ekspertima od strane UNEP-a su potpisani. Definisana je metodologija izrade i trenutno je u toku proces formiranja radne grupe za praćenje izrade predmetnog dokumenta, gdje će članovi biti predstavnici svih

relevantnih institucija. Predstavnik NVO-a je izabran kroz postupak javnog poziva.

Park prirode „Ulcinjska solana” – Po pitanju uspostavljanja upravljačkog tijela za Park prirode „Ulcinjska solana” – d.o.o. u suvlasništvu Vlade i Opštine Ulcinj, MERS je u stalnoj komunikaciji sa rukovodstvom Opštine, u pokušaju da proces osnivanja privrednog društva kao upravljačkog tijela dovede do kraja. Radna grupa je pripremila i dostavila XXIII tromjesečni izvještaj o nivou implementacije mjera za zaštitu Ulcinjske solane za period april-jun, koji je dostavljen EK. Završena je javna nabavka usluge izrade biznisplana za Park prirode „Ulcinjska solana”.

Natura 2000 – Rad na mapiranju Natura 2000 staništa i vrsta nastavlja se u kontinuitetu i to kroz implementaciju započetog IPA III projekta “Podrška uspostavljanju Natura 2000 staništa u Crnoj Gori”. Na osnovu dostupnih podataka, 76% kopnene i 10% morske teritorije je mapirano. Dodatno, kroz projekat je pripremljena GAP analiza podataka za vrste i staništa i obučeno sedam eksperata za mapiranje staništa i tri eksperta za mapiranje vrsta. U toku su pregovori za dopunu IPA III projekta koji bi omogućio mapiranje morskog dijela Crne Gore.

Industrijsko zagađenje

MERS je pripremio Predlog pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o načinu vođenja katastra zagađivača, koji je dostavljen Agenciji za zaštitu životne sredine na mišljenje.

Agencija za zaštitu životne sredine kontinuirano izdaje i revidira integrisane dozvole operatorima koji podliježu obavezama prema Zakonu o industrijskim emisijama. U izvještajnom periodu nije bilo podnesenih zahtjeva za izdavanje integrisane dozvole. Do sada AZŽS je donijela 4 rješenja o izdavanju integrisanih dozvola, uključujući dvije deponije. Donijeta je i jedna odluka o odbijanju zahtjeva za izdavanje integrisane dozvole, zbog nepotpune dokumentacije. Što se tiče SEVESO postrojenja, do sada su donijete dvije odluke o davanju saglasnosti.

Uspostavljena je PRTR platforma (platforma registra ispuštanja i prenosa zagađujućih materija) putem veb stranice <https://prtrep.gov.me/>. Međutim, trenutno su u toku aktivnosti unošenja podataka i identifikacija potencijalnih zagađivača. Takođe, u postupku je i izrada dokumenta, odnosno izvještaja koji je neophodno postaviti na CDR (Central Data Repository) portalu EU.

MERS je u saradnji sa TAIEX instrumentom organizovao radionicu na temu “Inspeksijski nadzor nad Seveso i IED postrojenjima” održanu u periodu 1. – 3. IV 2025. u Rumuniji. Radionica je okupila predstavnike nadležnih institucija i inspeksijskih organa u cilju jačanja administrativnih kapaciteta u ovom sektoru, odnosno sprovođenja redovnog inspeksijskog nadzora nad Seveso i IED postrojenjima, kako bi se u kontinuitetu provjeravalo da li se redovno sprovode mjere i uslovi iz izdatih dozvola i saglasnosti.

Inspeksijski nadzor nad primjenom propisa u oblasti kontrole industrijskog zagađenja vrši se kontinuirano od strane nadležnih inspekcija, a ekološka inspekcija redovno vrši nadzor svih operatera. U izvještajnom periodu ekološka inspekcija je shodno Zakonu o životnoj sredini izvršila jedan inspeksijski nadzor i donijela jedno rješenje. Na osnovu Zakona o industrijskim emisijama izvršeno je sedam inspeksijskih nadzora, podniet jedan zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka i donijeta su tri rješenja o izricanju novčane kazne.

Hemikalije

Vlada je 29. V 2025. usvojila Predlog akcionog plana za implementaciju Minamatske konvencije o živi za period 2025–2026. godine (koji definiše prioritete aktivnosti za ispunjavanje obaveza iz Konvencije, uključujući ograničenja

upotrebe žive, nadzor nad emisijama, upravljanje otpadom koji sadrži živu, kao i jačanje institucionalnih i tehničkih kapaciteta), i Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Nacionalne strategije upravljanja hemikalijama 2024–2026. godine za 2024. godinu (koji sumira napredak ostvaren tokom 2024. godine, s posebnim fokusom na zakonodavne izmjene, institucionalni razvoj i sprovedene edukativne aktivnosti).

Vlada je 31. VII 2025. usvojila Uredbu o izmjeni Uredbe o zabranjenim odnosno dozvoljenim načinima upotrebe, proizvodnje i stavljanja na tržište hemikalija koje predstavljaju neprihvatljiv rizik po zdravlje ljudi i životnu sredinu, kojim se prenose izmjene Aneksa XVII REACH regulative, u cilju usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU.

U okviru međunarodne saradnje, u partnerstvu sa Romskom organizacijom mladih „Koračajte sa nama – Phiren Amenca“, realizovane su edukativne aktivnosti u sklopu projekta „Smanjenje zagađenja hemikalijama u hotspot tačkama Mediterana“. Održane su radionice za romsku zajednicu na temu dugotrajnih organskih zagađujućih supstanci (POPs), 3. VI 2025. u Beranama i 12. VI 2025. u Podgorici. U okviru istog projekta izrađen je i Izvještaj o analizi prisustva PFAS jedinjenja u pjenama za gašenje požara u Crnoj Gori.

MERS je u saradnji sa TAIEX instrumentom u periodu 16. – 17. VII 2025 organizovao radionicu na temu „Izrada bezbjednosnih listova (SDS) u skladu sa EU zahtjevima“. Radionica je okupila predstavnike nadležnih institucija, inspeksijskih organa i uvoznike hemikalija, s ciljem unaprjeđenja razumijevanja i praktične primjene propisa u oblasti bezbjednosti hemikalija, sa posebnim fokusom na pravilno sastavljanje bezbjednosnih listova kao ključnog alata za identifikaciju i komunikaciju hemijskih opasnosti.

Buka

U cilju izrade strateških mapa buke i akcionih planova za upravljanje bukom na određenim saobraćajnim pravcima, očekuje se da će kompanija koja će raditi na izradi ovih karata biti izabrana do septembra 2025.

Civilna zaštita

Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za zaštitu i spašavanje je u izvještajnom periodu pripremilo Nacrt Zakona o obnovi nakon nepogode.

Klimatske promjene

MERS je finalizovao Nacrt zakona o klimatskim promjenama, u skladu s dobijenim komentarima Evropske Komisije. U procesu finalizacije Predloga zakona pribavljena su pozitivna mišljenja svih nadležnih institucija. Donošenjem ovog zakona i podzakonskih akata očekuje se da će Crna Gora kraja 2025. godine imati uspostavljen sistem za monitoring, izvještavanje, verifikaciju i akreditaciju (MRVA).

Predlogom Zakona unapređuje se regulatorni okvir i stvaraju uslovi za efikasniju primjenu postojećih i uvođenje novih mehanizama za uspostavljanje održivog sistema za ublažavanje klimatskih promjena, prilagođavanje klimatskim promjenama i zaštitu ozonskog omotača. Pored toga, kreira se okvir za neophodni razvoj administrativnih kapaciteta i unapređenje koordinacije za postizanje nacionalnih klimatskih i energetske ciljeva. Fokus je stavljen i na usklađivanje u funkcionisanju sistema trgovanja emisijama (EU ETS), a u skladu sa Direktivom 2003/87/EZ i njenim izmjenama, registru Unije, besplatnu dodjelu emisijama kredita i aukcije. Ovaj Zakon će omogućiti potpunu pravnu

harmonizaciju sa zakonodavstvom EU, kao i ispunjavanje obaveza koje su definisane Mapom puta za dekarbonizaciju u okviru Energetske zajednice.

Usvajanje novog Zakona o klimatskim promjenama će zahtijevati izmjene postojećeg sekundarnog zakonodavstva i usvajanje novih pravnih akata, kako bi se nacionalni ETS dalje uskladio sa EU ETS pravnom tekovinom.

U saradnji sa Svjetskom bankom, a kroz projekat "Plan podrške za postizanje spremnosti za određivanje cijene ugljenika (carbon pricing)", MERS je pripremio i 2. VII 2025. javno predstavio prvi sveobuhvatni Nacrt Strategije niskokarbonskog razvoja. Strategija pruža jasnu mapu puta sa konkretnim, realnim i sektorski prilagođenim mjerama, kao i analizu potrebnih koraka i vremenskog okvira za postizanje klimatske neutralnosti, uzimajući u obzir specifične izazove i prilike koje se javljaju u različitim sektorima. Osim toga, Strategija će uključiti preporuke koje će osigurati osnovu za redovno praćenje Nacionalno utvrđenog doprinosa (NDC) u cilju smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte (GHG). Paralelno sa procesom izrade dokumenta, MERS je otpočeo izradu Strateške procjene uticaja na životnu sredinu.

U okviru istog projekta pripremljena je Analiza procjene uticaja karbon takse na sektore energetike, šumarstva, i cijele ekonomije (osnova za jačanje nacionalnog sistema trgovanja emisijama), kao i Procjena interakcije određivanja cijena ugljenika i planiranja proizvodnje u energetsom sektoru (osnova za uvođenje Mehanizma prekograničnog usklađivanja cijene ugljenika (CBAM) i jačanje postojećeg nacionalnog sistema trgovanja emisijama (ETS)). Pripremljena je i Komunikaciona strategija dekarbonizacije, na osnovu koje će Svjetska banka angažovati PR kompaniju, za period do kraja 2025. godine, koja će realizovati komunikacione aktivnosti predviđene Strategijom. Takođe, pripremljena je Gap Legal analiza.

Vlada je 3. VII 2025. usvojila Plan prilagođavanja na klimatske promjene za period 2025 – 2035 sa Akcionim planom za period 2025 – 2027, koji ima za cilj smanjenje negativnih uticaja klimatskih promjena na društvo, privredu i životnu sredinu, i fokusira se na izgradnju otpornosti i jačanje institucionalnih kapaciteta za adaptaciju, s ciljem postizanja dugoročne vizije klimatske otpornosti u Crnoj Gori. Planom su prepoznata četiri prioritetna sektora koji zahtijevaju hitno sprovođenje mjera prilagođavanja na klimatske promjene, a to su sektor poljoprivrede, sektor voda, zdravstva i sektor turizma. Za svaki sektor su sprovedene procjene ranjivosti i definisane konkretne mjere adaptacije.

Kroz projekat „Jačanje okvira transparentnosti za Nacionalno određeni doprinos i akcija prilagođavanja Crne Gore–CBIT” poseban naglasak stavljen je na uspostavljanje stvaranje potpuno operativnog nacionalnog sistema za praćenje, izvještavanje i verifikaciju (MRV), uključujući jasnu definiciju uloga i odgovornosti svih relevantnih aktera, potpuno razvijene metodologije, procedure i smjernice (MPG) za različite elemente sistema, kao i veb portal sa svim potrebnim informacijama vezanim za ublažavanje, popis emisija gasova sa efektom staklene bašte (GHG), finansiranje aktivnosti u oblasti klimatskih promjena, itd. Završetak projekta se očekuje u decembru 2025. godine.

U okviru istog projekta planiran je program obuka za jačanje kapaciteta crnogorskih institucija za izvještavanje u okviru MRV-E. S tim u vezi, u junu 2025. održane su četiri onlajn obuke, a u julu 2025. je organizovana i prva trodnevna radionica uživo. U julu 2025 su predstavljeni Vodič i Smjernice za sistem monitoringa, izvještavanja, verifikacije i evaluacije (MRV-e) podataka o klimatskim promjenama, koji obuhvataju ključne elemente za uspostavljanje i unapređenje MRV-e sistema, uključujući domene mitigacije, adaptacije i klimatskih finansija, kao i nacionalne pristupe i pravne i rodne aspekte.

POGLAVLJE 11 – POLJOPRIVREDA I RURALNI RAZVOJ

U okviru implementacije IPARD III programa trenutno se sprovode tri prethodno akreditovane mjere – Mjera 1, Mjera 3 i Mjera 7 (sa podmjerama 7.1 i 7.2), dok su u toku aktivnosti na akreditaciji dodatnih mjera: M4, M5, M6 i M9. U izvještajnom periodu, nastavljen je proces realizacije IPARD III programa kroz potpisivanje ugovora po prethodno objavljenim javnim pozivima za akreditovane mjere.

Na osnovu javnog poziva za **Mjeru 1 „Investicije u fizički kapital poljoprivrednih gazdinstava“ iz 2024.** pristiglo je ukupno 695 aplikacija. Vrijednost prijavljenih investicija iznosi 69.829.426,22 eura (bez PDV-a), dok je tražena podrška 48.708.587,74 eura, od čega 36.528.958,16 eura predstavlja EU kofinansiranje. U izvještajnom periodu vrši se administrativna obrada dostavljenih zahtjeva. Za **Mjeru 3 „Investicije u fizički kapital za preradu i marketing poljoprivrednih i proizvoda ribarstva“**, ugovoreno je ukupno 22 projekta, od čega 20 u izvještajnom periodu. Vrijednost ovih investicija iznosi 17.617.838,92 eura, dok je odobrena podrška 9.145.056,94 eura, pri čemu EU kofinansiranje iznosi 6.858.792,70 eura.

U okviru **Mjere 7 - Podmjera 7.1 „Podrška investicijama za razvoj ruralnog turizma“**, u izvještajnom periodu zaključeno je 16 ugovora ukupne investicione vrijednosti 2.999.098,08 eura. Odobrena podrška iznosi 1.988.843,21 eura, od čega EU doprinos čini 1.491.632,41 eura.

Za **Podmjeru 7.2 „Podrška investicijama za preradu na gazdinstvu“**, u izvještajnom periodu ugovorena su četiri projekta. Ukupna vrijednost investicija iznosi 81.091,61 eura, iznos podrške je 54.347,81 eura, dok EU kofinansiranje iznosi 40.760,85 eura.

U okviru IPARD III programa, u periodu od 1. IV do 30. VI 2025. isplaćeno je 5 avansa u ukupnom iznosu od 117.600,49 eura, uz EU doprinos od 133.200,36 eura. Do kraja jula 2025. očekuje se isplata dodatna tri zahtjeva (dva avansna i jedan fazni), kao i jednog avansnog zahtjeva koji je u administrativnoj obradi. Ukupna podrška koja će biti isplaćena do kraja jula iznosi 1.916.074,20 eura.

U vezi sa akreditacijom **Mjere 9 – Tehnička pomoć**, Upravljačka struktura podnijela je zahtjev za produženje akreditacije 30. IV 2025.

Što se tiče, IPARD II programa, u skladu sa Sektorskim sporazumom, Upravljačko tijelo IPARD-a ima obavezu da sprovede ex post evaluaciju istog, najkasnije godinu dana nakon završetka njegove implementacije. Shodno tome, u januaru 2025. potpisan je ugovor sa kompanijom “Ernst & Young Consulting” za izradu evaluacije, koja je trenutno u završnoj fazi. Nacrt izvještaja je dostavljen, a nakon komentara svih relevantnih strana održan je online sastanak radi usaglašavanja. Evaluacioni tim je sada fokusiran na finalizaciju konačne verzije izvještaja.

Kada je riječ o **horizontalnim pitanjima**, Skupština je 31. VII 2025. donijela Zakon o sprovođenju mjera podrške poljoprivredne politike, politike ruralnog razvoja i politike ribarstva („Sl. list CG“, broj 92/25). Ovim Zakonom se omogućava uspostavljanje pravnog okvira za sprovođenje mjera podrške poljoprivredne politike, politike ruralnog razvoja i politike ribarstva, te pravnog okvira kojim će biti regulisana pravila na osnovu kojih će postupati Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu, kao organ uprave, sa ciljem omogućavanja efikasnijeg sprovođenja aktivnosti iz njene nadležnosti. Vlada je takođe 17. VII 2025. usvojila Implementacioni plan za

uspostavljanje Agencije za plaćanja i uspostavljanje Integriranog administrativnog i kontrolnog sistema u Crnoj Gori, dokument koji je ključni zahtjev za ispunjenje završnih mjerila definisanih u pregovaračkom poglavlju 11 – Poljoprivreda i ruralni razvoj.

U vezi s unapređenjem LPIS-a kroz izradu novod DOF-a i ažuriranja LPIS podataka, planirano je avionsko snimanje cijele teritorije Crne Gore i izrada DOFa u razmjeri 1:5000 (GSD 0,20m). Sredstva su obezbijeđena kroz IPA 2021 dok je postupak za izbor izvođača završen. Kroz ovaj projekat planirana je i nabavka IT i opreme za terensku kontrolu, što je takođe u toku. Planirano je da se snimanje radi u periodu septembar-novembar 2025. godine. U saradnju sa ekspertima Twinning projekta u pripremi je „Metodologija za održavanje i ažuriranje SIZEP-a“.

Prema posljednjim ažuriranim podacima, trenutno je u LPIS registrovano 11.926 gazdinstava, što je za 586 više nego u prethodnom izveštajnom periodu. Registrovane su ukupno 98.069 parcele, odnosno 3736 više nego u prethodnom izveštajnom periodu, odnosno 120.540,3 ha, što je za 763,5 ha više u odnosu na prethodni izveštaj.

Registar poljoprivrednih gazdinstava je uspostavljen i obezbjeđuje jedinstvenu identifikaciju korisnika podrške.

FADN sistem trenutno obuhvata 61 farmu, od kojih 47 aktivno učestvuje. U prvom kvartalu 2025. započeto je prikupljanje podataka za 2024, a po prvi put direkcije za savjetodavne službe samostalno prikupljaju podatke, uz podršku Odjeljenja za ekonomske analize i tržište.

Što se tiče **zajedničke organizacije tržišta (ZOT)**, Skupština je 30. VII 2025. donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o vinu („Sl. list CG“, broj 89/25). Zakonom se postiže usklađenost sa pravnom tekovinom EU, odnosno sa regulativama 1308/2013, 2117/2021, 1143/2024, 934/2019, 68/2022, 3085/2024, 848/2018, 405/2025 i 1165/2021. Testiranje softverskog rješenja za Registar vina je završeno. Međutim, povezivanje s mapama vinogradarskih regiona, kao i elektronski unos podataka iz obaveznih izjava (izjava o berbi, izjava o proizvodnji/preradi i izjava o zalihama) još nije moguće.

Skupština je 31. VII 2025. donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o maslinarstvu i maslinovom ulju („Sl. list CG“, broj 92/25). Izmjenama zakona se jača pravna usklađenost, odnosno jasnije se definišu prava, obaveze i odgovornosti pravnih i fizičkih lica koja proizvode maslinovo ulje i stavljaju ga na tržište, te se jača i inspeksijska kontrola.

Vlada je 24. VII 2025. utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju. Predmetnim izmjenama bliže se propisuju i odredbe koje se odnose na definicije poljoprivrednika, aktivnog poljoprivrednika, mladog poljoprivrednika, poljoprivredno gazdinstvo, nosioca poljoprivrednog gazdistva i poljoprivrednu djelatnost u skladu sa Regulativom EU 2021/2115, uspostavljanje načina sprovođenja mjera Tehnička pomoć, date bliže odredbe za FADN sistem i sistem prikupljanja informacija koje se dobijaju kroz sprovođenje mjera agrarne politike.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede je također pokrenulo proceduru izmjene Zakona o uređenju tržišta poljoprivrednih proizvoda i ista je u toku.

U izvještajnom periodu pripremljena je projektna dokumentacija u vezi sa izradom softverskog rješenja za izvještavanje o cijenama poljoprivrednih proizvoda, a softver će se izraditi kroz IPA sredstva.

U okviru Tvining projekta u trajanju od 30 mjeseci u izvještajnom periodu realizovano je 13 misija, što vodi ka ukupno broju od 54 misije.

Uz pomoć TAIEX podrške 16. V 2025. u Podgorici je održana radionica o pravilima Uslovljenosti namijenjena informisanju proizvođača, zaposlenih u Ministarstvu i Savjetodavnim službama.

Politika kvaliteta

Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o šemama kvaliteta poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, putem kojeg se vrši usklađivanje sa krovnom Regulativom 2024/1143, upućen je na mišljenja relevantnim resorima. Pored usaglašavanja sa pravnom tekovinom EU, intenzivirane su aktivnosti (organizacija radionica i panela, učešće na istim) na podizanju svijesti proizvođača i potrošača o značaju uspostavljanja i registracije šema kvaliteta, posebno kada je riječ o oznakama porijekla, geografskim oznakama i garantovano tradicionalnim specijačilitetima, shodno zahtjevima pravne tekovine EU.

U saradnji sa TAIEX-om Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede je realizovalo radionicu na temu „TAIEX Workshop on Protection of the designation of origin of olive oil and honey“.

Trenutno su u Crnoj Gori ovlaštena dva kontrolna tijela za provođenje kontrole i certifikacije u organskoj proizvodnji: Monteorganica, tijelo koje nije na listi Evropske komisije, i kontrolno tijelo Organska kontola, društvo za podršku i razvoj organske proizvodnje d.o.o. Sarajevo, koje se nalazi na Listi Evropske komisije.

Implementacijom PDO/PGI sistema za zaštitu geografskog porijekla vina, tokom 2025. sertifikovano je geografsko porijeklo 12 vina iz 4 vinogradarska subregiona (PDO Crmnica, PDO Riječka nahija, PDO Podgorički subregion i PDO Nudo).

POGLAVLJE 12 - BEZBJEDNOST HRANE, VETERINARSTVO I FITOSANITARNA POLITIKA

U izvještajnom periodu intenzivno je rađeno na pripremi okvirnog zakonodavstva (Zakon o službenim kontrolama, Zakon o izmjeni i dopuni Zakona o bezbjednosti hrane, Zakon o zdravlju životinja, Zakon o veterinarstvu, Zakon o dobrobiti životinja, Zakon o upravljanju i postupanju sa nusproizvodima životinjskog porijekla, Zakon o zdravstvenoj zaštiti bilja, Zakon o sredstvima za zaštitu bilja) kojim će se nacionalno zakonodavstvo uskladiti sa pravnom tekovinom EU u pogledu službenih kontrola, koji će prema planu biti usvojeni u IV kvartalu 2025. Zakoni se nalaze u finalnim fazama izrade uz podršku eksperata država članica (IPA, TAIEX, PLAC, GIZ, UNOPS, MIDAS). 21. VII 2025. objavljen je poziv za javnu raspravu za Zakon o sredstvima za zaštitu bilja (<https://www.gov.me/clanak/javni-poziv-za-javnu-raspravu-o-nacrtu-zakona-o-sredstvima-za-zastitu-bilja>), dok je 18. VIII 2025. objavljen poziv za javnu raspravu za Zakon o zdravstvenoj zaštiti bilja (<https://www.gov.me/clanak/javni-poziv-za-javnu-raspravu-o-nacrtu-zakona-o-zdravstvenoj-zastiti-bilja>).

U pogledu jačanja administrativnih kapaciteta, u izvještajnom periodu, realizovano je zapošljavanje 1 službenika u Sektoru bezbjednosti hrane. Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, kojim se predviđa povećanje broja zaposlenih sa postojećih 126 (od kojih je popunjeno 94) na 234 je u postupku u međuresornom usaglašavanju.

S obzirom na to da je u februaru UBHVFP uputila ka Ministarstvu finansija zahtjev za odobrenje 14 novih i popunu 9 postojećih radnih mjesta, i da je isti odobren, u narednom periodu očekuje se raspisivanje oglasa za popunjavanje ovih pozicija, čime će biti ojačani inspeksijski kapaciteti. Određeno kašnjenje u ovom postupku posljedica je

usvajanja novog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima i namještenicima („Sl. list CG“, broj 82/25). Ubrzanje postupka odobravanja sistematizacije, zapošljavanja i nova zapošljavanja očekuju se od septembra 2025.

Infrastruktura – Veliku pomoć u finaliziranju idejnih projekata i njihovm prilagođavanju pravilima EU dala je EK odnosno Audit misije opšta i za granicu/uvoz koje su se realizovale u martu i julu 2025. godine. U pogledu infrastrukturnih zahtjeva urađeni su i odobreni idejni projekti za tri od šest planiranih budućih graničnih prelaza (Božaj, Kula, Aerodrom Podgorica).

Trenutni status BCPs:

Pomorski BCP Bar - Postojeći kapaciteti za službene kontrole robe u luci Bar je potrebno unaprijediti. U toku je izrada informacije za Vladu Crne Gore koja će sadržavati konkretnu mapu puta sa planiranim akcijama za otklanjanje nedostataka u cilju usklađivanja i načina finansiranja i obezbjeđivanja finansijskih sredstava.

Aerodromski BCP Podgorica - Identifikovani BCP biće namenjen za kontrole komercijalnih kućnih ljubimaca (pasa, mačaka i tvorova) i robe. Tlocrt objekta pozitivno je ocenjen od strane revizorskog tima EK u skladu sa minimalnim zahtevima za BCP-ove iz OCR-a (član 64) i Regulativa 2019/1014 (članovi 3, 5 i 6). Očekuje se da će tenderi za izgradnju biti raspisani uskoro, a početak gradnje planiran je za početak 2026. godine. Gradnja će biti (delimično) finansirana iz IPA 2021, ali ispunjavanje rokova je ključno. U toku je izrada informacije za Vladu Crne Gore koja će sadržavati konkretnu mapu puta sa planiranim akcijama za otklanjanje nedostataka u cilju usklađivanja i načina finansiranja i obezbjeđivanja finansijskih sredstava.

Drumski BCP-ova Božaj (Albanija) i Kula (Kosovo) - Identifikovani BCP-ovi biće namenjeni za kontrole komercijalnih kućnih ljubimaca (pasa, mačaka i tvorova) i robe. Revizorski tim EK je ocijenio tlocrte u skladu sa minimalnim zahtevima za BCP-ove iz OCR-a (član 64), Uredbe 2019/1014 (članovi 3, 5 i 6) i Uredbe 2019/1012 (član 3) i zaključio da će, ako se izgrade po planu, svi neophodni kapaciteti za kontrole biti obezbeđeni. Međutim, opcije za srednjoročna i dugoročna rješenja nisu u potpunosti razmotrena, npr. korišćenje inspekcijских centara, lokacija BCP-a na udaljenosti zbog geografskih ograničenja. Postoji potreba za proširenjem graničnih prelaza kako bi se obezbijedio adekvatan prostor, pristup objektima i dovoljno parking mesta za drumska vozila u blizini BCP objekata. Dosadašnji sastanci sa drugim institucijama još uvijek nisu rezultirali napretkom u rješavanju ovog pitanja. Izgradnja oba BCP-a treba da bude finansirana iz IPA 2021 projekta i nacionalnog budžeta. Međutim, rokovi za ispunjavanje uslova za IPA finansiranje do kraja 2025. su kritični. U toku je izrada informacije za Vladu koja će sadržavati konkretnu mapu puta sa planiranim akcijama za otklanjanje nedostataka u cilju usklađivanja i načina finansiranja i obezbjeđivanja finansijskih sredstava.

Drumski BCP-ovi Dobrakovo (Republika Srbija) i Ilino Brdo (Bosna i Hercegovina) i železnički BCP Bijelo Polje (Republika Srbija) - Potrebe i namjene BCP-ova na drumskim prelazima Dobrakovo (Republika Srbija), Ilino Brdo (Bosna i Hercegovina) i železničkom prelazu Bijelo Polje (Republika Srbija) će biti donešene kroz izradu informacije za Vladu Crne Gore koja će sadržavati konkretnu mapu puta sa planiranim akcijama za otklanjanje nedostataka u cilju usklađivanja i načina finansiranja i obezbjeđivanja finansijskih sredstava. Prvobitni plan za drumski prelaz Ilino Brdo bio je da se koriste objekti bosanskih vlasti koji se nalaze na teritoriji BiH. Taj plan nije izvodljiv jer BCP kapaciteti moraju biti na teritoriji Crne Gore (povratna informacija iz SANTE G4). S obzirom na mali broj pošiljki koje se pregledaju godišnje na železničkom prelazu Bijelo Polje i činjenici da te robe nijesu predmet

obaveznih kontrola na BCP-ovima, pregledi će se vršiti na mjestu odredišta, u skladu sa članom 44 OCR-a, te će se ovaj prelaz brisati sa liste BCP-ova.

Granični prelazi Ranče (Republika Srbija), Tuzi željeznica (Albanija) i Debeli Brijeg (Hrvatska) - Potrebe i namjene BCP-ova na drumskim prelazima Granični prelazi Ranče (Republika Srbija), Tuzi željeznica (Albanija) će biti donešene kroz izradu informacije za Vladu Crne Gore koja će sadržavati konkretnu mapu puta sa planiranim akcijama za otklanjanje nedostataka u cilju usklađivanja i načina finansiranja i obezbjeđivanja finansijskih sredstava. Ovaj dokument biće predstavljen ministru u septembru 2025. radi dostavljanja Vladi i traženja sredstava. Drumski granični prelaz Debeli Brijeg (Hrvatska) biće ukinut.

U toku je izgradnja fitosanitarne laboratorije za koju je Biotehnički fakultet usvojio Akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta gdje su uvrštena nova radna mjesta planirana za Nacionalnu referentnu fitosnitaru laboratoriju (NRFL). Sve je upodobljeno sa kolektivnim ugovorom Univerziteta Crne Gore (UCG) i zvanično usvojeno od strane Upravnog odbora UCG 10. VI 2025. shodno potpisanom Sporazumu.

UBHVFP intenzivno radi na jačanju sistema nadzora i zaštite zdravlja životinja. Kroz godišnji program obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja planiran je pasivni nadzor bjesnila, kao i kampanja podizanja svijesti za borbu protiv bjesnila koju finansira Hadea Single Market Programme grant. Nakon sprovedene procedure za javne nabavke kampanja će se sprovesti u periodu oktobar – decembar 2025. Pouzdan pasivni nadzor i dalje predstavlja izazov za sprovođenje, te će se uz kampanju podizanja svijesti uložiti dodatni naponi kako bi se obezbijedio adekvatan broj uzoraka i time osigurao kvalitetan i pouzdan nadzor. Istovremeno, dodatno je ojačan program nadzora bolesti ptica.

Za nastavak vakcinacije protiv bjesnila iz vazduha, kroz *Hadea Single Market Programme* grant, obezbijedena su potrebna finansijska sredstva i manjim dijelom iz budžeta Crne Gore (Informacija o potrebnim dodatnim finansijskim sredstvima za sprovođenje plana oralne vakcinacije lisica i drugih divljih karnivora protiv bjesnila u 2025. godini usvojena je 31. VII 2025). U toku je raspisivanje javne nabavke za nabavku i sprovođenje oralne vakcinacije. Paralelno s tim, UBHVFP nastavlja s naporima na usklađivanju nacionalnog zakonodavstva o dobrobiti životinja sa pravnom tekovinom Evropske unije.

U dijelu koji se odnosi na izbjegavanje sukoba interesa ovlašćenih veterinara koji sprovode službene dužnosti u Crnoj nastavljeno je sprovođenje Zajedničkog plana mjera za prevenciju i represiju korupcije na granici za 2025.

U oblasti **opšte bezbjednosti hrane**, sprovodi se Program mjera bezbjednosti i kvaliteta hrane i hrane za životinje za 2025.

Što se tiče **veterinarske politike i dobrobiti životinja**, Crna Gora sprovodi Program obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja za 2025. godinu, sa ojačanim programom nadzora bolesti ptica koje podliježu prijavljivanju. U pripremi je novi Program kontrole populacije pasa, koji će biti donijet na državnom nivou, a glavne aktivnosti UBHVFP će biti usmjerene na podizanje svijesti lokalnih samouprava. Raspisan je javni poziv za predlaganje predstavnika NVO u radno tijelo za pripremu nacionalnog Programa za kontrolu populacije pasa u Crnoj Gori sa akcionim planom (2026.-2029. godina) (<https://www.gov.me/clanak/rezultati-javnog-poziva-za-predlaganje-predstavnika-u-radno-tijelo-za-pripremu-nacionalnog-programa-za-kontrolu-populacije-pasa-u-crnoj-gori-sa-akcionim-planom-2026-2029-godina>).

U oblasti **stavljanja na tržište hrane, hrane za životinje i nusproizvoda životinjskog porijekla** nastavljeno je ulaganje napora u poledu unaprjeđenja objekata za proizvodnju preradu i distribuciju hrane životinjskog porijekla.

Plan upravljanja nusproizvodima životinjskog porijekla koji nijesu namijenjeni za ljudsku ishranu s Akcionim planom 2025-2030 se kontinuirano sprovodi. U toku je finalna faza izrade Zakona o upravljanju i postupanju sa nusproizvodima životinjskog porijekla i zakona o službenim kontrolama (IV Q 2025) koji će obezbijediti punu usaglašenost sa EU propisima iz ove oblasti kao i akt o postupku registracije i odobravanja objekata za nus proizvode. Preporuke iz audit misije iz jula 2025. će biti uzete u obzir pri planiranu daljih aktivnosti u ovoj oblasti u narednom periodu.

U vezi sa unaprjeđenjem kvaliteta sirovog mlijeka, u fazi izrade je revizija Nacionalnog programa za unaprjeđenje kvaliteta sirovog mlijeka sa planom za postupanje sa neusaglašenim sirovim mlijekom, pri čemu će biti uzete u obzir sve preporuke date prilikom Audit misije sprovedene u martu i maju 2025. aktivnosti.

U oblasti pravila **bezbjednosti hrane i specifičnih pravila za hranu za životinje**, Crna Gora intenzivno sprovodi Program mjera bezbjednosti hrane i hrane za životinje za 2025. godinu, kao i pod programa monitoringa nepoželjnih supstanci u hrani za životinje.

U **fitosanitarnoj politici** sprovodi se usvojeni Program fitosanitarnih mjera za 2025. godinu uključujući obavezne programe nadzora nad karantinski štetnim organizmima, kontrole gotovih formulacija pesticida i rezidua pesticida, kao i kontrola proizvodnje i sertifikacije sjemena i sadnog materijala i biljnih genetskih resursa.

U oblasti **štetnih organizama** u toku je sprovođenje programa nadzora nad karantinski štetnim organizmima u skladu sa godišnjim Programom fitosanitarnih mjera i Planom službenih kontrola.

U oblasti **pesticida i rezidua pesticida** u toku je sprovođenje programa monitoringa u skladu sa godišnjim Programom fitosanitarnih mjera i Planom službenih kontrola. Program za praćenje rezidua pesticida u hrani biljnog i životinjskog porijekla za 2025. godinu se intenzivno sprovedi. U toku je i sprovođenje planiranih aktivnosti iz Nacionalnog plana za održivu upotrebu pesticida za period 2021-2026. godine predviđene za 2025. godinu. Vlada je 10.VII 2025. godine, usvojila Izvještaj o sprovođenju Nacionalnog plana za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja za 2024. godinu (<https://www.gov.me/clanak/izvjestaj-o-sprovođenju-nacionalnog-plana-za-održivu-upotrebu-sredstava-za-zastitu-bilja-za-2024-godinu>).

U oblasti **sjemenskog i sadnog materijala** u toku je postupak sertifikacije i sprovođenje posebnih godišnjih programa kontrolnih ispitivanja sjemenskog i sadnog materijala i.

U oblasti **genetički modifikovanih organizama (GMO)** pripremljen je i sprovodi se Program kontrolnog ispitivanja sjemenskog i sadnog materijala za GMO za 2025. godinu i program monitoringa hrane za životinje na GMO.

Pregled usvojenih akata u pregovaračkom poglavlju 12 - Bezbjednost hrane, veterina i fitosanitarni nadzor dat je u Prilogu 4.

POGLAVLJE 13 – RIBARSTVO

U izvještajnom periodu, Crna Gora je nastavila sa sprovođenjem Strategije razvoja ribarstva 2024–2029 sa Akcionim planom za prenošenje, implementaciju i sprovođenje pravne tekovine EU. U vezi sa tim, Crna Gora je ostvarila značajan napredak u procesu usklađivanja zakonodavnog okvira i jačanja administrativnih kapaciteta u oblasti ribarstva, čime je dodatno unaprijeđena spremnost za sprovođenje Zajedničke ribarske politike (ZRP).

U zakonodavnom segmentu, Skupština Crne Gore je 26. VI 2025. donijela tri ključna zakona: Zakon o morskom ribarstvu, Zakon o akvakulturi i Zakon o strukturnim mjerama i dodjeli državne pomoći u ribarstvu i akvakulturi. Sva tri zakona objavljena su u „Službenom listu Crne Gore“, broj 69/25.

Zakon o morskom ribarstvu usklađen je sa sledeći aktima EU: regulativama 1380/2013, 1967/2006, 2023/2124, 2023/2842, 1224/2009, 404/2011, 1005/2008, 1010/2009, 468/2010, 2017/1004, 2019/1241, 2017/218 i 2017/2403.

Zakon o akvakulturi usklađen je sa: regulativama 2021/1139, 508/2014, 404/2011, Uredbom broj 2017/1004, 708/2007, 506/2008, 762/2008, 1224/2009 i 1380/2013.

Zakon o strukturnim mjerama i dodjeli državne pomoći u ribarstvu i akvakulturi usklađen je sa regulativama 2021/1060 i 2021/1139.

Pored ovih zakona, 31. VII 2025. Skupština je donijela Zakon o ratifikaciji Međunarodne konvencije o očuvanju atlantskih tuna (ICCAT), čime je Crna Gora završila proceduru pristupanja ovoj organizaciji, što predstavlja važan korak u ispunjavanju međunarodnih obaveza koje će po pristupanju preuzeti Evropska unija.

U segmentu jačanja institucionalnih i administrativnih kapaciteta, Vlada je 17. VII 2025. usvojila Akcioni plan za jačanje administrativnih, inspeksijskih i kontrolnih kapaciteta potrebnih za sprovođenje Zajedničke ribarske politike do pristupanja EU, koji je prethodno odobrila Evropska komisija 25. VI 2025. Plan predviđa zapošljavanje 13 novih službenika do 2028., čime će Direktor za ribarstvo imati ukupno 24 zaposlena direktno zadužena za sprovođenje ZRP-a. Takođe, plan uključuje zamjenu i nabavku nove IT opreme za Direktor i Centar za monitoring ribarstva, nabavku vozila i opreme za inspeksijske timove, kao i delegiranje inspeksijskih ovlašćenja dodatnim organima, uključujući obuku i ovlašćivanje najmanje 15 službenika Granične policije do drugog kvartala 2026. Zapošljavanje je planirano etapno tokom 2025, 2026, 2027. i 2028. godine, u skladu sa godišnjim planovima zapošljavanja.

Ovim zakonodavnim i institucionalnim mjerama, Crna Gora je značajno unaprijedila usklađenost sa pravnom tekovinom EU u oblasti ribarstva i demonstrirala spremnost za ispunjavanje obaveza iz pregovaračkog poglavlja 13, čime su stvorene pretpostavke za zatvaranje ovog poglavlja.

U dijelu **upravljanja resursima i flotom**, nastavljena je prikupljanje podataka iz komercijalnog ulova, kao i bioloških podataka, shodno Programu prikupljanja podataka (DCF-DCRF).

U dijelu jačanja kopnene infrastrukture kroz MIDAS2 projekat su opredijeljena sredstva za opremanje 10 mjesta prvog iskrcaja duž crnogorske obale uređajima za elektronsko vaganje i unos ulova sa ledomatima. Uređaji su pripremljeni i početkom septembra se očekuje izvođenje pripremnih radova na uređenju mjesta iskrcaja, ugradnja uređaja za vaganje ribe, proizvodnju leda i vođenje evidencije o ribolovnim aktivnostima, obuka korisnika i stavljanje u punu funkciju. Nadalje, u saradnji sa MIDAS 2 projektom, 1. VII 2025. raspisan je javni poziv kojim je omogućena rekonstrukcija plovila koja koriste ribolovni alat mreža koča i mreža plivarica. Predmetnim javnim pozivom, obezbjeđuje se podrška u iznosu do 80% od realizovane investicije, a maksimalno do 200.000 eura po korisniku i ukupan opredijeljeni budžet iznosi 1.000.000 eura. Do kraja avgusta ugovoreno je ukupno 6 korisnika, čija planirana investicija iznosi 875.530 eura odnosno 700.424 eura visna podrške za realizovane i dokazane investicije. Rok za realizaciju odobrenih investicija ističe 30. VI 2026.

Na osnovu odobrene Studije o uticaju na životnu sredinu (ESIA), Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (MPŠV) obezbijedilo je sredstva za izgradnju ribarske luke na rtu Đerane u Ulcinju, kao dio novog petogodišnjeg

programa podrške poljoprivredi i ribarstvu, koji je planiran da se implementira od januara 2026. kao nastavak projekta MIDAS 2. U martu su potpisani ugovori sa konsultantskim firmama za izradu i reviziju projektne dokumentacije, dok je rok za završetak dokumentacije novembar 2025. Nakon toga, zapoćeće se sa procedurom za dobijanje građevinske dozvole. Početak izgradnje prve ribarske luke u Crnoj Gori planiran je za prvu polovinu 2026.

EUSAIR - Nastavljene su aktivnosti na implementaciji Evropske strategije za Jadransko – jonski region (EUSAIR). U izvještajnom periodu, odnosno 9. IV 2025. održan je 21. sastanak TSG1 u Podgorici, Crna Gora. Od 6. do 8. V 2025. održan je 10. Forum Strategije za Jadranski i Jonski region na Kritu, Grčka. Od 16. VII 2025. godine, angažovan je tematski ekspert u Crnoj Gori – EUSAIR FP Stup 1 Plavi rast.

EUROFISH - Procedura potvrđivanja sporazuma za punopravno članstvo pri međunarodnoj organizaciji EUROFISH je u toku.

ICCAT- Crna Gora je pokrenula nacionalnu proceduru za pristupanje ICCAT-u. Zakon o ratifikaciji Međunarodne konvencije o očuvanju atlantskih tuna usvojen je na sjednici Vlade 15. V 2025. Skupština je ratifikovala Sporazum na osmoj sjednici prvog dodišnjeg zasijedanja održanoj 31. VII 2025.

IPA projekat - U izvještajnom periodu se nastavilo sa implementacijom IPA III projekta, koji za cilj ima unapređenje administrativnih inspekcijakih i kontrolnih kapaciteta Direktorata za ribarstvo. U okviru aktivnosti IPA III projekta izrađeni su nacrti Zakona o morskom ribarstvu i Zakona o akvakulturi, kojima su u nacionalno zakonodavstvo prenesene odredbe ranije pomenutih relevantnih regulativa EU i odredbe preporuka GFCM-a. Zakoni su usvojeni u junu 2025. godine, a dodatno usklađivanje biće postignuto izradom podzakonskih akata na osnovu ovih zakona, kao i Zakona o organizaciji tržišta u ribarstvu i akvakulturi, usvojenog 2024. godine, i Zakona o strukturnim mjerama i dodjeli državne pomoći u ribarstvu i akvakulturi, koji je usvojen zajedno sa Zakonom o morskom ribarstvu i Zakonom o akvakulturi. U 2025. izrađen je nacionalni profil za GFCM-Lex, kao i analiza usklađenosti sa preporukama GFCM-a, koji pokazuju da je nivo usklađenosti veoma visok i da će potpuna usklađenost biti postignuta donošenjem podzakonskih akata, u skladu sa rokovima definisanim zakonima. Što se tiče razvoja u oblasti inspekcije i kontrole, sprovedene su ili su u toku različite aktivnosti, kako sa tehničke tačke gledišta, tako i sa stanovišta jačanja kapaciteta. Usvajanjem novog Zakona o morskom ribarstvu, i drugi državni organi uprave su uključeni u inspekciju i kontrolu, a propisana je i obavezna stručna obuka za ova lica. Akcioni plan za jačanje administrativnih i inspekcijakih kapaciteta predviđa zapošljavanje više administrativnih službenika i inspektora (načelnik, tri inspektora i dva zaposlena u RMC-u) tokom perioda od 4 godine, kao i obuku i ovlašćenja za najmanje 15 službenika iz Granične policije za kontrolu na moru. Pored toga, u toku je nadogradnja RIS-a u okviru IPA III projekta, a posebna pažnja se posvećuje potrebama inspekcije ribarstva kroz razvoj novih ili poboljšanje postojećih podsistema. Oprema za inspekciju biće obezbijedena kroz ugovor o nabavci opreme u okviru ovog projekta. Tenderska procedura je završena, a nabavka dijela opreme je u toku. Ovo će, između ostalog, omogućiti praćenje svih plovila u crnogorskoj ribarskoj floti. Pored toga, procedure za RMC su u izradi, kao dio projektnih aktivnosti.

POGLAVLJE 22 – REGIONALNA POLITIKA I KOORDINACIJA STRUKTURNIH INSTRUMENTA

U izvještajnom periodu održan je V sastanak radne grupe i obuka na temu kohezije politike za članove radne grupe 28-30. V 2025. Finalizovan je Plan aktivnosti za ispunjavanje zahtjeva kohezije politike, koji je usaglašen sa relevantnim službama Evropske komisije, te dobijeno zeleno svjetlo da se nastavi sa organizovanjem javne rasprave i usvajanjem na Vladi. Dogovorena je dinamika održavanja tehničkih sastanaka sa EK u cilju ispunjavanja obaveza iz ovog poglavlja. Organizovana je Javna rasprava povodom ovog dokumenta u trajanju od 20 dana, odnosno od 1. do

21. VII 2025. u okviru koje je 17. VII 2025. organizovan Okrugli sto na kojem su učestvovali predstavnici ministarstava, lokalnih samouprava i civilnog sektora. Tokom trajanja javne rasprave, NVO Crnogorska panevropska unija je dostavila primjedbe i sugestije. Nakon usaglašavanja teksta u skladu sa dobijenim komentarima, materijal je dostavljen na mišljenje Ministarstvu finansija, nakon čega se očekuje usvajanje na Vladi tokom septembra 2025. Ujedno, pripremljena je i usaglašena na nivou Radne grupe Metodologija za sprovođenje principa partnerstva i Metodologija za izradu Mape puta za izgradnju administrativnih kapaciteta, koja je u julu poslata EK na komentare.

Kada je riječ o institucionalnom okviru a u vezi sa završnim revizorskim izvještajima DG ENEST-a, koji su prethodno izdati u vezi sa Godišnjim akcionim programom za 2024. godinu i operativnim programima za sektore zaštite životne sredine i klimatskih promjena; i zapošljavanje i socijalne politike (2024-2027), finalizovane su najznačajnije korektivne aktivnosti koje se odnose na utvrđene nedostatke u IPA sistemu. Naime, Odluka o imenovanju lica odgovornih za sprovođenje indirektnog upravljanja prepristupnim fondovima (IPA) i zaštitu finansijskih interesa EU usvojena je na sjednici Vlade 31. VII 2025. godine. Dodatno, 1. VIII 2025. godine potpisani su implementacioni i operativni sporazumi za Godišnji akcioni program 2024, te sektorske operativne programe 2024-2027, imajući u vidu nastale funkcionalne i organizacione promjene i najnovija imenovanja odgovornih osoba u vezi s referentnim programima. Važno je naglasiti da je IPA struktura u izvještajnom periodu bila u potpunosti posvećena procesu povjeravanja izvršenja budžetskih zadataka kako bi se eliminisala sva uska grla navedena u konačnim nalazima EK i postigla usklađenost sa svim kriterijima akreditacije. Budući koraci u pogledu institucionalnog okvira ESIF-a sastavni dio Poglavlja-Institucionalni okvir u okviru revidiranog Akcionog plana za ispunjavanje zahtjeva kohezije politike EU, te je u tom smislu, u posljednjem kvartalu 2025. predviđena izrada Studije o institucionalnom okviru za sprovođenje kohezije politike EU, koja će biti predmet diskusije unutar RG za PP 22 i biti zasnovana na Nacrtu Regulative za post 2027 programski period, koja je objavljena u julu 2025.

U oblasti administrativnih kapaciteta, nastavljen je razvoj kapaciteta IPA struktura i zapošljavanje novog kadra. Informacija o izradi plana zapošljavanja u oblasti upravljanja EU fondovima, sa posebnim fokusom na dva pilot sektora: zaštita životne sredine i zapošljavanje i socijalna politika je usvojena na sjednici Vlade 12. juna 2025. Osim institucija koje imaju ključnu ulogu za sprovođenje pomenutih operativnih programa, usvojenim Planom zapošljavanja predviđeno je jačanje kapaciteta i u drugim institucijama koje su direktno i/ili indirektno uključene u sprovođenje programa finansiranih od strane EU. Među njima su Ministarstvo evropskih poslova u ulozi Upravljačkog tijela za IPA programe i Ministarstvo finansija kao Upravljačka struktura za IPA programe, te Direktorat za državni budžet kao horizontalna potpora u procesu budućeg zapošljavanja.

Kada je u pitanju programiranje, dopunom Finansijskog sporazuma za Višegodišnji akcioni program za proširenje trans-evropske saobraćajne mreže u Crnoj Gori, Ruta 4, sekcija Mateševo – Andrijevića, čija procedura usvajanja je u toku, opredijeljeno je dodatnih 50 miliona EU sredstava za ovu oblast. Oba operativna programa za oblasti: 1) Životna sredina i 2) Zapošljavanje i socijalne politike za period 2024-2027 su potpisani 10. juna 2025. godine. Programima je EU podržala Crnu Goru u ukupnom iznosu od 66 miliona eura bespovratnih sredstava. Konačno, program IPA 2025-2027 usvojen je od strane Evropske komisije 4. septembra 2025. godine i tokom narednog perioda se očekuje potpisivanje Finansijskog sporazuma, čime će se kreirati preduslovi za sprovođenje planiranih akcija. Programom je opredijeljeno ukupno 45 miliona eura EU sredstava za dvije horizontalne akcije – Instrument za sprovođenje reformi i Instrument za evropsku integraciju.

Tokom izvještajnog perioda realizovane su brojne i intenzivne aktivnosti koje podrazumijeva učešće Crne Gore u jedanaest programa prekogranične i teritorijalne saradnje. Period od aprila do septembra 2025. godine obilježio je završetak procesa ugovaranja, odnosno početak implementacije novih vrijednih projekata, ali i objava novih poziva,

primarno u oblastima koje se odnose na podršku inicijativama za zaštitu životne sredine, promociju energetske efikasnosti, otpornost na klimatske promjene, promociju tranzicije ka cirkularnoj ekonomiji, zaštitu i očuvanje biodiverziteta, transformativne akcije dekarbonizacije, unapređenje istraživačkih i inovacijskih kapaciteta, osiguravanje jednakog pristupa zdravstvenoj zaštiti i podsticanje otpornosti zdravstvenih sistema, osnaživanje uloge kulture i održivog turizma u ekonomskom razvoju, srebrnu ekonomiju, osnaživanje sistema pametne mobilnosti, inkluzivna tržišta rada, kao i pristupačne usluge u obrazovanju, obuci i cjeloživotnom učenju.

Što se tiče nadgledanja i evaluacije, nastavljene su redovne aktivnosti u ovoj oblasti u skladu sa procedurama za IPA programe i projekte. U toku je realizacija projekta interim evaluacije IPA II programa za sektore Zapošljavanje, obrazovanje i socijalne politike, kao i Konkurentnost i inovacije u okviru kojeg je pripremljen finalni izvještaj.

Što se tiče IPARD III programa, peta sjednica Odbora koji je odgovoran za izvještavanje, monitoring i evaluaciju sprovođenja IPARD III programa održana je 11. juna 2025. Na sjednici je razmatran periodični napredak Crne Gore u postizanju ciljeva IPARD III programa i predstavljanja rezultata u ostvarivanju planiranih outputa, kao i usvojena treća izmjena IPARD III programa. Članovi su informisani o stanju sprovođenja prvih IPARD javnih poziva za Mjeru 7, podmjere 7.1 i 7.2., Mjeru 3 i Mjeru 1, kao i o stanju implementacije IPARD II programa, s obzirom na to da je do 30. juna 2025. bilo potrebno usvojiti Godišnji i Završni izvještaj o IPARD II programu. Izvještaji, kao i izmjena IPARD III programa su u junu 2025. dostavljeni Evropskoj komisiji, shodno redovnoj proceduri.

U dijelu aktivnosti koje se odnose na Plan rasta EU za Zapadni Balkan i Reformsku agendu Crne Gore 2024-2027 za Instrument EU za reforme i rast, tokom izvještajnog perioda nastavljeno je sa implementacijom planiranih reformskih mjera i koraka, kao i kompletiranju pravnog osnova za nadgledanje instrumenta shodno Sporazumu o pristupanju instrumentu između Evropske unije i Crne Gore o posebnim aranžmanima za sprovođenje podrške unije Crnoj Gori u okviru instrumenta za reforme i rast, koji je prethodno stupio na snagu 24. III 2025. godine. Sporazum o zajmu između Evropske unije i Crne Gore, o posebnim aranžmanima za sprovođenje podrške Unije Crnoj Gori u okviru Instrumenta za reforme i rast je stupio na snagu 6. V 2025. godine, a prva rata prefinansiranja, u iznosu od 7% ukupno dostupnih sredstava (26,85 miliona eura) je uplaćena 15. V 2025. godine.

Shodno ocjeni Evropske komisije i Prvom polugodišnjem izvještaju o realizaciji 14 reformskih mjera iz Reformske agende (dostavljen Evropskoj komisiji 14. III 2025. na procjenu, a sadrži podatke o realizaciji mjera do 28. II 2025), prva redovna uplata sredstava je bazirana na Odluci Evropske komisije broj C(2025) 5201 od 30. VII 2025. godine. Za reformske korake koji do kraja ovog izvještajnog perioda nisu ocijenjeni kao ispunjeni u potpunosti, Crna Gora će iskoristiti mogućnost iz člana 21. Uredbe EU 2024/1449 o uspostavljanju Instrumenta za reforme i rast, prema kojoj se rezultati za ove korake mogu biti ostvareni u roku od 24 mjeseca nakon roka za izvještajni period, bez uticaja na isplatu sredstava predviđenih Reformskom agendom za ove korake.

Nakon usvajanja od strane Vlade, Ministarstvo evropskih poslova je 11. jula 2025. godine dostavilo Evropskoj komisiji komisiji Drugi polugodišnji izvještaj o sprovođenju Reformske agende Crne Gore za instrument EU za reforme i rast 2024-2027 koji sadrži podatke o statusu realizacije ukupno 18 reformskih koraka, od kojih se 11 odnosi na redovne obaveze s rokom ispunjenja do 30. juna 2025. godine, dok je sedam koraka preneseno iz prethodnog izvještajnog perioda, čiji je prvobitni rok realizacije bio 28. februar 2025. godine.

POGLAVLJE 33 – FINANSIJSKE I BUDŽETSKE ODREDBE

Usvajanjem ažuriranog Programa reforme upravljanja javnim finansijama 2022–2026 obuhvaćeni su svi nedostaci identifikovani kroz Analizu usklađenosti nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU u oblasti sopstvenih

sredstava, čime su u potpunosti adresirane obaveze iz ovog poglavlja. S obzirom na to da će se sve mjere sprovoditi u predviđenim rokovima, izrada novog ili ažuriranje postojećeg Akcionog plana za PP 33 nije potrebno.

Ministarstvo finansija je, u saradnji s institucijama nadležnim za implementaciju sistema sopstvenih sredstava, preduzelo ključne korake u jačanju administrativnih kapaciteta i usklađivanju sa standardima EU. Održana je studijska posjeta Upravi carina i Ministarstvu finansija Češke u aprilu radi podrške Upravi carina i Ministarstvu finansija. Fokus je bio na primjeni zakonske regulative i najbolje prakse zemalja članica EU u oblasti upravljanja tradicionalnim sopstvenim sredstvima, evidentiranju na računima A i B, definisanju procedura i rokova za obračun, naplatu i izvještavanje, upoznavanju sa informacionim sistemima koje koriste carinske uprave EU za pravilno računovodstvo i izvještavanje o sopstvenim sredstvima EU, te podrška u izradi Projektnog zadatka za implementaciju IT sistema za pravilno računovodstvo i izvještavanje o tradicionalnim sopstvenim sredstvima EU u Upravi carina kao i stručnoj podršci Upravi carina u oblasti naplate carinskog duga iz pokretne i nepokretne imovine, pregledu propisa i postupaka za otpis nenaplativog carinskog duga kao i u oblasti obezbjeđenja carinskog duga i naknadne kontrolu, kao i iskustvo oko koordinisanja institucija uključenih u PP 33. U okviru studijske posjete koja je održana u Hrvatskoj carini u junu, službenici Uprave carina su imali mogućnost da čuju i hrvatsku praksu u dijelu sakupljanja tradicionalnih sopstvenih sredstava. Napravljena analiza organizacione strukture Uprave carina u saradnji sa ekspertima iz carinske uprave Hrvatske, u cilju pripreme za izmjenu pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave carina, kako bi se obezbjedilo jačanje kapaciteta i nesmetano upravljanje tradicionalnim sopstvenim sredstvima. Paralelno, uz podršku GIZ-a, bilateralnih partnera i TAIEX/CUSTOMS mehanizama, pokrenut je proces angažovanja konsultanta za stručnu pomoć, kao i realizacija dodatnih studijskih posjeta i uključivanje međunarodnih eksperata.

Dalji napredak, posebno u obračunu PDV osnovice i optimizaciji IT Sistema, će umnogome zavisiti od podrške eksperata. Crna Gora će nastaviti da radi kontinuirano na unapređivanju administrativnih kapaciteta svih institucija uključenih u proces planiranja i upravljanja sopstvenim sredstvima EU kroz stalne obuke i unapređenje procedura kako bi se postigla efikasnost u procesima.

U cilju osiguranja da su sopstvena sredstva EU tačno prikupljena, evidentirana u računima, isplaćena, da se o njima izvještava i da se revidiraju, kako na nacionalnom nivou tako i od strane EU, izvršiće se nadogradnja informacionog sistema (carinskog uvoznog sistema i finansijskog modula) i izraditi aplikativno rješenje za automatsko generisanje izvještaja računa A i B. Specifikacija funkcionalnih zahtjeva za uvođenje aplikacije vođenja računa A i B je pripremljena u okviru projekta „Unaprjeđenje sistema sopstvenih sredstava EU u Crnoj Gori“ i dostavljena kompaniji koja je radila novi carinski informacioni sistem (Migrirani CIS). Uprava carina očekuje implementaciju nadogradnje CIS-a u dijelu koji se odnosi na uvođenje A i B računa do kraja 2025. U toku je komunikacija sa ugovaračem koji održava carinski informacioni sistem, vezano za njihov predlog rješenja za implementaciju modula za A i B račune.

Zakonom o poreskoj administraciji je, između ostalog, uređen postupak prinudne naplate poreza iz imovine poreskog obveznika (pokretne i nepokretne). Na osnovu navedenog zakona donijet je Pravilnik o načinu prodaje imovine poreskog obveznika u postupku prinudne naplate. Dodatno, pripremljen je Nacrt Uputstva o priznavanju i otpisu nenaplativih carina, posebnih, antidampinskih, kompenzacionih dažbina, kamata i kazni.

Kada je u pitanju uspostavljanje sistema za prikupljanje i izvještavanje podataka o nerekiclranoj plastici, priprema se Pravilnik o informacionom sistemu za upravljanje otpadom, kojim će se definisati način unosa i vođenja podataka, obaveze izvještavanja za operatere i nadležne institucije, kao i tehnički zahtjevi i funkcionalnosti sistema. Cilj Pravilnika je omogućavanje elektronskog praćenja tokova otpada, uključujući tačne evidencije o količinama nerekiclrane i reciklrane plastične ambalaže. Paralelno sa normativnim dijelom, uz podršku međunarodnih partnera, treba razvijati softversko rješenje koje će činiti osnovu budućeg sistema, koji je tehnički zahtjevan, jer podrazumijeva

integraciju sa postojećim bazama podataka i osiguranje interoperabilnosti među institucijama. Ograničena finansijska sredstva predstavljaju dodatnu prepreku za potpunu tehničku implementaciju i obuku krajnjih korisnika.

Antikorupcijske mjere

Poglavlje 33 – Finansijske i budžetske odredbe zahtijeva posebnu pažnju na transparentnost i odgovorno upravljanje finansijama. U cilju suzbijanja korupcije u oblasti sopstvenih sredstava EU, kontinuirano se sprovode jačanje mehanizama kontrole i nadzora nad obračunom i prikupljanjem sopstvenih sredstava i povećanje transparentnosti kroz publikovanje referentnih vrijednosti na osnovu kojih se vrši obračun kontribucije CG budžetu EU i jačanje sistema internog i eksternog izvještavanja.

KLASTER 6: VANJSKI ODNOSI

POGLAVLJE 30 – VANJSKI ODNOSI

Crna Gora će nastaviti da aktivno učestvuje u sprovođenju mjera u okviru AP za CRM, kao i implementaciju aktivnosti AP CRM 2025-2028.

Vlada je 28. XI 2024. usvojila Izvještaj o završenim pregovorima o zaključivanju Dodatnog protokola 7 o rješavanju sporova uz CEFTA sporazum (DP 7) s Predlogom dodatnog protokola. Predlog zakona je na dnevnom redu Vlade od 11. IX 2025.

Vlada je 29. V 2025. donijela Odluku o obrazovanju Radne grupe za izradu Programa međunarodne razvojne saradnje i međunarodne humanitarne pomoći za period 2026-2029. godine, koju čine predstavnici svih ministarstava, Crvenog krsta, Centralne banke Crne Gore, Zajednice opština Crne Gore, Privredne komore Crne Gore i Uprave za statistiku. Usvajanje Programa predviđeno je za IV kvartal 2025.

Svjetska trgovinska organizacija (STO) – Crna Gora je nastavila da usklađuje svoje stavove sa stavovima EU, uključujući i stavove u okviru Svjetske trgovinske organizacije (STO). Na liniji navedenog, Crna Gora prepoznaje i važnost STO inicijativa⁴². U odnosu na Zajedničku inicijativu o elektronskoj trgovini, Crna Gora je 12. V 2025. dostavila svojih pet prioriteta imajući u vidu da je traženo da sva članica odredi svojih pet prioriteta u odnosu na navedenu Inicijativu, a sve u cilju implementacije eventualnog budućeg Sporazuma koji se odnosi na e-trgovinu. Crna Gora podržava i ostale aktivnosti u okviru STO, a koje imaju za cilj nadgradnju već postojećeg pravnog okvira, pa pored e-trgovine, na fonu usaglašavanja s EU politikama, podržava i uvođenje Sporazuma o olakšicama za ulaganje u razvoj (IFD) u pravni sistem STO-a, ali i pitanje reforme STO i rješavanje sporova. Kada je riječ o reformi STO-a, konsultativni sastanak manje grupe⁴³ članica STO-a održan je 20. VI 2025. i ponovljen je značaj reforme STO-a, dok su članice iznijele niz predloga na koji način i šta bi trebalo unaprijediti. Crna Gora je u grupi od dvadesetak članica, među kojima su EU, SAD, UK, Švajcarska, Australija, Japan i dr. Nakon što su članice MPIA (između ostalih i EU i Crna Gora) donijele odluku da, ako se ne riješi blokada rada Apelacionog tijela STO (član 15 MPIA Sporazuma) do 1. III 2025, pokrenu proces djelimične rekompozicije grupe arbitara, isto je i urađeno. U skladu s procedurom, EU je u ime članica MPIA dostavila STO notifikaciju nove grupe od 10 arbitara, kojom se zamjenjuju prethodni i u koju su uključeni svih pet novoizabranih arbitara.

⁴² Učešće u zajedničkim inicijativama (E-commerce, Investment facilitation for development, MSMEs i Domestic regulation of trade in services) i Učešće u ekološkim inicijativama (Fossil Fuel Subsidy Reform, Trade and environmental sustainability i Plastics pollution and environmentally sustainable plastics trade)

⁴³ U cilju veće efikasnosti u radu, članice su raspoređene u manjim grupama.

U okviru aktivnosti Savjeta za trgovinske olakšice, Vlada je 3. VII 2025. usvojila Izvještaja o radu Savjeta za trgovinske olakšice za 2024, sa Izvještajem o implementaciji Akcionog plana Programa trgovinskih olakšica 2024-2026. za 2024. Takođe, u odnosu na pitanje transparentnosti, a imajući u vidu da kontinuirano i blagovremeno dostavljanje notifikacija (sve distribuirane notifikacije su dostupne na sajtu STO), Crna Gora je prepoznata kao jedna od aktivnijih STO članica. Na fonu navedenog, u toku je izrada određenih notifikacija koje će biti dostavljene blagovremeno, shodno ustaljenoj proceduri.

CEFTA 2006 i Akcioni plan za Zajedničko regionalno tržište - U periodu 1. IV – 1. IX 2025. održani su sljedeći sastanci nadležnih CEFTA tijela, i to: CEFTA Zajednički komitet⁴⁴, CEFTA Komitet za trgovinske olakšice⁴⁵, CEFTA Podkomitet za netarifne mjere⁴⁶, CEFTA Podkomitet za carine i pravila porijekla⁴⁷, kao i CEFTA Podkomitet za poljoprivredu, sanitarne i SPS mjere⁴⁸. Od 10 CEFTA Odluka koje su usvojene na sastanku CEFTA Zajedničkog komiteta od 9. X 2024, sedam CEFTA odluka je objavljeno u Službenom listu Crne Gore, dok se tri preostale odluke sprovode interne procedure za njihovu ratifikaciju Skupštini⁴⁹. Za četiri CEFTA Odluke koje su usvojene na specijalnom sastanku CEFTA Zajedničkog komiteta od 6. III 2025 su interne procedure za njihovo objavljivanje⁵⁰.

Predloga zakona o potvrđivanju CEFTA Dodatnog protokola 7 je na dnevnom redu Vlade koja je planirana za 11. IX 2025.

Crna Gora je ratifikovala sva četiri do sada potpisana sporazuma koji proizilaze iz Berlinskog procesa i svi su stupili na snagu⁵¹. Skupština je ratifikovala Sporazum o pristupu visokom obrazovanju i prijemu na studije na Zapadnom Balkanu (Agreement on access to higher education and admission to study in the Western Balkans) 10. VII 2025. Odmah po objavljivanju u Službenom listu depozitaru će biti upućen ratifikacioni instrument, nakon čega će biti definisano stupanje na snagu.

Crna Gora se pridržava najviših međunarodnih standarda u oblasti sprečavanja proliferacije oružja za masovno uništenje, uključujući hemijsko i biološko oružje. Na tim linijama je iskazan interes Crne Gore za pristupanje Australijskoj grupi, a trenutno se razmatra jednostrano pridruživanje, do sticanja uslova za punopravno članstvo. Crna Gora vodi redovnu komunikaciju sa predstavnicima izvijestilaca (Bugarske) i ko-izvijestilaca (Njemačke i Slovenije) o svim aktuelnostima na nacionalnom nivou od značaja za pristupanje Vasenarskom aranžmanu.

⁴⁴ Specijalni sastanak CEFTA Zajedničkog komiteta 20.VI 2025, "on-line", Specijalni sastanak CEFTA Zajedničkog komiteta 15.VII 2025, "on-line",

⁴⁵ 17 sastanak Komiteta za trgovinske olakšice 24. VI 2025 „on-line“;

⁴⁶ 15. sastanak Podkomiteta o netarifnim mjerama 24. VI 2025 „on-line“;

⁴⁷ 29. sastanak Podkomiteta za carina i pravila porijekla robe 11. VI 2025, Tirana

⁴⁸ 24. sastanak Podkomiteta za poljoprivredu i SPS mjere 28. V 2025, Sarajevo

⁴⁹ za 3 CEFTA Odluke trenutno sprovode interne ratifikacione procedure (obzirom da je u samom tekstu navedenih Odluka, propisana obaveza ratifikacije i to: Odluka ZK o olakšavanju elektronske trgovine; Odluka ZK koja se odnosi za aspekt zaštite prava intelektualne svojine; i Odluka o olakšanju trgovine uslugama koje pružaju turističke agencije i turoperatori).

⁵⁰ Odluka ZK br.1/2025 o izmjeni Odluke br.8/2024 o priznavanju ovlaštenih privrednih subjekata; Odluka ZK br.2/2025 o elektronskoj razmjeni podataka o odobrenjima za unos grupa lijekova koji sadrže kontrolisane supstance; Odluka br.3/2025 o jačanju saradnje između CEFTA strana u oblasti trgovinske statistike; Odluka ZK br.4/2025 o izmjeni Odluke ZK br.1/2015 o uspostavljanju CEFTA tijela i Odluke ZK br.5/2014 o uspostavljanju Podkomiteta za trgovinu uslugama

⁵¹ Sporazum o priznavanju kvalifikacija u oblasti visokog obrazovanja na Zapadnom Balkanu, potpisan u Berlinu, 3. XI 2022. (stupio na snagu za Crnu Goru 23. II 2024); Sporazum o slobodi kretanja na Zapadnom Balkanu sa ličnom kartom, potpisan u Berlinu, 3. XI 2022. (stupio na snagu za Crnu Goru 23. II 2024); Sporazum o priznavanju profesionalnih kvalifikacija za doktore medicine, doktore stomatologije i arhitekte u kontekstu Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini, potpisan u Berlinu, 3. XI 2022 (stupio na snagu za Crnu Goru 23. II 2024); i CEFTA Sporazum o priznavanju stručne kvalifikacije medicinskih sestara opšte njege, doktora veterinarske medicine, farmaceuta i babica, koji je za Crnu Goru stupio na snagu 21. VIII 2024.

Dodatno, Crna Gora redovno ažurira nacionalne kontrolne liste naoružanja, vojne opreme i robe dvostruke namjene s listama EU.

U cilju donošenja Uredbe o osiguranju izvoznih kredita od netržišnih rizika, nakon čega će Razvojna banka postati osiguravač izvoznih kredita od netržišnih rizika za crnogorska preduzeća, Crna Gora je 30. VI 2025. uputila TAIX aplikaciju radi angažovanja eksperata Hrvatske banke za obnovu i razvoj (HBOR) za izradu teksta Uredbe i tabele transpozicije. Usvajanje Uredbe je planirano do kraja godine.

U cilju zaključivanja Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Mađarske o uzajamnoj zaštiti i promociji investicija u periodu od 7. decembra 2021. godine održane su tri runde pregovora. Treća runda pregovora, odnosno bilateralnih konsultacija, održana je 17. i 18. jula 2025. u Podgorici, a dogovoreno je da se dalja usaglašavanja nacrta nastave razmjenom e-mailova.

U cilju razvijanja mehanizma skrininga investicija, Vlada je 13. III 2025. godine usvojila Informaciju o važnosti uspostavljanja mehanizma skrininga stranih direktnih investicija u Crnoj Gori. Ministarstvo ekonomskog razvoja je 24. juna 2025. godine formiralo Radnu grupu za izradu Predloga za uspostavljanje efikasnog mehanizma skrininga stranih direktnih investicija u Crnoj Gori. Takođe je nastavljena saradnja s Programom za trgovinsko pravo ("Commercial Law Development Program - CLDP") Ministarstva trgovine SAD-a, te će predstavnici relevantnih institucija Crne Gore, članovi Radne grupe, učestvovati na regionalnoj radionici o skriningu investicija koju organizuje CLDP 18. i 19. septembra u Skoplju, Sjeverna Makedonija.

Sporazumi o slobodnoj trgovini – U vezi s izmjenom PEM Konvencije, Skupština je 10. VII 2025. donijela Zakon o potvrđivanju Odluke broj 1/2023 Zajedničkog komiteta Regionalne konvencije o Pan-Euro-Mediterranskim preferencijalnim pravilima porijekla od 7. decembra 2023. godine o izmjeni Regionalne konvencije o Pan-Euro-Mediterranskim preferencijalnim pravilima porijekla („Sl. list CG – Međunarodni ugovori”, broj 8/25)⁵².

U vezi sa pregovaračkim procesom u cilju izmjene Sporazuma o slobodnoj trgovini s Ukrajinom, u dijelu pravila porijekla i metode administrativne saradnje, Vlada je 8. V 2025. usvojila Izvještaj o završenim pregovorima u cilju zaključivanja Protokola između Vlade Crne Gore i Vlade Ukrajine o izmjeni Sporazuma o slobodnoj trgovini između Vlade Crne Gore i Vlade Ukrajine kojim se kojim se zamjenjuje Aneks II Sporazuma o slobodnoj trgovini, pravila o porijeklu robe i metode administrativne saradnje. Takođe, ukrajinska strana je 3. VII 2025. informisala da je završila nacionalne procedure. U skladu sa pomenutim, značajno je napomenuti da su unutrašnje pravne procedure za potpisivanje ispunjene, i na crnogorskoj i ukrajinskoj strani. Očekuje se da će Protokol biti potpisan prilikom nekog od narednih susreta crnogorskih i ukrajinskih zvaničnika. (Napomena: Podsjećamo da izmjene FTA s Ukrajinom podrazumijevaju istovremeno i vezivanje za pravila porijekla iz 2012 – osnovnog teksta Konvencije, kao i izmijenjenu PEM Konvenciju tj. Odluku PEM Zajedničkog komiteta broj 1/2023 i dvije odluke Zajedničkog komiteta br. 1/2024 i 2/2024). S obzirom da se PEM pravila projekla koja se primjenjuju u Sporazumu o slobodnoj trgovini sa Republikom Turskom, a s ciljem primjene izmijenjene PEM konvencije, Crna Gora je uputila pisane komentare Republici Turskoj⁵³ na tekst Odluke⁵⁴. Nakon usaglašavanja na ekspertskom nivou, dobijena je potvrda turske strane 20. VI 2025. da su

⁵² Decision No 1/2023 of the Joint Committee of the Regional Convention on Pan-euro-mediterranean preferential rules of origin of 7 December 2023 on the amendment of the Regional Convention on pan-Euro-Mediterranean preferential rules of origin

⁵³ 30. IV 2025.

⁵⁴ Decision No 1/2025 of the Joint Committee established by the Free Trade Agreement between Montenegro and the Republic of Türkiye replacing Protocol II to the Free Trade Agreement concerning the definition of the concept of "originating products" and methods of administrative cooperation

prihvatljivi dostavljeni komentari. Slijedi zvanično dostavljanje Odluke od strane R. Turske Crnoj Gori, te i dalje odgovarajuće nacionalne procedure.

Informacije u dijelu normativnog okvira i bilansa rezultata odnose se i na poglavlje 31 Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika.

Razvojna saradnja i humanitarna pomoć

Normativni okvir – Vlada je 26. VI 2025. utvrdila Predlog zakona o obnovi nakon nepogode kojim će se na jedinstven, jasan i sveobuhvatan način, između ostalog, urediti pitanja obnove države nakon katastrofa, utvrditi kako, na koji način i na bazi kojih parametara će se vršiti procjena šteta, gubitaka i potreba nakon elementarne nepogode, tehničko-tehnološke i druge nesreće i unaprijed propisati postupak za utvrđivanje prava građanina i privrednog subjekta na pomoć zbog nastale materijalne štete i gubitka.

Bilans ostvarenih rezultata

Operativno-komunikacioni centar 112 (OKC 112) Direktorata za zaštitu i spašavanje Ministarstva unutrašnjih poslova, u periodu od 1. I do 30. VI 2025. ukupno je primio 64129 poziva i koordinirao sa 23 akcije spašavanja u planinama u kojima je spašeno 55 osoba (43 strana državljana i 12 crnogorskih državljana). Radi pomoći u gašenju šumskih požara, koji su pogodili Crnu Goru u avgustu 2025, Direktorat za zaštitu i spašavanje MUP-a je preko Operativno-komunikacionog centra 112 (OKC 112) poslao zahtjeve za međunarodnu pomoć Mehanizmu Unije za civilnu zaštitu – Centru za koordinaciju odgovora na vanredne situacije (ERCC), NATO Centru za koordinaciju odgovora na katastrofe (EADRC) i bilateralno, kao i koordinirao sa dolaskom međunarodne pomoći. Pomoć u gašenju požara, pružili su preko Mehanizma Unije za civilnu zaštitu: Republika Hrvatska (rescEU kanader), Republika Italija (rescEU kanader), Češka Republika (rescEU helikopter Sikorsky Black Hawk UH-60A), Republika Srbija (helikopter Kamov-32 i helikopter Super puma), Mađarska (helikopter K225M), Bosna i Hercegovina (helikopter UH-1H II) i Republika Austrija (tim za gašenje požara sa zemlje sa upotrebom vozila – GFFF-V), dok su Švajcarska (tim za gašenje požara sa zemlje sa upotrebom vozila – GFFF-V) i Ujedinjeni Arapski Emirati (avion tipa „Antonov“) pomoć pružili bilateralno. Preko Mehanizma Unije za civilnu zaštitu, Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Francuske je 22. VIII 2025. doniralo Ministarstvu unutrašnjih poslova Crne Gore – Direktoratu za zaštitu i spašavanje opremu za zaštitu i spašavanje od požara, vrijednosti 99.671,75 eura.

U sklopu projekta FloodNorthALB – Upravljanje složenim poplavama u Sjevernoj Albaniji kroz prekograničnu podršku zemlje domaćina i zajedničku saradnju, koji se implementira u okviru Mehanizma Unije za civilnu zaštitu, sprovedena je međunarodna terenska vježba na temu reagovanja u slučaju poplava, od 7. do 12. IV 2025. na teritoriji opštine Skadar. Na vježbi su učestvovali spasilački timovi iz Bugarske, Italije, Crne Gore, Grčke, Sjeverne Makedonije i Kosova, tim za tehničku pomoć i podršku iz Kipra, timovi domaćina Albanije, kao i tim EU za civilnu zaštitu. Crna Gora je na vježbi učestvovala sa dva tima: Nacionalnim timom za spašavanje od poplava sa upotrebom čamaca, koji se sastojao od 22 pripadnika, iz Direktorata za zaštitu i spašavanje, Uprave policije, Crvenog krsta Crne Gore i službi zaštite i spašavanja iz Prijestonice Cetinje i opština Tivat, Bar, Ulcinj, Plužine i Pljevlja i lokalnim timom za spašavanje od poplava iz Ulcinja, koji je brojao 5 pripadnika Službe zaštite i spašavanja Ulcinj. Takođe, Crna Gora je na vježbi imala i predstavnike u rukovodstvu vježbe, trenere, evaluatore, kao i učesnike u VIP posmatračkom programu. Na vježbi su se testirale procedure traženja i primanja međunarodne pomoći bilateralno (sa Crnom Gorom

i Kosovom) i preko Mehanizma Unije za civilnu zaštitu i uvježbavale procedure podrške zemlje domaćina (Host Nation support), koordinacija, saradnja i interoperabilnost među timovima na terenu, kao i jačala komunikacija i saradnja između glavnih aktera vježbe.

U okviru projekta SA RESILIENCE – Unapređenje teritorijalne otpornosti u južnom Jadranu, koji finansira Evropska unija u sklopu IPA INTERREG Programa za južni Jadran, od 9. do 13. VI 2025. u Podgorici, održane su obuka i pokazna vježba na temu gašenja požara na otvorenom prostoru uz upotrebu helikoptera i protivpožarnog aviona za 30 vatrogasaca-spasilaca iz Albanije, Italije i Crne Gore. Iz Crne Gore je obučeno 15 vatrogasaca-spasilaca iz službi zaštite i spašavanja Glavnog grada Podgorica, Prijestonice Cetinje i opština Ulcinj, Bar, Budva i Danilovgrad.

U sklopu projekta LADY – Prekogranični pristup poboljšanju procjene rizika od klizišta korištenjem inventara klizišta zasnovanog na LiDAR-u, koji se implementira u okviru IPA INTERREG Programa prekogranične saradnje između Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Crne Gore, nabavljeno je terensko vozilo koje će se koristiti za terensku verifikaciju, prevoz ljudi i opreme i prikupljanje podataka u slučaju klizišta i drugih elementarnih nepogoda, vrijednosti 28.590,00 eura i IT oprema za čitanje LiDAR snimaka (LiDAR tehnologija predstavlja savremen sistem laserskog snimanja područja radi prikupljanja geoinformacija), izradu i štampanje karata, vrijednosti 41.164,20 eura.

Ostale infomacije od značaja u kontekstu zakonodavnog okvira – Skupština je 30. VII 2025. donijela Zakon o potvrđivanju Konvencije o zajedničkom tranzitnom postupku („Sl. list CG – Međunarodni ugovori”, broj 10/25) i Zakon o potvrđivanju Konvencije o pojednostavljenju formalnosti u trgovini robom („Sl. list CG – Međunarodni ugovori”, broj 9/25) (Napomena: Više infomacija u okviru PP 29).

POGLAVLJE 31: VANJSKA, BEZBJEDNOSNA I ODBRAMBENA POLITIKA

Crna Gora je nastavila da se u potpunosti usklađuje sa Zajedničkom vanjskom i bezbjednosnom politikom Evropske unije, što uključuje i kontinuirano pridruživanje restriktivnim mjerama usvojenim od strane Savjeta Evropske unije i njihovo pravno transponovanje u naš pravni sistem. Vlada je 29. V 2025. donijela Strategiju za suprotstavljanje hibridnim prijetnjama 2025-2029 sa pratećim Akcionim planom 2025 – 2027 kojim se daju smjernice za unapređivanje postojećeg normativnog i institucionalnog okvira u cilju efikasnijeg suprotstavljanja širokom spektru hibridnih prijetnji. Realizacija mjera i aktivnosti sadržanih u ovom strateškom dokumentu ima za cilj uspostavljanje integrisanog nacionalnog sistema za suprotstavljanje hibridnim prijetnjama, kao i jačanje ukupne otpornosti države i društva na ovaj bezbjednosni izazov. Vlada je 19. VI 2025. usvojila Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za implementaciju Strategije odbrane Crne Gore 2023 – 2026 za 2024. godinu. Vlada je 3. IV 2025. donijela Odluku o obrazovanju Međuresorske komisije za reviziju strateških dokumenata, zakonskih i podzakonskih akata kojima su uređena pitanja od značaja za nacionalnu bezbjednost, čijim radom rukovodi ministar odbrane.

Crna Gora je nastavila politički dijalog s EU. U izvještajnom periodu, održani su brojni sastanci na visokom nivou⁵⁵.

⁵⁵ Predsjednik Crne Gore Jakov Milatović i predsjednik Vlade Crne Gore Miloško Spajić sastali su se sa predsjednikom Evropskog savjeta Antoniom Koštom (16. V 2025) i Visokom predstavnicom EU za vanjsku politiku i bezbjednost Kajaom Kalas (7. IV 2025) tokom njihovih zvaničnih posjeta Crnoj Gori. Potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova Ervin Ibrahimović je učestvovao na sastanku ministara vanjskih poslova država članica EU i zemalja kandidata regiona Zapadnog Balkana u okviru zasjedanja Savjeta za vanjske poslove, 13. IV 2025. godine u Luksemburgu. Učešće potpredsjednika Vlade i ministra vanjskih poslova na pomenutom sastanku predstavljalo je priliku za potvrđivanje nedvosmislenog opredjeljenja Vlade za evropski put Crne Gore i njene posvećenosti ispunjavanju obaveza iz evropske agende kako bismo postali punopravna članica EU do 2028. godine. Potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova Ervin Ibrahimović je učestvovao na neformalnom sastanku ministara vanjskih poslova država članica EU (Gymnich) sa ministrima vanjskih poslova zemalja kandidata u okviru predsjedavanja Poljske Savjetom EU, Varšava, 8. V 2025. godine. Na sastanku je pohvaljen je ostvareni napredak Crne Gore na putu ka članstvu u EU. Potpredsjednik Vlade za vanjske i evropske poslove Filip Ivanović se obratio članovima Odbora za vanjske poslove Evropskog

Tokom drugog kvartala 2025, u potpunosti je transponovan 16. paket sankcija Evropske unije prema Ruskoj Federaciji i režim prema Bjelorusiji, dok je 17. paket u procesu transponovanja. Crna Gora se usaglasila i sa 18. paketom sankcija Savjeta EU. Pored uspostavljanja Stalnog koordinacionog tijela za restriktivne mjere⁵⁶, zaduženog za niz koordinacionih, savjetodavnih i drugih zadataka u cilju efikasne primjene restriktivnih mjera na nacionalnom nivou, Vlada je 27. VI 2025. usvojila Akcioni plan za unapređenje nacionalnih kapaciteta za primjenu restriktivnih mjera (sankcija) za period 2025-2028. AP ima za cilj da sistematski unaprijedi kompletno stanje u oblasti restriktivnih mjera, u vidu edukacije, obuka, snaženja kadrovskih kapaciteta i digitalizacije. Predsjednik Crne Gore Jakov Milatović učestvovao je na četvrtom Samitu Ukrajina-Jugoistočna Evropa u Odesi, 11. VI 2025. Tom prilikom potpisao je deklaraciju kojom se poziva međunarodna zajednica da pojača podršku Ukrajini i naporima za pronalaženje diplomatskog puta ka trajnom miru, ali i da održi i pojača sankcije protiv Ruske Federacije u bankarskom i energetsom sektoru.

Saradnja s Ujedinjenim nacijama – Crna Gora se u potpunosti usklađuje sa zajedničkom vanjskom i bezbjednosnom politikom EU kroz pridruživanje svim zajedničkim izjavama i pozicijama Evropske unije u svim UN forumima. U periodu od 1. IV – 1. IX 2025, ispunjene su obaveze koje odnose na izvještavanja o sprovođenju međunarodno-pravnih instrumenata iz oblasti razoružanja i kontrole naoružanja, u skladu s rokovima izvještavanja Ujedinjenih nacija i finansijske kontribucije prema određenim mirovnim misijama, organizacijama i konvencijama. U vezi s tim, Ministarstvo odbrane je dostavilo izvještaje o implementaciji konvencija iz domena razoružanja i kontrole naoružanja⁵⁷.

Crna Gora ostaje posvećena promovisanju uloge žena u miru i bezbjednosti, kao i implementaciji ciljeva rezolucije SBUN 1325 i njoj pratećih rezolucija. Vlada je 11. IV 2025. usvojila Godišnji izvještaj o realizaciji aktivnosti iz Akcionog plana Strategije implementacije rezolucije SBUN 1325 i njoj pratećih rezolucija za period od 2024. do 2027. za 2024. godinu. Procenat realizacije aktivnosti je 70,9%. Ministarstvo odbrane, kao nosilac implementacije strateškog dokumenta za primjenu ciljeva rezolucije Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija 1325 – „Žene, mir i bezbjednost“. U okviru obilježavanja 25. godišnjice usvajanja Rezolucije, preduzimaju se aktivnosti na organizaciji regionalne konferencije, čija je realizacija planirana za septembar 2025.

Ljudska prava – Crna Gora nastavlja da aktivno učestvuje u zasijedanjima Savjeta za ljudska prava (HRC) i održava dijalog o ljudskim pravima s EU i državama članicama, sa posebnim fokusom na stanje u Ukrajini i Gazi i pozicioniranje u sjedištima UN. Crna Gora nastavlja aktivno učešće u Radnoj grupi za Opšti periodični pregled (UPR) stanja ljudskih prava u državama članica UN, u okviru koje je u januaru i maju 2025. učestvovala u dijalogu o stanju ljudskih prava u 28 država članica (uključujući države članice EU – Italiju, Sloveniju, Španiju i Švedsku). Visoki komesar Ujedinjenih nacija za ljudska prava Volker Turk boravio je u prvoj zvaničnoj posjeti Crnoj Gori, od 18 – 19.V 2025, tokom koje su održani sastanci sa predsjednikom Crne Gore Jakovom Milatovićem, potpredsjednikom Vlade i ministrom vanjskih poslova Ervinom Ibrahimovićem, ministrom pravde Bojanom Božovićem i ministrom ljudskih i manjinskih prava Fatmirom Đekom, kao i sa zaštitnikom ljudskih prava i sloboda Sinišom Bjekovićem i

parlamenta (EP) - AFET što je potvrdila i priznanje mjera koje je Crna Gora preduzela u cilju napretka ka članstvu u Evropskoj uniji. U izvještajnom periodu je održana 16. Međuvladina konferencija Crne Gore i Evropske unije na kojoj je zatvoreno jedno pregovaračko poglavlje (poglavlje 5). Centar za bezbjednosnu saradnju je imao sastanak kontakt osoba za RACVIAC u online formatu 3.VI 2025.

⁵⁶ Vlada je 3. IV 2025. donijela Odluku o obrazovanju Stalnog koordinacionog tijela za restriktivne mjere, u skladu sa Zakonom o restriktivnim mjerama

⁵⁷ Godišnji izvještaj po osnovu člana VII Konvencije o hemijskom oružju (CWC), sa aspekta svoje nadležnosti; Godišnji izvještaj u vezi sa informacijama o nacionalnim programima u zaštitne svrhe protiv hemijskog oružja, u skladu sa članom X Konvencije o hemijskom oružju (CWC), sa aspekta svoje nadležnosti; Godišnji izvještaj u skladu sa članom VII Konvencije o zabrani kasetne municije (CCM), sa aspekta svoje nadležnosti.

predstavnicima civilnog sektora. Regionalni direktor Međunarodne organizacije za migracije (IOM) za Evropu i Centralnu Aziju boravio je u posjeti Crnoj Gori 16. V 2025, povodom učešća na konferenciji "Radne migracije: Podrška ekonomskom rastu na Zapadnom Balkanu", u okviru kojeg se susreo sa potpredsjednikom Vlade i ministrom vanjskih poslova Ervinom Ibrahimovićem.

Mir i bezbjednost – Imajući u vidu strukturne i kadrovske promjene, odlukom Vlade 15. V 2025. ažurirano je članstvo Nacionalnog koordinacionog tijela za neproliferaciju oružja za masovno uništenje, čijim će radom i dalje koordinirati Ministarstvo vanjskih poslova, sa zadatkom da nastavi praćenje sprovođenja Mape puta za prevenciju, detekciju, suzbijanje i zaštitu od hemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih prijetnji i rizika (HBRN), prevenciju i suzbijanje proliferacije oružja za masovno uništenje i sredstava za njihovu isporuku, te onemogućavanje njihovog dospijevanja u ruke nedržavnih aktera (2023-2028). Sastav pomenutog tijela, takođe je upodobljen potrebama Akcionog plana za unapređenje djelotvornosti sistema sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma i tehničke usklađenosti za period 2024-2025, shodno preporukama Komiteta eksperata za evaluaciju mjera za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma Savjeta Evrope (MONEYVAL), kroz uključivanje mjera za borbu protiv finansiranja proliferacije.

Održivi razvoj – Nastavljena je redovna aktivnost koordinacije saradnje sa UN timom u Crnoj Gori, kroz praćenje implementacije Okvira saradnje za održivi razvoj Vlade Crne Gore i UN sistema u zemlji (UNSDCF) za period 2023 – 2027. Godišnji sastanak Nadzornog komiteta za praćenje implementacije Okvira saradnje za održivi razvoj Vlade Crne Gore i UN sistema u zemlji (UNSDCF) za period 2023-2027. održan je, 29. V 2025. u Podgorici, na kojem je usvojen Zajednički plan rada za 2025. Predsjednik Crne Gore Jakov Milatović učestvovao je na četvrtoj međunarodnoj konferenciji UN o finansiranju za razvoj (FFD4) održanoj u periodu od 30. VI do 3. VII 2025. u Sevilji, Španija.

Saradnja u okviru Evropske unije – Crna Gora je izrazila interes da učestvuje u PESCO projektima, kao i da potpiše Sporazum o partnerstvu sa EU u oblasti odbrane i bezbjednosti. Delegacija Evropske službe za vanjske poslove je 19. V 2025. boravila u „post-adoption mission“ posjeti Ministarstvu odbrane, u cilju otpočinjanja implementacije Mjere pomoći Evropskog mirovnog instrumenta za 2025.

Saradnja sa OEBS-om – Crna Gora se u potpunosti usklađuje sa ZVBP EU kroz pridruživanje svim zajedničkim izjavama i pozicijama Evropske unije u okviru OEBS-a. U periodu 5 – 6. V 2025, specijalna izaslanica predsjedavajuće Organizaciji za evropsku bezbjednost i saradnju (OEBS) boravila je u službenoj posjeti Crnoj Gori, tokom koje je imala sastanke sa predsjednikom Vlade, predsjednikom Skupštine, kao i predstavnicima MVP i Predsjedništva Crne Gore. U cilju razmatranja zajedničke saradnje u oblasti inkluzije mladih i unapređenja njihovog položaja, specijalni izaslanik predsjedavajuće OEBS-u za agendu *Mladi, mir i bezbjednost* (CIO SR YPS) je imao susret sa ministrom sporta i mladih, 13. VI 2025. tokom zvanične posjete Crnoj Gori. Crna Gora imala je nacionalnu izjavu na Godišnjoj bezbjednosnoj preglednoj konferenciji OEBS-a – ASRC u junu i aktivno je učestvovala na Konferenciji „Helsinki 50+“ povodom obilježavanja pola vijeka od potpisivanja Helinškog završnog akta (31. VII 2025). Crna Gora se 24. VII 2025. pridružila grupi od 41 države učesnice OEBS-a u pokretanju petog Moskovskog mehanizma za Ukrajinu u odnosu na postupanje sa ukrajinskim ratnim zarobljenicima i kršenje ljudskih prava od strane Ruske Federacije.

Crna Gora je u izvještajnom periodu ispunila sve obaveze iz godišnjeg kalendara Foruma za bezbjedonosnu saradnju OEBS-a za 2025. Nastavljena saradnja s Misijom OEBS-a u Crnoj Gori na implementaciji projekta „Ublažavanje bezbjednosnih rizika od SALW/SCA u Crnoj Gori“, u skladu s definisanim ciljevima i aktivnostima projekta.

Saradnja sa Savjetom Evrope – Crna Gora se u potpunosti usklađuje sa ZVBP EU kroz pridruživanje svim zajedničkim izjavama i pozicijama Evropske unije u okviru Savjeta Evrope. U periodu 3 – 6 . IV 2025, Crna Gora je bila domaćin Zajedničkog sastanka Upravnog i Administrativnog odbora Razvojne banke Savjeta Evrope (CEB), koji je održan u Budvi. Zajednički sastanak otvorio je generalni sekretar Savjeta Evrope Alan Berse, koji je boravio u zvaničnoj posjeti Crnoj Gori 2 - 4. IV 2025. godine, kojom prilikom je imao susrete sa najvišim državnim zvaničnicima. Ostvarena je intenzivna saradnja i sa Evropskom komisijom za demokratiju putem prava – Venecijanska komisija (upućena dva zahtjeva za mišljenje, koja usvojena na 143. sjednici VK 13 – 14. VI 2025, uz učešće visokih predstavnika nadležnog resora u VCG, organizovana ekspertska posjeta Venecijanske komisije Crnoj Gori, u periodu 24 – 25. IV 2025). Na 134. ministarskom sastanku Komitetu ministara Savjeta Evrope, koji je održan u periodu 13 – 14. V 2025. godine, učešće je uzeo potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova Ervin Ibrahimović. Potpredsjednik Vlade za politički sistem, pravosuđe i antikorupciju Momo Koprivica boravio je u radnoj posjeti Strazburu u periodu 22-26. IV 2025. godine,

Ministarstvo vanjskih poslova je u izvještajnom periodu nastavilo da sprovodi aktivnosti u cilju pripreme Crne Gore za predsjedavanje Komitetu ministara Savjeta Evrope (novembar 2026 – maj 2027), uključujući i kroz koordinaciju multisektorske radne grupe koju je Vlada formirala u januaru o.g. za pripreme predsjedavanja.

Saradnja u okviru NATO

Potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova Ervin Ibrahimović učestvovao je na sastanku ministara vanjskih poslova NATO članica, u Briselu 3 i 4. IV 2025, kao i na neformalnom sastanku ministara vanjskih poslova NATO članica, održanog 14 – 15. V 2025. u Antaliji, Republika Turska. Predsjednik Crne Gore Jakov Milatović, potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova Ervin Ibrahimović i ministar odbrane Dragan Krapović učestvovali su na sastanku šefova država i vlada NATO članica, održanom 24 – 25. VI 2025. g u Hagu, Kraljevina Nizozemska. Na Samitu je usvojena istorijska odluka o povećanju izdvajanja za odbranu, čime će se ojačati djelovanje Alijanse u svim aspektima, sa ciljem zaštite teritorije i bezbjednosti građana. Usvojena je Deklaracija kojom je postavljen novi osnov za izdvajanje za odbranu od 5%, uz isticanje značaja povećanja proizvodnje u odbrambenoj industriji, te potvrđen nastavak podrške Ukrajini.

Kontrola naoružanja

Informacije u vezi s Australijanskom grupom i Vasenarskim aranžmanom dat je u poglavlju 30 – Vanjski odnosi.

U periodu od 1. IV – 1. IX 2025, Crna Gora je nastavila da učestvuje u aktivnostima po pitanju kontrole naoružanja. Kada je u pitanju inspekcija po BD11, u periodu od 6 – 9. V 2025, Crna Gora je imala jednu aktivnu inspekciju specifičnog područja po Bečkom dokumentu na teritoriji Švajcarske. U skladu sa Bečkim dokumentom, u periodu od 27 – 29. V 2025, jedan inspektor iz Crne Gore je bio u sastavu inspeksijskog tima Češke prilikom inspeksijskog nadzora na Kipru. U skladu sa obavezama koje proizilaze iz BD11, uspješno i pravovremeno su distribuirane i razmijenjene sljedeće informacije: Globalna vojna informacija po Bečkom dokumentu 2011 (GEMI) – 30. IV 2025. U skladu sa Sporazumom o podregionalnoj kontroli naoružanja SPKN – DAYTON, u periodu od 18. do 20. VI 2025. Crna Gora je realizovala jednu pasivnu kvotu: inspeksijski nadzor u Crnoj Gori od strane R. Srbije.

Viškovi naoružanja i ubojnih sredstava – U periodu od 1. IV – 1. IX 2025, nije bilo rješavanja viškova ubojnih sredstava. Službenici Odsjeka za NUS (uništavanje neeksplozivnih ubojnih sredstava) u okviru Direktorata za zaštitu i spašavanje MUP-a, u periodu 1. I – 30. VI 2025, realizovali su 355 aktivnosti na zaštiti od neeksplozivnih ubojnih sredstava i tom prilikom prikupljeno je 5 tona NUS-a. Takođe, realizovano je osam aktivnosti prikupljanja podvodnog NUS-a i dvije aktivnosti uništavanja NUS-a pod vodom.

Učešće u UN misijama

Pored učešća u UN misiji na Kipru (policijsko osoblje), u aprilu 2025. pripadnica Vojske Crne Gore (VCG) je završila angažovanje (od aprila 2024. godine) u misiji UN MINURSO. U planu je upućivanje jedne oficirke u ovu misiju u septembru 2025. U skladu sa prioritarnim politikama Ujedinjenih nacija na povećanju broja žena u misijama Ujedinjenih nacija, Vojska Crne Gore od 2020. u navedenu misiju upućuje samo oficirke.

Učešće u EU misijama i operacijama

U pomorskoj operaciji EU NAVFOR ATALANTA do sada je učestvovalo 96 pripadnika VCG. U februaru 2025, Vojska uputila je jednog oficira na brod Ratne mornarice R. Italije, čije je angažovanje završeno u prvoj polovini juna 2025. U junu 2025. upućen je jedan oficir VCG na brod Ratne mornarice R. Španije, čije će angažovanje trajati do novembra 2025.

Skupština je 12. VI 2025. godine donijela Odluku o upućivanju pripadnika VCG u sastav misije vojne pomoći EU za podršku Ukrajini (EUMAM Ukraine). VCG će u ovoj misiji učestvovati u okviru kontingenta Vojske R. Slovenije, a učešće se planira u toku 2026. VCG će imati do tri člana/instruktor, nakon okončanja administrativnih procedura s Vojskom R. Slovenije i Vojskom SR Njemačke, kao domaćina.

Učešće u NATO misijama

NATO misija Irak (NMI) – U misiji se nalazi jedan pripadnik VCG, koji je raspoređen u avgustu 2025.

KFOR – Crna Gora je nastavila sa aktivnim doprinosom misiji KFOR, a trenutno su u ovoj misiji angažovani jedan oficir i jedan podoficir.

NATO operacija Sea Guardian – U maju 2025, jedan pripadnik VCG bio je angažovan na brodu Mornarice R. Albanije, dok je drugi upućen na grčki brod u junu 2025.

Ostale NATO aktivnosti – Doprinos Crne Gore aktivnostima Alijanse na njenim istočnim granicama ostvaruje se kroz angažovanje pripadnika VCG u borbenim grupama u Letoniji i Bugarskoj u okviru isturenih kopnenih snaga (Forward Land Forces). U junu 2025, Crna Gora je u okviru borbene grupe u Letoniji rasporedila četrnaestu rotaciju, dok je šesta rotacija raspoređena u Bugarsku u avgustu 2025. Pripadnik VCG angažovan je od novembra 2024. godine u NATO Multinacionalnoj komandi Jugoistok u Bukureštu.

NATO bezbjednosna pomoć i obuka za Ukrajinu (NSATU) - Odbor za bezbjednost i odbranu Skupštine usvojio je 17. VII 2025. Predlog odluke o angažovanju pripadnika VCG u sastav NSATU. Očekuje se donošenje skupštinske odluke u narednom periodu.

Ukrajina – Vlada je 15. V 2025. usvojila Sporazum o saradnji u oblasti bezbjednosti i dugoročne podrške između Ukrajine i Crne Gore, koji je prethodno usaglašen s ukrajinskom stranom. Sporazum predstavlja još jedan dokaz političke volje i posvećenosti naše države da nastavi da podržava pravo Ukrajine na odbranu teritorijalnog integriteta i suvereniteta.

CMX – Crna Gora, u skladu sa planiranom dinamikom rada Alijanse, aktivno učestvuje u pripremi i realizaciji NATO vježbi upravljanja kriznim situacijama (Crisis Management Exercise - CMX). Crna Gora je od dobijanja punopravnog članstva učestvovala u vježbama CMX17, CMX19 i CMX23. Vježba „Crisis Management Exercise 25” (CMX25) realizovana je u prvom kvartalu 2025.

Regionalna saradnja

Crna Gora učestvovala je na sastanku političkih direktora ministarstava odbrane i ministarstava vanjskih poslova zemalja članica Američko-jadranske povelje A5, održanom 16. IV 2025, u Konjicu, Bosna i Hercegovina, čime je obilježen početak predsjedavanja BiH ovom inicijativom u 2025. Sastanak političkih direktora zemalja učesnica inicijative „Odbrambena saradnja država Srednje Evrope i Zapadnog Balkana“ (CEDC+WB) održan je 29 – 30. IV 2025. u Bratislavi, R. Slovačka. Godišnji sastanak zamjenika načelnika Generalštabova oružanih snaga zemalja članica inicijative „Proces saradnje ministara odbrane zemalja Jugoistočne Evrope“ – SEDM, održan je u Sofiji, R. Bugarska 11. VI 2025.

U okviru **Balkanske medicinske namjenske jedinice – BMTF** realizovan je 57. sastanak Upravnog odbora u periodu od 5. do 8. V 2025. godine u Ljubljani, R. Slovenija, dok je planirano da Crna Gora bude domaćin 58. sastanka Upravnog odbora u periodu od 1. do 5. IX 2025. Ministarstvo odbrane Crne Gore i Vojska Crne Gore podržavaju aktivnosti BMTF-a delegiranjem jednog predstavnika u Upravni odbor, koji predstavlja najviši organ u donošenju odluka; zatim imenovanjem predstavnika VCG za štabnu poziciju S-5 u Stalnoj organizaciji; upućivanjem 6 lica u medicinsku jedinicu, odnosno u Vanbolničko odjeljenje i Evakuacioni tim. Ministarstvo odbrane Crne Gore plaća godišnju kontribuciju u iznosu od 4.577,77 eura, koja će nakon usvajanja na Upravnom odboru biti uvećana za 15% za 2026.

Crna Gora je u periodu od 26. do 29. V 2025. bila domaćin radionice „Transparentnost u sektoru bezbjednosti“ u okviru saradnje sa Centrom za bezbjednosnu saradnju – RACVIAC. Crna Gora je 1. VI 2025. uputila svog prvog predstavnika na rad u RACVIAC, na poziciju menadžera aktivnosti (Odbrambeni savjetnik u Centru za bezbjednosnu saradnju RACVIAC).

Upravljanje krizama

Informacije u vezi s upravljanjem civilnim krizama i bilans ostvarenih rezultata dati su u okviru poglavlja 30 – Vanjski odnosi.

Crna Gora je aktivno i, u skladu s planiranom dinamikom rada Alijanse, učestvovala u aktivnostima NATO procesa upravljanja kriznim situacijama. Vježbe kriznog upravljanja realizovane su u skladu sa NATO priručnikom za odgovor (NATO response system manual) i Nacionalnim katalogom mjera za odgovor na krize, u kojem su jasno definisani nacionalni nosioci odgovora na mjere i aktivnosti koje je neophodno preduzeti za implementaciju mjera kada se aktiviraju od strane NATO.

Vježbe i obuke

Međunarodna pomorska vježba „Adrion Livex 25“ realizovana je u periodu od 22. do 27. VI 2025. u Bokokotorskom zalivu. Domaćin je bila Crna Gora, a učestvovala su mornarice zemalja potpisnica Jadransko-jonske inicijative – ADRIION: Albanija, Grčka, Hrvatska, Italija i Slovenija. Značaj ovog tipa vježbi je u jačanju kapaciteta za zajednički odgovor na savremene bezbjednosne izazove u Jadransko-jonskom regionu, kao i interooperabilnosti mornarica.

PRILOZI

Prilog 1 – Zakoni koje je donijela Skupština Crne Gore 28. saziva u periodu od 1. IV do 31. VII 2025.

1. Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Ujedinjenih Arapskih Emirata o ekonomskoj saradnji
2. Zakon o potvrđivanju Sporazuma o saradnji u oblasti turizma i razvoja nekretnina između Vlade Crne Gore i Vlade Ujedinjenih Arapskih Emirata

3. Zakon o potvrđivanju Sporazuma o Centralnoevropskom programu razmjene za univerzitetske studije
4. Zakon o obrazovanju odraslih
5. Zakon o nacionalnim stručnim kvalifikacijama
6. Zakon o naučnoistraživačkoj djelatnosti
7. Zakon o izmjenama Zakona o osnovnom obrazovanju i vaspitanju
8. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o nacionalnom okviru kvalifikacija
9. Zakon o podsticajnim mjerama za razvoj istraživanja i inovacija
10. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o inovacionoj djelatnosti
11. Zakon o dopuni Zakoni o eksproprijaciji
12. Zakon o mjerama sigurnosti prilikom istraživanja i proizvodnje ugljovodonika u podmorju
13. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o divljači i lovstvu
14. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o alternativnom rješavanju sporova
15. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o upravnom sporu
16. Zakon o potvrđivanju Sporazuma o finansiranju ponovnog uspostavljanja zajedničke stalne postavke u Bloku 17 Državnog muzeja Aušvic – Birkenau
17. Zakon o potvrđivanju Sporazuma o pružanju vazduhoplovnih usluga između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Azerbejdžan
18. Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o vazdušnom saobraćaju
19. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o gimnaziji
20. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o priznavanju inostranih obrazovnih isprava i izjednačavanju kvalifikacija
21. Zakon o potvrđivanju akata Svjetskog poštanskog saveza
22. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o fondu rada
23. Zakon o ostvarivanju prava na finansijsku podršku lica koja su bila zaposlena u privrednim društvima u sektoru drvoprerađivačke industrije
24. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o stručnom obrazovanju
25. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o uzimanju i presađivanju ljudskih organa u svrhu liječenja
26. Zakon o potvrđivanju dopune 23, dopuna 24, izmjene i dopuna 24, izmjene 26, izmjene i dopune 27, izmjene i dopune 28, dopuna 28 bis, izmjene i dopune 29, izmjene i dopune 30, izmjena i dopuna 31, izmjene i dopune 32, izmjene i dopune 33, izmjene i dopune 34, izmjene i dopuna 35, izmjene i dopune 36, dopuna 37, izmjene i dopuna 38 i izmjene i dopune 39 Carinske konvencije o međunarodnom prevozu robe na osnovu isprava za MDP (Karneta TIR) (Konvencija TIR, 1975)
27. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala

28. Zakon o dopunama Zakona o sudskim vještacima
29. Zakon o akvakulturi
30. Zakon o morskom ribarstvu
31. Zakon o strukturnim mjerama i državnoj pomoći u ribarstvu i akvakulturi
32. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju
33. Zakon o spoljnoj trgovini robom koja bi se mogla koristiti za izvršenje smrtne kazne, mučenje ili drugo okrutno, neljudsko ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje
34. Zakon o potvrđivanju Odluke broj 1/2023 Zajedničkog komiteta Regionalne konvencije o Pan-Euro-Mediterranskim preferencijalnim pravilima porijekla od 7. decembra 2023. godine o izmjeni Regionalne konvencije o Pan-Euro-Mediterranskim preferencijalnim pravilima porijekla
35. Zakon o potvrđivanju Sporazuma o pristupu visokom obrazovanju i prijemu na studije na Zapadnom Balkanu
36. Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Savezne Republike Njemačke o saradnji u oblasti kulture, obrazovanja, nauke, mladih i sporta
37. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o uslugama
38. Zakon o izmjeni Zakona o koncesijama
39. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima i namještenicima
40. Zakon o izmjenama Zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu
41. Zakon o reviziji
42. Zakon o računovodstvu
43. Zakon o izdavanju pokrivenih obveznica i nadzoru pokrivenih obveznica
44. Zakon o sanaciji investicionih društava
45. Zakon o izmjeni Zakona o ličnoj karti
46. Zakon o izmjeni Zakona o zaštiti i spašavanju
47. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izboru odbornika i poslanika
48. Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o lokalnoj samoupravi
49. Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja
50. Zakon o izmjeni i dopuni Zakona o porezu na nepokretnosti
51. Zakon o posredovanju u prometu i zakupu nepokretnosti
52. Zakon o izmjenama i dopunama Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju
53. Zakon o Kreditno – garantnom fondu Crne Gore
54. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zanatstvu

55. Zakon o upravljanju, unutrašnjoj kontroli i unutrašnjoj reviziji u javnom sektoru
56. Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o poreskim savjetnicima
57. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prevozu opasnih materija
58. Zakon o dopunama Zakona o zaštiti lica i imovine
59. Zakon o željeznici
60. Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o obligacionim odnosima i osnovama svojinsko – pravnih odnosa u vazdušnom saobraćaju
61. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o vinu
62. Zakon o potvrđivanju Konvencije o zajedničkom tranzitnom postupku
63. Zakon o potvrđivanju Konvencije o pojednostavljenju formalnosti u trgovini robom
64. Zakon o potvrđivanju Međunarodne konvencije o očuvanju atlantskih tuna, Pariskog protokola o izmjenama članova XIV, XV i XVI Međunarodne konvencije o očuvanju atlantskih tuna, Madridskog protokola o izmjenama člana X stav 2 Međunarodne konvencije o očuvanju atlantskih tuna i Protokola o izmjenama i dopunama Međunarodne konvencije o očuvanju atlantskih tuna
65. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o stečaju i likvidaciji banaka
66. Zakon o kontroli državne pomoći
67. Zakon o igrama na sreću
68. Zakon o izmjeni Zakona o finansiranju lokalne samouprave
69. Zakon o dopunama Zakona o Sudskom savjetu i sudijama
70. Zakon o dopunama Zakona o Državnom tužilaštvu
71. Zakon o dopunama Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore
72. Zakon o legalizaciji bespravnih objekata
73. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o maslinarstvu i maslinovom ulju
74. Zakon o privrednim društvima
75. Zakon o registraciji privrednih i drugih subjekata
76. Zakon o zdravstvenoj zaštiti
77. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o veterinarstvu
78. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izgradnji objekata
79. Zakon o sprovođenju mjera podrške poljoprivredne politike, politike ruralnog razvoja i politike ribarstva
80. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o šumama
81. Zakon o dopuni Zakona o zaštiti kulturnih dobara

Prilog 2 – Politički kriterijumi

Drugostepeni postupak

U izvještajnom periodu, Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama postupala je po žalbama građana i pravnih lica podnijetim protiv odluka organa vlasti u vezi sa zahtjevima za slobodan pristup informacijama.

Ukupno je odlučeno po 2.585 žalbi, pri čemu je 1.550 žalbi usvojeno. Od tog broja, u 692 slučaja usvojene su žalbe kojima je poništeno rješenje prvostepenog organa, dok je 858 žalbi usvojeno zbog povrede pravila upravnog postupka, odnosno zbog ćutanja administracije.

Odbijeno je ukupno 785 žalbi, i to iz sljedećih razloga:

U 213 slučajeva žalbe su odbijene jer nije utvrđena povreda postupka, tj. nije bilo ćutanja administracije, 270 žalbi je odbijeno po osnovu merituma, jedna žalba je odbijena kao neblagovremena, pet žalbi je odbijeno kao nedozvoljene, 294 žalbe su odbijene zbog nenadležnosti Agencije, dvije žalbe su odbačene kao neuredne, takođe, tokom istog perioda obustavljeno je 249 postupaka, za koje su donesena odgovarajuća rješenja o obustavi.

U jednom predmetu, Savjet Agencije je donio odluku da se inicira postupak upravnog inspekcijskog nadzora, što ukazuje na prepoznatu potrebu za dodatnim mehanizmima kontrole nad zakonitošću rada organa vlasti. Ovi podaci ukazuju na kontinuirani angažman Agencije u zaštiti prava na pristup informacijama, kao i na sistemsku reakciju u slučajevima nepostupanja organa javne vlasti. U periodu od 1. I do 30. VI 2025. Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama zaprimila je ukupno 2.008 žalbi u vezi sa ostvarivanjem prava na slobodan pristup informacijama. Od toga, 1.883 žalbe dostavljene su direktno Agenciji i evidentirane u UPII upisniku, dok je 125 žalbi dostavljeno putem Upravnog suda Crne Gore, kao dio tužbenih zahtjeva zbog ćutanja administracije Savjeta Agencije, s obzirom na to da ih prvostepeni organi nijesu dostavili Savjetu na odlučivanje.

Inspekcijski nadzor

U okviru nadležnosti praćenja proaktivne objave informacija, Agencija je sprovela ukupno 49 inspekcijskih nadzora kod obveznika primjene Zakona o slobodnom pristupu informacijama. Nadzori su obuhvatili širok spektar institucija – od državnih uprava, regulatornih agencija i javnih ustanova do lokalnih samouprava i javnih preduzeća. Ovi nadzori bili su usmjereni na provjeru dostupnosti i ažurnosti informacija koje su organi javne vlasti dužni objavljivati na svojim internet stranicama.

Popis subjekata kod kojih je izvršen nadzor uključuje, između ostalih, Upravu za saobraćaj, Skupštinu Crne Gore, Upravu za nekretnine, Centralnu banku, više agencija i javnih preduzeća na lokalnom nivou, uključujući jedinice lokalne samouprave Herceg Novi, Nikšić i Mojkovac.

Postupci pred Upravnim sudom

U posmatranom periodu, Upravni sud je donio ukupno 1.336 odluka u predmetima u kojima je tužena Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama. Odluke su razvrstane prema njihovoj pravnoj kvalifikaciji, uključujući:

Presude koje obavezuju Agenciju – 45 slučajeva, Presude kojima se poništava akt Agencije (član 56) – 46, Presude – tužba se usvaja, a žalba tužioca se odbija – dva, Presude kojima se tužba odbija – 67, Presude – poništeno iz drugih osnova – dva.

U pogledu rješenja:

Rješenja o obustavi postupka – 663; Rješenja kojima se tužba povlači – 157; Rješenja – tužba preuranjena – 42; Rješenja – tužba se odbacuje kao neuredna ili nedozvoljena – ukupno 38; Rješenja kojima se zahtjev odbija ili usvaja – 19

Ukupan broj svih odluka donesenih pred Upravnim sudom u ovom periodu iznosi 1.336, pri čemu se zapaža znatan broj obustavljenih i povučenih tužbi, što može ukazivati na procesna ili proceduralna poboljšanja u radu Agencije i komunikaciji sa podnosiocima zahtjeva.

Eksterna revizija

Skupština nije pokrenula proceduru imenovanja predsjednika Senata, od VII. 2022. Kako Skupština i dalje nije imenovala predsjednika Senata, Senat DRI je odredio najstarijeg člana Senata da predsjedava Senatom i predstavlja Instituciju do izbora predsjednika Senata DRI od strane Skupštine Crne Gore.

U izvještajnom periodu, popunjenost radnih mjesta u DRI u odnosu na ukupan broj sistematizovanih radnih mjesta iznosi 83%. Ukupan broj zaposlenih na 30. VI. 2025. iznosi 87 zaposlenih. Pored pet članova Senata i sekretarke DRI, Institucija broji 63 zaposlena koja spadaju u revizorski kadar, jednog savjetnika predsjednika Senata i 17 zaposlenih zaduženih za administrativno stručne poslove.

Državna revizorska institucija je shodno potpisanom Protokolu o saradnji dostavila sve konačne izvještaje o reviziji Skupštini na uvid i nadležnim skupštinskim radnim tijelima s izrečenim uslovnim i negativnim mišljenjem. U odnosu na dostavljene izvještaje, na 45. sjednici Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje održanoj u maju tekuće godine razmatran je Izvještaj o reviziji „Uspješnost realizacije aktivnosti predviđenih Strategijom zaštite i unapređenja mentalnog zdravlja u Crnoj Gori za period 2019 – 2023.“ Administrativni odbor je u junu mjesecu t.g. održao konsultativno saslušanje na 40. sjednici na temu „Realizacija preporuke Državne revizorske institucije Crne Gore za donošenje rješenja o zaradi za predsjednika i članove Savjeta Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost za 2020. godinu“. U julu mjesecu t.g. Odbor za ljudska prava i slobode je na nastavku 21. sjednice razmotrio Godišnji izvještaj o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2024. sa osvrtom na Treći izvještaj Državne revizorske institucije o realizaciji preporuka iz Izvještaja o finansijskoj reviziji i reviziji pravilnosti poslovanja Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2020.

U periodu I-VI 2025. DRI je izradila i objavila ukupno 54 izvještaja, i to: 12 izvještaja o reviziji i 42 izvještaja o realizaciji preporuka. Od ukupno 12 revizija, DRI je izvršila: šest finansijskih revizija i revizija usklađenosti, jednu reviziju usklađenosti iz oblasti tužilaštva, tri revizije uspjeha, od kojih su dvije revizije sprovedene iz oblasti ciljeva održivog razvoja, dvije revizije IT sistema.

U izvještajnom periodu, DRI je izvršila kontrolu realizacije preporuka datih u Izvještajima o reviziji i na osnovu 42 izvještaja o realizaciji preporuka: Prekontrolisala ukupno 580 revizorskih preporuka, od kojih je 45.34% realizovano, 13.10% nerealizovano, 18.79% djelimično realizovano, 9.14% u fazi realizacije, 0.69% preporuka nijesu primjenjive i za 12.93% preporuka nije utvrđen status.

Prilog 3 – Statistika u poglavlju 27

Horizontalno zakonodavstvo – Statistika

Procjena uticaja na životnu sredinu-EIA/strateška procjena uticaja na životnu sredinu - SEA

Shodno Zakonu o procjeni uticaja na životnu sredinu (EIA), u postupcima koje vodi Agencija za zaštitu životne sredine, za period 1. I 2025-30. VI 2025. za navedeni period donijeto je 25 rješenja kojima je data saglasnost na elaborat procjene uticaja na životnu sredinu, 3 zahtjeva su odbijena, 29 rješenja za koje je donijeta odluka da nije potrebna izrada elaborate procjene uticaja i 8 postupaka je obustavljeno.

U cilju unapređenja učešća javnosti, raspisuju se javni pozivi NVO-ima koji se bave životnom sredinom u cilju uključivanja u rad komisije za ocjenu elaborata. Ovaj proces sproveden za projekat rekonstrukcije objekta mesne industrije, KO Grbe u zahvatu Prostorno-urbanističkog plana opštine Danilovgrad, Opština Danilovgrad.

Shodno Zakonu o strateskoj procjeni uticaja na životnu sredinu (SEA) – za navedeni period donijeto je 5 saglasnosti na izvještaj o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu, a 9 postupaka je u toku.

Odgovornost za štetu u životnoj sredini (ELD)

Shodno Zakonu o odgovornosti za štetu u životnoj sredini za navedeni period, Agencija za zaštitu životne sredine ukupno je pokrenula 3 postupka za utvrđivanje štete u životnoj sredini. Sva 3 postupka su još uvijek u proceduri.

Eko krime

Član KZ	Neriješeni predmeti	Primljeni predmeti	Ukupan broj predmeta u radu	Broj pravosnažno riješenih predmeta	Vrste pravosnažnih odluka po licima					Vrsta pravosnažno izrečenih kazni po licima					
					Osudjujuće	Oslobađajuće	Odbačaj	Obustava postupka	Odbijajuća	Uсловna kazna	Zatvorska kazna	Rad u javnom interesu	Novčana kazna	Sudska opomena	Posebne obaveze
303	2		2												
303a			0												
303b			0												
304			0												
305			0												
306			0												
307	2		2												
307a			0												
308	4	1	5												
309	4	3	7	1	1						1				
310	1		1												
311	3		3												
312	1	1	2	1	1					1					
313			0												
314			0												
315			0												
316			0												
317			0												
318			0												
319			0												
320			0												
321			0												
322			0												
323	2	1	3												
324	51	16	67	19	16	5			3	9	5		13		1
325	1	2	3												
326	3	6	9	3	4					4					
326a	87	84	171	34	36					35	1				
326b			0												
326c			0												

Uvidom u dostavljene statističke podatke može se zaključiti da se, u izvještajnom periodu, najviše krivičnih prijava odnosilo na krivična djela: šumske krađe (član 324 KZ) i građenje objekta bez prijave i dokumentacije za građenje (326a KZ), dok se manji broj krivičnih prijava odnosio na krivična djela: zagađenje životne sredine (član 303 KZ), oštećenje životne sredine (član 307 KZ), uništenje biljaka (član 308 KZ), mučenje i ubijanje životinja i razaranje njihovih staništa (član 309KZ), uništenje i oštećenje zaštićenog prirodnog dobra (član 310KZ), krađa zaštićenog prirodnog dobra (član 311 KZ), pustošenje šuma (član 323 KZ), nezakonit lov (član 325KZ), nezakonit ribolov (član 326KZ).

Inspekcijski nadzor

Ekološka inspekcija je u izvještajnom periodu 1. I 2025 - 30. VI 2025. izvršila 691 inspekcijski pregled u kojima je utvrdila 244 nepravilnosti:

Broj inspekcijskih pregleda	691
- redovni	295
- po inicijativi	289
- kontrolni	107
Broj utvrđenih nepravilnosti	244
Broj ukazivanja	135
Broj rješenja	63
Broj prekršajnih naloga	
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	26
Broj rješenja o novčanom kažnjavanju	16
Iznos izrečenih novčanih kazni rješenjem	29.050,00 eura
Broj krivičnih prijava	26

U izvještajnom periodu utvrđeno je ukupno 244 nepravilnosti, a najčešće su se odnosile na: obavljanje djelatnosti bez dozvole i saglasnosti nadležnih organa; kvalitet tehnoloških voda ne odgovara uslovima za ispuštanje u javnu kanalizaciju i prirodni recipijent propisan zakonom (kada obaveza kontrole kvaliteta otpadnih voda proizilazi iz Elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu); obavljanje djelatnosti u zaštićenom prirodnom dobru bez dozvole nadležnih organa; držanje zaštićenih vrsta u zatočeništvu bez dozvola ili u neadekvatnim uslovima, kvalitet ispuštenih gasova iz ložišta i drugih tehnoloških ispusta ne odgovara uslovima propisanim zakonom; nepreduzimanje mjera iz Elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu; upravljanje otpadom na način kojim se stvara negativan uticaj na životnu sredinu; nepostupanje po planovima i programima na koje je data saglasnost od strane nadležnih organa; nesprovođenje monitornga segmenata životne sredine; povećan nivo buke u životnoj sredini; nedostavljanje podataka iz katastra zagađivača nadležnom organu; nevršenje zdravstvenih pregleda profesionalno izloženih lica koja rade u zoni zračenja; nevršenje dozimetrijskih ispitivanja, kontrole radne sredine i mjerenja u cilju sprovođenja programa osiguranja i kontrole kvaliteta za izvore jonizujućeg zračenja; neposjedovanje rješenja o ispunjenosti propisanih uslova za korišćenje izvora jonizujućeg zračenja, neadekvatno skladištenje hemikalija, promet hemikalija bez dozvole nadležnog organa, nedostavljanje obavještenja o seveso postrojenjima, mjerenje nivoa nejonizujućeg zračenja i dr.

Statistički podaci ekološke inspekcije za EIA, odgovornost za štetu u životnoj sredini od 01. I 2025. do 30. VI 2025:

- Po Zakonu o procjeni uticaja na životnu sredinu je izvršeno 101 inspekcijski nadzor, donijeto 16 rješenja, podnijeto 8 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, donijeto 8 ukaza, donijeto 6 rješenja o izricanju novčane kazne.

- Po Zakonu o odgovornosti za štetu u životnoj sredini je izvršeno 4 inspekcijska nadzora i podnijeto 4 zahtjeva za pokretanje postupka utvrđivanja štete u životnoj sredini ili neposredne opasnosti od štete koji su dostavljeni Agenciji za zaštitu životne sredine.

Upravni izvještaj za period 1. I – 30. VI 2025.

U postupku vršenja nadzora nad upravnim aktima Agencije za zaštitu životne sredine i ekološke inspekcije ovo Ministarstvo-Direkcija za unaprjeđenje životne sredine, je postupala na sledeći način:

U drugostepenom upravnom postupku Direkcija za unaprjeđenje životne sredine je odlučivala po žalbama podnesenim protiv rješenja Agencije za zaštitu životne sredine po kojima je donešeno 8 rješenja i to: 3 rješenja kojima su poništena rješenja Agencije i predmeti vraćeni na ponovni postupak i odlučivanje, 3 rješenja kojim su odbijene žalbe i potvrđena rješenja Agencije i 2 rješenja kojim su žalbe usvojene i meritorno odlučeno.

Rješavajući po žalbi zbog ćutanja uprave, podnijetoj protiv ekološke inspekcije, donešeno je 1 rješenje kojim je žalba usvojena i ekološkom inspektoru naloženo donošenje rješenja.

U izvještajnom periodu navedene žalbe su izjavljene protiv rješenja prvostepenih organa koje su se odnosile na sprovođenje Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu, Zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini i Uredbe o visini naknada, načinu obračuna i plaćanja naknada zbog zagađivanja životne sredine.

U ovom periodu Upravni sud je donio 4 presude kojima se tužbe odbijaju i 4 presude kojima su tužbe usvojene.

Ovim putem ukazujemo da je po svim žalbama podnesenim protiv prvostepenih rješenja, ovaj Direktorat odlučio u roku koji je propisan Zakonom o upravnom postupku.

U postupcima odlučivanja po zahtjevima za slobodan pristup informacijama, Direkcija za unaprjeđenje životne sredine je 5 zahtjeva proslijedila nadležnim organima na odlučivanje.

Fond za zaštitu životne sredine (Eko-fond)

Izvještaj obuhvata realizovane aktivnosti Fonda za zaštitu životne sredine Crne Gore (Eko-fonda) u periodu od 1. IV 2025. do 31. VII 2025.

Aktivnosti u okviru programa i javnih konkursa koje Eko-fond sprovodi u cilju unapređenja ekoloških standarda, energetske efikasnosti i održive mobilnosti:

Nakon potpisivanja Ugovora o grantu između Centra za međunarodnu saradnju i razvoj (CMSR) Republike Slovenije i Fonda za zaštitu životne sredine od 11. IV 2025. do prve polovine maja 2025, projektni tim Eko-fonda je shodno definisanim projektnim aktivnostima i dinamičkom planu pripremio dva javna poziva za dodjelu subvencija i to:

- Prvi javni poziv za e -mobilnost (u iznosu od 150.000,00€) – Predmet javnog poziva- dodjela bespovratnih sredstava fizičkim licima, privrednim subjektima, preduzetnicima i institucijama u javnom sektoru za kupovinu novih električnih vozila bez emisije CO₂ za kategorije M1, N1 i L i Ukupno je razmatrano 19 prijava, od čega je 16 odobreno, a 3 odbijene. Trenutno je u toku priprema ugovora sa korisnicima, a potpisivanje i početak isplata planirani su za prvu sedmicu jula.

- Prvi javni poziv za E – efikasnost (u iznosu od 350.000,00€) – Predmet javnog poziva- dodjela bespovratnih finansijskih sredstava fizičkim licima, u cilju podsticanja ulaganja u veću energetska efikasnost i korišćenje obnovljivih izvora energije u objektima, na teritoriji svih opština u Crnoj Gori. U okviru javnog konkursa za energetska efikasnost (EE), koji je bio otvoren do 3. jula 2025. godine, pristiglo je 436 prijava. 140 korisnika ispunilo je uslove za dodjelu subvencija u iznosu od 228.087,45€. Zaključno sa julom 2025. godine, nije realizovana nijedna isplata sredstava korisnicima. Isplate za e-mobilnost planirane su odmah po potpisivanju ugovora, dok će se kod konkursa za EE sredstva isplaćivati nakon realizacije mjera, najkasnije do 31. avgusta 2025. godine. U skladu s prethodnim, predloženo je da korisnici dostave prvi zahtjev za isplatu, uz prateći finansijski izvještaj i izvještaj o realizaciji aktivnosti, najkasnije do 20. jula 2025. godine.
- Drugi javni poziv za E – efikasnost (u iznosu od 350.000,00€) objavljen je 16. VII 2025.

Vlada Crne Gore je 3. VII 2025. dala saglasnost na Predlog programa rada i Finansijskog plana Fonda za zaštitu životne sredine za 2025. godinu, a 17. VII 2025. usvojila Izvještaj o poslovanju doo „Fonda za zaštitu životne sredine“ za 2024.godinu s Finansijskim izvještajem i Završnim računom.

Eko-fond je 16. VII 2025. zaključio Sporazum o saradnji sa Ministarstvom ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, koji se odnosi na zajedničku realizaciju Programa za podizanje svijesti i javnog informisanja o štetnosti plastičnih kesa na životnu sredinu, kojim se jača institucionalni okvir za promociju održivih praksi u Crnoj Gori.

Eko-fond je u proteklom periodu realizovao projektne aktivnosti predviđene Programom rada za 2024. godinu u cilju unapređenja kvaliteta životne sredine, promocije održive mobilnosti i povećanja energetske efikasnosti u Crnoj Gori, sa posebnim akcentom na jačanje administrativne efikasnosti, transparentnosti i komunikacije sa krajnjim korisnicima, uz stalnu koordinaciju sa relevantnim institucijama i partnerima na nacionalnom i međunarodnom nivou.

Hemikalije – Statistički podaci

U izvještajnom periodu, Agencija za zaštitu životne sredine realizovala je niz aktivnosti u oblasti upravljanja hemikalijama i biocidnim proizvodima. Shodno Zakonu o hemikalijama („Sl. list CG“, br. 51/17), sprovedeno je ukupno 458 postupaka, uključujući: 404 dozvole za slobodan promet opasnih hemikalija, 34 saglasnosti u PIC postupku, 2 explicit consent odluke, 18 odbijenih zahtjeva i 18 izdatih mišljenja o potrebi izdavanja dozvole. U nacionalni Registar hemikalija upisano je 38 preduzeća. Po Zakonu o biocidnim proizvodima („Sl. list CG“, br. 54/16, 34/24), zaprimljeno je 149 zahtjeva, od čega: 139 rješenja o upisu u Privremenu listu, 4 rješenja za promet i skladištenje biocida, 4 zahtjeva odbijena i 2 obustavljena. Radi unapređenja komunikacije, unaprijeđen je help-desk dio sajta Agencije (<https://epa.org.me/help-desk/>) gdje su dostupni obrasci i uputstva za stranke. Na help-desk e-mail pristiglo je 16 upita, na koje je blagovremeno odgovoreno. U cilju edukacije građana, Agencija je na društvenim mrežama objavila više informativnih sadržaja, sa ciljem podizanja svijesti o uticaju hemikalija i pravilnoj upotrebi proizvoda. Analiza rezultata pokazuje solidan domet objava, a povratne informacije koriste se za dalje unapređenje komunikacije.

U izvještajnom periodu, sanitarni inspektori izvršili su ukupno 740 pregleda pošiljki pri uvozu hemikalija i biocidnih proizvoda, ukupne količine od 2.664.366 kg, u skladu sa Zakonom o hemikalijama i Zakonom o biocidnim proizvodima. U okviru proaktivnog nadzora unutrašnjeg prometa, izvršeno je 84 pregleda objekata u kojima se kontrolisalo 168 vrsta biocidnih proizvoda (sredstva za dezinfekciju), u skladu sa Zakonom o biocidnim proizvodima i pratećim pravilnicima. Prilikom ovih kontrola, utvrđeno je 10 nepravilnosti – za 10 vrsta proizvoda nije bila dostupna

dokumentacija o usaglašenosti proizvoda u skladu sa zakonom. Subjektima nadzora je ukazano da dostave traženu dokumentaciju, što su isti i ispunili u ostavljenom roku. Tokom izvještajnog perioda, ukupno je izvršeno 128 inspekcijskih pregleda usmjerenih na primjenu Uredbe o zabranjenim i dozvoljenim načinima upotrebe, proizvodnje i stavljanja na tržište hemikalija koje predstavljaju neprihvatljiv rizik po zdravlje ljudi i životnu sredinu („Sl. list CG“, br. 70/18, 76/20, 134/22, 57/24). Od navedenog broja, 33 pregleda obavljena su u okviru proaktivnog nadzora nad igračkama, pri čemu je utvrđeno da tri vrste igračaka sadrže ftalate u koncentraciji većoj od propisane i predstavljaju ozbiljan rizik. Ukupno je obuhvaćeno 16 komada takvih igračaka, koje su trajno stavljene van prometa, te je donijeto rješenje o njihovom uništenju. Pored toga, izvršeno je 95 inspekcijskih pregleda objekata po RAPEX obavještenjima i obavještenjima iz Regionalne mreže, kojima su traženi opasni proizvodi – ukupno 25 igračaka sa hemijskim rizikom. Niti jedan od ovih proizvoda nije pronađen na tržištu. U toku perioda, izdato je 6 prekršajnih naloga u ukupnom iznosu od 3.120,00 eura, a podnijet je i jedan zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka u skladu sa navedenom Uredbom.

Ekološka inspekcija je po Zakonu o hemikalijama u traženom periodu obavila 6 inspekcijskih nadzora, konstatovala 3 nepravilnosti i donijela 1 ukaz. U postupku administrativnog izvršenja rješenja donešena su 2 rješenja o izricanju novčane kazne u ukupnom iznosu od 7000 eura.

Prilog 4 – Pregled usvojenih akata u pregovaračkom poglavlju 12- Bezbjednost hrane, veterina i fitosanitarni nadzor

BEZBJEDNOST HRANE

1. Uredbu o izmjeni Uredbe o dodacima hrani za životinje i premiksima koji se mogu stavlјati na tržište („Sl. list CG“, broj 46/25) (CELEX 32021R2094; 32021R2090; 32021R2097; 32021R2093; 32021R2095; 32021R2092; 32021R2096; 32021R2080; 32021R2076; 32021R2077; 32021R2050; 32021R2051; 32021R2047; 32022R01493; 32022R01492; 32022R01490; 32022R01472; 32022R01469; 32022R01471; 32022R01470; 32022R01458; 32022R01459; 32022R01457; 32022R01451; 32022R01453; 32022R01452; 32022R01445; 32022R01442; 32022R01417; 32022R01420; 32022R01421; 32022R01419; 32022R01412; 32022R01383; 32022R014; 32022R01382; 32022R01374; 32022R01375; 32022R01266; 32022R01248; 32022R01247; 32022R01250; 32022R01249; 32022R0702; 32022R0703; 32022R0654; 32022R0653; 32022R0652; 32022R0633; 32022R0593; 32022R0565; 32022R0537; 32022R0538; 32022R0415; 32022R0385; 32022R0347; 32022R0320; 32022R0272; 32022R0268; 32022R0271; 32022R0273; 32022R0270; 32022R1525; 32023R2846; 32023R2850; 32023R2802; 32023R2733; 32023R2734; 32023R2736; 32023R2645; 32023R2646; 32023R2647; 32023R2628; 32023R2632; 32023R2594; 32023R2583; 32023R1709; 32023R1704; 32023R1705; 32023R21708; 32023R1707; 32023R1711; 32023R1703; 32023R1705; 32023R1712; 32023R1710; 32023R1713; 32023R1699; 32023R1698; 32023R1682; 32023R1455; 32023R1443; 32023R1417; 32023R1416; 32023R1405; 32023R1341; 32023R1342; 32023R1332; 32023R1334; 32023R1333; 32023R1168; 32023R1173; 32023R1172; 32023R1171; 32023R1170; 32023R1167; 32023R1169; 32023R1163; 32023R0669; 32023R0668; 32023R0651; 32023R0649; 32023R0650; 32023R0605; 32023R0584; 32023R0585; 32023R0565; 32023R0366; 32023R0341; 32023R0263; 32023R0256; 32023R06255; 32023R0257; 32023R0060; 32023R0059; 32023R0061; 32023R0054; 32023R0053; 32023R0008; 32024R2040; 32024R2039; 32024R1989; 32024R1839; 32024R1810; 32024R1786; 32024R1757; 32024R1755; 32024R1750; 32024R1743; 32024R1730; 32024R19723; 32024R1685; 32024R1325; 32024R1196; 32024R1194; 32024R1189; 32024R1186; 32024R1185; 32024R1187; 32024R1190; 32024R1193; 32024R1195;

- 32024R1199; 32024R1179; 32024R1161; 32024R1200; 32024R1104; 32024R1068; 32024R1054; 32024R1055; 32024R1056; 32024R1057; 32024R1058; 32024R0997; 32024R0980; 32024R0824; 32024R0806; 32024R0778; 32024R09781; 32024R0777; 32024R0794; 32024R0778; 32024R0780; 32024R0762; 32024R0764; 32024R0763; 32024R0752; 32024R0750; 32024R0749; 32024R0754; 32024R0262; 32024R0285; 32024R0265; 32024R0261; 32024R0252; 32024R0251; 32024R0239; 32024R0228; 32024R0221; 32024R0231; 32024R0260; 32024R09220);
2. Program monitoringa nitrata u hrani biljnog porijekla za 2025. godinu („Sl. list CG", broj 48/25) (CELEX: Prilog 1 tačka 6.1 32023R0915);
 3. Program mjera bezbjednosti i kvaliteta hrane i hrane za životinje za 2025. godinu („Sl. list CG", broj 53/25);
 - Potprogram 1. – Program monitoringa rezidua u hrani životinjskog porijekla i hrani za životinje;
 - Potprogram 2. – Program monitoringa zoonoza uzročnika zoonoza i praćenja njihove otpornosti;
 - Potprogram 3. – Program monitoringa rezidua pesticida u hrani biljnog i životinjskog porijekla za 2025. godinu (Sl. list CG", broj 48/25) (CELEX: 32024R0989);
 - Potprogram 4. – Program monitoringa mikrobioloških kriterijuma u hrani (Broj: 002-310/25-2869/5 od 10. VI 2025.);
 - Potprogram 5. – Program monitoringa bezbjednosti školjki (Broj: 002-310/25-2869/2 od 10. VI 2025.);
 - Potprogram 6. – Program monitoringa kontaminenata u hrani (Broj: 002-310/25-2869/9 od 3. VII 2025.);
 - Potprogram 7. – Program monitoringa prisutnosti/nivoa akrilamida u određenim kategorijama hrane (Broj: 002-310/25-2869/10 od 19. VII 2025.);
 - Potprogram 8. – Program monitoringa nepoželjnih supstanci u hrani za životinje (Broj: 002-310/25-2869/8 od 3. VII 2025.);
 - Potprogram 9. – Program monitoringa kvaliteta maslina i maslinovog ulja (Broj: 002-310/25-2869/3 od 4. VI 2025.);
 - Potprogram 10. – Program monitoringa kvaliteta meda (Broj: 002-310/25-2869/6 od 18. VI 2025.);
 - Potprogram 11. – Program monitoringa kvaliteta/sastava hrane i načina pružanja informacija potrošačima o hrani (Broj: 002-310/25-2869/7 od 27. VI 2025.);
 - Potprogram 12. –Program monitoringa prisutnosti genetski modificovanog materijala u hrani i hrani za životinje (Broj: 002-310/25-2869/11 od 8. VIII 2025.);
 - Potprogram 13. –Program monitoringa predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom i životinje (Broj: 002-310/25-2869/12 od 18. VIII 2025.godine);
 - Potprogram 14. – tehnička i administrativna podrška implementaciji programa (Broj: 002-310/25-2869/13 od 12. VIII 2025.);
 4. Preporuke o praćenju i upravljanju prisutnosti dioksina i PCB-s u ribi i proizvodima ribarstva iz baltičke regije (Broj:002-310/25-3685 od 10. VII 2025.) (CELEX: 32016R0688);
 5. Pravilnik o načinu upisa i vođenju Centralnog registra registrovanih, odnosno odobrenih objekata za proizvodnju, preradu i distribuciju hrane za životinje („Sl. list CG", broj 60/25) (CELEX: 32007R0141; prilog IV i prilog V 32005R0183);
 6. Uredba o izmjeni Uredbe o maksimalno dozvoljenim količinama nepoželjnih supstanci u hrani za životinje („Sl. list CG", broj 78/25) (CELEX: 32002R0032; 32017R2220; 32019R1869);
 7. Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o maksimalno dozvoljenim količinama nepoželjnih supstanci u hrani za životinje („Sl. list“ CG, broj 78/25) (CELEX: 32017R2220; 32019R1869);
 8. Pravilnik o izmjenama i dopuni Pravilnika o metodama kontrole rezidua u životinjama i proizvodima životinjskog porijekla („Sl. list“ CG, broj 83/25.)(CELEX: 32024R2052; 32019R1871; 32025R0127);

9. Pravilnik o uslovima za uvoz hrane i hrane za životinje radi praćenja nivoa radioaktivnosti zbog incidenta u nuklearnoj elektrani u Černobilu („Sl. list“ CG, broj 93/25) (CELEX: 32020R1158 ; 32024R0256);
10. Pravilnik o metodama uzimanja uzoraka za kontrolu nivoa mikotoksina u hrani („Sl. list“ CG, broj 93/25) (CELEX: 32023R2782 ; 32024R0885).

VETERINA

1. Program obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja u 2025. godini („Sl. list CG", broj 54/25);
2. Naredba za sprečavanje pojave, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje zarazne bolesti kuga malih preživara („Sl. list CG", broj 59/25).

ŠTETNI ORGANIZMI

1. Pravilnik o fitosanitarnim mjerama za sprečavanje unošenja i širenja štetnih organizama bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom („Sl. list CG", broj 40/25) (CELEX 32019R2130; član 89 stav 1, član 91 stav 2 CELEX 32017R0625; CHED-PP obrazac i uputstvo CELEX 32019R1715);
2. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o fitosanitarnim mjerama za iskorjenjivanje i sprečavanje širenja *Globodera pallida* (Stone) Behrens i *Globodera rostochiensis* (Wollenweber) Behrens („Sl. list CG", broj 42/25) (CELEX 32024R2060; 32022R1192);
3. Naredba o izmjeni Naredbe o hitnim fitosanitarnim mjerama za sprečavanje unošenja i širenja određenih štetnih organizama („Sl. list CG", broj 42/25) (CELEX 32024R1957; 32022R1941);
4. Program fitosanitarnih mjera za 2025. godinu („Sl. list CG", broj 42/25) implementacija nadzora nad štetnim organizmima;
5. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o fitosanitarnim mjerama za iskorjenjivanje i sprečavanje širenja *Synchytrium endobioticum* (Schilbersky) („Sl. list CG", broj 48/25) (CELEX 32024R2382);
6. Pravilnik o fitosanitarnim mjerama za sprečavanje unošenja i širenja štetnog organizma *Meloidogyne graminicola* (Golden & Birchfield) („Sl. list CG", broj 58/25) (CELEX 32022R1372);
7. Pravilnik o fitosanitarnim mjerama za sprečavanje unošenja i širenja bakterije *Xylella fastidiosa* (Wells et al.) („Sl. list CG", broj 58/25) (32020R1201; 32020R1770; 32021R1688; 32021R2130, 32023R1706, 32024R1320, 32024R2507);
8. Pravilnik o fitosanitarnim mjerama za sprečavanje unošenja i širenja štetnog organizma *Pomacea* (Perry) („Sl. list CG", broj 73/25) (CELEX: 32024R2013).

REZIDUE PESTICIDA

1. Program monitoringa rezidua pesticida u hrani biljnog i životinjskog porijekla za 2025. godinu („Sl. list CG", broj 48/25) (CELEX: 32024R0989).

PESTICIDI

1. Program fitosanitarnih mjera za 2025. godinu („Sl. list CG", broj 42/25) implementacija;
2. Program monitoringa uređaja za upotrebu pesticida za 2025. godinu („Sl. list CG", broj 48/25) (CELEX: Aneksom II 32009L0128);
3. Program post-registracijske kontrole sredstava za zaštitu bilja - monitoring formulacija za 2025. godinu („Sl. list CG", broj 48/25) (CELEX: član 68 32009L1107);
4. Program monitoringa održive upotrebe pesticida na gazdinstvima za 2025. godinu („Sl. list CG", broj 48/25) (CELEX: član 13 32009L0128);

5. Program monitoringa prometa sredstava za zaštitu bilja za 2025. godinu („Sl. list CG", broj 48/25)(CELEX: član 6 i 13 32009L0128);
6. Program za unapređenje sistema za postupanje i upravljanje otpadom odnosno za postupanje sa ambalažom nakon upotrebe pesticida za 2025. godinu („Sl. list CG", broj 48/25)(CELEX: član 13 32009L0128);
7. Program monitoringa uticaja upotrebe pesticida na životnu sredinu za 2025. godinu („Sl. list CG", broj 48/25) (CELEX: član 11 32009L0128);
8. Listu registrovanih sredstava za zaštitu bilja („Sl. list CG", broj 48/25) (CELEX: 32009R1107 član 57).

SJEME I SADNI MATERIJAL

1. Program fitosanitarnih mjera za 2025. godinu („Sl. list CG", broj 42/25) implementacija;
2. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o uslovima za proizvodnju i stavljanje u promet sadnog materijala voća („Sl. list CG", broj 48/25) (CELEXI: 32014L0098; 32020L0117; 32022L1933; 32022L2438; 32025L0145);
3. Program kontrolnog ispitivanja sadnog materijala za 2025. godinu („Sl. list CG", broj 48/25);
4. Program kontrolnog ispitivanja matičnih stabala sadnog materijala za 2025. godinu („Sl. list CG", broj 48/25);
5. Program kontrolnog ispitivanja sjemenskog materijala za 2025. godinu („Sl. list CG", broj 48/25);
6. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o uslovima za proizvodnju i promet sadnog materijala ukrasnog bilja („Sl. list CG", broj 53/25)(CELEX: 32020L0177; 32022L2438).

GMO

1. Program kontrolnog ispitivanja sjemenskog i sadnog materijala na GMO za 2025. godinu („Sl. list CG", broj 48/25).

Aneks 5 uz poglavlje 24 – tabele za praćenje bilansa ostvarenih rezultata

Trgovina ljudima

Period	Broj žrtava trgovine identifikovanih na teritoriji Crne Gore (muškarci/žene) */**	Broj žrtava smještenih u Sklonište *	Ukupan broj slučajeva trgovine ljudima za koje je pokrenuta istraga (precizirati čl. KZ-a) **	Broj podignutih optužnica **	Broj optuženih lica **
1. januar - 30. jun 2025. godine.	* Tim za formalnu identifikaciju žrtva trgovine ljudima se tokom 2025. godine nije sastajao, jer nije imenovan/a rukovodilac/teljka	SOS sklonište za žene žrtve trgovine ljudima: * Smještene su ukupno 3 žene (dvije žrtve seksualne		14	25

	Tima od kad je Tijana Šuković u decembru 2024. godine obavijestila da više ne može obavljati tu funkciju.	eksploatacije i jedna žrtva ugovorenog braka). * Sve tri žene bile su starosti između 18 i 35 godina. * Jedna žena je državljanka Crne Gore, a dvije su državljanke Republike Srbije. Prihvatište - sklonište za djecu i mlade žrtve trgovine ljudima: * Smješteno je ukupno 7 korisnika/ca. * Od navedenog broja, njih 6 su bile žrtve prinudnog prosjačenja. * Jednoj korisnici je pružena podrška zbog sumnje na ugovoreni brak. * Sva djeca i mladi su državljani Crne Gore. <u>U izvještajnom periodu u oba kapaciteta ukupno je bilo smješteno 10 žrtava trgovine ljudima.</u>		
--	--	--	--	--

* Podatke u tabeli dostavilo Ministarstvo unutrašnjih poslova – Odjeljenje za borbu protiv trgovine ljudima kroz rad Tima za formalnu identifikaciju

**Podatke u tabeli dostavilo Vrhovno državno tužilaštvo.